

Thua

ຂອບເຂດ

26

[Handwritten signature]
ສ/ນ

ຄະນະອັກສອນສາດ

ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

[Handwritten signature]

ປຶ້ມສຳຄັນ

ພາສາລາວນຳໃຊ້ໂດຍສັງເຂບ

1967

1

23 ພ.ທ.

610 UL 211

BOF 1967

ຜູ້ຮຽບຮຽງ: ຫອມມາລາ ເພັ່ນສີຊະນະວິງ

ຜູ້ກວດແກ້: ດວງຕາ ມະນີວິງ

ພາກວິຊາພາສາລາວ - ສື່ສານມວນຊົນ

ຄະນະອັກສອນສາດ

2014

ປິດບັນທຶກ

ໂ

ປິດບັນທຶກ

ພາສາລາວນຳໃຊ້ໂດຍສັງເຂບ

610 UL 211

ໂ
ໂ

ປິດບັນທຶກ

ຜູ້ຮຽບຮຽງ: ຫອມມາລາ ເພັ່ນສີຊະນະວິງ
ຜູ້ກວດແກ້: ດວງຕາ ມະນີວິງ

ປິດບັນທຶກ

ກວດກາ ວໂ ພ: ທິດ.

ວໂ ຕາມ ພວກ -

ພາກວິຊາພາສາລາວ - ສື່ສານມວນຊົນ

ຄະນະອັກສອນສາດ

2014

ຄຳນຳ

ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພາສາລາວນຳໃຊ້ໂດຍສັງເຂບເຫຼ້ມນີ້ ໄດ້ຖືກຮຽບຮຽງຂຶ້ນມາເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການດ້ານການຮຽນ-ການສອນຕາມຫຼັກສູດຂອງພາກວິຊາພາສາລາວ-ສື່ສານມວນຊົນ, ຄະນະອັກສອນສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.

ເນື້ອໃນທີ່ບັນຈຸຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນເຫຼ້ມນີ້ປະກອບດ້ວຍບົດຮຽນທັງໝົດ 4 ບົດ ຄື ບາງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ພົວພັນກັບພາສາລາວນຳໃຊ້, ວັດທະນະທຳກັບການນຳໃຊ້ພາສາ, ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາ, ແລະການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ, ສຳນວນ ແລະປະໂຫຍກ ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໃນພາສາລາວ.

ເນື້ອໃນທັງໝົດໃນປຶ້ມແບບຮຽນເຫຼ້ມນີ້ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອສົດສອນນັກສຶກສາໃຫ້ໄດ້ຮຽນຮູ້ ທັງທາງດ້ານພາກທິດສະດີກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ພາສາ; ພ້ອມກັນນີ້ ກໍຍັງຈະໄດ້ລົງເລິກກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາເຂົ້າໃນຂົງເຂດຕ່າງໆ; ການນຳໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ, ສຳນວນ ແລະປະໂຫຍກໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໃນບໍລິບົດຕ່າງໆທາງດ້ານວັດທະນະທຳການນຳໃຊ້ພາສາລາວນຳອີກດ້ວຍ.

ຂ້າພະເຈົ້າເຫັນວ່າ ການຮຽບຮຽງປຶ້ມແບບຮຽນເຫຼ້ມນີ້ຍັງມີອັນຂາດຕົກບົກພ່ອງຫຼາຍປະການ ແລະຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຈະໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະຜູ້ກວດແກ້ເພື່ອໃຫ້ມີການພັດທະນາຂຶ້ນໃໝ່ອີກໃນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປ.

ພາກວິຊາພາສາລາວ-ສື່ສານມວນຊົນ, ວັນທີ 07 ກຸມພາ 2014

ຜູ້ຮຽບຮຽງ

ຫອນມາລາ ເພັນສີຊະນະວົງ

ສາລະບານ

ບົດທີ 1 ບາງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ພົວພັນກັບພາສາລາວນຳໃຊ້ ✓	1-8
ບົດທີ 2 ວັດທະນະທຳກັບການນຳໃຊ້ພາສາ ບໍ່ໃຊ້	9-23
ບົດທີ 3 ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆກ່ຽວກັບວັດຈະນານຸກົມ ✓	24-55
ບົດທີ 4 ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ, ສຳນວນ ແລະປະໂຫຍກໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໃນພາສາລາວ	56-82
ເອກະສານອ້າງອີງ	83-84

ກັດຕະ

ບົດທີ 1

ບາງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານທີ່ພົວພັນກັບພາສາລາວນຳໃຊ້

1. ຄວາມໝາຍ, ຄວາມສຳຄັນ ແລະໜ້າທີ່ຂອງພາສາລາວນຳໃຊ້

ພາສາລາວນຳໃຊ້ແມ່ນວິທະຍາສາດຂະແໜງໜຶ່ງ ເຊິ່ງສຸມໃສ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ພາສາລາວໃນທຸກຂົງເຂດ, ທຸກລະດັບ ແລະທຸກຊະນິດຂອງການນຳໃຊ້. ເນື້ອໃນຂອງວິຊາພາສາລາວນຳໃຊ້ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໂດຍເນັ້ນໜ້າທີ່ການລວມດ້ານໂຄງສ້າງຂອງການສື່ສານ. ການສຶກສາກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ພາສາ ບໍ່ພຽງແຕ່ສຸມໃສ່ແບບວິທີການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາ, ແຕ່ຍັງຕ້ອງໄດ້ສຸມໃສ່ປັດໄຈອື່ນໆທີ່ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນໂຄງສ້າງຂອງການສື່ສານ ເຊິ່ງກໍຖືວ່າແມ່ນພາຫະນະໜຶ່ງດ້ານການປ່ຽນແປງຂອງພາສາເໝືອນກັນ ເຊັ່ນ ຈັງຫວະຂອງການເວົ້າ, ການເນັ້ນສຽງ, ແບບຂອງຕົວໜັງສື, ສັນຍະລັກ, ຫົວຂໍ້, ການຫຼໍ່ຄືນ, ການປ່ຽນແທນຄວາມໝາຍ ແລະອື່ນໆ.

ພາສາລາວນຳໃຊ້ແມ່ນຂະແໜງວິທະຍາສາດໜຶ່ງກ່ຽວກັບພາສາ-ພາສາສາດ; ມັນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການນຳໃຊ້ພາສາເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເພາະວ່າມັນເປັນໄມ້ຫຼາວັດແທກ ແລະກວດສອບການນຳໃຊ້ພາສາໃນແຕ່ລະກໍລະນີວ່າຖືກຕ້ອງ, ເໝາະສົມ ແລະປະສົບຄວາມສຳເລັດໃນການເຮັດໜ້າທີ່ສື່ສານ ຫຼືບໍ່. ຂະແໜງການຄົ້ນຄວ້າຂອງພາສາລາວນຳໃຊ້ສະແດງອອກໃນການນຳໃຊ້ພາສາທຸກປະເພດ ບໍ່ວ່າຈະເປັນພາສາເວົ້າ ຫຼືພາສາຂຽນ. ອີງຕາມຂະແໜງການ ແລະວິທີການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ພາສາລາວນຳໃຊ້ຖືກແບ່ງໜ້າທີ່ໃນການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ອອກເປັນດັ່ງນີ້:

1. 1. ສຸມໃສ່ສຶກສາການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາໃນຂອບເຂດພາສາແຫ່ງຊາດ.
1. 2. ສຸມໃສ່ສຶກສາການປຽບທຽບພາສາ ໃນຂົງເຂດພາສາຕະກຸນດຽວກັນ ແລະພາສາຕ່າງຕະກຸນ.
1. 3. ສຸມໃສ່ສຶກສາວິວັດທະນາການຂອງການນຳໃຊ້ພາສາ.
1. 4. ສຸມໃສ່ສຶກສາການນຳໃຊ້ພາສາໃນແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ.
1. 5. ສຸມໃສ່ສຶກສາການພົວພັນຂອງວິທະຍາສາດການນຳໃຊ້ພາສາ ກັບຂະແໜງການວິທະຍາສາດດ້ານອື່ນໆ ເຊັ່ນ ກັບພາສາສາດສັງຄົມ, ກັບພາສາສາດຈິດຕະສາດ ແລະກັບພາສາສາດຂະແໜງການອື່ນໆ.

ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນຫຼາຍຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຖືເປັນວິທະຍາສາດຂະແໜງໜຶ່ງກ່ຽວກັບພາສາ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ ພວກເຮົາສາມາດເຫັນສຽງອັກຂະຫຼະຂອງຄຳສັບຢູ່ໃນຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານອັກຂະຫຼະໃນບັນດາກຸ່ມຄຳສັບ “ກະກູນ-ຕະກຸນ”, “ປະເພນີ-ປະເວນີ”

ໃນຕົວຢ່າງເທິງນີ້ ພາສາລາວນຳໃຊ້ມີໜ້າທີ່ສຳຫຼວດເບິ່ງວ່າ ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານອັກຂະຫຼະ ພະຍັນຊະນະ “ກ-ຕ” ໃນຄຳສັບ “ກະກູນ-ຕະກຸນ” ແລະ ພະຍັນຊະນະ “ພ-ວ” ໃນຄຳສັບ “ປະເພນີ-ປະເວນີ” ແຕກຕ່າງດ້ານຄຳສັບ ຫຼືບໍ່. ວິທະຍາສາດການນຳໃຊ້ພາສາສົນໃຈການເປັນຄູ່ກັນຢູ່ໃນຮູບແບບຂອງບັນດາ

ຄຳສັບ: “ຄິດ-ຄິດ, ເຊິ່ງ-ຊຶ່ງ, ຊ່ວຍ-ຊ່ອຍ” ວ່າໃນທີ່ນີ້ການນຳໃຊ້ໜຶ່ງໃນສອງຮູບແບບນີ້ມີຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນຢູ່ໃນກໍລະນີທີ່ແມ່ນອນໃດໜຶ່ງ ຫຼືບໍ່.

ສ່ວນໃນດ້ານວາກະຍະສຳພັນສຶກສາວ່າ ພາກສ່ວນຂອງປະໂຫຍກສາມາດຖືກສະແດງອອກດ້ວຍ ປະໂຫຍກຕົ້ນຕໍພຽງປະໂຫຍກດຽວ ຫຼືປະໂຫຍກຕົ້ນຕໍກັບປະໂຫຍກສຳຮອງ. ພາສາລາວນຳໃຊ້ພະຍາ ຍາມໃຫ້ຄຳຕອບແກ່ຄຳຖາມທີ່ວ່າ ລະຫວ່າງບັນດາປະໂຫຍກດັ່ງກ່າວມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ.

- ຕົວຢ່າງ:
- ຝົນໄດ້ເລີ່ມຕົກຫຼັງຈາກການມາຮອດຂອງພວກເຮົາ.
 - ໃນທັນທີທັນໃດທີ່ພວກເຮົາມາຮອດ ຝົນໄດ້ເລີ່ມຕົກ.
 - ພໍແຕ່ພວກເຮົາມາຮອດ ຝົນໄດ້ເລີ່ມຕົກ.
 - ບ້ອຍວ່າພວກເຮົາມາຮອດ ຝົນໄດ້ເລີ່ມຕົກ.

ໃນບັນດາຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນີ້ຍັງສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ອີກວ່າ ຢູ່ໃນຮູບແບບການສະແດງອອກໃດ ປາກົດວ່າມັກໃຊ້ປະໂຫຍກດຽວ ແລະຢູ່ໃນຮູບແບບການສະແດງອອກໃດ ປາກົດວ່າມັກໃຊ້ປະໂຫຍກປະ ສົມຫຼາຍກວ່າ. ວິທະຍາສາດການນຳໃຊ້ພາສາໃນປັດຈຸບັນ ຈະຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຕໍ່ໄປເລື້ອຍໆ ເຊິ່ງຕົ້ນຕໍແມ່ນ ໃນການນຳໃຊ້ລະບົບຕ່າງໆຂອງພາສາ ບໍ່ວ່າຈະເປັນລະບົບຂອງອະວັດຈະນະພາສາ ກໍຄືລະບົບວັດ ຈະນະພາສາ.

2. ບົດບາດຂອງລະບົບຈິນຕະນາການ ແລະລະບົບພາສາ ຕໍ່ພາສາລາວນຳໃຊ້

ພາສາລາວນຳໃຊ້ແມ່ນວິທະຍາສາດທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ພາສາວ່າຖືກຕ້ອງ ຫຼືບໍ່. ຄຳວ່າ ຖືກຕ້ອງໃນທີ່ນີ້ໝາຍເຖິງຄວາມເປັນເອກະພາບລະຫວ່າງພາສາ ແລະຈິນຕະນາການ. ພາສາ ແລະຈິນ ຕະນາການແມ່ນສອງມູນຖານທີ່ກຳເນີດ ແລະຂະຫຍາຍຕົວດ້ວຍເງື່ອນໄຂສະເພາະຂອງໃຜມັນ; ພວກມັນ ແມ່ນສອງລະບົບທີ່ປະກອບດ້ວຍມູນພາກທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງໃນນີ້ພາສາແມ່ນຮູບການສະແດງອອກຂອງ ຈິນຕະນາການ. ເມື່ອມີຈິນຕະນາການແລ້ວ ເພື່ອຢາກໃຊ້ພາສາສະແດງອອກຢ່າງຖືກຕ້ອງນັ້ນ ກໍມີຄວາມ ທຍຸງຍາກທຽບເທົ່າກັບມີພາສາ ແຕ່ບໍ່ມີຈິນຕະນາການ; ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຂາດປັດໄຈໃດໜຶ່ງໃນສອງຢ່າງ ນີ້ ມັນກໍຈະປະຕິເສດຄຸນຄ່າຕໍ່ມະນຸດເຊັ່ນກັນ.

ເພາະສະນັ້ນ, ເພື່ອຢາກໃຊ້ພາສາສະແດງອອກໂດຍໃຫ້ມັນສະທ້ອນຄຸນຄ່າຢ່າງເດັ່ນຊັດ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງ ຕ້ອງໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເຖິງລະບົບຂອງຈິນຕະນາການ ແລະລະບົບຂອງພາສາຄຽງຄູ່ກັນ ໄປ. ເມື່ອນຳໃຊ້ສອງປະເພດລະບົບນີ້ສອດຄ່ອງກັນ ພາສາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ຈະສາມາດສະທ້ອນຄຸນຄ່າໃນການ ນຳໃຊ້ໄດ້ຢ່າງໂດດເດັ່ນ. ບົນຫຼັກການຂອງຄວາມເປັນຈິງ ເມື່ອຈິນຕະນາການມີການປ່ຽນແປງ, ດ້ານພາສາ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ກໍປ່ຽນແປງໄປນຳ; ແລະດ້ານການຄົ້ນຄວ້າຫຼັກການຂອງວິທີການນຳໃຊ້ຕ່າງໆກໍປ່ຽນແປງໄປນຳ ເຊັ່ນດຽວກັນ.

ການແຕ່ງບົດປະເພດຕ່າງໆ ລ້ວນແຕ່ໄດ້ກຳນົດຫຼັກການທີ່ເປັນເອກະພາບ ລະຫວ່າງລະບົບຂອງ ພາສາ ແລະລະບົບຂອງຈິນຕະນາການ. ເພາະສະນັ້ນ, ການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບລະບົບ ຈຶ່ງມີບົດບາດສຳຄັນ

ຕໍ່ການຄົ້ນຄວ້າດ້ານວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ພາສາ ດັ່ງດຽວກັນກັບດ້ານວິທະຍາສາດຂະແໜງການອື່ນໆ. ດັ່ງຕົວຢ່າງການນໍາໃຊ້ລະບົບຈົນຕະນາການ ແລະລະບົບພາສາ ຢ່າງສອດຄ່ອງ ແລະກົມກຽວກັນ ໃນປື້ມເລື່ອງ ຫຼືນິທານຕ່າງໆສໍາລັບບັນດາກຸ່ມເປົ້າໝາຍຜູ້ອ່ານທີ່ມີອາຍຸກະສຽນແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ ຜູ້ເຖົ້າ, ໄວໜຸ່ມ ຫຼືເດັກນ້ອຍ; ປື້ມແບບຮຽນລາວສໍາລັບນັກຮຽນປະຖົມ (ປ.1-ປ.5), ມັດທະຍົມຕົ້ນ (ມ.1-ມ.3) ແລະມັດທະຍົມປາຍ (ມ.4-ມ.5). ທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ ຜູ້ຂຽນລ້ວນແຕ່ໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເຖິງການນໍາໃຊ້ພາສາ ຈາກທຸກລະບົບ ຄື ລະບົບອັກຂະໜູນ, ລະບົບວັດຈະນາ, ລະບົບໄວຍາກອນ ແລະລະບົບສັນທະສິນ; ພ້ອມກັນນັ້ນກໍຍັງໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເຖິງລະບົບຈົນຕະນາການຂອງບົດແຕ່ລະປະເພດ ສໍາລັບແຕ່ລະກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ນໍາອີກດ້ວຍ.

3. ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບພາລະບົດບາດຂອງສັບ (ວັດຈະນາ) ໃນລະບົບພາສາ

ຄໍາສັບແຕ່ລະຄໍາມີພາລະບົດບາດສໍາຄັນທີ່ສຸດໃນລະບົບຂອງພາສາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຕໍ່ລະບົບໄວຍາກອນ. ເພາະສະນັ້ນ, ພາລະບົດບາດຂອງສັບຕ້ອງເອກະພາບກັບລະບົບຂອງພາສາ; ແລະຍ້ອນມີພາລະບົດບາດນີ້ລະບົບຈຶ່ງກໍາເນີດຂຶ້ນ. ພາລະບົດບາດຕັດສິນການກໍາເນີດ ແລະຄົງຕົວຂອງລະບົບ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ພາລະບົດບາດຂອງສັນຍານພາສາຈຶ່ງມີຜົນຕໍ່ລະບົບຂອງມັນ.

ໃນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍຈໍານວນຄໍາສັບອັນເໝາະສົມ, ທີ່ຕັ້ງຂອງບັນດາຄໍາສັບເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ມີພາລະບົດບາດໃຫ້ແກ່ກາກໍາເນີດໂຄງສ້າງປະໂຫຍກ, ໃຫ້ແກ່ຄວາມແນ່ນອນຂອງຄວາມໝາຍ ແລະໃຫ້ແກ່ຄຸນຄ່າສະທ້ອນໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ສຶກທາງໃຈ. ກົງກັນຂ້າມ ເມື່ອສ້າງລະບົບທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະບໍ່ຄໍານຶງເຖິງພາລະບົດບາດຂອງສັບ ຈະເປັນເຫດໃຫ້ຄຸນຄ່າຂອງລະບົບນັ້ນບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງທີ່ຢາກກ່າວເຖິງ ເຊິ່ງມັນອາດສະແດງເຖິງຄວາມຜິດພາດ, ເສດເຫຼືອ, ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ບໍ່ແນ່ນອນ ແລະອື່ນໆ.

ເພາະສະນັ້ນ, ການໃຊ້ສັບແຕ່ລະຄໍາຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງລະບົບຂອງການສ້າງວັດຈະນາແຕ່ລະປະເພດ, ລະບົບໄວຍາກອນກ່ຽວກັບການປະກອບສັບເຂົ້າເປັນພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງໂຄງສ້າງປະໂຫຍກ; ພ້ອມທັງການເລືອກເຟັ້ນສັບໃຊ້ໃຫ້ເໝາະສົມກັບລະບົບຈົນຕະນາການແຕ່ລະຢ່າງອີກດ້ວຍ.

ຕົວຢ່າງ: - ຄູບາວັດປ່າສີບຸນເຮືອງສັນຈັງຫັນເວລາ 7:30.

- ຕາມປົກກະຕິ ພໍ່ຂອງຂ້ອຍກິນເຂົ້າເຊົ້າເວລາ 7:30.

- ບັນດາລັດຖະມົນຕີທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມຕ້ອງຮັບປະທານອາຫານເຊົ້າເວລາ 7:30.

4. ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງ-ເປົ້າໝາຍ ທີ່ພົວພັນກັບພາສາລາວນໍາໃຊ້

ການນໍາໃຊ້ພາສາໃນແຕ່ລະຄັ້ງ ຖ້າປາສະຈາກຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງ ຈະຂາດຄຸນຄ່າສະທ້ອນດ້ານຄວາມໝາຍ ແລະຈົນຕະນາການ ແຕ່ປາກົດການດັ່ງກ່າວຄົງມີໜ້ອຍສຸດ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າມີການນໍາໃຊ້ພາສາພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນໃນກາລະ-ເທສະໃດໜຶ່ງ ຈະຕ້ອງມີຈຸດປະສົງສະເໝີ.

ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ເມື່ອມີຈຸດປະສົງແລ້ວ ຄົນເຮົາໄດ້ສ້າງລະບົບຈົນຕະນາການ ແລະສະແດງມັນອອກດ້ວຍລະບົບພາສາ.

ຕາມຄວາມເປັນຈິງ ໃນຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງປະກອບດ້ວຍເປົ້າໝາຍ ເຊິ່ງມີຈຳນວນທີ່ເໝາະສົມກັບ ລະດັບຂອງຈຸດປະສົງ. ດ້ວຍສາເຫດນີ້ຈຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ມູນພາກໄດ້ຕັດສິນລະບົບ, ລະບົບຕັດສິນ ເປົ້າໝາຍ ແລະເປົ້າໝາຍຕັດສິນຈຸດປະສົງ. ຖ້າໄລ່ລຽງຕາມທິດສະທ້ອນຄືນຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ພາລະບົດບາດ ຂອງແຕ່ລະມູນພາກສິ່ງຜົນໃຫ້ແກ່ຈຸດປະສົງ.

ບົດຊຽນແຕ່ລະປະເພດ ຫຼືບົດປາໄສແຕ່ລະບົດ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີການນຳໃຊ້ລະບົບຂອງພາສາຢ່າງ ສອດຄ່ອງກັບລະບົບຂອງຈິນຕະນາການ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດຕອບສະໜອງຕາມຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້ ພ້ອມທັງ ຍັງໃຫ້ສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ຕັ້ງໄວ້ນຳອີກດ້ວຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄຸນຄ່າຂອງແຕ່ລະມູນພາກ, ແຕ່ລະສັບ, ແຕ່ລະປະໂຫຍກ, ແຕ່ລະວັກ, ແຕ່ລະຕອນ ຍ່ອມມີຜົນຕໍ່ຈຸດປະສົງຂອງບົດ.

ຕົວຢ່າງ: “ແມ່ຍິງບາງຄົນຍັງມີຄວາມເຊື່ອຖືແບບຜິດພາບຫຼາຍປະການ ເຊັ່ນວ່າ ຖ້າປະໃຫ້ລູກດູດ ນົມຕົນເອງຫຼາຍເກີນໄປ ອາດພາໃຫ້ເສຍຮູບໂສມປະນົມພັນ ຫຼືບໍ່ກໍຫຼົງເຊື່ອຄຳໂຄສະນາສິນຄ້າ ວ່ານົມ ກະປ່ອງ ແລະອາຫານເສີມສຳລັບເດັກນັ້ນທົດແທນນົມແມ່ໄດ້ດີ”. (ອົງການອຸຍນີເຊັບປະຈຳລາວ, ບໍ່ມີປີ ພິມ, ໜ້າ 27)

ເມື່ອວິໄຈ ແລະຄົ້ນຄວ້າເຖິງຈຸດປະສົງຂອງບົດຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ບົດ ຕົວຢ່າງນີ້ມີຈຸດປະສົງຢາກສຶກສາໃຫ້ຜູ້ຍິງລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມແມ່ ແລະເຫັນຜົນຮ້າຍຂອງການລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ ກະປ່ອງ; ໂດຍມີເປົ້າໝາຍຄື

- ເພື່ອເປັນການປະຢັດ ແລະສະດວກ.
- ເພື່ອໃຫ້ເດັກແຂງແຮງ ແລະເຕີບໂຕໄວທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະມັນສະໝອງ.
- ເພື່ອໃຫ້ເດັກມີພູມຕ້ານທານໄດ້ດີ.

5. ສາຍພົວພັນຂອງບັນດາຄວາມຮູ້ອື່ນໆກັບພາສາລາວນຳໃຊ້

ພາສາລາວນຳໃຊ້ມີການພົວພັນ ແລະກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນດາຄວາມຮູ້ອື່ນໆຢ່າງກວ້າງຂວາງ ດ້ວຍສາ ເຫດທີ່ວ່າ ພາສາເຮັດໜ້າທີ່ເປັນພາຫະນະໃນການສື່ສານ ເຊິ່ງກໍເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ການສື່ສານໃນແຕ່ ລະຄັ້ງ ແຕ່ລະດ້ານ ຍ່ອມຕ້ອງການຄວາມຮູ້ ແລະສັບພາສາສະເພາະໃນດ້ານນັ້ນໆມານຳໃຊ້. ບັນດາ ຄວາມຮູ້ທີ່ເປັນປັດໄຈສຳຄັນຕົ້ນຕໍໃຫ້ແກ່ພາສາລາວນຳໃຊ້ ມີຄື

5. 1. ຄວາມຮູ້ດ້ານວັດຖຸນິຍົມສັດຈະວິພາກ

ຄວາມຮູ້ດ້ານວັດຖຸນິຍົມສັດຈະວິພາກເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ທຸກໆຄວາມຮູ້ ລວມທັງວິຊາພາສາລາວ ນຳໃຊ້; ເປັນກົດເກນເພື່ອໄຈ້ແຍກ, ວິເຄາະ, ຍືນຍັນຄວາມຖືກຕ້ອງ, ການຮັບຮູ້ເຫດ ແລະຜົນຂອງທຸກສິ່ງ ຢ່າງ; ເປັນຫຼັກຖານຍັງຍືນເຖິງຄວາມເອກະພາບລະຫວ່າງຈິນຕະນາການ ແລະພາສາ, ເຖິງຄວາມສອດ ຄ່ອງລະຫວ່າງໂຄງສ້າງ ແລະຄວາມໝາຍຂອງບົດ.

5. 2. ຄວາມຮູ້ດ້ານຈິດຕະສາດ

ຄວາມຮູ້ດ້ານຈິດຕະສາດເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການເລືອກເຟັ້ນສັບພາສາ ເພື່ອມານຳໃຊ້ໃຫ້ເໝາະສົມກັບແຕ່ລະຂົງເຂດ, ແຕ່ລະລະດັບ ແລະແຕ່ລະຊະນິດຂອງບົດ; ເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການຮັບຮູ້ທາງດ້ານກາລະ-ເທສະຂອງສັງຄົມ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການເລືອກເຟັ້ນສັບພາສາອອກມາໃຊ້ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງຢູ່ໃນແຕ່ລະກາລະ-ເທສະຂອງສັງຄົມ.

5. 3. ຄວາມຮູ້ດ້ານທິດສະດີພາສາ

ຄວາມຮູ້ດ້ານທິດສະດີພາສາມີຜົນສະທ້ອນຢ່າງເດັ່ນຊັດ ແລະແທດເຖິງທີ່ສຸດສຳລັບການນຳໃຊ້ພາສາ; ເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການຮັບຮູ້ສັນຍານພາສາ, ຮັບຮູ້ຄວາມໝາຍຂອງສັບ, ຮັບຮູ້ມະໂນພາບຕົ້ນຕໍ ແລະມະໂນພາບທຽມຂອງສັບ; ພ້ອມກັນນັ້ນ ຍັງເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ສາມາດຮັບຮູ້ກົດເກນຂອງການປຽບທຽບຂອງສັບ-ສຳນວນພາສາໄດ້ດີອີກດ້ວຍ.

5. 4. ຄວາມຮູ້ດ້ານວັດທະນະທຳສັງຄົມ

ຄວາມຮູ້ດ້ານວັດທະນະທຳສັງຄົມກຳເປັນເງື່ອນໄຂສຳຄັນອີກປະການໜຶ່ງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ພາສາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ສາມາດສະທ້ອນວາດ ແລະສິນ, ສາມາດສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຈຸດປະສົງ ແລະເປົ້າໝາຍຂອງບົດໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ, ສາມາດສະທ້ອນຄຸນຄ່າຂອງລັກສະນະຊາດ, ຈຸດພິເສດຕ່າງໆດ້ານນິໄສ, ຄວາມມັກ, ທັດສະນະສະຫງວນຄວາມງາມ, ແບບແຜນຊີວິດສັງຄົມ ແລະອື່ນໆໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະກວ້າງຂວາງ.

ນອກຈາກນີ້, ຄວາມຮູ້ຂອງທຸກໆວິຊາທີ່ນອນຢູ່ໃນຂົງເຂດພາສາສາດ ແລະຂົງເຂດວິຊາການດ້ານອື່ນໆ ກໍລ້ວນແຕ່ເປັນເງື່ອນໄຂເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ການກຳນົດໂຄງສ້າງ ແລະແບບວິທີຂອງການໃຊ້ພາສາບໍ່ວ່າຈະເປັນການເວົ້າ ກໍຄືການຂຽນ; ເປັນເງື່ອນໄຂອັນອຸດົມສົມບູນໃຫ້ແກ່ການກຳເນີດຂອງຈິນຕະນາການ ແລະຂອງການນຳໃຊ້ພາສາເພື່ອໃຫ້ສະແດງອອກໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ເໝາະສົມ ແລະຊັດເຈນ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ຍັງເປັນເງື່ອນໄຂສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການປະດິດສ້າງ, ພົບໄຫວການກຳນົດວິທີເວົ້າ ແລະຂຽນ ໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ກະທັດຮັດ, ໜ້າປະທັບໃຈ, ແຝງມະໂພາບ ທັງມີເນື້ອໃນທີ່ຮັບໃຊ້ຈຸດປະສົງທີ່ຕ້ອງການຢາກສະແດງອອກໄດ້ດີອີກດ້ວຍ. ທັງໝົດນີ້ໄດ້ກາຍເປັນຈຸດລວມດ້ານຄວາມປະສົງຂອງມວນມະນຸດ, ທັງເປັນເປົ້າໝາຍຂອງວິທະຍາສາດການນຳໃຊ້ພາສາໃຫ້ເປັນພາສາທີ່ມີຄຸນຄ່າສະທ້ອນຄວາມສິວິໄລຂອງສັງຄົມ ແລະເພີ່ມຄວາມເຕີບໂຕໃຫ້ແກ່ມັນສະໝອງຂອງຄົນໃນສັງຄົມປັດຈຸບັນອີກດ້ວຍ.

6. ສຽງ-ສຽງວິທະຍາທີ່ພົວພັນກັບພາສາລາວນຳໃຊ້

ການໃຊ້ພາສາດ້ວຍການເວົ້າໝາຍເຖິງການສົ່ງສັນຍານດ້ວຍສຽງ ຫຼືການໃຊ້ສຽງ ເຊິ່ງສຽງນັ້ນເອີ້ນວ່າສຽງພາສາ ຫຼືສັນຍານພາສາ. ໂດຍຫຼັກການ ສຽງກໍມີບົດບາດສຳຄັນຕົ້ນຕໍອີກປະການໜຶ່ງສຳລັບພາສາ ແລະສັນຍານພາສາ. ສຳລັບສຽງທີ່ໄດ້ຄົ້ນຄວ້າໃນພາສາລາວນຳໃຊ້ນີ້ແມ່ນສຽງພາສາ ແລະຄວາມໝາຍອາລົມຈິດ (ຄຸນຄ່າສະທ້ອນອາລົມຈິດຂອງສຽງ). ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ຈະແມ່ນວັດຈະນາທີ່ກຳ

ເນີດຈາກກໍລະນີໃດກໍຕາມ ດ້ານພື້ນຖານທີ່ສໍາຄັນຢ່າງໜຶ່ງຂອງມັນແມ່ນສຽງ. ສຽງມີບົດບາດສອງຢ່າງ ຄື ສຽງບົ່ງບອກມະໂນພາບ ແລະຄວາມໝາຍ, ແລະບົ່ງບອກຄວາມໝາຍດ້ານອາລົມຈິດ.

6. 1. ສຽງບົ່ງບອກມະໂນພາບ ແລະຄວາມໝາຍ

ສັນຍານພາສາທີ່ເປັນສຽງສົ່ງຈາກບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄປສູ່ເຂດຮັບຮູ້ຂອງຄົນອີກຄົນໜຶ່ງ ເຊິ່ງສຽງນັ້ນໄດ້ສະທ້ອນມະໂນພາບ ແລະຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງດັ່ງກ່າວຖືກປາກົດອອກ, ແຕ່ສຽງດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງລະດັບອາລົມຈິດຂອງຄົນຕໍ່ສິ່ງດັ່ງກ່າວກວ່າມະໂນພາບ ແລະຄວາມໝາຍຂອງມັນ ນັ້ນຮຽກວ່າ ສຽງຕົວຈິງຂອງສັນຍານພາສາ ຫຼືທີ່ເອີ້ນວ່າ ສຽງບົ່ງບອກມະໂນພາບ ແລະຄວາມໝາຍ ນັ້ນເອງ.

ຕົວຢ່າງ: ສຽງຂອງຄໍາສັບ: ໂຕະ, ປຶ້ມ, ແມວ, ວິທະຍຸ, ຂ້ອຍ ...

6. 2. ສຽງບົ່ງບອກຄວາມໝາຍດ້ານອາລົມຈິດ

ໃນທີ່ນີ້ໄດ້ສັງຮວມເອົາທັງບັນດາສຽງທີ່ກຳນົດເປັນສັນຍານພາສາ (ສຽງທີ່ກຳນົດຄວາມໝາຍ ແລະມະໂນພາບໃດໜຶ່ງ) ແລະສຽງເສລີ ແຕ່ໃຫ້ຄຸນຄ່າສະທ້ອນເຖິງລະດັບຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນ.

ບົນພື້ນຖານໝາກຜົນການຄົ້ນຄວ້າຕົວສຽງວິທະຍາໄດ້ພິສູດວ່າ: ບັນດາສຽງທີ່ກຳນົດຄວາມໝາຍສະເພາະ ເຊິ່ງຮຽກວ່າສັນຍານພາສາທີ່ເປັນສຽງຂອງຄໍາສັບ ແລະສຽງອື່ນໆ ກໍລ້ວນແຕ່ມີບົດບາດສະທ້ອນເຖິງດັບລະຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ໃຊ້.

ບັນດາສຽງທີ່ກຳນົດເປັນສຽງຄໍາສັບ ຫຼືສຽງອື່ນໆ ກໍລ້ວນແຕ່ມີພື້ນຖານ, ມີຕົ້ນເຫດ ແລະມີສຽງທຽບຖານຂອງມັນ. ສະນັ້ນ, ຄຸນຄ່າສະທ້ອນອາລົມຈິດຂອງສຽງພາສາ ກໍມີຄຸນຄ່າດ້ານຄວາມໝາຍບົ່ງບອກ, ຄຸນຄ່າທຽບຖານ, ຄຸນຄ່າປຽບທຽບໄປຄຽງຄູ່ກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການກຳນົດສຽງເວົ້າ ຫຼືສຽງດົນຕີອື່ນໆ ກໍລ້ວນແຕ່ມີຄວາມໝາຍອາລົມຈິດ.

ຕົວຢ່າງ: ສຽງຂອງຄໍາສັບ: ກິນ, ໄປ, ເອົາ ...

ສຽງຂອງຄໍາສັບແຕ່ລະຄໍາ ຫາກອອກສຽງໃນລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ກໍຈະສະທ້ອນຄຸນຄ່າດ້ານອາລົມຈິດແຕກຕ່າງກັນ. ທຳນອງສຽງ, ສຽງດົນຕີ, ສຽງຂັບ, ສຽງລຳ, ສຽງເພງ ... ທັງໝົດນີ້ລ້ວນແຕ່ແມ່ນໝາກຜົນຂອງການປະສົມຮ່ວມຂອງຄຸນຄ່າຄວາມໝາຍອາລົມຈິດ ເຊິ່ງບັນດາຄຸນຄ່າຄວາມໝາຍປະສົມນັ້ນມີຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະກົມກຽວຢ່າງເປັນລະບົບ, ມີພື້ນຖານ, ມີເຫດຜົນເດັ່ນຕໍ່, ມີສຽງທຽບຖານ ແລະມີສຽງປຽບທຽບຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລ້ວມັນຈະສະທ້ອນຄຸນຄ່າດ້ານອາລົມຈິດອອກມາເຊິ່ງຮຽກວ່າ: ມ່ວນ, ອອນຊອນ, ຊາບຊຶ້ງ, ອີ່ມເອີບ ... ຫຼືໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ກໍຈະມີຄຸນຄ່າສະທ້ອນອາລົມທີ່ເຄີຍຮຽກວ່າ: ສະດັງ, ສິນລະວິນ, ໝູດໝິດ, ສະຫຍິດສະຫຍອງ ... ແລະຈົນນຳໄປເຖິງຄວາມເປື້ອນໝາຍຕ່າງໆໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ບົດເພງ ຈຳປາເມືອງລາວ

+ ໂອ້ດວງຈຳປາ	→ ຂວ. ວ: ຄຳ ພຽງ	ເວລາຊົມນ້ອງ	ນຶກເຫັນພັນຊ່ອງ
ມອງເຫັນຫົວໃຈ		ເຮົານຶກຂຶ້ນໄດ້	ໃນກິ່ນເຈົ້າຫອມ
ເຫັນສວນດອກໄມ້		ບິດາບູກໄວ້	ຕັ້ງແຕ່ນານມາ

ເວລາຫງ່ວມເຫງົາ	ເຈົ້າຊ່ວຍບັນເທົາ	ເຮົາຫາຍໂສກາ
ເຈົ້າດວງຈຳປາ	ຄູ່ຄຽງເຮົາມາ	ແຕ່ຍາມນ້ອຍເອີຍ
+ ກິ່ນເຈົ້າສຳຄັນ	ຕິດພັນຫົວໃຈ	ເປັນໜ້າຮັກໄຄ່
ແພງໄວ້ເຊີຍຊົມ	ຍາມເຮົາເອົາດົມ	ໂອຈຳປາຫອມ
ເມື່ອດົມກິ່ນເຈົ້າ	ປານພົບເພື່ອນເກົ່າ	ທີ່ພາກຈາກໄປ
ເຈົ້າເປັນດອກໄມ້	ທີ່ງາມວິໄລ	ຕັ້ງແຕ່ໃດມາ
ເຈົ້າດວງຈຳປາ	ມາລາຂວັນຮັກ	ຂອງຮຽມນີ້ເອີຍ
+ ໂອ້ດວງຈຳປາ	ບຸບຜາເມືອງລາວ	ງາມດັ່ງດວງດາວ
ຊາວລາວເພິງໃຈ	ເກີດຢູ່ພາຍໃນ	ແດນດິນລ້ານຊ້າງ
ເມື່ອໃດພັດພາກ	ໜີໄປໄກຈາກ	ບ້ານເກີດເມືອງນອນ
ຮຽມຈະເອົາເຈົ້າ	ເປັນເພື່ອນຮ່ວມເຫງົາ	ເທົ່າສິ້ນຊິວາ
ເຈົ້າດວງຈຳປາ	ມາລາງາມຍິ່ງ	ມິ່ງເມືອງລາວເອີຍ

(ໂດຍ: ອຸຕະມະ ຈຸນລະມະນີ, ອ້າງໃນ ທໍາສະໝຸດແຫ່ງຊາດ, ປີ 2008, ໜ້າ 1)

- ສຽງຂອງຄຳສັບແຕ່ລະຄຳມີບົດບາດສະທ້ອນຄວາມໝາຍ ແລະມະໂນພາບເຂົ້າກັນຢ່າງເປັນລະບົບ ເຊິ່ງເປັນຜົນໃຫ້ເກີດຄຸນຄ່າສະທ້ອນເຖິງລະດັບອາລົມຈິດ.
- ທຳນອງສຽງມີບົດບາດສະທ້ອນຮູບພາບ, ຈັງຫວະ, ບັນ ແລະຕອນ. ທັງສອງຢ່າງນີ້ສະທ້ອນຄຸນຄ່າຮ່ວມກັນ ແລ້ວມີບົດບາດພາໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ສຶກຕາມແບບສະອອນ, ອອນຊອນ, ຊິ້ນຊົມ ແລະອື່ນໆ.

7. ຄຸນຄ່າສະທ້ອນອາລົມຈິດຂອງສຽງທົ່ວໄປ ແລະສຽງພາສາ

ທັງສຽງທົ່ວໄປ ແລະສຽງພາສາລ້ວນແຕ່ມີຄຸນຄ່າສະທ້ອນເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຄົນເຮົາ. ໃນນັ້ນສຽງພາສາແມ່ນປາກົດການສະລິລະສາດ, ແມ່ນສຽງທີ່ກຳເນີດຈາກການເຄື່ອນໄຫວຂອງອະໄວຍະວະຜະລິດສຽງຂອງຄົນເຮົາ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງມີບົດບາດຢ່າງທຳມະຊາດ ແລະສັງຄົມຄຽງຄູ່ກັນໄປ. ສ່ວນສຽງທົ່ວໄປມີບົດບາດແບບທຳມະຊາດຫຼາຍກວ່າ. ສຽງທົ່ວໄປ ແລະສຽງພາສາ ມີບົດບາດສຳຄັນຕໍ່ສະພາບອາລົມຈິດຂອງມວນມະນຸດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນມັນສາມາດສ້າງໃຫ້ມະນຸດເກີດມີສະພາບອາລົມຈິດໄດ້ທັງສອງດ້ານ ຄືດ້ານບວກ ແລະດ້ານລົບ ໂດຍອີງຕາມຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ເວົ້າ ວ່າຢາກສົ່ງສຽງໃນດ້ານໃດໃຫ້ຜູ້ຮັບສາມໄດ້ຮັບຟັງ ເຊິ່ງໂດຍປົກກະຕິແລ້ວກໍຈະອີງຕາມເນື້ອໃນຂອງສານ ທີ່ບັນຈຸຄວາມໝາຍຂອງແຕ່ລະຄຳສັບ, ສຳນວນ, ປະໂຫຍກ ຫຼືຕະຫຼອດຮອດທັງໝົດບົດພາສາຂອງຜູ້ເວົ້າ. ເພາະສະນັ້ນ, ມະນຸດເຮົາຄວນຄຳນຶງໃຫ້ຖີ່ຖ້ວນສະເໝີເຖິງຄຸນຄ່າຂອງສຽງພາສາ ແລະສຽງເສລີ ບໍ່ວ່າຕົນເອງຈະຢູ່ໃນຖານະຂອງຜູ້ຮັບສຽງ ຫຼືຜູ້ສົ່ງສຽງກໍຕາມ; ເຊິ່ງທັງໝົດນີ້ກໍຍ້ອນວ່າ ຄຸນຄ່າດ້ານລົບຂອງສຽງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນສຽງພາສາ ຫຼືສຽງເສລີ ໂດຍລວມແລ້ວ ມັກຈະເປັນສິ່ງທີ່ມະນຸດທົ່ວໄປບໍ່ເພິງປາດຖະໜາຢາກໄດ້ຟັງ ຫຼືໄດ້ຍິນ.

ຄໍາຖາມ

1. ພາສາລາວນໍາໃຊ້ມີຄວາມໝາຍ, ຄວາມສໍາຄັນ ແລະໜ້າທີ່ແນວໃດ?
2. ລະບົບຈົນຕະນາການ ແລະລະບົບພາສາມີບົດບາດສໍາຄັນຕໍ່ພາສາລາວນໍາໃຊ້ແນວໃດ?
2. ຄໍາສັບມີບົດບາດສໍາຄັນຕໍ່ລະບົບຂອງພາສາແນວໃດ?
3. ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງ-ເປົ້າໝາຍໃນພາສາລາວນໍາໃຊ້ບອກໃຫ້ຮູ້ຫຍັງແດ່?
4. ພາສາລາວນໍາໃຊ້ມີການພົວພັນກັບຄວາມຮູ້ອື່ນໆດ້ານໃດແດ່? ແລະພົວພັນແນວໃດ?
5. ສຽງມີບົດບາດຈັກຢ່າງ? ຢ່າງໃດແດ່?
6. ສຽງພາສາ ແລະສຽງເສລີ ມີຄຸນຄ່າສະທ້ອນຕໍ່ອາລົມຈິດຂອງມະນຸດແນວໃດ?

ບົດທີ 2

ວັດທະນະທຳກັບການນຳໃຊ້ພາສາ

1. ຄວາມໝາຍຂອງວັດທະນະທຳ

ຄຳວ່າ ວັດທະນະທຳ ທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນພາສາລາວໃນປັດຈຸບັນມີຄວາມໝາຍກວມເອົາຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງ ໂດຍຂຶ້ນກັບໂອກາດ ແລະສະຖານະການໃນການນຳໃຊ້. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ຄົນລາວມັກນຳໃຊ້ຄຳສັບນີ້ ເລື້ອຍໆ; ບາງໂອກາດພວກເຮົານຳໃຊ້ມັນໃນຄວາມໝາຍ ປະເພນີ ເຊັ່ນ ເມື່ອມີໃຜຜູ້ໜຶ່ງເວົ້າເຖິງປະເພນີ ການແຕ່ງດອງຂອງຊົນເຜົ່າໃດຊົນເຜົ່າໜຶ່ງໃນລາວ ຄື ເຜົ່າມົ້ງ, ເຜົ່າຜູ້ໄທ ... ກໍຈະມີຜູ້ກ່າວວ່າ ນັ້ນຄືວັດ ທະນະທຳຂອງພວກເຂົາ. ບາງໂອກາດຄົນລາວໃຊ້ຄຳສັບນີ້ໝາຍເຖິງ ສິລະປະ ເຊັ່ນ ເມື່ອມີນັກກິລາສິລະປິນ ຄົນໃດຄົນໜຶ່ງໄປສະແດງສິລະປະໃນຕ່າງປະເທດ, ກໍຈະເວົ້າເຖິງບັນຫານີ້ວ່າ ນັ້ນຄືການນຳເອົາ ວັດທະນະທຳໄປເຜີຍແຜ່ໃຫ້ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກໃນຕ່າງໆປະເທດ. ຫຼືມີຜູ້ເວົ້າເຖິງວັດວາອາຮາມຕ່າງໆອັນເປັນສະ ຖາປັດຕະຍະກຳທີ່ສວຍສົດງົດງາຂອງລາວ, ກໍຈະມີຜູ້ກ່າວວ່າ ພວກເຮົາຄວນພູມໃຈກັບວັດທະນະທຳຂອງ ຊາດເຮົາ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ວັດທະນະທຳ ອາດໝາຍເຖິງສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ຫຼືອີກສິ່ງໜຶ່ງໃນໂອ ກາດໜຶ່ງ.

ນັກສັງຄົມສາດໃຊ້ຄຳສັບ “ວັດທະນະທຳ” ໃນຄວາມໝາຍວ່າ ແບບແຜນ ຫຼືລະບົບການດຳເນີນ ຊີວິດ ເຊິ່ງລວມໄປເຖິງເຄື່ອງອຸປະໂພກ ແລະບໍລິໂພກທຸກຢ່າງ, ສະຖາບັນ, ປະເພນີ ແລະສິລະປະ ລວມ ເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດຂອງມະນຸດຕໍ່ສິ່ງຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນອີກດ້ວຍ. ອີກອັນໜຶ່ງນັກສັງຄົມສາດຖືວ່າ ວັດທະ ນະທຳ ຄືສິ່ງທີ່ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອປະໂຫຍດຂອງສັງຄົມຂອງຕົນ; ສ່ວນສິ່ງທີ່ທຳມະຊາດສ້າງຂຶ້ນບໍ່ນັບ ເປັນວັດທະນະທຳ. ຕົວຢ່າງຄົນຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ອາໄສຢູ່ໃກ້ພູເຂົາໄຟ ມີຄວາມຢ້ານກົວວ່າ ພູເຂົາໄຟມີ ອຳນາດສິ່ງສະຖິດຢູ່ ແລະເຫັນວ່າພວກຕົນຄວນເຄົາລົບບູຊາ. ດັ່ງນັ້ນ, ພວກເຂົາຈິ່ງໄດ້ສ້າງຂະນົບທຳນຽມ ແລະພິທີການຕ່າງໆຂຶ້ນ ເພື່ອບູຊາພູເຂົາໄຟ, ພ້ອມທັງສ້າງເຄື່ອງມືສຳລັບຊ່ວຍໃຫ້ພວກຕົນພົ້ນຈາກໄພ ອັນຕະລາຍຈາກພູເຂົາໄຟ ຄື ກະກຽມອົບພະຍົບໜີເມື່ອມີປາກົດການວ່າ ພູເຂົາໄຟຈະລະເບີດ. ຄົນ ຈຳພວກນີ້ໄດ້ເກີດມີອຸປະນິໄສ ຄື ມີຄວາມອົດທົນ ແລະຍອມຮັບການສູນເສຍທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່ໄດ້ໂດຍບໍ່ມີການ ຈົມວ່າເມື່ອມີການສູນເສຍຈາກພູເຂົາໄຟດັ່ງກ່າວ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ພວກເຂົາຍັງມີຄວາມພ້ອມທີ່ຈະຕັ້ງໜ້າ ສ້າງສາສິ່ງທີ່ສູນເສຍໄປໃຫ້ກັບຄືນມາໃໝ່ເພື່ອປະໂຫຍດຂອງພວກເຂົາໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ. ພິທີກຳ, ຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະນິໄສທັງໝົດຂອງຄົນກຸ່ມນີ້ເອີ້ນວ່າ ເປັນວັດທະນະທຳຂອງພວກເຂົາ; ສ່ວນຕົວຂອງພູເຂົາໄຟ ນັກ ສັງຄົມສາດບໍ່ຖືວ່າເປັນວັດທະນະທຳ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ນັກສັງຄົມສາດຍັງຖືວ່າ ສະຖາບັນ, ປະເພນີ ແລະຄຳນິຍົມ ທັງສ່ວນທີ່ຄວນ ອະນຸລັກຮັກສາ ແລະສ່ວນທີ່ຄວນປ່ຽນແປງ ກໍຮວມຢູ່ໃນວັດທະນະທຳຂອງກຸ່ມຄົນແຕ່ລະກຸ່ມອີກດ້ວຍ.

2. ມະນຸດກັບວັດທະນະທຳທາງພາສາ

ຕາມຫຼັກຂອງວິຊາທຳມະຊາດວິທະຍາ ມະນຸດເປັນສັດປະເພດໜຶ່ງເຊິ່ງລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ ແລະ ເປັນສັດທີ່ອາໄສຢູ່ຮ່ວມກັນເປັນກຸ່ມ. ມະນຸດຢູ່ໃນກຸ່ມຈະເລີນກ້າວໜ້າຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ ກວ່າສັດປະເພດອື່ນໆ ເພາະວ່າມະນຸດມີພາສາເປັນພາຫະນະໃນການສື່ສານກັນຕາມວິທີທາງຂອງແຕ່ລະ ກຸ່ມ ເຊິ່ງເອີ້ນກັນວ່າ ວັດທະນະທຳທາງພາສາ.

ການທີ່ມະນຸດມີວັດທະນະທຳທາງພາສາດັ່ງທີ່ກ່າວມານີ້ກໍເພາະວ່າສະໝອງຂອງມະນຸດພັດທະນາ ຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ສຽງຕ່າງໆຂອງມະນຸດທີ່ເບິ່ງອອກມາ ກາຍເປັນຖ້ອຍຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍ ເຊິ່ງນັ້ນກໍຄືການກຳ ເນີດຂອງພາສານັ້ນເອງ. ເມື່ອມະນຸດມີພາສາ ມະນຸດສາມາດໃຊ້ພາສາ ເພື່ອບອກເລົ່າເຖິງຄຸນປະໂຫຍດ ແລະໂຫດກຳທີ່ເຂົາເຄີຍໄດ້ຮັບຈາກບັນຫາຕ່າງໆໃຫ້ລູກຫຼານໄດ້ຮັບຮູ້. ບາງເທື່ອມະນຸດສາມາດໃຊ້ພາສາ ເລົ່າເຫດການຕ່າງໆໃນອະດີດ ເພື່ອພະຍາກອນອະນາຄົດໄດ້; ແລ້ວຄວາມຄິດຕ່າງໆຈຶ່ງມີການພັດທະ ນາຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ຍ້ອນມີພາສາ ຄົນເຮົາຈຶ່ງສາມາດສ້າງກົດໝາຍໄດ້; ຍ້ອນມີການຊັກຖາມຫາຄວາມເປັນຈິງ ໄດ້ ຈຶ່ງສາມາດສະຖາປານາສະຖາບັນສານໄດ້. ມະນຸດສາມາດຊື່ສັດຕໍ່ກັນໄດ້ ແລະຫຼອກລວງກັນໄດ້ດ້ວຍ ພາສາ. ຍ້ອນມີພາສາມະນຸດຈຶ່ງສາມາດບັນຍັດໄດ້ວ່າ ສິ່ງໃດຄວນກະທຳ ແລະສິ່ງໃດບໍ່ຄວນກະທຳ; ແລະ ສິ່ງດັ່ງກ່າວພາໃຫ້ເກີດມີສະຖາບັນສາສະໜາຂຶ້ນ. ຖ້າຄົນເຮົາສື່ສານກັນພຽງແຕ່ດ້ວຍສຽງຂັ້ມຊູ່ ຫຼືສຽງວີ້ງ ວອນ ວັດທະນະທຳຂອງມະນຸດກໍຈະບໍ່ມີຄວາມກ້າວໜ້າທີ່ແຕກຕ່າງຈາກວັດທະນະທຳຂອງຝູງສັດຫຼາຍ ປານໃດ.

ວັດທະນະທຳທາງພາສາຂອງຄົນທີ່ຕ່າງກຸ່ມຕ່າງກັນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ວຍຫຼາຍສາເຫດ ຄື ພູມອາກາດ, ທີ່ຕັ້ງ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຫຼືຄວາມຂາດແຄນ, ກຸ່ມຄົນແວດລ້ອມ, ການພັດທະນາທາງ ດ້ານຄວາມຮູ້ ຫຼືຄວາມສາມາດຕ່າງໆ ແລະອື່ນໆ.

3. ຄົນລາວ, ວັດທະນະທຳລາວ ແລະພາສາລາວ

ໃນປະຫວັດສາດຂອງຊາດໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ບັນພະບຸລຸດຂອງລາວໄດ້ມາຕັ້ງຖິ່ນຖານພູມລຳ ເນົາຢູ່ທີ່ນີ້ມາເປັນເວລາຫຼາຍພັນປີ ແລະຈົນເຖິງຊົ່ວລູກຫຼານທີ່ເປັນຄົນລາວໄດ້ພາກັນສືບທອດມໍລະດົກຕອນ ນີ້ໄວ້ເທົ່າທຸກວັນນີ້. ຄົນລາວປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າແຕ່ເໝືອຕະຫຼອດໃຕ້; ພ້ອມກັນນີ້ ກໍຍັງມີຫຼາຍ ພາສາທ້ອງຖິ່ນທີ່ໃຊ້ແຕກຕ່າງກັນອອກໄປ. ຄຳວ່າຄົນລາວໃນປັດຈຸບັນກໍຄືຄົນທີ່ຖືສັນຊາດລາວ, ໃຊ້ພາສາ ລາວ ແລະເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງພາສາລາວໃນຖານະທີ່ເປັນພາສາແຫ່ງຊາດຂອງຕົນ.

ພາສາລາວແມ່ນຜະລິດຕະພັນທາງວັດທະນະທຳອັນໜຶ່ງຂອງຊາວລາວ. ຄົນລາວໃຊ້ພາສາລາວ ເປັນພາສາແຫ່ງຊາດ. ອີງຕາມປະຫວັດສາດ ພາສາລາວໄດ້ກຳເນີດ ແລະຂະຫຍາຍໂຕພ້ອມກັບການກຳ ເນີດ ແລະຂະຫຍາຍໂຕຂອງຊາດລາວ. ໂດຍພື້ນຖານ ພາສາລາວເປັນພາສາທີ່ນອນໃນກຸ່ມຂອງພາສາຄຳ ໂດດ ແລະບໍ່ປ່ຽນຮູບຄຳ ເຊິ່ງແມ່ນໜຶ່ງໃນພາສາຄົນສະໄໝບູຮານຕອນປາຍຂອງຍຸກເຫຼັກໃນພາກພື້ນອາຊີ ອາຄະເນ. ນອກຈາກນັ້ນ ບັນຫາສຳຄັນທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ຄື ພາສາລາວເປັນພາສາໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຮັບອິດທິພົນ ຈາກຫຼາຍພາສາ ຄື ພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ເຊິ່ງເປັນພາສາທີ່ມາກັບພຸດທະສາສະໜາ, ມີຫຼາຍພະຍາງ

ແລະປ່ຽນຮູບຄຳ; ພາສາຝຣັ່ງ ແລະພາສາອັງກິດ ເຊິ່ງເປັນພາສາທີ່ປະເທດລາວເຄີຍໄດ້ເປັນປະເທດທົ່ວ ເມືອງຂຶ້ນ ແລະພາສາຂອງບັນດາປະເທດອື່ນໆທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບລາວ ກໍຄືມີການພົວພັນກັບລາວ ເຊັ່ນ ພາສາຈີນ, ພາສາໄທ, ພາສາຂະແມ, ພາສາຫວຽດນາມ ແລະອື່ນໆອີກ. ດັ່ງນັ້ນ, ເມື່ອພິຈາລະນາແລ້ວ ເຫັນວ່າພາສາລາວມີຄວາມສັບສົນບໍ່ໜ້ອຍ ບໍ່ວ່າທາງດ້ານອັກຂະໜຸຍ, ວັດຈະນາ, ໄວຍາກອນ ກໍຄືທາງ ດ້ານສັນທະສິນ. ເມື່ອເປັນແນວນັ້ນ ໃນແງ່ການນຳໃຊ້ບໍ່ວ່າຈະເປັນການເວົ້າ ຫຼືການຂຽນ ພາສາລາວກໍ ເປັນອີກພາສາໜຶ່ງທີ່ມີເອກະລັກຂອງຕົນເອງ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ ແລະໃຊ້ວິຈາລະນະຍານໃຫ້ຖີ່ ຖ້ວນ ເພື່ອໃຫ້ການນຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະຄັ້ງມີປະສິດທິຜົນ ແລະກົງກັບຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ນຳໃຊ້.

4. ຄວາມສຳພັນຂອງພາສາລາວກັບວັດທະນະທຳລາວ

ພາສາລາວມີຄວາມສຳພັນກັບວັດທະນະທຳລາວຢ່າງຈະແຈ້ງ ເພາະວ່າພາສາລາວເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງວັດທະນະທຳລາວ, ເປັນເຄື່ອງມືສຳຄັນໃນການບັນທຶກ ແລະຖ່າຍທອດວັດທະນະທຳລາວ, ເປັນສິ່ງສະ ທ້ອນວັດທະນະທຳລາວ ທັງໃນອະດີດ ແລະປັດຈຸບັນໃນທຸກແງ່ທຸກມູມ; ພ້ອມກັນນີ້, ລັກສະນະການໃຊ້ ພາສາລາວກໍຂຶ້ນກັບວັດທະນະທຳຂອງສັງຄົມລາວຢ່າງແທ້ຈິງ.

ຕາມຄວາມເປັນຈິງ ວັດທະນະທຳ ຫຼືວິຖີຂອງກຸ່ມຄົນບັນດານໃຫ້ພາສາພັດທະນາໄປຕາມລັກສະນະ ຂອງສະຖາບັນ ແລະຄ່ານິຍົມຂອງຄົນກຸ່ມນັ້ນໆ. ຈາກຖ້ອຍຄຳ ຫຼືສຳນວນຕ່າງໆ ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ ຄວາມສຳພັນຂອງພາສາລາວກັບວັດທະນະທຳລາວ ພ້ອມທັງພາບສະທ້ອນຕ່າງໆທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ພາສາລາວມີຄວາມສຳພັນກັບວັດທະນະທຳລາວຢ່າງຈະແຈ້ງ ເຊິ່ງສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ ຈາກຫຼາຍປັດໄຈ ຄື ຄົນລາວໃນອະດີດມີການດຳລົງຊີວິດຕິດພັນກັບບັນທຳມະຊາດ, ອາໄສການປູກຝັງ ແລະລ້ຽງສັດເປັນຫົນທາງທຳມາຫາກິນ. ດັ່ງນັ້ນ, ສັບ-ສຳນວນຕ່າງໆຂອງລາວຈຶ່ງມີລັກສະນະກ່ຽວພັນກັບ ສັດ, ເຄື່ອງມືໃນການອອກແຮງງານ, ປາກົດການດິນຟ້າອາກາດ, ພຶດຜັກຊະນິດຕ່າງໆ ຕະຫຼອດເຖິງ ສະຖານທີ່ສຳລັບປູກຝັງລ້ຽງສັດດັ່ງກ່າວນັ້ນດ້ວຍ.

- ຕົວຢ່າງ:
- ໄປຢຽບໝາ ມາຢຽບຂຽດ
 - ໝູເຮັດນາ ໝາກິນເຂົ້າ
 - ແມວບໍ່ຢູ່ ໝູເຕັ້ນ
 - ນ້ຳມາກປາກິນມົດ ນ້ຳລົດມົດກິນປາ
 - ຊ້າໆໄດ້ພ້າງາມສອງດວງ
 - ແກວ່ງຄ້ອນກາຍໝາກມ່ວງ
 - ໄມ້ແກ່ກາຍເບັດ ເຫັດແກ່ກາຍແກງ
 - ໝາຍໄຮ່ໃຫ້ສຸດຕາ ໝາຍນາໃຫ້ສຸດສຽງຮ້ອງ

5. ພາບສະທ້ອນວັດທະນະທຳລາວຈາກພາສາລາວ

5. 1. ຄຳແທນນາມບອກບຸລຸດ

ຄຳແທນນາມບອກບຸລຸດໃນພາສາລາວທັງສາມບຸລຸດ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຈຳນວນໜ້ອຍ ຫຼືຈຳນວນຫຼາຍ ມີຫຼາຍຄຳໃຫ້ເລືອກໃຊ້ໄດ້ຢ່າງອຸດົມສົມບູນ ເຊິ່ງໃນພາສາອື່ນ ເຊັ່ນພາສາອັງກິດ, ພາສາຝຣັ່ງ, ພາສາລັດເຊຍຈະບໍ່ມີ. ຕົວຢ່າງ ບຸລຸດທີ່ໜຶ່ງຈຳນວນໜ້ອຍມີ ຂ້ອຍ, ຂ້າພະເຈົ້າ, ຂ້ານ້ອຍ/ຂະນ້ອຍ, ເຮົາ, ກູ, ກັນ, ເອງ, ເຕງ, ເຂົາ ...; ບຸລຸດທີ່ສອງຈຳນວນໜ້ອຍມີ ເຈົ້າ, ທ່ານ, ໂຕ, ມືງ ...; ແລະບຸລຸດທີ່ສາມຈຳນວນໜ້ອຍມີ ທ່ານ, ເພິ່ນ, ລາວ, ເຂົາ, ມັນ, ໝໍ, ກັນ, ໂຕ, ໃຜ, ຫຍັງ. ສ່ວນຈຳນວນຫຼາຍຂອງທັງສາມຂອງສາມບຸລຸດນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ໃນພາສາລາວຈະຕື່ມຄຳວ່າ ພວກ ໃສ່ຕໍ່ໜ້າຂອງຈຳນວນໜ້ອຍ ແລ້ວກໍຈະເປັນຈຳນວນຫຼາຍໂລດ ເຊັ່ນ ພວກຂ້ອຍ, ພວກເຈົ້າ, ພວກເຂົາ ... ກົງກັນຂ້າມຄວາມອຸດົມສົມບູນດັ່ງກ່າວ ຊ້ຳພັດສ້າງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນບໍ່ໜ້ອຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ນຳໃຊ້ ເຊິ່ງທຸກໆເທື່ອທີ່ນຳໃຊ້ຈະຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາໃຫ້ຖີ່ຖ້ວນວ່າຈະເລືອກໃຊ້ຄຳສັບໃດ ເພື່ອໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຕຳແໜ່ງການພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນໃນສັງຄົມລາວ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນພາສາລາວຍັງໃຊ້ຄຳນາມບອກເຄືອຍາດ ຫຼືບອກສາຍພົວພັນອື່ນໆອີກ ແທນໃຫ້ຄຳແທນນາມ ເຊັ່ນ ອ້າຍ, ນ້ອງ, ປ້າ, ລຸງ, ຫົວໜ້າ, ໝູ່ ...; ໃຊ້ຄຳແທນນາມບຸລຸດທີ່ສາມ ເປັນບຸລຸດທີ່ສອງ ເຊັ່ນ ເພິ່ນ; ຫຼືໃຊ້ຄຳແທນນາມບຸລຸດທີ່ສາມ ເປັນບຸລຸດທີ່ໜຶ່ງເຊັ່ນ ເຂົາ, ເພິ່ນ.

5. 2. ຄວາມໝາຍສະເພາະຂອງຄຳສັບ

ພາສາລາວເປັນພາສາເຊິ່ງມີຄຳສັບທີ່ມີຄວາມໝາຍສະເພາະຄົບຖ້ວນພໍສົມຄວນກ່ຽວກັບສັດແຕ່ລະປະເພດ ຄື ງົວ, ຄວາຍ, ຊ້າງ, ມ້າ, ໝູ, ໝາ, ເປັດ, ໄກ່, ແມງເງົາ, ແມງງອດ, ລິງ, ຄ່າງ, ຊະນິດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ພາສາລາວບໍ່ຄ່ອຍມີຄຳສັບທີ່ມີຄວາມໝາຍລວມໃຫ້ແກ່ຜູ້ສັດປະເພດຕ່າງໆ. ເມື່ອສຶກສາວິຊາການຈາກຊາວຕາເວັນຕົກ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າມີຫຼາຍຄຳສັບທີ່ມີຄວາມໝາຍລວມໃຫ້ແກ່ສັດຊະນິດໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ. ລັກສະນະຂອງຄຳສັບນີ້ສະແດງເຖິງຄວາມຈະເລີນໃນດ້ານຄວາມຮູ້ທາງດ້ານທຳມະຊາດວິທະຍາເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ບໍ່ໄດ້ສະແດງເຖິງລັກສະນະຂອງວັດທະນະທຳທາງພາສາໂດຍກົງ ເພາະວ່າຄວາມຈະເລີນຂອງມະນຸດທາງດ້ານທຳມະຊາດວິທະຍາບໍ່ໄດ້ມີມາແຕ່ດັ້ງເດີມ. ພວກເຮົາສາມາດສັງເກດເຫັນລັກສະນະຂອງວັດທະນະທຳລາວຈາກພາສາອີກຢ່າງໜຶ່ງ ຄື ໃນພາສາລາວມີຄຳສັບໃຊ້ກ່ຽວກັບລົດຊາດຂອງອາຫານຢ່າງອຸດົມສົມບູນ ແລະພຽງພໍກັບແຕ່ລະລົດ ເຊິ່ງພາສາອື່ນໆໃນໂລກບໍ່ຄ່ອຍມີ ເຊັ່ນ ແຊບ, ນົວ, ຈາງ, ຈິດ, ເຜັດ, ເຄ້ມ, ສົ້ມ, ຂົມ, ຂຶ້ນ, ຮິນ, ຝາດ ເປັນຕົ້ນ.

5. 3. ບໍລິບົດທີ່ນຳໃຊ້ພາສາ

ໃນການສົນທະນາທີ່ບໍ່ເປັນທາງການພາຍໃນຄອບຄົວ ຫຼືກັບໝູ່ເພື່ອນ ຄົນລາວມັກໃຊ້ຄຳໂດດ, ຄຳປຽວ ຫຼືຄຳພະຍາງດຽວ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຄຳເຄົ້າລາວເດີມ ເຊັ່ນ ພໍ່, ແມ່, ໄປ, ມາ, ກິນ, ນອນ... ສ່ວນຄຳສັບທີ່ໃຊ້ທາງວິຊາການດ້ານຕ່າງໆສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຄຳສັບທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ເຊັ່ນ

ບິດາ, ມາດາ, ສາມີ, ພັນລະຍາ, ອັກສອນ, ໄວຍາກອນ ຫຼືບາງເທື່ອກໍໃຊ້ຄຳສັບທີ່ຍືມມາຈາກພາສາຕ່າງ
ປະເທດ ຄື ພາສາຝຣັ່ງ ຫຼືພາສາອັງກິດ ເຊັ່ນ ເຕັກໂນໂລຊີ, ວິຕາມິນ, ຄ້ອມພົວເຕີ, ໂມເຕີ...

5. 4. ວັດທະນະທຳຜ່ອນຜັນຂອງລາວ

ວັດທະນະທຳລາວນິຍົມການຫຼຸດຢ່ອນຜ່ອນຜັນ ເຊິ່ງສາມາດສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນໃນການໃຊ້ຄຳ
ສັບພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນຂອງຄົນໃນຄອບຄົວ ເຊັ່ນ ພໍ່ເຖົ້າ, ແມ່ເຖົ້າ, ປູ່, ຍ່າ, ລຸງ, ປ້າ, ອາວ, ອາ,
ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ, ຫຼານ... ຄຳສັບເຫຼົ່ານັ້ນສາມາດຊື້ໃຫ້ເຫັນເຖິງອາຍຸກະສຽນ ແລະສາຍພົວລະຫວ່າງຜູ້
ໃຊ້ພາສານຳກັນໄດ້ ເຊິ່ງໃນພາສາເອີຣົບບໍ່ຄ່ອຍມີ. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ ໃນການໃຊ້ພາສາເພື່ອສື່ສານກັບ
ຄົນທົ່ວໄປໃນສັງຄົມ ໃນບາງສະຖານະການ ຄົນລາວມັກໃຊ້ຄຳເຄືອຍາດ ແທນໃຫ້ ຄຳແທນນາມບອກ
ບຸລຸດ ທັງໆທີ່ບຸກຄົນທີ່ຕົນເອງເວົ້ານຳບໍ່ແມ່ນສາຍເລືອດ, ບໍ່ແມ່ນຍາດຕີພີ່ນ້ອງ ຫຼືບໍ່ແມ່ນຄົນໃນຄອບຄົວ
ຂອງຕົນແຕ່ປະການໃດ ເຊິ່ງສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າໃນພາສາອື່ນໆບໍ່ຄ່ອຍປາກົດໃຫ້ເຫັນ. ການໃຊ້ຄຳ
ເຄືອຍາດໃນບາງສະຖານະການທີ່ກ່າວມານີ້ ຄົນລາວຖືວ່າ ສຸພາບ ແລະຍັງຊ່ວຍໃຫ້ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງ
ຜູ້ເວົ້າ ແລະຜູ້ຟັງໃກ້ຊິດກັນເຂົ້າຕື່ມ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ພຸດທະສາສະໜາກໍເປັນອີກສະຖາບັນໜຶ່ງເຊິ່ງຄົນລາວ
ໃຫ້ການເຄົາລົບນັບຖືເປັນຢ່າງສູງ; ພາສາລາວມີບາງຄຳສັບໃຊ້ສະແພາະແຕ່ພະສົງສາມະເນນ ເຊັ່ນ ສັນ
(ກິນ), ຈັງຫັນ (ເຂົ້າເຊົ້າ), ເພນ (ເຂົ້າທ່ຽງ) ແລະອື່ນໆ. ນອກຈາກນີ້ ຄຳສະແດງອາການບາງຢ່າງໃນ
ພາສາລາວມີສັບຮ່ວມຄວາມໝາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແຕ່ການນຳໃຊ້ແມ່ນອີງຕາມສະຖານະການຂອງສັງຄົມ
ເຊິ່ງຜູ້ໃຊ້ຈະຕ້ອງເພິ່ງຄິດພິຈາລະນາໃຫ້ຖີ່ຖ້ວນ ເພື່ອໃຫ້ການນຳໃຊ້ແຕ່ລະຄັ້ງຖືກຕ້ອງມະໂນພາບຕົວຈິງ
ຂອງອາການດັ່ງກ່າວນັ້ນໆ ເຊັ່ນ ການບໍ່ມີຊີວິດ ຫຼືການຫຼັບຕາອຳລາໂລກ: ປະລິນິບພານ, ນິບພານ, ມໍ
ລະນະພາບ, ເຖິງແກ່ອະສັນຍະກຳ, ເຖິງແກ່ກຳ, ມໍລະນະກຳ, ລ່ວງລັບ, ເສຍ, ເສຍຊີວິດ, ເສຍສະລະ,
ເສຍສະລະຊີວິດ, ສ້ຽງພະຊົນ, ຕາຍ, ມັບ, ຢຽດ, ເສັດ, ແຈບ; ແລະມະໂນພາບກ່ຽວກັບການເອົາອາ
ຫານເຂົ້າປາກ ແລ້ວຫຍ້າ ຫຼືບໍ່ຫຍ້າ ແລະກິນລົງທ້ອງ: ຮັບປະທານ, ສະເຫວີຍ, ສັນ, ຮ່ວມພາເຂົ້າ, ຊຸມ
ເຂົ້າ, ກິນ, ໄສ້ແຕກ, ແດກ, ຍັດ, ແຖມ (ເໜົາ), ດາມ (ໄສ້) ...

6. ພາສາແຫ່ງຊາດ

ທຸກໆຊາດທີ່ເປັນເອກະລາດຍ່ອມຈະພະຍາຍາມສະຖາປານາພາສາໃດໜຶ່ງໃຫ້ເປັນພາສາແຫ່ງຊາດ
ເພື່ອໃຊ້ໃນກິດຈະການສຳຄັນທາງການຂອງປະເທດ ເຊັ່ນ ໃຊ້ໃນການສື່ສານກັນ, ໃຊ້ໃນການຮຽນ-ການ
ສອນ, ໃນການເຮັດເອກະສານ ຫຼືໜັງສືສັນຍາຕົກລົງຕ່າງໆ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ທຸກໆປະເທດຍ່ອມມີຫຼາຍກຸ່ມ
ຄົນ ຫຼືຫຼາຍຊົນເຜົ່າທີ່ມີພາສາປາກເວົ້າແຕກຕ່າງກັນ; ຫຼືບາງເທື່ອເຖິງແມ່ນວ່າຈະເປັນພາສາດຽວກັນ ແຕ່
ສຳນຽງສຽງເວົ້າ ຫຼືສຳນວນອາດຜິດພ້ຽນກັນໄປກໍໄດ້. ຊາດລາວກໍເປັນອີກຊາດໜຶ່ງທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ແລະ
ແຕ່ລະຊົນເຜົ່າກໍມີສຳນຽງສຽງເວົ້າເປັນຂອງຕົນເອງ. ບາງຊົນເຜົ່າກໍມີພາສາເວົ້າ ແລະພາສາຂຽນເປັນຂອງ
ຕົນເອງ ເຊັ່ນ ຊົນເຜົ່າມົ້ງ ແລະຊົນເຜົ່າກຶມມຸ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ບັນດາຊາດທັງຫຼາຍໄດ້ຫຼິງເຫັນຄວາມຈຳເປັນວ່າຕ້ອງເລືອກໃຊ້ພາສາໃດພາສາ ໜຶ່ງຕາມສຳນຽງຂອງພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງທ້ອງຖິ່ນໃດທ້ອງຖິ່ນໜຶ່ງ ທີ່ເຫັນວ່າສາມາດເປັນພາສາ ກາງ ເຊິ່ງສາມາດສື່ສານກັນໃນທົ່ວປະເທດໄດ້. ບາງຊາດຕົກລົງເລືອກໃຊ້ພາສາໃດພາສາໜຶ່ງພຽງພາສາ ດຽວເປັນພາສາທາງການ ເຊັ່ນ ປະເທດລາວ, ປະເທດໄທ; ບາງຊາດເຫັນຄວາມຈຳເປັນກໍຕົກລົງໃຊ້ສອງ ພາສາ ເຊັ່ນ ປະເທດການາດາ ເຊິ່ງໃຊ້ທັງພາສາອັງກິດ ແລະພາສາຝຣັ່ງ; ແລະບາງປະເທດກໍຕົກລົງ ເລືອກໃຊ້ເຖິງສີ່ພາສາເປັນພາສາແຫ່ງຊາດ ເຊັ່ນ ປະເທດສິງກະໂປ ເຊິ່ງມີ ພາສາອັງກິດ (English), ພາສາຈີນ (Chinese), ພາສາຕາມິວ (Tamil) ແລະພາສາມາເລ (Malay).

ສ່ວນກໍລະນີຂອງປະເທດລາວເຮົາ ຍັງບໍ່ທັນມີການວິໄຈທີ່ລະອຽດ ແລະຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບການ ເລືອກໃຊ້ພາສາລາວເປັນພາສາແຫ່ງຊາດ; ແຕ່ພວກເຮົາສາມາດສັນນິຖານຈາກຄວາມເປັນຈິງໄດ້ວ່າ ພວກ ເຮົາໃຊ້ພາສາລາວ.

ຕາມປົກກະຕິ ກິດຈະການສຳຄັນຕ່າງໆຂອງຊາດມັກຈະມີສູນກາງຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງ ເຊັ່ນ ການ ປະກາດຂ່າວສານທາງສື່ມວນຊົນ, ການອອກຖະແຫຼງການຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄຳສັບ ແລະ ສຳນວນຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ໃນການຂຽນ ແລະການເວົ້າກ່ຽວກັບວຽກງານດັ່ງກ່າວ ສ່ວນໃຫຍ່ຈຶ່ງເປັນສັບ-ສຳນວນ ຂອງເມືອງຫຼວງ ເຊິ່ງມີໂອກາດໃນການພັດທະນາຄຳສັບ ແລະສຳນວນ, ມີການຍື່ມຄຳສັບຕ່າງປະເທດ ມາໃຊ້ຕາມແນວໂນ້ມຂອງການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະສັງຄົມຂອງຄົນເມືອງຫຼວງ ແລະມີການນຳໃຊ້ ປະໂຫຍກທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນຂຶ້ນຕາມຄວາມຈຳເປັນອີກດ້ວຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ໃນການອ່ານ ແລະຂຽນ ພາສາລາວໃຫ້ເອກະພາບ ແລະຖືກຕ້ອງນັ້ນ ທາງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາແຫ່ງຊາດໄດ້ ຈັດພິມຕຳລາສອນທີ່ມີຊື່ວ່າ ໄວຍາກອນລາວປັດຈຸບັນ (ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ) ໃນປີ 2000 ເຊິ່ງລວມມີສາມພາກ ຄື ອັກຂະຫຼະວິທີ, ວະຈິວິພາກ ແລະວາກະຍະສຳພັນ. ຕຳລາສອນທັງສາມເຫຼັ້ມນີ້ ນອກຈາກເປັນຕຳລາສອນນັກຮຽນທີ່ຮຽນຢູ່ໃນຊັ້ນມັດທະຍົມແລ້ວ ຍັງມີປະໂຫຍດຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ຜູ້ທີ່ ສະແຫວງຫາຄວາມຮູ້ທາງດ້ານການນຳໃຊ້ພາສາລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງແມ່ນການສະກົດ ຄຳໃນພາສາລາວ, ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນ ເຊິ່ງຄົນລາວທົ່ວໄປມັກຈະເບິ່ງຂ້າມ, ການສະກົດຄຳທີ່ ໄດ້ມາຈາກພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ, ການສະກົດຄຳທີ່ຍື່ມມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດ, ການໃຊ້ຄຳປະເພດທີ່ ມີອັກສອນຄູ່ເປັນພະຍັນສະນະຕົວແກນກັບວັນນະຍຸດຮູບທີ່ສອງດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ປັດຈຸບັນ ການນຳໃຊ້ພາສາລາວເຫັນໄດ້ວ່າຍັງບໍ່ທັນເປັນເອກະພາບ ແລະກໍປາກົດເຫັນສິ່ງທີ່ຜິດໆ ຖືກຢູ່ເລື້ອຍໆ ເຊິ່ງພວກເຮົາທຸກຄົນຄວນເອົາໃຈໃສ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສຳນຽງ, ຄຳສັບ ແລະສຳນວນ ທີ່ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ເລືອກໃຊ້ ນັກພາສາສາດຖືວ່າ ເປັນພາສາບໍ່ມາດຕະຖານ; ສ່ວນສຳນຽງ, ຄຳສັບ ແລະ ສຳນວນທີ່ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາຈາກໂຮງຮຽນ ພ້ອມທັງນຳໃຊ້ຄ້າຍຄືກັນ ບໍ່ເປັນທີ່ກຽດຊັງ ຫຼືຜິດ ຫຼືຜິດຕາ ນັກພາສາສາດເອີ້ນວ່າ ພາສາມາດຕະຖານ.

7. ຄວາມນິຍົມທີ່ໜ້າສັງເກດໃນການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໃນພາສາລາວ

ຄົນລາວໃນອະດີດກໍຄືໃນປັດຈຸບັນ ນິຍົມໃຊ້ພາສາທີ່ຄ່ອງກົມກຽວກັນເປັນຖ້ອຍຄຳ ຫຼືສຳນວນທີ່ເຫັນວ່າມ່ວນ, ອອນຊອນ ແລະຍືດຍາວ; ແຕ່ຖ້າແປອອກເປັນພາສາອື່ນຈະໄດ້ພຽງແຕ່ສຳນວນສັ້ນໆ ຫຼືບໍ່ກໍໄດ້ພຽງແຕ່ຄຳສັບດຽວເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ໃນນ້ຳມືປາ ໃນນາມີເຂົ້າ, ໄປຢຽບໝາ ມາຢຽບຊຽດ, ຫຼັງສູ້ຟ້າ ໜ້າສູ້ດິນ, ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ, ປົກປັກຮັກສາ, ຍືດເຍື້ອຍາວນານ, ມັງຄັງສົມບູນ, ອຸດົມສົມບູນ, ອຸດົມຮັ່ງມີ, ດຸໝັ່ນພາກພຽນ, ສະຫຼຽວສະຫຼາດ, ບໍລິສຸດຜຸດຜ່ອງ, ເອື້ອເພື້ອເກື້ອກູນ, ເອື້ອເພື້ອເພື້ອແຜ່, ອົງອາດກ້າຫານ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ບັນດາຖ້ອຍຄຳ ຫຼືສຳນວນຕ່າງໆຄືແນວນີ້ຈະເຫັນມີໃຊ້ທັງໃນຮູບຂອງພາສາເວົ້າ ແລະພາສາຂຽນ ແມ່ນແຕ່ຄຳຂວັນໃໝ່ໆທີ່ໃຊ້ໃນປັດຈຸບັນເພື່ອຕ້ານໂລກເອດ, ຕ້ານຢາເສບຕິດ ຫຼືເພື່ອໂຄສະນາສິນຄ້າ ແລະການບໍລິການຕ່າງໆ ກໍຍັງນິຍົມໃຊ້ສຳນວນທີ່ຄ່ອງ ແລະກົມກຽວກັນຢ່າງມີເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນດີ ເຊັ່ນ ຊີວິດປອດໄພ ຖ້າຮ່ວມໃຈກັນຕ້ານເອດ, ໃສ່ຖົງຢາງອະນາໄມທຸກເທື່ອ ເມື່ອມີເພດສຳພັນ (ໜັງສືພິມປະເທດລາວ, ປີທີ IV, ສະບັບທີ 916, ວັນສຸກ 23.7. 2004), ຢາເສບຕິດເປັນພິດເປັນໄພ ຜູ້ເສບຕາຍ ຜູ້ຂາຍຖືກຄຸກ, ສົ່ງເສີມໄວໝູ່ມື້ນກິລາ ທ່າງໄກຢາເສບຕິດ, ກິລາເພື່ອສຸຂະພາບ - ມິດຕະພາບ ແລະຄວາມສາມັກຄີ, ນ້ຳປອດພິດ ຊີວິດປອດໄພ ທ່ວງໃຍສຸຂະພາບຂອງທ່ານ, ຄົນດີຮູ້ຮັກຊາດ ຄົນມີມາລະຍາດບໍ່ຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ, ຜູ້ມີບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຄຸກ ຜູ້ທຸກບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງໝໍ, ເສັງໄດ້ສຶກກະປົກດີກວ່າຕົກສົມບູນ, ແມ່ຄ້າມີແຟນພາສີ ໂສເພນີມີແຟຕຳຫຼວດ, ຊື່ສັດ ໝັ້ນຄົງ ໂປ່ງໃສ ຮັບໃຊ້ປະຊາຊົນ (ທະນາຄານພັດທະນາລາວ).

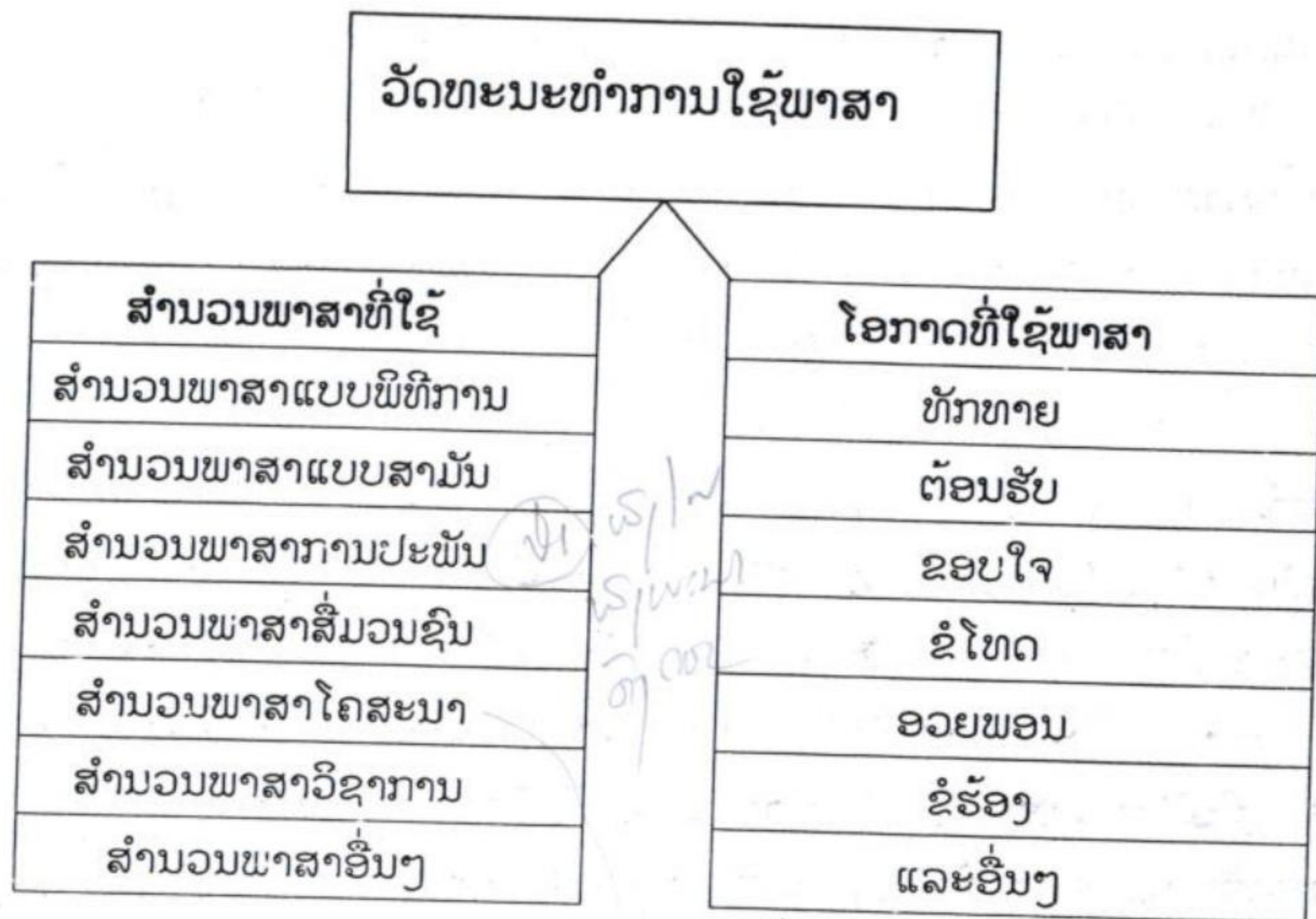
ນອກຈາກຖ້ອຍຄຳ ຫຼືສຳນວນທີ່ຄ່ອງ ແລະກົມກຽວກັນດັ່ງທີ່ໄດ້ສະເໜີມາຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ ໃນການແຕ່ງບົດປະເພດກາບກອນຂອງລາວເຮົາຍັງມີຫຼັກການສຳຜັດທີ່ຈະແຈ້ງ ແລະໂດດເດັ່ນເນື່ອງກັນ ແຕກຕ່າງຈາກພາສາອື່ນໆຢ່າງສິ້ນເຊີງ ຄື ສຳຜັດໃນ (ສຳຜັດສະຫຼະ: ສຳຜັດຄູ່, ສຳຜັດທຽມແອກ, ສຳຜັດຄຶກ, ສຳຜັດຮຽງຄູ່ ແລະສຳຜັດພະຍັນຊະນະ: ສຳຜັດລຽນອັກສອນ, ສຳຜັດຂັ້ນອັກສອນ (ທຽມແອກ) ແລະສຳຜັດນອກ (ສຳຜັດສະຫຼະ ແລະສຳຜັດພະຍັນສະນະ: ສຳຜັດຮຽງວັກ ແລະສຳຜັດບາວັກ). ການສຳຜັດໃນບົດກະວີ ໜາຍເຖິງການເອົາສຽງສະຫຼະ ຫຼືພະຍັນສະນະທີ່ຢູ່ໃນວັກ ຫຼືນອກວັກ ມາສຳຜັດເກາະກ່າຍກັນ ເພື່ອໃຫ້ບົດກະວີຄ່ອງ, ມ່ວນ ພ້ອມທັງມີເນື້ອໃນອີກດ້ວຍ. ທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ຄື ຄວາມນິຍົມທີ່ໜ້າສັງເກດໃນການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໃນພາສາລາວ.

8. ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາ ແລະວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາລາວ

8. 1. ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາ

ຕາມປົກກະຕິ ໃນໂລກນີ້ມີຫຼາກຫຼາຍພາສາໃຊ້ປົນເປັນຢູ່. ແຕ່ລະຊາດກໍມີພາສາໃຊ້ເປັນຂອງຕົນເອງ, ບາງຊາດມີພາສາດຽວໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການ ແລະບາງຊາດມີຫຼາຍພາສາໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການດັ່ງທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີຜ່ານມາ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ແຕ່ລະຊາດຍັງມີພາສາທ້ອງຖິ່ນອີກເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ. ວັດທະນະທຳໃນການໃຊ້ພາສາຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ຍ່ອມມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນອອກໄປຕາມວັດທະນະທຳຂອງບັນດາກຸ່ມຄົນທີ່ໃຊ້ພາສາດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງເຮົາບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ໂດຍລະອຽດຂອງໝົດທຸກພາສາ.

ໂດຍທົ່ວໄປ ວັດທະນະທຳໃນການໃຊ້ພາສາສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນເປັນແຜນຜັງ ທີ່ມີລັກສະນະສຳພັນ ແລະຕໍ່ເນື່ອງກັນດັ່ງນີ້:

ຈຸດມຸ່ງໝາຍຂອງການໃຊ້ພາສາ

1. ໃຊ້ສັ່ງສອນ
ຕົວອັກສອນລາວ
ປຶ້ມແບບຮຽນ
ເອກະສານການຮຽນ
ຄຳສອນ
ພະໄຕບິດົກ
ພະທຳມະເທສະໜາ
ບົດຄວາມທຳມະ
ນິທານຊາວົກ
ການເທດ
ຄຳສຸພາສິດ
ຄຳໂຕງໂຕຍ
ຄຳຂວັນ
ຄະຕິພົດ
ຄຳຜະຫຍາ
ແລະອື່ນໆ

2. ໃຊ້ສື່ສານ	
ພາສາທີ່ໃຊ້ ຖ້ອຍຄຳ	ພາສາທີ່ບໍ່ ໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ
ລາຊາສັບ	ມາລະຍາດ
ພາສາເວົ້າ	ສື່ໜ້າ
ພາສາຂຽນ	ສາຍຕາ
ພາສາ ມາດຕະຖານ	ທ່າທາງ
ພາສາທ້ອງຖິ່ນ	ແລະອື່ນໆ
ສຳນວນ ໄວຫານ	
ທັກສະພາສາ	
ຟັງ	
ເວົ້າ	
ອ່ານ	
ຂຽນ	
ລະບຽບຂອງ ພາສາ	
ຄຳ ແລະ ຄວາມໝາຍ	
ການຮຽງຄຳ	
ການສ້າງ ຄຳໃໝ່	
ການຜູກ ປະໂຫຍກ	
ການປະກອບ ສ້າງບົດ ພາສາ	

3. ໃຊ້ສັ່ງສອນ	
ບົດຮ້ອຍ ແກ້ວ	ບົດຮ້ອຍ ກອງ
ບົດຄວາມ	ກາບ
ເລື່ອງສັ້ນ	ກອນ
ນະວະ ນິຍາຍ	ໂຄງ
ສາລະ ຄະດີ	ສານ
ບົດຄວາມ	ຮ່າຍ

8. 2. ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາລາວ

ວັດທະນະທຳທາງພາສາລາວເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງເອກະລັກ, ສັກສີ ແລະຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດລາວ. ວັດທະນະທຳທາງພາສາເປັນສິ່ງສືບທອດມໍລະດົກຂອງສັງຄົມລາວແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ; ຄືໄດ້ຈາລຶກໄວ້ໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຫຼັງໄດ້ເຫັນລັກສະນະຂອງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ແລະຄວາມຈະເລີນງອກງາມຂອງສັງຄົມລາວ, ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງຊາດ ກໍຄືສິລະປະກຳອັນດີງາມຂອງປະຊາຊົນ.

ວັດທະນະທຳທາງພາສາຕາມຫຼັກຂອງຢູເນສະໂກ (UNESCO = ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການສຶກສາ, ວິທະຍາສາດ ແລະວັດທະນະທຳ) ເຊິ່ງເປັນຫຼັກສາກົນໄດ້ກຳນົດໃຫ້ຢູ່ໃນສາຂາວິຊາສິລະປະ ເຊິ່ງລວມມີພາສາ, ວັນນະຄະດີ, ດົນຕີ, ການພ້ອມລຳ ແລະອື່ນໆ.

ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາລາວໄດ້ມີວິວັດທະນາການຈາກພາສາລາວເດີມ ເຊິ່ງຕໍ່ມາໄດ້ມີການຮັບເອົາພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ແລະພາສາອື່ນໆໃນໂລກເຂົ້າມານຳໃຊ້ປົນເປກັບພາສາຂອງຕົນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ປັດຈຸບັນສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າ ພາສາລາວມີຄຳສັບທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ແລະຄຳຢືມຈາກພາສາອື່ນໆ ເຊັ່ນ ຈາກພາສາຈີນ, ພາສາໄທ, ພາສາຫວຽດນາມ, ພາສາຂະແມ, ພາສາຝຣັ່ງ ແລະພາສາອັງກິດ.

ການໃຊ້ພາສາເປັນສົມບັດທາງວັດທະນະທຳລາວ ອັນສົມຄວາມແກ່ການອະນຸລັກຮັກສາ ແລະສືບທອດໄວ້ໃຫ້ຍາວນານຊົ່ວລູກຊົ່ວຫຼາຍ. ທຳມະຊາດຂອງພາສາທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນປັດຈຸບັນມີການແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍລະດັບ ເຊັ່ນ ພາສາທີ່ເປັນທາງການ ແລະພາສາທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ. ການເຝິກໃຊ້ພາສາໃຫ້ເໝາະສົມກັບລະດັບຖານະຂອງບຸກຄົນ ແລະຖືກຕ້ອງກັບກາລະ-ເທສະ ສາມາດຈຳແນກໄດ້ດັ່ງນີ້:

8. 2. 1. ພາສາມາດຕະຖານ

ພາສາມາດຕະຖານຄືພາສາກາງທີ່ຄົນລາວໃຊ້ຕິດຕໍ່ກັນຢ່າງເປັນທາງການຕາມລະບຽບແບບແຜນທີ່ມີຫຼັກການໃຊ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະຊັດເຈນ, ສາມັນຊົນທົ່ວໄປສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້, ບໍ່ໃຊ້ສັບ-ສຳນວນທີ່ໂລດໂຜນ ຫຼືລ້າສະໄໝ, ບໍ່ໃຊ້ພາສາທ້ອງຖິ່ນ ຫຼືຄຳຢືມໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ.

8. 2. 2. ພາສາສຸພາບ

ພາສາສຸພາບໄດ້ແກ່ພາສາກາງ ເຊິ່ງກໍແມ່ນພາສາມາດຕະຖານນັ້ນເອງ; ແຕ່ລັກສະນະຂອງຖ້ອຍຄຳມີລະດັບເຄິ່ງເປັນທາງການ, ບໍ່ເຄິ່ງຄັດ; ມີຄວາມອ່ອນໂຍນ, ນຸ່ມນວນໃນນ້ຳສຽງ ແລະກິລິຍາທ່າທາງປະກອບຖ້າເປັນພາສາເວົ້າ ແລະມີຄວາມລະມຸນລະໄມ ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງສາມັນຊົນທົ່ວໄປ.

8. 2. 3. ພາສາຂຽນ

ພາສາຂຽນຄືພາສາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ເພື່ອບັນທຶກສິ່ງຕ່າງໆໄວ້ເປັນຫຼັກຖານ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນທີ່ສາມາດນຳມາອ້າງອີງໄດ້; ໃຊ້ພາສາມາດຕະຖານ, ໃນກໍລະນີເປັນບົດລາຍງານ, ຕຳລາ ຫຼືເອກະສານທີ່ເປັນທາງການ; ມີຮູບແບບການຂຽນຕາມລະບຽບຫຼັກການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້; ສາມາດອ່ານເຂົ້າ

ໃຈງ່າຍ; ໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ເໝາະສົມ ແລະບໍ່ມີຄຳທີ່ເປັນກັນເອງຄືພາສາເວົ້າ; ຜູ້ຂຽນສາມາດເລືອກເຟັ້ນເອົາ ຖ້ອຍຄຳ ຫຼືສຳນວນ ພ້ອມທັງສາມາດແກ້ໄຂປັບປຸງໃຫ້ສົມບູນໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການ.

8. 2. 4. ພາສາເວົ້າ

ພາສາເວົ້າຄືພາສາທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ໃຊ້ສື່ສານກັນທາງວາຈາໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄົນເຮົາ. ການເວົ້າມີ ຫຼາຍລະດັບໃນການເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ ເຊິ່ງຂຶ້ນກັບໂອກາດ ຫຼືສະຖານະການຂອງການເວົ້າ. ພາສາເວົ້າມີ ຮູບແບບທີ່ເປັນທາງການ ແລະເຄິ່ງທາງການ; ຕະຫຼອດເຖິງພາສາເວົ້າທີ່ສຸພາບ ເຊິ່ງເປັນວາທະສາດທີ່ ສາມາດເຝິກໄດ້. ພາສາເວົ້າທີ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບຈະຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຖານະຂອງບຸກຄົນ ແລະກາລະ-ເທສະ, ເປັນພາສາກາງທີ່ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ຊັດເຈນ. ພາສາເວົ້າທີ່ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນສົມຄວນໃຊ້ແຕ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ເທົ່ານັ້ນ.

8. 2. 5. ພາສາໜັງສືພິມ

ພາສາໜັງສືພິມເປັນພາສາອິດສະລະ ຕາມລັກສະນະຂອງວິຊາຊີບ ແລະເນັ້ນໜັກການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ ທີ່ສະດຸດຕາສະດຸດໃຈ. ນັກໜັງສືພິມມີສຳນວນສະເພາະຂອງໃຜລາວ. ດັ່ງນັ້ນ, ການໃຊ້ພາສາຈຶ່ງມີຄວາມ ຫຼາກຫຼາຍໄປຕາມຂໍ້ຄິດເຫັນ ແລະຮູບແບບສຳນວນຂອງແຕ່ລະຄົນ. ລັກສະນະການໃຊ້ພາສາມີທັງການ ພາດຫົວຂໍ້ຂ່າວ ເຊິ່ງມີຄວາມຈຳກັດທາງດ້ານເນື້ອທີ່ຂອງໜ້າເຈ້ຍ, ການເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ເສາະໃສ ແລະມຸ່ງເນັ້ນໃນຈຸດທີ່ຕ້ອງການສື່ສານໄປຍັງມວນຊົນຢ່າງວ່ອງໄວ ເພື່ອໃຫ້ການສະເໜີຂ່າວຖ່ວງທັນກັບ ເຫດການ ພ້ອມທັງມີຄວາມຄິດເຫັນທີ່ສາມາດກະຕຸ້ນ ແລະສັ່ງສັນສັ່ງຄົມໄດ້.

8. 2. 6. ພາສາລາວໃນໂຮງຮຽນ

ພາສາລາວໃນໂຮງຮຽນຄືວິຊາພາສາລາວທີ່ມີການຮຽນ-ການສອນຢູ່ຕາມໂຮງຮຽນຕ່າງໆຕາມຫຼັກ ສູດທີ່ທາງກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະກິລາໄດ້ກຳນົດໄວ້. ລັກສະນະພາສາກວມເອົາບັນຫາກ່ຽວກັບພາສາ, ການໃຊ້ພາສາໃນບົດວັນນະຄະດີ, ການເຝິກທັກສະພາສາ: ການຟັງ, ການເວົ້າ, ການອ່ານ ແລະການ ຂຽນ. ຄູ່ສອນພາສາ ກໍຄືຄູ່ສອນວິຊາອື່ນໆຈະຕ້ອງນຳພານັກຮຽນໃຊ້ພາສາມາດຕະຖານ ເຊິ່ງເປັນພາສາ ແຫ່ງຊາດ; ພ້ອມກັນນັ້ນກໍຕ້ອງຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາການໃຊ້ພາສາໃນທາງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຂອງນັກຮຽນອີກດ້ວຍ.

ການແບ່ງລະດັບບຸກຄົນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນການປະຕິບັດຕໍ່ກັນ ແລະກັນ; ພ້ອມກັນນັ້ນ, ການໃຊ້ພາສາ ແລະກິລິຍາທ່າທາງກໍແຕກຕ່າງກັນ. ທິດສະດີທາງສັງຄົມວິທະຍາໄດ້ແບ່ງກຸ່ມຄົນອອກ ເປັນສອງກຸ່ມໃຫຍ່ ຄື ກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມສຳພັນກັນຢ່າງໃກ້ຊິດ ເຊັ່ນ ພໍ່-ແມ່-ລູກ, ຜົວ-ເມຍ, ໝູ່ເພື່ອນ-ໝູ່ ເພື່ອນ, ຄູ່ອາຈານ-ນັກຮຽນ-ນັກສຶກສາ ໆລໆ ແລະກຸ່ມຄົນທີ່ມີການພົວພັນກັນແບບຜົວເຜີນ ເຊັ່ນ ຜູ້ໃຫ້ ບໍລິການ-ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ, ຜູ້ຂຽນ-ຜູ້ອ່ານ, ຜູ້ນຳ-ປະຊາຊົນ, ຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ-ຜູ້ໃຫ້ບັງຄັບບັນຊາ ໆລໆ.

ຈາກການແບ່ງກຸ່ມດັ່ງກ່າວ ເຮົາສາມາດນຳມາພິຈາລະນາລັກສະນະການໃຊ້ພາສາຕາມລະດັບ
 ຖານະຂອງບຸກຄົນໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ສຳລັບກຸ່ມຄົນທີ່ໜຶ່ງນັ້ນຈະມີລັກສະນະການໃຊ້ພາສາທີ່ເປັນກັນເອງຕາມ
 ລະດັບຄວາມສະໜິດສະໜົມ; ສ່ວນກຸ່ມທີສອງຈະບໍ່ຄ່ອຍໃຊ້ພາສາທີ່ເປັນກັນເອງ.

ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາໃນຊີວິດປະຈຳວັນທີ່ຖືກແບ່ງຕາມລະດັບຖານະບຸກຄົນມີດັ່ງນີ້:

ລ ດ	ລະດັບຖານະບຸກຄົນ	ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາ	ພຶດຕິກຳ
1	ສະຖາບັນສາສະໜາ-ພະສົງ	ສັບສຳລັບພະສົງ	ນົບ, ໄຫວ້, ບູຊາ
2	ຍາດຕິຜູ້ໃຫຍ່	ສັບສຸພາບ	ເຄົາລົບນັບຖື, ເຊື່ອຟັງ
3	ຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ-ຄູບາອາຈານ	ສັບສຸພາບ ແລະເປັນທາງການ	ເຄົາລົບນັບຖື
4	ຜູ້ມີຖານະເທົ່າທຽມກັນ	ສັບສຸພາບ ແລະເປັນກັນເອງ	ສຸພາບ ແລະເປັນກັນເອງ
5	ຜູ້ອາວຸໂສນ້ອຍກວ່າ	ສັບສຸພາບ	ສຸພາບ ແລະເມດຕາປານີ

9. ການໃຊ້ພາສາກັບການສືບທອດວັດທະນະທຳ

ນອກຈາກພາສາພາຊ່ວຍໃຫ້ມະນຸດພັດທະນາວັດທະນະທຳຂອງຕົນແລ້ວ ພາສາກໍຍັງຊ່ວຍໃຫ້
 ມະນຸດສາມາດອະນຸລັກຮັກສາ ແລະສືບທອດວັດທະນະທຳໄດ້ອີກດ້ວຍ ເຊັ່ນ ຄົນເຮົາໃຊ້ພາສາບັນທຶກ
 ເຫດການຕ່າງໆໃນປະຫວັດສາດໄວ້ ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າ ບັນພະບຸລຸດຂອງຊາດເຄີຍໄດ້ກະທຳສິ່ງ
 ໃດພາດພັ້ງໃນອະດີດ ຫຼືເຄີຍໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊີວິດ ແລະວັດທະນະທຳຂອງຊາດໄວ້ແນວໃດແດ່;
 ພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍຍັງຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດຮັບຮູ້ຄວາມເສຍສະລະ ແລະຄວາມອົງອາດກ້າຫານໃນການຕໍ່
 ສູ້ຕ້ານກັບສັດຕູ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາຜົນແຜ່ນດິນຂອງຊາດໄວ້ຈົນເຖິງຊົ່ວລູກຊົ່ວຫຼານອີກດ້ວຍ. ຄວາມເສຍ
 ສະລະ ແລະຄຸນນະທຳຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນສະແດງອອກຫຼາຍດ້ານ ເຊັ່ນ ດ້ານການອຸປະຖຳຄ້ຳຊູ ແລະເຜີຍແຜ່
 ສາສະໜາໃນໝູ່ບ້ານ ຫຼືຊຸມຊົນຕ່າງໆ ກໍລ້ວນແຕ່ໄດ້ອາໄສພາສາເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ເພື່ອສຶກສາອົບຮົມ, ຊັກ
 ຊວນ ຫຼືແນະນຳໃຫ້ປວງຊົນປະພຶດປະຕິບັດໃນທາງທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄຳສັ່ງສອນຂອງພຸດທະສາສະໜາ.
 ການໃຊ້ພາສາເພື່ອສຶກສາອົບຮົມສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນໃນທຸກສະຖານທີ່-ທຸກເວລາ ນັບຕັ້ງແຕ່ໃນຄອບຄົວ,
 ໃນໂຮງຮຽນ, ໃນຕຳລາການຮຽນ-ການສອນຕ່າງໆ, ໃນໜັງສືໃບລານ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຖ້າຄົນກຸ່ມໃດສົນໃຈຢາກຮັກສາແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດຂອງກຸ່ມຕົນເອງໄວ້ ຄວນໝັ້ນຊີ້ແຈງທຳ
 ຄວາມເຂົ້າໃຈກັບອະນຸຊົນ ເພື່ອໃຫ້ພວກເຂົາເຂົ້າໃຈແຈ້ງເຖິງຫຼັກການຂອງບັນພະຊົນ, ວັດທະນະທຳ ຫຼື
 ແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດຂອງຄົນກຸ່ມນັ້ນໆ ແລະແລ້ວຄົນກຸ່ມນັ້ນກໍຈະສາມາດດຳລົງຄົງຕົວຢູ່ໄດ້ຍາວ
 ນານ, ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງຈົນກະທັ້ງສູນສິ້ນຮູບແບບ ຫຼືຫຼົງລືມໄປ ຈົນບໍ່ມີມະນຸດຜູ້ອື່ນໃດໆຮູ້ຈັກໄດ້ອີກ.
 ມະນຸດທີ່ມີຄວາມສິວິໄລສ່ວນໃຫຍ່ມັກນິຍົມໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງພໍປະມານ ເພາະວ່າຖ້າບໍ່ມີການປ່ຽນແປງຈັກ

ດີ, ທຸກໆສະຖານບັນຮັກສາຮູບແບບໄວ້ເໝືອນເດີມ, ຄຳນິຍົມອັນເກົ່າແກ່ຖືກຮັກສາໃຫ້ຄົງໄວ້ເໝືອນເດີມ ກໍໝາຍຄວາມວ່າ ມະນຸດກຸ່ມນັ້ນບໍ່ມີໂອກາດໄດ້ພັດທະນາທາຄວາມຮູ້ໃໝ່ໆອັນໃດມານຳໃຊ້ເລີຍ ເຊັ່ນ ຕົວຢ່າງ ຖ້າຄົນເຮົາບໍ່ຍອມໃຫ້ມີການວິໄຈທາງວິທະຍາສາດ ກໍຈະບໍ່ສາມາດໃຫ້ມີຢາປົວພະຍາດຊະນິດ ຕ່າງໆດັ່ງທີ່ຄົນເຮົາມີໃນທຸກວັນນີ້ໄດ້; ຖ້າບໍ່ມີການຍອມຮັບຫຼັກການວາງແຜນຄອບຄົວ ຄົນເຮົາກໍຈະມີ ບັນຫາດ້ານປະຊາກອນລົ້ນໂລກຢ່າງໜັກໜ່ວງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ການຖ່າຍທອດວັດທະນະທຳ ແລະ ການໃຊ້ພາສາ ບໍ່ຄວນໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງຢ່າງວ່ອງໄວຈົນເກີນໄປ ເພາະວ່າມັນຈະເຮັດໃຫ້ຄົນຮຸ່ນເກົ່າບໍ່ສາ ມາດຖ່າຍທອດປະສົບການອັນມີຄ່າໃຫ້ແກ່ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ໄດ້.

ນອກຈາກພາສາທີ່ຄົນເຮົາໃຊ້ກັນຕາມປົກກະຕິໃນຊີວິດປະຈຳວັນແລ້ວ ວັນນະຄະດີ ແລະພາສາ ທ້ອງຖິ່ນ ກໍມີສ່ວນສຳຄັນຕໍ່ການສືບທອດວັດທະນະທຳເໝືອນກັນ.

9. 1. ວັນນະຄະດີກັບການສືບທອດວັດທະນະທຳ

ວັນນະຄະດີເປັນບັນຫາທີ່ມີຄວາມໝາຍກວ້າງຂວາງສົມຄວນ ແຕ່ໃນທີ່ນີ້ຈະໄດ້ເວົ້າເຖິງແຕ່ໃນສ່ວນ ທີ່ກ່ຽວພັນກັບການສືບທອດວັດທະນະທຳດ້ວຍພາສາໂດຍຜ່ານວັນນະຄະດີເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງທີ່ຮູ້ນຳກັນແລ້ວວ່າ ສິລະປະທຸກປະເພດເປັນເຄື່ອງມືສື່ສານອາລົມຂອງມະນຸດ. ສິລະປະບາງປະເພດມີຂອບເຂດຈຳກັດກວ່າ ພາສາ ແລະສາມາດທຳຄວາມເຂົ້າໃຈລະຫວ່າງຜູ້ສົ່ງ ແລະຜູ້ຮັບໄດ້ຍາກ ເຊັ່ນ ດົນຕີມັກຂຶ້ນກັບຄວາມຮູ້ ສຶກຂອງຜູ້ຟັງ, ຮູບແຕ້ມມັກຂຶ້ນກັບຄວາມມັກຂອງຜູ້ເບິ່ງ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ໃນຂະນະທີ່ຟັງເພງໃດເພງໜຶ່ງ ເຊິ່ງຜູ້ຂຽນເພງບໍ່ໄດ້ມີຈຸດປະສົງໃຫ້ຜູ້ຟັງມ່ວນຊື່ນ ຫຼືໂສກເສົ້າ ແຕ່ຖ້າຜູ້ຟັງມີຄວາມໂສກເສົ້າຢູ່ແລ້ວ ເຂົາກໍ ຈະເກັບເອົາແຕ່ສະເພາະສ່ວນທີ່ເສົ້າເຂົ້າໄປເກັບໄວ້ໃຄວາມຮູ້ສຶກ; ຫຼືກົງກັນຂ້າມ ບາງເທື່ອບົດເພງນັ້ນກໍ ອາດສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງຫາຍຄວາມໂສກເສົ້າໄດ້. ບັນຫາຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫຼາຍໃນການຕີ ຄວາມໝາຍ ເພາະວ່າເສັ້ນສາຍໜຶ່ງໆ ຫຼືສີສັນໜຶ່ງໆມັກມີຄວາມໝາຍຫຼາຍຢ່າງ ແຕ່ຜູ້ທີ່ຈະສາມາດຮູ້ສື່ສັນ ເທົ່າກັບຜູ້ປະດິດຈິດຕະກຳຊັ້ນດີມີໜ້ອຍ. ແຕ່ວັນນະຄະດີສາມາດທຳຄວາມເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍກວ່າສິລະປະ ອື່ນໆ ແລະກໍສາມາດສອນກັນໄດ້ງ່າຍກວ່າ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃນເບື້ອງຕົ້ນບາງຄົນຍັງບໍ່ສາມາດທຳຄວາມເຂົ້າ ໃຈໄດ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງກໍຕາມ ແຕ່ຖ້າມີໂອກາດໄດ້ເລົ່າ, ໄດ້ສຶກສາກໍຈະເກີດມີຄວາມຮັກ, ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນ ປະເພດບົດຮ້ອຍກອງ ຫຼືນະວະນິຍາຍຕ່າງໆໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງຖືວ່າວັນນະຄະດີເປັນເຄື່ອງມືສືບທອດວັດ ທະນະທຳທີ່ດີຢ່າງໜຶ່ງອີກ. ວັນນະຄະດີເປັນແວ່ນສະທ້ອນຊ່ອງຊີວິດຂອງກຸ່ມຄົນທີ່ປະພັນວັນນະຄະດີ ນັ້ນໆ ພ້ອມທັງຊຸມຊົນຂອງເຂົາອີກດ້ວຍ. ວັນນະຄະດີຂອງລາວເຮົາສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງວັດທະນະທຳ ແລະວິຖີຊີວິດຂອງຄົນລາວຫຼາຍຍຸກຫຼາຍສະໄໝ ເຊິ່ງສົມຄວນແກ່ການສືບທອດເປັນຢ່າງຍິ່ງ; ບໍ່ວ່າຈະເປັນ ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ, ວັນນະຄະດີສະໄໝອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງ ຫຼືວັນນະຄະດີສະໄໝປັດຈຸບັນ. ວັນນະຄະດີລາວໃນແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ ມີຫຼາຍແບບຫຼາຍຊະນິດໃຫ້ສຳຜັດ ເຊິ່ງໃນນັ້ນສອງປະເພດຕົ້ນຕໍ ຂອງບົດປະພັນວັນນະຄະດີລາວໄດ້ແກ່ປະເພດບົດຮ້ອຍແກ້ວ ແລະຮ້ອຍກອງ ເຊິ່ງໃນສອງປະເພດນີ້ຍັງ ປະກອບດ້ວຍປະເພດຍ່ອຍອີກຫຼາຍປະເພດດ້ວຍກັນ. ຜູ້ໃດມີຄວາມປະສົງຢາກຈະສືບທອດວັດທະນະທຳ

ຜ່ານບົດປະພັນວັນນະຄະດີມີໂອກາດທີ່ຈະເລືອກສໍາຜັດໄດ້ຢ່າງຫຼາກຫຼາຍ ແລະຕາມລົດນິຍົມວັນນະຄະດີຂອງຕົນເອງອີກດ້ວຍ.

ວັນນະຄະດີລາວເຮົາໃນບາງຍຸກສະໄໝ ໂດຍສະເພາະແມ່ນວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ ແລະວັນນະຄະດີສະໄໝອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງຂາດການບັນທຶກ ຫຼືຈົດກ່າຍໄວ້ບາງຂໍ້ມູນທີ່ສໍາຄັນ ແລະຈໍາເປັນ ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຮັບຮູ້ວັນທີ, ເດືອນ, ປີ ຫຼືແມ່ນແຕ່ຊື່ຜູ້ແຕ່ງຂອງບັນດາບົດປະພັນວັນນະຄະດີເປັນຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍ. ແຕ່ເມື່ອອີງຕາມເນື້ອໃນການສ່ອງແສງ ພວກເຮົາສາມາດຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າ ແມ່ນປະຊາຊົນຜູ້ອອກແຮງງານເປັນຜູ້ປະດິດແຕ່ງ, ດັດແປງ ແລະເລົ່າສືບຕໍ່ກັນມາແຕ່ຊົ່ວຄົນນັ້ນ ແລະຊົ່ວຄົນຮຸ່ນຕ່ຳມາ ເຊັ່ນ ເລື່ອງກໍາພໍານາງາ (ກໍາພໍາຜີນ້ອຍ), ເລື່ອງຂຸນບໍລົມ, ເລື່ອງທ້າວຮຸ່ງທ້າວເຈືອງ, ກາບເມືອງພວນ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ບັນດາບົດປະພັນວັນນະຄະດີຕ່າງໆທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ແມ່ນພູມບັນຍາອັນສະຫຼຽວສະຫຼາດຂອງບັນພະບຸລຸດຂອງລາວເຮົາ; ທັງເປັນມູນເຊື້ອອັນດີງາມດ້ານວັດທະນະທໍາ, ເປັນສົມບັດອັນລໍາຄ່າຂອງຊາດ, ເປັນສິ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການສຶກສາຮ່າຮຽນ ແລະສືບທອດເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເຊິ່ງທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ເປັນພາລະກິດຂອງຄົນລາວໝົດທຸກຄົນ.

9. 2. ພາສາທ້ອງຖິ່ນກັບການສືບທອດວັດທະນະທໍາ

ພາສາ ແລະປະເພນີທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນຂອງລາວມີຄຸນຄ່າຢ່າງມະຫາສານຕໍ່ວັດທະນະທໍາລວມຂອງຊາດ ເຊິ່ງສົມຄວນແກ່ການສຶກສາ ແລະອະນຸລັກຮັກສາໄວ້ໃຫ້ດີເທົ່າທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້.

ພາສາທ້ອງຖິ່ນມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຄໍາສັບ ແລະສໍານວນຕ່າງໆ ເຊັ່ນພວກເຮົາມີຫຼາຍຄໍາສັບ ຫຼືຫຼາຍຊື່ເອີ້ນສໍາລັບຜັກຊະນິດໜຶ່ງຂອງລາວເຮົາ ເຊິ່ງແຕ່ລະຊື່ເອີ້ນນີ້ອາດມີທີ່ມາຂອງມັນຢ່າງແນ່ນອນ ຄື ຫອມເປ, ຫອມແປ້ນ, ຫອມໜາມ, ຫອມເທດ, ຫອມຫໍ້, ຫອມຈີນ, ຫອມໄທ. ເມື່ອສັນນິຖານແຕ່ລະຄໍາສັບເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ລະອຽດຈະເຫັນວ່າ ຄໍາວ່າ ຫອມ ອາດມີທີ່ມາຈາກກິນຂອງຜັກນີ້ເພາະວ່າມັນມີກິນຫອມ. ຫອມເປ/ຫອມແປ້ນ ອາດມີທີ່ມາໂດຍອີງຕາມຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງໃບ ເຊິ່ງມີລັກສະນະເປ ຫຼືເປຄືແປ້ນ. ຄໍາວ່າ ຫອມໜາມ ກໍອາດມີທີ່ມາຈາກຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງໃບ ເຊິ່ງມີລັກສະນະເປັນໜາມ. ຄໍາວ່າ ຫອມເທດ ມີທີ່ມາຈາກຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງໃບໂດຍທຽບໃສ່ຜັກຫອມຊະນິດອື່ນໆ ເຫັນວ່າໃບໃຫຍ່ ແລະ ເທດ ກໍໝາຍຄວາມວ່າ ໃຫຍ່ ນັ້ນເອງ. ສ່ວນຄໍາວ່າ ຫອມຫໍ້, ຫອມຈີນ ຫອມໄທ ອາດມີທີ່ມາຈາກຊື່ຂອງຊົນເຜົ່າ ຫຼືເຊື້ອຊາດຂອງຜູ້ປູກ ຫຼືມີຜັກດັ່ງກ່າວກິນກ່ອນຊົນເຜົ່າ ຫຼືເຊື້ອຊາດອື່ນ ຈຶ່ງເອີ້ນຊື່ຂອງຜັກດັ່ງກ່າວຕາມຕາມຊື່ຂອງຊົນເຜົ່າ ຫຼືເຊື້ອຊາດນັ້ນໆ ເຊັ່ນ ຊົນເຜົ່າຫໍ້, ເຊື້ອຊາດຈີນ, ເຊື້ອຊາດໄທ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ພາສາຂອງຄົນແຕ່ລະກຸ່ມເຖິງແມ່ນວ່າຈະນອນຢູ່ໃນຕະກຸນດຽວກັນ ຫຼືຕ່າງຕະກຸນ ກໍລ້ວນແຕ່ເປັນສ່ວນສໍາຄັນຂອງພາສາແຫ່ງຊາດ ເຊິ່ງສົມຄວນແກ່ກາອະນຸລັກຮັກສາໄວ້ ພ້ອມທັງສຶກສາໃຫ້ຮູ້ລະອຽດວ່າມີຄໍາສັບ ຫຼືສໍານວນໃດທີ່ເປັນພາສາມາດຕະຖານ, ມີຄໍາສັບໃດທີ່ເປັນພາສາສະເພາະຂອງທ້ອງຖິ່ນ ຫຼືເປັນຄໍາສັບຍືມມາຈາກພາສາໃດໜຶ່ງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຄົນລາວທຸກຄົນຍັງຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ພາສາ

ມາດຕະຖານ ເຊິ່ງເປັນພາສາແຫ່ງຊາດ ເພື່ອປະໂຫຍດໃນການສື່ສານອັນມີປະສິດທິຜົນກັບເພື່ອນຮ່ວມ
ຊາດທັງທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ການເມືອງ ແລະສັງຄົມນຳອີກດ້ວຍ.

ຄຳຖາມ

1. ວັດທະນະທຳຕາມຄວາມໝາຍທາງດ້ານວິຊາການໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?
2. ດ້ວຍເຫດໃດວັດທະນະທຳຂອງມະນຸດຈຶ່ງພັດທະນາຢ່າງກ້າວໜ້າວ່ອງໄວ, ມີຄວາມປານິດ ແລະ
ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນກວ່າວັດທະນະທຳຂອງສັດ?
3. ຄົນລາວ, ວັດທະນະທຳລາວ ແລະພາສາລາວ ມີຄວາມເປັນມາດ້ວຍກັນແນວໃດ?
4. ພາສາລາວ ແລະວັດທະນະທຳລາວ ມີຄວາມສຳພັນກັນແນວໃດ?
5. ທ່ານເຫັນດ້ວຍ ຫຼືບໍ່ ຕໍ່ຄຳເວົ້າທີ່ວ່າ ວັນນະຄະດີເປັນແວ່ນສ່ອງສະທ້ອນພາບຂອງວັດທະນະທຳໄດ້,
ພາສາທີ່ໃຊ້ໃນວັນນະຄະດີສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງອຸປະນິໄສຂອງຄົນໃນຊາດ, ວັນນະຄະດີ
ບັນທຶກຄຳນິຍົມ ແລະຄວາມຮູ້ສຶກຂອງບັນພະຊົນໄວ້ໃຫ້ອະນຸຊົນໄດ້ເຂົ້າໃຈ, ຈຶ່ງອະທິບາຍ ແລະ
ຍົກຕົວຢ່າງ.
6. ວັດທະນະທຳການໃຊ້ພາສາລາວມຸ່ງເນັ້ນພາສາປະເພດໃດແດ່?
7. ດ້ວຍເຫດໃດຈຶ່ງຄວນສຶກສາ ແລະອະນຸລັກຮັກສາພາສາ ແລະປະເພນີຂອງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆທີ່ເປັນ
ສ່ວນຂອງຊາດລາວໄວ້ບໍ່ໃຫ້ສູນເສຍ?

ບົດທີ 3

ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາ

1. ນິຍາມຂອງວັດຈະນາລິລາ

ຄຳສັບ “style” ໃນພາສາອື່ນໆ ເຊັ່ນ ພາສາຝຣັ່ງ, ພາສາອັງກິດ ແລະພາສາເຊັກໂກ ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນຫຼາຍຂະແໜງການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໃນການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຕ່າງໆ ຂອງມວນມະນຸດ ເຊັ່ນ living style, learning-teaching style, writing style, hairstyle, musical style, style of running, style of product ...

ຄຳສັບ “style” ໃນພາສາອັງກິດຖືກແປມາເປັນຫຼາຍຄຳໃນພາສາລາວ ໂດຍອີງຕາມຄວາມໝາຍຂອງພວກມັນໃນແຕ່ລະບໍລິບົດ ຄື ຊະນິດ, ຮູບແບບ, ລັກສະນະ, ທ່າທາງ, ສຳນວນ, ໂວຫານ, ທຳນອງ, ທ່ວງທຳນອງ, ວິທີການ, ແບບຢ່າງ, ລິລາ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ໃນພາສາລາວ ເມື່ອເວົ້າເຖິງກາດຳລົງຊີວິດ, ມັກໃຊ້ຄຳວ່າ “ແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດ/ວາດດຳລົງຊີວິດ”, ການນຸ່ງຖືກ “ແບບແຜນການນຸ່ງຖື”, ການຮຽນ-ການສອນ “ແບບວິທີການຮຽນ-ການສອນ”, ການຂຽນ “ແບບວິທີການຂຽນ”, ຜົມ “ຊົງຜົມ”, ດົນຕີ “ທຳນອງດົນຕີ”, ແລ່ນ “ຊະນິດ/ແບບຂອງການແລ່ນ”, ຜະລິດຕະພັນ “ແບບ/ຊະນິດຂອງຜະລິດຕະພັນ”. ດັ່ງທີ່ເຫັນຈາກຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນີ້, ຄຳສັບ “style” ໃນພາສາອັງກິດຖືກແປມາເປັນພາສາລາວດ້ວຍຫຼາຍຄຳ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນທັງທາງດ້ານຮູບ ແລະສຽງຂອງຄຳສັບ ເຊິ່ງນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ບັນດາຄຳສັບຕ່າງໆໃນພາສາລາວຖືກເຂົ້າໃຈຢູ່ໃນລັກສະນະສະເພາະທີ່ແນ່ນອນສຳລັບຂະແໜງການວຽກງານຕ່າງໆໃດໜຶ່ງຢ່າງຈະແຈ້ງ. ດັ່ງນັ້ນ, ບັນດາຄຳສັບເຫຼົ່ານີ້ຈຶ່ງຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນຫຼາຍຂະແໜງການວຽກງານທີ່ແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຄວາມໝາຍ ແລະດ້ານມະໂນພາບ. ສຳລັບຄຳສັບ “ສຳນວນ, ໂວຫານ” ໃນພາສາລາວຖືກນຳໃຊ້ໃນຂອບເຂດ ແລະຄວາມໝາຍ ທີ່ພົວພັນເຖິງພາສາເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ສຳນວນພາສາ, ສຳນວນໂວຫານ, ສຳນວນສິລະປະ, ສຳນວນວິຊາການ ແລະອື່ນໆ. ແຕ່ໃນບົດນີ້ຈະເລືອກໃຊ້ຄຳ “ວັດຈະນາລິລາ” ເພາະວ່າ ຄຳສັບ “style” ໃນພາສາອັງກິດ ດົນຕີມຸ່ງເນັ້ນສຶກສາຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບລິລາການສະແດງອອກຂອງບັນດາຄຳສັບ (ວັດຈະນາ) ໃນບໍລິບົດທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງກວມເອົາທັງຄຳຄຳສັບ ແລະສຳນວນໃນພາສາລາວ.

ວັດຈະນາລິລາ ແມ່ນການເລືອກເຟັ້ນ ພ້ອມທັງການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາໃນເວລານຳໃຊ້ ແລະວິທີການສະແດງອອກຂອງພວກມັນໃນໂຄງສ້າງຕ່າງໆ.

ດ້ວຍເຫດນີ້, ການເລືອກເຟັ້ນສັບ-ສຳນວນຂອງພາສາເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນຂະແໜງການວຽກງານຕ່າງໆໃຫ້ຖືກຕ້ອງຈຶ່ງເປັນສິ່ງສຳຄັນ ແລະຈຳເປັນສຳລັບການໃຊ້ພາສາ, ທັງນີ້ກໍເພື່ອເຮັດໃຫ້ສັບ-ສຳນວນທີ່ຖືກນຳໃຊ້ນັ້ນແທດເໝາະກັບຄວາມໝາຍ ແລະມະໂນພາບຕົວຈິງຂອງສິ່ງທີ່ຢາກກ່າວເຖິງ.

ວັດຈະນາລິລາສາດ (Stylistics) ແມ່ນການສຶກສາກ່ຽວກັບຄຳສັບ-ສຳນວນຂອງພາສາ. ມັນແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາກົດເກນວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບພາສາ. ມັນຄົ້ນຄວ້າເຖິງທາດແທ້ຂອງຄຳສັບ-ສຳນວນຂອງພາສາ; ເຈາະເລິກເຖິງມາດຖານ ແລະລະດັບຂອງພາສາ; ແກ້ໄຂການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບັນດາຜູ້ສ້າງຄຳ

ສັບ-ສຳນວນພາສາໃນເວລາພວກເຂົານຳໃຊ້ມັນ; ຈັດແບ່ງຄຳສັບ-ສຳນວນອອກເປັນຫຼາຍຊະນິດ ແລະ ຫຼາຍແບບ; ເອົາໃຈໃສ່ດ້ານໂຄງສ້າງໃນການສະແດງອອກຂອງພາສາ ທັງໃນລະດັບຂອງຄຳສັບ, ສຳນວນ, ປະໂຫຍກ ຈົນເຖິງລະດັບຂອງບົດຕ່າງໆ; ສະແດງໃຫ້ເຫັນຮູບແບບການຈັດສັນລະດັບຂອງສັບ-ສຳນວນຕ່າງໆ ຕະຫຼອດເຖິງການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາ; ກຳນົດຂອບເຂດຂອງຄຳສັບ-ສຳນວນ ແລະບົນພື້ນຖານຈຸດພິເສດທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ມັນຈະສາມາດກຳນົດວິທີການສະແດງອອກ ແລະ ຮູບແບບຂອງຄຳສັບ ແລະສຳນວນໄດ້.

✓ 2. ວັດຈະນາລິລາສ່ວນບຸກຄົນ ແລະກົດເກນຂອງວັດຈະນາລິລາ

2. 1. ວັດຈະນາລິລາສ່ວນບຸກຄົນ

ການສະແດງພາສາອອກຂອງແຕ່ລະຄົນ ບັນຈຸດ້ວຍຫຼາຍພາກສ່ວນທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມອາດສາມາດ, ຄວາມມັກ ຫຼືເອກະລັກສະເພາະເພື່ອສະແດງການສື່ສານອອກ. ບັນດາພາກສ່ວນຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ມີການປ່ຽນແປງ ໂດຍຂຶ້ນກັບການປ່ຽນແປງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງມວນມະນຸດ. ມະນຸດເຂົ້າຮ່ວມໃນສະຖານະການທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງດ້ວຍການສະແດງບົດພາສາຂອງຕົນອອກ ແລະຕໍ່ຈາກນີ້ກໍພັດທະນາລັກສະນະພິເສດສ່ວນຕົວຂຶ້ນ. ທາງດ້ານພາຫະນະພາສາຂອງມະນຸດອາດຈະພັດທະນາດ້ວຍຫຼາຍວິທີ ຄື ຫາກເຂົາເຂົ້າໃກ້ກັບສະຖານະການຫຼາຍເທົ່າໃດ ຍິ່ງເຮັດໃຫ້ບົດພາສາຂອງເຂົາຖືກນຳໃຊ້ຫຼາຍເທົ່ານັ້ນ. ບາງເທື່ອສະຖານະການຄືແນວນີ້ ຖືກຫຼໍ່ຄືນໂດຍບັງເອີນ ແລະອີກເທື່ອໃໝ່ ມະນຸດຈະສ້າງມັນຂຶ້ນມາເອງໂດຍບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈ. ໃນການມີສ່ວນຮ່ວມດ້ານພາສາຂອງຄົນເຮົາ ບາງຈຸດພິເສດສະເພາະຂອງບົດພາສາດ້ານວັດຈະນາລິລາບຸກຄົນອາດຫຼ້າຫຼັງລົງ, ບາງຢ່າງອາດຖືກຕັດອອກ, ແຕ່ບາງຢ່າງຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາມີການພັດທະນາ ແລະອະນຸລັກຮັກສາໄວ້ໃຫ້ໝັ້ນຄົງຢ່າງເຈດຕະນາ. ໃນທີ່ນີ້ມັນຈະຖືກປະຕິບັດວິທີການສະແດງອອກຢ່າງແນບນຽນຂຶ້ນໄປເລື້ອຍໆ ເຊິ່ງມັນແມ່ນຈຸດພິເສດຂອງມັນ ແລະຈະຖືກປະຕິບັດໃຫ້ເຂົ້າກັບວັດຈະນາລິລາສະເພາະຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນຢ່າງເຫັນໄດ້ຊັດເຈນ.

ລັກສະນະພິເສດກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາສ່ວນຕົວຂອງຄົນເຮົາ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນດ້ວຍການວິໄຈການໃຊ້ວັດຈະນາລິລາຕ່າງໆຢູ່ໃນຈົດໝາຍສ່ວນຕົວ, ໃນບົດສົນທະນາ, ໃນການສື່ສານ ເຊິ່ງລວມທັງການສົນທະນາທົ່ວໄປກ່ຽວກັບບັນດາວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ທຳມະດາທົ່ວໄປ. ລັກສະນະສ່ວນຕົວຂອງວັດຈະນາລິລາສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ນຳບັນດາບຸກຄົນທີ່ສະແດງບົດພາສາອອກເລື້ອຍໆ ແລະຢູ່ໃນໂຂງເຂດທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງເຊິ່ງມີຄວາມໝາຍທີ່ຊັດເຈນຕະຫຼອດເວລາ; ເຊິ່ງວິທະຍາສາດການນຳໃຊ້ສັບພາສາຮັບຮູ້ສິ່ງຕົວຈິງດັ່ງກ່າວດີ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງພະຍາຍາມສ່ອງແສງເຖິງຈຸດສຳຄັນສ່ວນບຸກຄົນທາງດ້ານວັດຈະນາລິລາ. ເອກະລັກສ່ວນຕົວທາງດ້ານວັດຈະນາລິລາສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ນຳບັນດານັກປະພັນ, ນັກກະວີ ແລະນັກຂຽນອື່ນໆ ເຊິ່ງເຂົາເຈົ້າອາດສະແດງວັດຈະນາລິລາອອກໃຫ້ເຫັນໄດ້ດີໃນຜົນງານຕ່າງໆຂອງພວກເຂົາ.

ກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາສ່ວນບຸກຄົນ ພວກເຮົາສາມາດເວົ້າເຖິງທັງໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຊ້ພາສາສະແດງອອກໂດຍບໍ່ແມ່ນັກປະພັນ ຫຼືນັກກະວີ, ສາມາດເວົ້າເຖິງທັງໃນການສະແດງພາສາອອກຢູ່ໃນບົດສົນທະນາທີ່ທຳມະດາ, ສັ້ນ, ກະທັດຮັດ ເຊິ່ງບໍ່ແມ່ນຜົນງານດ້ານວັນນະຄະດີ.

ກຸ່ມຄົນທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນຍຸກສະໄໝດຽວກັນ ມີການສະແດງພາສາອອກດ້ວຍຫຼາຍຈຸດທີ່ຄືກັນ ເຊິ່ງພວກເຮົາສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ໃນບົດສົນທະນາທີ່ທຳມະດາ, ໃນການຄົບຄ້າແລກປ່ຽນທີ່ເປັນຈິດໝາຍ, ໃນຂະແໜງວັນນະຄະດີ ແລະສິລະປະກຳ, ໃນບົດແນະນຳວິທີການໃຊ້ເຄື່ອງຈັກຕ່າງໆ, ໃນການແຈ້ງຂ່າວຕາມບ້າຍໂຄສະນາຕ່າງໆ, ໃນບົດປະກາດໂຄສະນາຂາຍເຄື່ອງຕາມຮ້ານຄ້າຕ່າງໆ ແລະອື່ນໆອີກ. ໃນກໍລະນີຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນພວກເຮົາຄົ້ນຄວ້າເຖິງການສະແດງອອກຂອງວັດຈະນາລີລາຮ່ວມສະໄໝ ແລະເວົ້າເຖິງວັດຈະນາລີລາທີ່ນິຍົມໃຊ້ໃນຍຸກສະໄໝດັ່ງກ່າວ. ຢູ່ໃນຫຼາຍກໍລະນີອື່ນໆ ພວກເຮົາສາມາດຊອກຫາຈຸດພິເສດລວມດ້ານວັດຈະນາລີລາຢູ່ນຳບັນດານັກຂຽນ ທີ່ໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນຜົນງານດ້ານສິລະປະກຳທີ່ແນ່ນອນໃນດ້ານໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ ວັດຈະນາລີລາໃນການຂຽນເລື່ອງຂອງລັດທິເພີນຈິດ, ວັດຈະນາລີລາໃນການຂຽນເລື່ອງຂອງລັດທິສັດຈະທັດ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

2. 2. ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາ

ດ້ວຍການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈບັນດາລັກສະນະຂອງວັດຈະນາລີລາສາກົນສ່ວນບຸກຄົນພວກເຮົາສາມາດຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າ ການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະພາສາຢູ່ໃນໂຂງເຂດທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ເປັນໄປຕາມທ່າຂ່າງທີ່ຊັດເຈນ ແລະຕາມກົດເກນທີ່ຂຶ້ນກັບອິດທິພົນຂອງຍຸກສະໄໝ, ພ້ອມທັງອິດທິພົນຂອງບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລີລາຕ່າງໆ. ຜົນບວກຂອງຄວາມຊື່ນເຄີຍ, ທ່າອ່ຽງ ແລະກົດເກນດັ່ງກ່າວເອີ້ນວ່າ ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາ. ແຕ່ລະການສະແດງອອກຂອງພາສາໃນກໍລະນີນີ້ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນກົດເກນຂອງພາສາ ແລະກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາ. ບັນດາກົດເກນຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຫຼັກໄວຍາກອນ, ຫຼັກການຜັນສຽງ (ໃນເວລາເວົ້າ), ຫຼັກການຂຽນ (ໃນເວລາຂຽນ) ແລະຫຼັກການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາຕ່າງໆ. ທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ມີອິດທິພົນຄືກັນກັບຫຼັກການທີ່ຊັດເຈນຂອງລັກສະນະລວມທົ່ວໄປໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃນເວລາຕີລາຄາຄຸນນະພາບການສະແດງອອກຂອງພາສາໃນປັດຈຸບັນ ພວກເຮົາສາມາດມອງຂ້າມອິດທິພົນຂອງຍຸກສະໄໝ, ແຕ່ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດມອງຂ້າມສະພາບແວດລ້ອມ, ສະຖານະການ ແລະເງື່ອນໄຂຕົວຈິງທີ່ເປັນຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການກຳເນີດເກີດຂຶ້ນຂອງບົດ, ພ້ອມທັງບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລີລາທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການສະແດງອອກຂອງພາສາດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ, ການລົມກັນຂອງບັນດານັກຮຽນໃນເວລາເລີກຫຼິ້ນແຕກຕ່າງກັບການເວົ້າຂອງເຂົາເຈົ້າເວລາຢູ່ໃນໂມງຮຽນ. ການສະແດງບົດພາສາອອກຂອງພວກເຂົານອກໂມງຮຽນບອກເຖິງກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາສົນທະນາທີ່ທຳມະດາຂອງນັກຮຽນ ເຊິ່ງໜ້ອຍທີ່ສຸດຈະແມ່ນກົດເກນດ້ານໄວຍາກອນຂອງພາສາ. ໃນເວລາຂຶ້ນທ້ອງຮຽນຂອງບັນດານັກຮຽນ, ພວກເຂົາພະຍາຍາມເຂົ້າໃກ້ກົດເກນດ້ານໄວຍາກອນທີ່ສຸດ; ແຕ່ວ່າບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ປາກົດເປັນຈິງໄດ້ໃນທຸກໆກໍລະນີ, ແມ່ນກະທັ້ງດ້ວຍການປ່ຽນແປງກົດເກນວັດຈະນາລີລາທີ່ມີການບັງຄັບການສົນທະນາຂອງບັນດານັກຮຽນດັ່ງກ່າວ, ເພາະວ່າມັນແມ່ນວັດຈະນາລີລາຂອງບົດພາສາເວົ້າ. ບົນເສັ້ນທາງພວກເຮົາສາມາດພົບເຫັນບາງຄຳຖາມທີ່ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາຕົກສະເງົ້ ເຊັ່ນ “ກະລຸນາ ! ແຕ່ນີ້ຫາຄົວລົດເມ ໄກປານໃດ?” ຄຳເວົ້າ ແລະຮູບແບບທັງໝົດຂອງການສື່ສານນີ້ແມ່ນຖືກຕ້ອງຕາມມາດຕະຖານ ແລະຫຼັກການດ້ານໄວຍາກອນໄດ້ຖືກອະນຸລັກຮັກສາໄວ້

ໄດ້ດີ. ນີ້ແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາວັດຈະນາລີລາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ວັດຈະນາລີລາຂອງຄຳຖາມສະແດງໃຫ້ຜູ້ຟັງຮັບຮູ້ວ່າ ວັດຈະນາລີລານີ້ແມ່ນຂອງຜູ້ເວົ້າ, ບໍ່ແມ່ນຂອງຜູ້ຟັງ. ການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາແນວນີ້ ສຳລັບຄຳຖາມປະເພດນີ້ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມແນວນີ້ ມັນສະແດງເຖິງການຮັກສາກົດເກນຂອງພາສາພຽງແຕ່ທາງດ້ານຫຼັກໄວຍາກອນ; ສ່ວນຄວາມເປັນຈິງ ໃນການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາໃນພາສາລາວສຳລັບຄຳຖາມປະເພດນີ້ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມແນວນີ້ແມ່ນບໍ່ຖືກຕ້ອງ; ເພາະວ່າການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຫຼາຍປັດໄຈ ເຊັ່ນ ກາລະ, ເທສະ, ສະພາບແວດລ້ອມຕົວຈິງຂອງການນຳໃຊ້ໃນສັງຄົມ; ແລະສິ່ງທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ຄື ຜູ້ຟັງ. ເພາະສະນັ້ນ, ວັດຈະນາລີລາທີ່ຄວນໃຊ້ຖາມແມ່ນ “ຂໍໂທດ! ແຕ່ນີ້ຫາຄົວລົດເມໂກປານໃດ?” ຫຼື “ປ້າ/ລຸງ/ນ້ອງ/ເອື້ອຍ! ແຕ່ນີ້ຫາຄົວລົດເມໂກປານໃດ?” ສ່ວນຄຳສັບ “ປ້າ/ລຸງ/ນ້ອງ/ເອື້ອຍ” ນັ້ນ, ກໍແລ້ວແຕ່ຜູ້ຖາມຈະເລືອກໃຊ້ ໂດຍອີງຕາມຄວາມເປັນຈິງທາງດ້ານອາຍຸກະສຽນ ຫຼືສາຍພົວພັນອື່ນໆລະຫວ່າງຜູ້ຖາມ ແລະຜູ້ຖືກຖາມ.

ຈາກບັນຫາດັ່ງກ່າວມານີ້ ພວກເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ບາງເທື່ອກົດເກນຂອງພາສາຖືກນຳໃຊ້ແຕ່ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາພັດບໍ່ຖືກອະນຸລັກຮັກສາ. ດັ່ງນັ້ນ, ການເບິ່ງໜັງສືພິມ ຫຼືຕຳລາຮຽນຕ່າງໆ ແບບຜິວຜີນ ພວກເຮົາຈະເຫັນວ່າ ພວກມັນຖືກອະນຸລັກຮັກສາທັງສອງກົດເກນໄປພ້ອມໆກັນ. ປັດຈຸບັນຢູ່ໃນໂຂງເຂດວັນນະຄະດີ ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາຖືກບັງຄັບໃຫ້ຢູ່ເໜືອກົດເກນຂອງພາສາ ແລະເປີດໂອກາດໃຫ້ນັກຂຽນໄດ້ນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ເພື່ອອ້າງອີງເຖິງເຫດຜົນໃນກໍລະນີຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ໃນເວລາໃຫ້ທັດສະນະນິໄສຕໍ່ຕົວລະຄອນ ຫຼືຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມຕ່າງໆ.

ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາແຕກຕ່າງກັບກົດເກນຂອງພາສາຢູ່ບອນວ່າ ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາຖືກເຮັດໃຫ້ຍືນຍົງຄົງຕົວໜ້ອຍທີ່ສຸດ; ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາມີຄວາມພະຍາຍາມທາງດ້ານການປ່ຽນແປງທິດທາງສູງກວ່າກົດເກນຂອງພາສາ. ແທ້ຈິງແລ້ວ, ເອກະລັກຂອງກົດເກນວັດຈະນາລີລາ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ກົດເກນອື່ນໆ ມັນຖືກສ້າງການຢ່າງເຈດຕະນາ ຍ້ອນຄວາມເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງການສະແດງພາສາອອກໃນສັງຄົມໃດໜຶ່ງ.

ຄວາມອາດສາມາດໃນການປ່ຽນແປງກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາຊ່ວຍໃຫ້ພາຫະນະພາສາ ທີ່ຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນຢາກນຳໃຊ້ຢ່າງບໍ່ມີເງື່ອນໄຂໃນການສື່ສານ ບໍ່ສາມາດກະຕວງໄວ້ລ່ວງໜ້າ ຫຼືຄິດໄລ່ສິ່ງເສດເຫຼືອໄດ້. ຄວາມບໍ່ອາດສາມາດໃນການຄິດໄລ່ການສື່ສານກໍລະນີນີ້ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມກົດດັນທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງຢູ່ພາຍໃນຂອງການສື່ສານເອງ. ການສ້າງຄວາມກົດດັນແບບນີ້ແມ່ນຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການດ້ານໜ້າທີ່ຂອງການສື່ສານເນື້ອໃນໃຈຄວາມຈາກຜູ້ສົ່ງໄປຫາຜູ້ຮັບ.

ກົດເກນຂອງວັດສາມຈະນາລີລາອາດແບ່ງອອກເປັນສອງຢ່າງ ຄື

2. 2. 1. ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາແບບທົ່ວໄປ

ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາແບບທົ່ວໄປໝາຍເຖິງໃນແຕ່ລະໂຂງເຂດການນຳໃຊ້ພາຫະນະພາສາມີສັນຍະລັກທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະສຳລັບຂົງເຂດນັ້ນໆ. ແຕ່ບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ເປັນກາງຈະຖືກປັບປຸງຈົນກະທັ້ງໃຫ້ເຂົ້າກັບລະດັບທີ່ແນ່ນອນ ເຊິ່ງມີທັງຢູ່ໃນບົດວິຊາການ ແລະບັນດາຕົວຢ່າງທົ່ວໄປອື່ນໆທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນດ້ານວິຊາການ ນັ້ນແມ່ນກົດເກນຂອງວັດຈະນາລີລາແບບທົ່ວໄປ.

2. 2. 2. ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລິລາແບບພິເສດ

ກົດເກນຂອງວັດຈະນາລິລາແບບພິເສດແມ່ນບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ແນ່ນອນ ຫຼືສະເພາະເຈາະຈົງ ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ ຢູ່ໃນພາສາເວົ້າບໍ່ຄ່ອຍນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະພາສາທາງການ ຫຼືຫຼ້າສະໄໝ, ນອກຈາກກໍລະນີທີ່ເວົ້າເຖິງວິຊາການດ້ານໃດໜຶ່ງ; ຢູ່ໃນຂົງເຂດວິຊາການບໍ່ມີສະຖານທີ່ ຫຼືໂອກາດສຳລັບພາຫະນະພາສາທີ່ມີລັກສະນັ້ນໜັກທາງດ້ານອາລົມຈິດ ແລະອື່ນໆ.

3. ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ

ນິຍາມກ່ຽວກັບ ວັດຈະນາລິລາ ທີ່ໄດ້ສະເໜີຜ່ານມານັ້ນ ກວມເອົາພາກສ່ວນຄວາມໝາຍ ແລະສາຍພົວພັນກ່ຽວກັບພາສາ ເຊິ່ງພວກເຮົາສາມາດນຳມາສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈໄດ້ ໂດຍອີງຕາມພື້ນຖານດ້ານຕ່າງໆທາງພາສາ ຄື ພາຫະນະພາສາ, ການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາ, ການຈັດລຽງພາຫະນະພາສາ, ການສະແດງອອກຂອງພາສາ ແລະໂຄງສ້າງການສະແດງອອກຂອງພາສາ.

3. 1. ພາຫະນະພາສາ

ພວກເຮົາສາມາດເຂົ້າໃຈພາຫະນະພາສາໄດ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ຄື ພາຫະນະພາສາດ້ານອັກຂະໜູນ, ວັດຈະນາ, ໄວຍາກອນ, ສັນທະສິນ ແລະອື່ນໆ.

ຕົວຢ່າງ 1: ຄວາມກ້າຫານຂອງເຈົ້າຖືກໃຈຂ້ອຍຫຼາຍ.

ຕົວຢ່າງ 2: ເຈົ້າມີຄວາມກ້າຫານ ແລະມັນຖືກໃຈຂ້ອຍຫຼາຍ.

ຕົວຢ່າງ 3: ມັນຖືກໃຈຂ້ອຍຫຼາຍ ທີ່ເຈົ້າມີຄວາມກ້າຫານ.

ພວກເຮົາສາມາດສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ ດ້ານພາຫະນະພາສາໃນແງ່ໄວຍາກອນໃນປະໂຫຍກຕົວຢ່າງທັງ 3 ຂ້າງເທິງໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຕົວຢ່າງທີ 1 ເປັນປະໂຫຍກດຽວ

ຕົວຢ່າງທີ 2 ເປັນປະໂຫຍກປະສົມທີ່ມີຄວາມສະເໝີພາບກັນ ດ້ວຍຄຳຕໍ່ 'ແລະ'

ຕົວຢ່າງທີ 3 ເປັນປະໂຫຍກປະສົມທີ່ມີປະໂຫຍກຕົ້ນຕໍ ແລະສຳຮອງ ດ້ວຍຄຳຕໍ່ 'ທີ່'

3. 2. ການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາ

ການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາແມ່ນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດໃນນິຍາມຂອງວັດຈະນາລິລາທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີຜ່ານມາ. ພວກເຮົາສາມາດເຂົ້າໃຈມັນໄດ້ດ້ວຍ 2 ຂັ້ນຕອນ ຄື ຂັ້ນຕອນວິວັດທະນາການ ເຊິ່ງແມ່ນຂະບວນການຂອງການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາມາໃຊ້ ແລະຂັ້ນຕອນຜົນສຳເລັດຂອງວິວັດທະນາການ ເຊິ່ງແມ່ນຜົນສຳເລັດຂອງຂະບວນການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາມາໃຊ້.

3. 2. 1. ການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາດ້ວຍວິວັດທະນາການ

ການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາດ້ວຍວິວັດທະນາການແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການນຳໃຊ້ພາຫະນະພາສາເຂົ້າໃນວຽກງານຕົວຈິງ. ໃນທີ່ນີ້ຈະໄດ້ສຶກສາກ່ຽວກັບການສ້າງໃຫ້ພາສາມີການສະແດງອອກຄືແນວໃດ; ມັນພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາມີຄວາມສະດວກຂຶ້ນໃນການນຳໃຊ້ພາສາຢູ່ໃນວຽກງານຕ່າງໆຂອງພວກເຂົາດ້ວຍຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີທີ່ແຕກຕ່າງກັນ; ເຮັດໃຫ້ຈຸດຍືນຂອງຄວາມຖືກຕ້ອງໃນການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາຈະແຈ້ງ ແລະຊັດເຈນຂຶ້ນສຳລັບການສະແດງອອກທີ່ເປັນຮູບປະທຳໃດໜຶ່ງ.

3. 2. 2. ຜົນສຳເລັດຂອງການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາ

ຜົນສຳເລັດຂອງການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາແມ່ນຜົນສຳເລັດຂອງຂະບວນການເລືອກເຟັ້ນ, ແມ່ນວິທີໜຶ່ງເຊິ່ງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈກ່ຽວກັບທິດສະດີການນຳໃຊ້ສຳພາສາ. ມັນວິໄຈການສະແດງອອກຂອງພາສາ ແລະຕີລາຄາຄວາມເໝາະສົມການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະຕົວຈິງຕ່າງໆກ່ຽວກັບພາສາ. ບົນພື້ນຖານການຕີລາຄາການວິໄຈນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຈັດລຽງພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາເຂົ້າສູ່ລະບົບທີ່ແນ່ນອນ. ມາດຕະເກນຂອງການຈັດລຽງນີ້ແມ່ນທິດທາງຕົ້ນຕໍຂອງການນຳໃຊ້ສັບພາສາ.

ຄວາມໝາຍຂອງວັດຈະນາ “ຜ່ານຂະບວນການເລືອກເຟັ້ນ” ກວມເອົາຄວາມອາດສາມາດທັງໝົດທີ່ມີການເລືອກເຟັ້ນຈາກທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ ເພື່ອຄັດຈ້ອນເອົາວັດຈະນາທີ່ເໝາະສົມອອກມານຳໃຊ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ. ໃນພາສາລາວຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາມີຄວາມອາດສາມາດເລືອກເຟັ້ນວັດຈະນາໃຊ້ໄດ້ຢ່າງອຸດົມສົມບູນ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາດ້ານການຂຽນ ຫຼືດ້ານການເວົ້າ, ເຊິ່ງຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນ ບາງທີອາດຈະບໍ່ຄຳນຶງເຖິງບັນຫາດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ບາງສຳນວນຈາກປະໂຫຍກທີ່ຜູ້ຂັບລົດໂດຍສານໃຊ້ໃນເວລາຕ້ອງການໃຫ້ຜູ້ໂດຍສານຂຶ້ນລົດ: ກະລຸນາຂຶ້ນລົດເດີ້, ຂຶ້ນລົດເດີ້, ຂຶ້ນລົດແມ້, ດົງໂດກເດີ້, ດົງໂດກ ...

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພວກເຮົາເວົ້າເຖິງການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາ ເພາະວ່າ ບໍ່ມີຈັກເທື່ອທີ່ພວກເຮົາຈະນຳໃຊ້ພາຫະນະທັງໝົດຂອງພາສາໃນເວລາດຽວກັນ. ໝາຍຄວາມວ່າ ຈາກຄວາມອຸດົມສົມບູນແລະຫຼວງຫຼາຍຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາ ພວກເຮົາຈະເລືອກເຟັ້ນເອົາບາງຢ່າງເທົ່ານັ້ນ ເພື່ອມານຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະກໍລະນີ. ຢູ່ໃນການນຳໃຊ້ປະໂຫຍກທີ່ງ່າຍດາຍ ຫຼືຢູ່ໃນການສົນທະນາໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄົນເຮົາ ຊຳພັດມີການເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາຢ່າງບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈ, ຈົນໃນທີ່ສຸດ ມັນໄດ້ເກີດມີການປ່ຽນແປງໄປຢ່າງອັດຕະໂນມັດ ເຊິ່ງໃນກໍລະນີເວົ້າເຖິງນີ້ ພຽງແຕ່ການນຳໃຊ້ພາຫະນະພາສາທີ່ສຳຄັນ ແລະຈຳເປັນເທົ່ານັ້ນ. ສ່ວນຜູ້ນຳໃຊ້ສັບພາສາໃນຫຼາຍໂຂງເຂດອື່ນໆ ຄວນມີການພິຈາລະນາຕືກຕອງເຖິງຄວາມອາດສາມາດໃນການເລືອກເຟັ້ນ ເພາະວ່າມັນມີຫຼາຍເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມ. ໃນບັນດາເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ, ແຕ່ລະຄົນຕ້ອງການສະແດງບົດຂອງຕົນອອກມາດ້ວຍວິທີການຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງໃນເງື່ອນໄຂທັງໝົດ; ໃນນີ້ບົດຂອງພວກເຂົາບາງທີອາດຈະຖືກປະຕິເສດ ໂດຍອີງຕາມຄວາມ

ອາດສາມາດໃນການສະແດງອອກ. ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະເງື່ອນໄຂທັງໝົດທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃນ ເວລາເລືອກເຟັ້ນພາຫະນະພາສາເພື່ອສ້າງເປັນບົດເອີ້ນວ່າ ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ເຮັດໃຫ້ການນຳໃຊ້ພາຫະນະ ພາສາກຳເນີດເກີດຂຶ້ນ.

3. 3. ການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາ

ການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາແມ່ນແບບວິທີໃນການແຈກຢາຍພາກສ່ວນປະກອບ ພື້ນຖານຂອງໂຄງສ້າງພາສາ ເຊັ່ນ ບັນດາຄຳສັບ ແລະສຳນວນ ຫຼືຢູ່ໃນຈຸດທີ່ສູງກວ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ປະ ໂຫຍກ, ປະໂຫຍກປະສົມ ຫຼືບົດ. ການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະພາສາ ເປັນໄປໂດຍບັງເອີນໃນບາງ ສະພາບການຂອງການສະແດງອອກຕົວຈິງ; ເຊິ່ງຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຊຽນ ບາງເທື່ອບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງບັນຫາດັ່ງກ່າວ ໃນເວລາເວົ້າ ຫຼືຊຽນ.

ຕົວຢ່າງ: ຢູ່ໃນການສົນທະນາທີ່ທຳມະດາ ມັກມີປະໂຫຍກທີ່ຜູ້ເວົ້າບໍ່ບັນຈຸບາງພາກສ່ວນເຂົ້ານຳ ແລະໃນທີ່ ນີ້ມັນເປັນໄປຢ່າງອັດຕະໂນມັດ ເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ການເລືອກເຟັ້ນບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາ, ແຕ່ ຍັງນັບທັງການຈັດລຽງຂອງພວກມັນອີກດ້ວຍ. ແຕ່ຢູ່ໃນບາງການສະແດງອອກອື່ນໆ ຊຳພັດກົງກັນຂ້າມ ກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ, ໂດຍເກີດມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຜ່ານການຊັ່ງຊາ ແລະພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການຈັດ ລຽງບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ຢູ່ໃນແຖວໜ້າຢ່າງເຫັນໄດ້ຊັດເຈນ.

ຕົວຢ່າງ:

ໃນການຊຽນບົດກາບກອນ ນອກຈາກຂໍ້ກຳນົດກົດລະບຽບຕ່າງໆກ່ຽວກັບຈັງຫວະ ຫຼືການສຳຜັດ ຂອງບົດກາບກອນແລ້ວ, ບັນດານັກກະວີຍັງຢູ່ໃຕ້ອຳນາດຂອງການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງ ພາສາອີກດ້ວຍ.

ບາງເທື່ອ ບັນດາສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງອື່ນໆ ກໍສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການຈັດລຽງບັນດາ ພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາເໝືອນກັນ ເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ການສະແດງອອກດ້ານສິລະປະເທົ່ານັ້ນ; ທັງນີ້ກໍ ເນື່ອງມາຈາກບັນດາເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ຄວາມພະຍາຍາມຢາກເນັ້ນໜັກບາງຄວາມາມໝາຍ ດ້ວຍການສັບປ່ຽນລຳດັບຂອງບັນດາຄຳ ສັບໃນປະໂຫຍກ ຫຼືໃຫ້ຄວາມມລະມັດລະວັງກ່ຽວກັບມັນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມັນປາກົດເປັນຈິງໃນປັດຈຸບັນຢ່າງ ກະທັດຮັດ. ສິ່ງພິເສດຢ່າງໜຶ່ງໃນການຈັດລຽງບັນດາພາຫະນະພາສາ ແມ່ນສິ່ງເສດເຫຼືອຂອງມາດຕະ ເກນກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາທີ່ຜູ້ນຳໃຊ້ບາງກຸ່ມມີ. ດ້ວຍແບບວິທີທີ່ພິເສດໃດໜຶ່ງ ບາງເທື່ອບັນດາພາຫະນະ ພາສາໄດ້ຖືກຈັດລຽງໃຫ້ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ເພື່ອໃຫ້ເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ກ່າວອອກມາ ຕິດອີກຕິດໃຈ ຫຼື ປາກົດອອກມາຢ່າງໂດດເດັ່ນ. ສຳລັບການເນັ້ນໜັກພາກສ່ວນເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງເພື່ອ ຄວາມຈຳທີ່ງ່າຍດາຍ, ມັນຈະຖືກອະນຸຍາດທີ່ຫຼ້າຄືບາງພາຫະນະພາສາ. ຄວາມບໍ່ຄ່ອງແຄ່ວດ້ານວັດຈະ ນາລິລາມັກເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆໃນເວລານຳໃຊ້ ແລະຖືວ່າເປັນຄວາມຂາດຕົກບົກພ່ອງດ້ານວັດຈະນາລິລາ ຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງເກີດມີການຫຼ້າຄືນ, ແກ້ຄືນ, ຈົນກະທັ່ງມີການແກ້ຂໍ້ຄວາມຕ່າງໆຄືນຂອງ ບັນດາຜູ້ຊຽນບົດທັງຫຼາຍ.

3. 4. ການສະແດງອອກຂອງພາສາ

ການສະແດງອອກຂອງພາສາ ໝາຍເຖິງການສ້າງຮູບແບບຂອງພາສາໃຫ້ມີເນື້ອໃນທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງດ້ວຍຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນຕົວຈິງ ໂດຍຕັ້ງເປົ້າໝາຍໃສ່ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ; ເຊິ່ງອາດສາມາດໃຫ້ມີເນື້ອໃນໄດ້ທັງແບບກະທັດຮັດ ທີ່ປະກອບດ້ວຍໜຶ່ງປະໂຫຍກ ແລະທັງໃນແບບທີ່ກວ້າງຂວາງ.

ຕົວຢ່າງ:

“ຄໍາແດງ, ໂທລະສັບ!” ອັນນີ້ສະແດງໃຫ້ຮູ້ວ່າຄໍາແດງຕ້ອງໄປຮັບໂທລະສັບ ເພາະວ່າມີຜູ້ໂທລະສັບມາຫາລາວ; ເຊິ່ງກໍຄືກັນກັບບົດປາຖະກະຖາ, ບົດລາຍງານ, ບົດເລື່ອງ ແລະບົດອື່ນໆ ເຊິ່ງອາດຈະຍາວ ຫຼືສັ້ນກໍໄດ້ໂດຍຂຶ້ນກັບເນື້ອໃນຂອງມັນ. ການສະແດງອອກຂອງພາສາກໍມີຈຸດປະສົງທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງຂອງມັນເອງ, ມີໜ້າທີ່ສະເພາະຂອງມັນເອງ ເຊິ່ງຄືກັນກັບການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານແຕ່ລະຢ່າງຂອງມວນມະນຸດ. ເພາະສະນັ້ນ, ຈຸດສໍາຄັນຕົ້ນຕໍໃນທີ່ນີ້ແມ່ນໜ້າທີ່ທີ່ກຳນົດການນໍາໃຊ້ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາທີ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສະແດງອອກຂອງພວກມັນ. ລັກສະນະເດັ່ນໃນການສະແດງອອກຂອງພາສາແມ່ນຄວາມສົມບູນແບບທາງດ້ານຮູບແບບ ແລະຄວາມໝາຍ; ຄວາມຄົບຖ້ວນ ແລະຄວາມເປັນເອກະລາດທາງດ້ານເນື້ອໃນ.

ຄຽງຄູ່ກັບສັບວິຊາການທີ່ວ່າ “ການສະແດງອອກຂອງພາສາ”, ໃນປັດຈຸບັນປາກົດມີຄໍາສັບທີ່ເອີ້ນຢ່າງອື່ນອີກຄື “ຫົວໜ່ວຍພື້ນຖານໃນການສື່ສານ” ເຊິ່ງຄ້າຍຄືກັບ “ພາຫະນະສື່ສານ” ແລະ ມັນຖືກຮັບຮູ້ຄືກັບການສື່ຂ່າວທຳມະດາ, ການປາຖະກະຖາ, ຫົວຂໍ້ຂ່າວ, ບົດກາບກອນ, ບົດນິພົນ, ບົດລະຄອນ ແລະອື່ນໆ. ບາງເທື່ອມັກນໍາໃຊ້ທັງໃນຄໍາສັບທີ່ວ່າ “ບົດ” ຢູ່ໃນຫຼາຍຄວາມໝາຍພິເສດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຢູ່ໃນບົດແບບຮຽນຫົວນີ້ ນໍາໃຊ້ຊື່ເອີ້ນທັງຢູ່ໃນແງ່ຄວາມໝາຍດ້ານຜົນສໍາເລັດຂອງກິດຈະກຳການຂຽນ ແລະເວົ້າແຕ່ລະຢ່າງ, ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ໝາຍເຖິງພຽງແຕ່ສິ່ງທີ່ຂຽນອອກ ຫຼືພິມອອກມາເທົ່ານັ້ນ. ພວກເຮົາສາມາດເຂົ້າໃຈພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງບົດໄດ້ກໍຍ້ອນການສໍາພັນ, ຍ້ອນຂໍ້ກຳນົດກົດລະບຽບຕ່າງໆໃນການສໍາພັນກັນ ທີ່ພວກເຮົານໍາເອົາມາພິຈາລະນາ ເພື່ອໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດຕັດສິນໃຈນໍາໃຊ້ບາງວັດຈະນານຸກົມສິ່ງທີ່ມີຢູ່ຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາ. ເວລາສັງເກດຕີລາຄາວັດຈະນານຸກົມທີ່ຖືກນໍາໃຊ້ ພວກເຮົານໍາເອົາທັງສາຍພົວພັນນອກພາສາມາພິຈາລະນາ ເຊິ່ງລວມມີສະຖານະການ ຫຼືສະພາບແວດລ້ອມຕ່າງໆທີ່ມີອິດທິພົນພິເສດໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ການເລືອກເຟັ້ນບັນດາພາຫະນະພາສາຂອງຜູ້ນໍາໃຊ້.

3. 5. ໂຄງສ້າງການສະແດງອອກຂອງພາສາ

ໂຄງສ້າງການສະແດງອອກຂອງພາສາເປັນໄປໄດ້ໂດຍຜູ້ນໍາໃຊ້ໄດ້ເລືອກເຟັ້ນເອົາບັນດາຊື່ເອີ້ນທີ່ເໝາະສົມກັບພາກສ່ວນຂອງຄວາມເປັນຈິງຕ່າງໆ ດ້ວຍການເລັ່ງໃສ່ໜ້າທີ່ຂອງການສະແດງອອກ ແລະສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງອື່ນໆ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ສະແດງພາສາອອກເຖິງບັນຫາທີ່ຢາກກ່າວເຖິງ. ຂອບເຂດຂອງໂຄງສ້າງໄລຍະນີ້ແມ່ນເປັນໄປຄືກັນກັບກິດຈະກຳຂອງການເອີ້ນ. ສ່ວນກິດຈະກຳຮ່ວມສໍາພັນອື່ນໆ ກໍເປັນໄປພ້ອມກັນກັບມັນເຊັ່ນດຽວກັນ. ໃນທີ່ນີ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ນໍາເອົາບັນດາຊື່ເອີ້ນຕ່າງໆມານໍາໃຊ້ໃນຫຼັກການພົວພັນທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ. ອີງຕາມຄວາມສອດຄ່ອງຂອງຂໍ້ກຳນົດດ້ານຫຼັກໄວຍາກອນ

ບັນດາຊື່ເອີ້ນແຕ່ລະຈຳພວກຖືກນຳໃຊ້ໃນຮູບແບບທີ່ເໝາະສົມ ແລະຖືກກຳນົດທີ່ຕັ້ງຂອງພວກມັນຢ່າງແນ່ນອນຢູ່ໃນປະໂຫຍກ.

ໂຄງສ້າງຂອງການແຕ່ງເລື່ອງ ແມ່ນເປັນໄປຕາມລະດັບຂອງຫົວຂໍ້ (ໃນທີ່ນີ້ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງເລືອກເຟັ້ນ ແລະແຈກຢາຍບັນດາອົງປະກອບຂອງເນື້ອໃນ) ແລະໃນລະດັບຂອງບົດ (ທີ່ນີ້ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງການແບ່ງພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງບົດໃສ່ແຕ່ລະຕອນ, ໃສ່ແຕ່ລະພາກ, ໃສ່ແຕ່ລະຄຳເວົ້າຂອງນັກແຕ່ງ, ໃສ່ແຕ່ລະຄຳເວົ້າຂອງຕົວລະຄອນ ແລະອື່ນໆ) ເຊິ່ງບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ ມັນກ່ຽວພັນເຖິງພາກສ່ວນເອກະລາດຕ່າງໆ ເພື່ອປະກອບເຂົ້າເປັນບົດ.

4. ຈຸດປະສົງ ແລະວິທີການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ ✓

4. 1. ຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ

ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ ສາມາດກ່ຽວພັນເຖິງການສະແດງອອກທີ່ແນ່ນອນຂອງພາສາໃນແວດບົດໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງບາງເທື່ອອາດສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາທີ່ໃຊ້ຂອງບັນດານັກປະພັນທີ່ຄືກັນ ຫຼືແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ຫຼືຍຸກສະໄໝ.

ຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈສາມາດມີການສົມທຽບຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ສາມາດມີການຊັງຊາຕິລາຄາປາກົດການກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາທີ່ຄືກັນຢູ່ນຳບັນດານັກປະພັນທີ່ຕ່າງກັນ, ຢູ່ໃນຍຸກສະໄໝທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະອື່ນໆ. ສິ່ງສຳຄັນ ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດມອງຂ້າມເຖິງສິ່ງທີ່ວ່າ ວັດຈະນາລິລາປ່ຽນແປງໄປເລື້ອຍໆ ຕາມວັດທະນາການຂອງການເວລາ ເຊິ່ງຢູ່ໃນທີ່ນີ້ ຕົວຢ່າງອາດຈະສຸມໃສ່ຈຸດພິເສດຂອງວັດຈະນາລິລາໜັງສືພິມໃນສະໄໝການພິມພູຊາດ (ສະໄໝຫຼັງການສະຖາປະນາ 1975) ແລະໃນປັດຈຸບັນ; ຫຼືອາດຈະສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາໃນການຫຼິ້ນ, ການສະແດງເກົ່າແກ່ ທີ່ສົ່ງຜ່ານທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ, ໂທລະພາບ ແລະອື່ນໆ.

(ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈສາມາດລົງເລິກເຖິງລະບົບທັງໝົດຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາ ຫຼືພຽງແຕ່ບາງໂຂງເຂດກໍໄດ້. ໃນການນຳໃຊ້ພາສາສາມາດກວດສອບບັນດາບົດພາສາຕ່າງໆກໍໄດ້, ແຕ່ວ່າໃນການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ຈະຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ແບບສອບຖາມ. ການເຮັດແນວນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຫັນແຈ້ງຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານວັດຈະນາລິລາໃນການສະແດງພາສາອອກຂອງຜູ້ໃຊ້ພາສາແຕ່ລະຄົນ. ໃນບາງກໍລະນີ ອາດຈະກວດກາເບິ່ງວຽກບ້ານ ຫຼືບົດເຝິກຫັດກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາຂອງນັກສຶກສາໃນທົ່ວທຸກໂຂງຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາ ຫຼືອາດຈະກຳນົດຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈໃຫ້ຮັບປະກັນສະເພາະໃນໂຂງເຂດໃດໜຶ່ງກໍໄດ້. ຄ້າຍຄືກັນນີ້ ສາມາດຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບຈຸດພິເສດດ້ານວັດຈະນາລິລາບົດສົນທະນາທົ່ວໄປໃນສະໄໝປັດຈຸບັນ; ຫຼືກຳນົດເອົາຂອບເຂດຄຳເວົ້າທີ່ມີການພົວພັນເຖິງສັນຍະລັກກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາສ່ວນຕົວຂອງເພື່ອນບາງຄົນ ຫຼືຜູ້ເວົ້າທົ່ວໄປທີ່ພວກເຮົາພົບເຫັນໃນແຕ່ລະວັນກໍໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈການໃຊ້ວັດຈະນາລິລາຂອງອາຈານຕໍ່ນັກຮຽນທີ່ມາເຂົ້າຫ້ອງຊ້າ ແລະຂໍອະນຸຍາດເຂົ້າຫ້ອງ ມີຄື "ເຊີນ!" ແລະວັດຈະນາລິລາສ່ວນຕົວອື່ນໆຂອງເຂົາ ທີ່ສາມາດສະແດງອອກ ໂດຍມີຄວາມໝາຍຄືກັນ ເຊັ່ນ ເຂົ້າມາໄດ້, ເຂົ້າມາໂລດ, ເຊີນຕາມສະບາຍ, ເຊີນເຂົ້າມາ ແລະ

ໜັງສືພິມໃນ
ສະໄໝປັດຈຸບັນ

ອື່ນໆ. ຖ້າສົມທຽບໃສ່ກັນ, ຄວາມນິຍົມໃຊ້ແຕ່ລະປະໂຫຍກແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ, ມັນຂຶ້ນກັບບັນຫາທີ່ວ່າ ອາລົມຂອງອາຈານໃນຂະນະນັ້ນເປັນແນວໃດ ແລະຄວາມຊື່ນເຄີຍຂອງເຂົາກົງກັບປະໂຫຍກໃດຫຼາຍກວ່າ.

4. 2. ວິທີການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ

ວິທີການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລິລາ ພວກເຮົາສາມາດແບ່ງອອກເປັນສອງວິທີ ຄື ວິທີປະເພນີ ແລະວິທີທັນສະໄໝ.

4. 2. 1. ວິທີປະເພນີ

ວິທີປະເພນີນຳໃຊ້ໄດ້ດີພິເສດໃນການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈຜົນງານການສະແດງອອກຂອງ ພາສາດ້ານສິລະປະ ທີ່ຖືກເຂົ້າໃຈວ່າຄວາມຮັກຄືອຳນາດຂອງທຸກສິ່ງຢ່າງ. ຕໍ່ຄວາມເຂົ້າໃຈຄືແນວນີ້ ນັກ ຄົ້ນຄວ້າສະແດງປະສົບການ ແລະຄວາມສົນໃຈດ້ານວິໄສທັດຂອງຕົນເອງອອກມາໃຫ້ເຫັນ ຈົນກະທັ້ງ ຄວາມໃນດ້ານຄວາມອາດສາມາດ ເຊິ່ງເໝືອນກັນກັບໃນກໍລະທີ່ນີພາສາຄືການເລືອກເຟັ້ນທີ່ມີໄວ້ສຳລັບ ການສະແດງອອກຕ່າງໄປ. ໃນເງື່ອນໄຂນີ້ໄດ້ຄົ້ນພົບຄຸນຄ່າຂອງວັດຈະນາລິລາໃນການສະແດງອອກວ່າ ແມ່ນການຮັບຮູ້ທີ່ມີຈິດສຳນຶກ, ມັນກວດສອບໜ້າທີ່ຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ຖືກຄັດເລືອກ, ພ້ອມທັງ ຄວາມເໝາະສົມ ແລະຄວາມດຸນດ່ຽງຂອງພວກມັນ. ວິທີທາງເພື່ອເຂົ້າເຖິງລະດັບທີ່ແນ່ນອນດ້ານວິໄສທັດ ທີ່ອາດເປັນໄປໄດ້ຂອງຕົນ, ຜູ້ນຳໃຊ້ຈະຕ້ອງໄດ້ເຄົາລົບລັກສະນະຂອງວັດຈະນາລິລາ, ວັດຈະນານຸກົມ ແລະໄວຍາກອນ. ບາງເທື່ອບັນດາຄູອາຈານຖືກແນະນຳໃຫ້ຮູ້ພຽງແຕ່ຄຶກັນກັບຢູ່ໃນວັດຈະນານຸກົມ, ແລະ ເຖິງແມ່ນວ່າບໍ່ໄດ້ນຳເອົາວັດຈະນາລິລາ ມາສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈຕົວຈິງ, ພຽງແຕ່ກວດ ແລະແປງ ບົດຂຽນກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາຂອງນັກສຶກສາ ກໍຖືວ່າໃນຂະນະນັ້ນໄດ້ນຳເອົາການສະແດງ ອອກດ້ານວັດຈະນາລິລາຂອງນັກສຶກສາຂຶ້ນມາວິໄຈແລ້ວ.

ຖ້າວ່າສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈຜົນງານດ້ານສິລະປະໃນປັດຈຸບັນ ຜູ້ຄົນຄວ້າຈະຕ້ອງໄດ້ສຸມໃສ່ ດ້ານອຳນາດແຫ່ງຄວາມຮັກໃນຍຸກປັດຈຸບັນ; ແຕ່ຖ້າວ່າສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈບົດທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນ ອະດີດ ຈະຕ້ອງຮູ້ທັງກົດເກນກ່ຽວກັບບັນຫາຂອງຍຸກສະໄໝ, ກົດເກນແຫ່ງຄວາມຮັກຂອງຍຸກສະໄໝ ແລະກົດເກນການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາຂອງຍຸກສະໄໝນຳອີກ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດຕີລາຄາຄວາມແຕກຕ່າງ ດ້ວຍເງື່ອນໄຂສະເພາະຂອງໃຜຂອງມັນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ນັກຄົ້ນຄວ້າໄດ້ຄົ້ນຄວ້າການສະແດງອອກທາງວິຊາການດ້ານໃດໜຶ່ງ ຈະຕ້ອງມີຄວາມ ກະຈ່າງແຈ້ງຕາມການສະແດງອອກທີ່ເໝາະສົມກັບປະຖົມປັດໄຈໃນຄວາມຊັດເຈນ, ໃນຄວາມໝາຍດຽວ, ໃນຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງ ແລະໃນຄວາມເຂົ້າໃຈການສື່ສານສະເພາະບັນຫານັ້ນໆ. ຖ້າສຸມການຄົ້ນຄວ້າໃສ່ ການສະແດງອອກທາງໜັງສືພິມ ບໍ່ສາມາດມອງຂ້າມປະສິດທິຜົນທີ່ຄ້າຍຄືກັນຂອງມັນທັງສອງດ້ານ ເຊັ່ນ ລະຫວ່າງຕໍ່ຜູ້ຂຽນ ແລະຜູ້ອ່ານໄດ້.

ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ໃນການນຳໃຊ້ວິທີປະເພນີນີ້ ນັກວິທະຍາສາດຕ້ອງເປັນຜູ້ຕີລາຄາທີ່ມີ ຄວາມຊຳນິຊຳນານໃນການສະແດງອອກທີ່ຜ່ານການຄົ້ນຄວ້າມາແລ້ວ; ແຕ່ບໍ່ໝາຍຄວາມວ່າ ຕາມ

ທັດສະນະນີ້ເຂົາຖືກສະກັດກັ້ນ. ກົງກັນຂ້າມ ບັນດາຄຳຄິດຄຳເຫັນຕ່າງໆຂອງເຂົາຈະເປັນຫຼັກຖານອ້າງອີງ ທີ່ສຳຄັນໃຫ້ແກ່ບົດຕົວຢ່າງ ເຊິ່ງມັນຈະເປັນການບັນທຶກຄວາມຖີ່ຂອງປາກົດການທີ່ໄດ້ຕິດຕາມ ແລ້ວນຳມາ ພິຈາລະນາກັບການສະແດງອອກອື່ນໆທີ່ຢູ່ໃນລັກສະນະດຽວກັນ.

4. 2. 2. ວິທີທັນສະໄໝ

ວິທີທັນສະໄໝຖືກນຳມາໃຊ້ເພື່ອກວດສອບບັນດາວັດຈະນາລິລາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ ເຊິ່ງຂຶ້ນກັບການປ່ຽນ ແທນ (ປ່ຽນແທນວັດຈະນາລິລາ, ປ່ຽນແທນຮູບແບບ) ຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ຢູ່ ດ້ວຍ ພາຫະນະອື່ນໆທີ່ພະຍາຍາມປັບປຸງຄຸນຄ່າວັດຈະນາລິລາໃນພາຫະນະພາສາໃຫ້ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ; ແຕ່ຍັງຄົງ ຮັກສາເນື້ອໃນໃຈຄວາມເດີມ. ການປ່ຽນແທນວັດຈະນາລິລາ ແລະຮູບແບບນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພາຫະນະພາສາທີ່ແນ່ນອນກວ່າ ເຮັດໃຫ້ວັດຈະນາລິລາທີ່ສະແດງອອກຫຼັງການປ່ຽນແທນນັ້ນຈະແຈ້ງຂຶ້ນ ກວ່າເກົ່າ ແລະແທດເໝາະຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ຕົວຢ່າງ: ວັດຈະນາລິລາເດີມ “ຕາຍ” ແລະວັດຈະນາລິລາ “ປະລິນິພານ, ນິບພາ, ມໍລະະພາບ, ເຖິງແກ່ ອະສັນຍະກຳ, ເຖິງແກ່ກຳ, ມໍລະະກຳ, ລ່ວງລັບ, ເສຍ, ເສຍຊີວິດ, ເສຍສະລະ, ເສຍສະລະຊີວິດ, ຢຽດ, ມັບ, ແຈບ...” ແມ່ນວັດຈະນາລິລາ ທີ່ສາມາດເອົາມາປ່ຽນແທນໄດ້ ໂດຍອີງຕາມບໍລິບົດຂອງແຕ່ລະປະ ໂຫຍກ ຫຼືບົດ.

ວິທີປ່ຽນແທນວັດຈະນາລິລາອາດຈະໝູນໃຊ້ໄດ້ດີ ໃນກໍລະນີທີ່ເວົ້າເຖິງການອະທິບາຍຄຸນຄ່າດ້ານ ວັດຂອງຈະນາລິລາໃນພາຫະນະພາສາທີ່ແນ່ນອນດັ່ງບົດສົນທະນາທີ່ສັ້ນໆໃດໜຶ່ງ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນ ການສະແດງອອກທີ່ທຳມະດາດ້ວຍການເຮັດໃຫ້ສິ່ງທີ່ຖືກສະແດງອອກນັ້ນຖືກເຂົ້າອີກເຂົ້າໃຈໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ. ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນອາດນຳໃຊ້ວິທີວິໄຈວັດຈະນາລິລາແບບພິເສດນີ້, ໂດຍຜູ້ສອນເປັນຜູ້ນຳພານັກສຶກສາເພື່ອໃຫ້ ເຂົາເຈົ້າທົດລອງສະແດງວັດຈະນາລິລາໃດໜຶ່ງອອກດ້ວຍຕົວເຂົາເອງ ເຊິ່ງເຂົາສາມາດເລືອກເຟັ້ນບັນດາ ພາຫະນະພາສາໄດ້ຕາມໃຈ; ຫຼືອາດຈະນຳພາເຂົາເຈົ້າວິໄຈວັດຈະນາລິລາໃນຕອນໃດໜຶ່ງ, ບົດໃດໜຶ່ງ ຫຼື ເລື່ອງໃດໜຶ່ງໃນບົດວັນນະຄະດີ.

ການອ້າງສະຖິຕິດ້ວຍຕົວເລກທີ່ແນ່ນອນ ເພື່ອຊອກຫາສາເຫດຂອງການປ່ຽນແທນ ແມ່ນສິ່ງສຳ ຄັນທີ່ຄວນຮັບຮູ້ ແລະນຳມາປະຕິບັດ ເພາະອາດເປັນການສ້າງຄຸນນະພາບຂອງວັດຈະນາລິລາ ທີ່ຈະຖືກ ການສະແດງອອກໃນຂັ້ນຕໍ່ໆໄປ. ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າ ບາງວັດຈະນາລິລາຖືກຫຼົ່າຄືນຢ່າງຊໍ້າຊາກຫຼາຍເທື່ອ. ຕົວເລກເປັນສິ່ງທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງລະດັບຄວາມຫຼາຍ-ໜ້ອຍຂອງວັດຈະນາລິລາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ ເຊິ່ງແມ່ນໜຶ່ງ ໃນບັນດາບັດໄຈສຳຄັນເຊິ່ງສົມຄວນແກ່ການນຳເອົາມາເປັນຫຼັກຖານໃນການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ໃນແບບທັນສະໄໝ.

ຕົວຢ່າງ: ປະເພດຄຳຕໍ່ສາມາດຖືກສະແດງອອກດ້ວຍການພົວພັນກັບບັນດາຄຳສັບຈຳພວ ຄຳນາມ, ຄຳ ຄຸນນາມ, ຄຳກຳມະ, ຄຳກຳມະວິເສດ ແລະຄຳອຸທານ.

ສະຖິຕິຂອງການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ແນ່ນອນວ່າສາມາດເປັນສິ່ງຊ່ວຍຕີລາຄາຄວາມ ເໝາະສົມຂອງບັນດາຄຳສັບທີ່ຖືກນຳໃຊ້ສຳລັບລຳດັບຂອງວັດຈະນາລິລາທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງໄດ້ທັງດ້ວຍ

ການວັດແທກຄວາມຍາວຂອງຄໍາສັບ, ຄວາມຍາວຂອງປະໂຫຍກ ແລະຂອງບົດ. ດ້ວຍເຫດຜົນທີ່ໄດ້ຄົ້ນພົບຈາກການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ພວກເຮົາຈຳເປັນຕ້ອງນຳໃຊ້ຄໍາສັບຢ່າງຮອບຄອບ ແລະມີປະສິດທິຜົນ.

ວິທີການໃຊ້ສະຖິຕິດ້ວຍຕົວເລກ ຈະນຳເອົາຄວາມສຳເລັດອັນໃຫຍ່ຫຼວງ ມາສູ່ຜູ້ສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈ ຖ້າວ່າຮູ້ຈັກສົມທົບວິທີການນີ້ກັບວິທີການອື່ນໆຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະຕິລາຄາວິທີການນີ້ຄືກັນກັບເບື້ອງຫຼັງຂອງຄວາມສຳເລັດ ແລະຈະນຳໃຊ້ມັນເປັນສັນຍານວັດແທກເສັ້ນທາງໄປສູ່ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

5. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາ

ຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາ ໝາຍເຖິງຜູ້ເຮັດຕົວຈິງທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການເລືອກເຟັ້ນບັນດາພາຫະນະພາສາດ້ວຍທຸກວິທີທາງໃນການເກີດຂຶ້ນຂອງການສະແດງອອກດ້ານພາສາທີ່ມີການພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນ. ຜູ້ເຮັດຕົວຈິງນີ້ບໍ່ສາມາດຄົງຕົວຢູ່ຜູ້ດຽວໄດ້; ຕາມທຳມະດາແລ້ວອິດທິພົນຂອງເຂົາຖືກນຳໃຊ້ໃນທົ່ວບັນດາຄະນະຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາຕົວຈິງ. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາທີ່ມີຄວາມສຳພັນຢ່າງແໜ້ນແຟ້ນກັບບົດສະແດງອອກ, ຮຽກວ່າບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ. ສ່ວນບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາທີ່ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນຢ່າງແໜ້ນແຟ້ນກັບບົດ ຮຽກວ່າບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບພາວະວິໄສ.

5. 1. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ

ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ ໝາຍເຖິງຜູ້ສ້າງ ຫຼືຜູ້ໃຊ້ວັດຈະນາລິລາທີ່ຍຶດໝັ້ນຄວາມເປັນຕົວຂອງຕົວເອງເປັນພື້ນຖານໃນການສະແດງບົດພາສາອອກ. ພ້ອມກັນນີ້, ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສຍັງຍຶດຖືລະບົບພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານເປັນປະຖົມປັດໄຈອັນສອດຄ່ອງກັບຕົວຈິງຂອງການສະແດງພາສາອອກ ແລະຍຶດຖືຄວາມຮູ້ດ້ານພາສາ ບວກກັບຄວາມອາດສາມາດໃນການສະແດງອອກເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດ. ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ມັນຈະບໍ່ສິ້ນສຸດພຽງແຕ່ການຮັບຮູ້ດ້ານຫຼັກໄວຍາກອນ ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງບໍ່ສາມາດປາສະຈາກຄວາມຮູ້ດ້ານປະມວນວັດຈະນາ, ຮວມທັງຄວາມສາມາດໃນການສັງເກດເຫັນວ່າ ເມື່ອໃດພາຫະນະພາສາໃດຖືກນຳໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ ແລະເມື່ອໃດຈະມີການນຳໃຊ້ປະຖົມປັດໄຈຕ່າງໆທາງພາສາຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ. ຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ດີດ້ານລະບົບພາສາຢູ່ໃນທຸກລະດັບຂອງມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ສາມາດກຳຈັດຄວາມລຶ້ງເຄີຍໃນການນຳໃຊ້ພາຫະນະພາສາແບບທົ່ວໄປ ຫຼືພາສາທ້ອງຖິ່ນໃນສະຖານະການທີ່ບໍ່ເໝາະສົມອອກ.

ຄວາມຮູ້ດ້ານວັດຖຸຕົວຈິງຕ່າງໆທີ່ຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາສະແດງອອກແມ່ນຄຳຖາມຂອງຄວາມເປັນຈິງດ້ານການສື່ສານ, ມັນຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຂອງການສະແດງອອກດ້ານວັດຈະນາລິລາທີ່ດີ ແລະແມ່ນສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດອີກດ້ານໜຶ່ງ. ໃນຂົງເຂດທີ່ຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນຮູ້ຈັກດີ ແນ່ນອນວ່າກໍຈະສາມາດສະແດງບົດພາສາອອກມາໄດ້ຢ່າງເຂົ້າໃຈ, ຊັດເຈນ, ຈະແຈ້ງ ແລະສຽບແຫຼມ. ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຂອງບັນດານັກປະພັນທີ່ບຸກເບີກເສັ້ນທາງເຂົ້າສູ່ເປົ້າໝາຍທີ່ຕ້ອງການຂຽນເຖິງ ເຊິ່ງພວກເຂົາອາດດຳລົງຊີວິດຢ່າງໜ້ອຍໃນສະໄໝໃດ

ສະ ໄໝໜຶ່ງໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ພວກເຂົາເລືອກເອົາເປັນຈຸດລິເລີ່ມສໍາລັບຜົນງານຂອງພວກເຂົາ. ສໍາລັບຄູອາຈານຖືວ່າແມ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ດ້ານພາສາ ແລະຄວາມອາດສາມາດໃນການສະແດງອອກຂອງ ພວກເຂົາ, ປະກອບກັບຄວາມຮູ້ດ້ານວັດຖຸຕົວຈິງເພື່ອສົນທະນາກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆ ໂດຍພື້ນຖານປະ ສິດທິຜົນທີ່ແນ່ນອນ. ຄວາມພຽບພ້ອມໃນການສະແດງອອກແມ່ນພອນສະຫວັນທີ່ແຕ່ລະຄົນມີຢູ່ໃນລະດັບທີ່ ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ.

ການອ່ານມີຄວາມໝາຍສໍາຄັນ ແລະມີອິດທິພົນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ. ການອ່ານຊ່ວຍຂະຫຍາຍປະມວນວັດຈະນາທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ. ການອ່ານຊ່ວຍໃຫ້ຂະຫຍາຍຄວາມອາດ ສາມາດໃນການປັບປຸງວັດຈະນາລິລາໃຫ້ດີຂຶ້ນ ເພາະວ່າໂຄງສ້າງປະໂຫຍກກັບການສື່ສານຄວາມສໍາພັນ ດ້ານພາສາຂອງຄົນເຮົາມີການປ່ຽນແປງໄປຢ່າງບໍ່ຢຸດບໍ່ຢັ້ງ.

ສະພາບຈິດໃຈ ຫຼືອາລົມໃນຊົ່ວຄູບມີບົດບາດສໍາຄັນຕົ້ນຕໍຕໍ່ຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ ໂດຍສະເພາະໃນຂະນະທີ່ຜູ້ເວົ້າສະແດງບົດອອກດ້ວຍການເວົ້າໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ.

ອົງປະກອບດ້ານສັງຄົມ, ອາຊີບ, ສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຊຽນສັງກັດຢູ່ ນັບທັງຂາຍຸກະ ສຽນຂອງເຂົາມີອິດທິພົນຕໍ່ແບບວິທີທີ່ຖືກສະແດງອອກ. ທາດແທ້ທາງດ້ານນິໄສ ແລະທ່າອ່ຽງສ່ວນຕົວ ຂອງຜູ້ສະແດງບົດອອກມີອິດທິພົນຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ. ຢູ່ໃນຂົງເຂດ ແວດລ້ອມອ້ອມຕົວພວກເຮົາ, ພວກເຮົາທຸກຄົນມີຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ ເຊິ່ງມັນມີທ່າອ່ຽງເພື່ອສ້າງໃຫ້ສິ່ງ ຕ່າງໆມີຊີວິດຊີວາຂຶ້ນມາໃນບົດການສະແດງອອກດ້ານພາສາຂອງແຕ່ລະຄົນ ແລະພວກເຮົາທັງໝົດຮັບຮູ້ດີ ເຖິງບັນຫາທີ່ວ່າ ເຮັດແນວໃດໃຫ້ແຕ່ລະຄົນເວົ້າເຖິງບັນຫາດຽວກັນ ດ້ວຍວິທີກາຍທີ່ແຕກຕ່າງກັນຢ່າງເຫັນ ໄດ້ຊັດເຈນ. ຄວາມໂນ້ມນ້າວດ້ານຄວາມໝາຍ, ຄວາມໄຜ່ຜັນ, ຄວາມເຂັ້ມຂອງຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະອື່ນໆກໍ ແມ່ນປັດໄຈທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ.

5. 2. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບພາວະວິໄສ

ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບພາວະວິໄສມຸ່ງເນັ້ນດ້ານໜ້າທີ່ການສະແດງຂອງພາສາວ່າເປັນສິ່ງ ສໍາຄັນທີ່ສຸດ. ຮູບແບບຂອງວັດຈະນາ, ວັດຈະນາລິລາ ຫຼືປະໂຫຍກ ຄວນຢູ່ໃນໜ້າທີ່ຂອງການສະແດງ ອອກທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ. ຕົວຢ່າງໃນເວລາຜູ້ເວົ້າເວົ້າອັນໃດອັນໜຶ່ງອອກມາ ໜ້າທີ່ການສະແດງອອກຂອງ ເຂົາອາດຈະແມ່ນສ້າງຄວາມພູມໃຈ, ຮຽກຮ້ອງຄວາມສົນໃຈຈາກຜູ້ຟັງກ່ຽວກັບເຫດການທີ່ເຂົາເວົ້າເຖິງ. ເຂົາອາດພະຍາຍາມເວົ້າຢ່າງຈູງໃຈ ເຊິ່ງມັນສະແດງອອກໃນການເລືອກເຟັ້ນວັດຈະນາ ແລະໃນການສັບ ປ່ຽນຮູບແບບຂອງປະໂຫຍກ ເຊິ່ງໃນນັ້ນອາດຈະມີທັງການເວົ້າແບບທາງອ້ອມ ແລະແບບທາງກົງໄປຄຽງຄູ່ ກັນ. ເຂົາອາດຈະເວົ້າເຖິງເຫດການຢູ່ໃນກາລະອະດີດ, ແຕ່ວ່າຢູ່ໃນຊ່ວງທີ່ເຫດການຂອງເລື່ອງເດັ່ນ ເຂົາ ອາດຈະໃຊ້ຄໍາກໍາມະເປັນຮູບແບບປັດຈຸບັນນະການ, ເຊິ່ງຈຸດປະສົງແມ່ນເພື່ອດຶງດູດຄວາມສົນໃຈຈາກຜູ້ ຟັງ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສະແດງອອກຂອງເຂົາໃນຕອນນີ້ ຕ້ອງໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມເປັນຈິງ ໂດຍການປ່ຽນ ກາລະຂອງຄໍາກໍາມະ (ຕົວສໍາແດງ).

ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ໃນການສະແດງບົດພາສາອອກຕໍ່ສັງຄົມ ຜູ້ເວົ້າຈະຕ້ອງໄດ້ລະມັດລະວັງ ດ້ວຍການສະແດງວັດຈະນາລິລາທີ່ມາດຕະຖານອອກ. ໃນທີ່ນີ້ ຜູ້ເວົ້າອາດຈະເພີ່ມຫຼາຍເຫດການດ້ານປະ ສົບການຈາກສະຖານທີ່ທ່າງານທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຂົ້າໃສ່ໃນບົດເວົ້າຂອງເຂົາ.

ພວກເຮົາສາມາດຍົກໃຫ້ເຫັນບາງຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ ໃນການປະກອບຄຳເຫັນຕໍ່ບົດສົນທະນາໃນທີ່ ປະຊຸມສ່ວນໃຫຍ່ຜູ້ເວົ້າຈະນຳໃຊ້ຮູບແບບການສົນທະນາດ້ວຍພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ເພາະວ່າສະພາບ ແວດລ້ອມໃນຮູບແບບແນວນີ້ແມ່ນຮຽກຮ້ອງການສະແດງອອກດ້ວຍພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ. ຜູ້ເວົ້າຈະນຳ ໃຊ້ພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ພ້ອມດ້ວຍຄວາມແນ່ນອນທີ່ຊັດເຈນໃນການສະແດງອອກທາງດ້ານຮູບການ ຫຼືພິທີການຕ່າງໆ.

ການສະແດງບົດພາສາອອກແບບນີ້ ມັນໃຫ້ໂອກາດແກ່ນັກປະພັນ ຫຼືນັກກະວີ ເພື່ອກະກຽມບົດ ພາສາຂອງເຂົາໃຫ້ແນ່ນອນຢູ່ໃນຂອບເຂດໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງລວມທັງບັນຫາການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາຕ່າງໆ. ໃນທີ່ສຸດການປັບປຸງບົດຂຽນດັ່ງກ່າວ ຈະກ້າວຂຶ້ນໄປເຖິງການນຳສະເໜີບົດທີ່ມີຄວາມເດັ່ນຊັດທາງດ້ານ ການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາ ແລະປະໂຫຍກພ້ອມທັງມີຄວາມກະທັດຮັດ, ຄົບຖ້ວນ ແລະສົມບູນທາງດ້ານ ເນື້ອໃນເຊິ່ງເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍກວ່າ. ໂດຍປົກກະຕິ ຜົນສຸດທ້າຍກໍຈະແມ່ນການສະແດງບົດພາສາອອກ ທີ່ຖືວ່າໄດ້ປົດປ່ອຍອອກຈາກບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານທັງປວງນັ້ນເອງ.

ບັນດາຜູ້ຮັບສານກໍເໝືອນກັນ ຈະປາກົດຕົວຄືຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບພາວະວິໄສ ເຊິ່ງໃນສ່ວນ ຕົວຂອງເຂົາເອງຈະບັນຈຸດ້ວຍສອງຂວັນທີ່ກົງກັນຂ້າມກັນ ຄື ຂວັນທີ່ເປັນອັດຕະໂນຣາສະສ່ວນຕົວບຸກຄົນ ແລະຂວັນທີ່ເປັນພາວະໃນຖານະຜູ້ຮັບສານ. ໃນກໍລະນີການສະແດງບົດພາສາອອກດ້ວຍການຂຽນ, ຜູ້ຂຽນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຊັງຊາຕິລາຄາບົດຂຽນຂອງຕົນເອງໃຫ້ຖີ່ຖ້ວນເທົ່າທີ່ຄວນກ່ອນ ຈຶ່ງສາມາດອະນຸຍາດໃຫ້ອອກສູ່ ສາຍຕາຂອງສັງຄົມໄດ້. ໃນກໍລະນີການສະແດງບົດພາສາອອກດ້ວຍການເວົ້າແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບຮູ້ສະ ຖານະການໃຫ້ທ່ວງທັນເວລາ, ກະຕວງສິ່ງຕ່າງໆໃຫ້ແນ່ນອນ ແລະປັບປຸງບົດເວົ້າຂອງຕົນໃຫ້ແທດຕົງກັບ ສິ່ງທີ່ຢາກສະແດງອອກ. ບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ຈະປາກົດໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນການເອົາໃຈໃສ່ສັບປຸງນັດຈະນາລິລາ ຕ່າງໆໃນເວລາແຕ່ງເລື່ອງ, ໃນການວິວັດການສະແດງບົດພາສາອອກ ແລະໃນການເລືອກເຟັ້ນບັນດາວັດ ຈະນາລິລາທີ່ເຫັນວ່າ ເໝາະສົມກວ່າ ຫຼືຍອດຍິ່ງກວ່າມານຳໃຊ້.

ຕົວຢ່າງຢູ່ໃນບົດປາຖະກະຖາຜ່ານທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ຫຼືການສະແດງບົດພາສາອອກດ້ວຍ ການເວົ້າຜ່ານທາງໂທລະພາບ. ໃນກໍລະນີນີ້ຜູ້ເວົ້າຈະຕ້ອງມີການເນັ້ນໜັກໃນການສັງຫາຄວາມສຳພັນກັບຜູ້ ພັງໃນດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງມາສະແດງອອກ; ຈະບໍ່ມີການເວົ້າ ໂດຍປາສະຈາກມູມມອງຕໍ່ຜູ້ທີ່ເຂົາເວົ້ານຳ; ແຕ່ ວ່າຈະຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມປະຕິກິລິຍາຂອງບັນດາຜູ້ຮັບສິສານຕໍ່ບົດຂອງຕົນເອງສະເໝີ. ຕາມທຳມະດາ ຜູ້ເວົ້າ ຈະຕ້ອງຮູ້ສຶກສະເໝີວ່າ ຜູ້ພັງເຂົ້າໃຈບົດເວົ້າຂອງຕົນ ຫຼືບໍ່.

ສ່ວນໃຫຍ່ໃນການສື່ສານຂອງຄົນເຮົາມັກມີຮູບແບບການສົນທະນາ ເຊິ່ງໃນນັ້ນບົດຂອງຜູ້ເວົ້າຈະ ປາກົດອອກມາພ້ອມກັນກັບບົດຂອງຄູ່ສົນທະນາຂອງເຂົາ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ເວົ້າຈະຕ້ອງໄດ້ຄິດໄລ່ ແລະປັບປຸງ ພາລະກິດການເວົ້າຂອງຕົນເອງໃຫ້ເຂົ້າກັບລະດັບທີ່ແນ່ນອນຂອງການສົນທະນາແຕ່ລະປະເພດ.

ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ວິໄຈກ່ຽວກັບວັດຈະນາລິລາໃນປັດຈຸບັນເຮັດໃຫ້ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ມີອິດທິພົນອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ທິດທາງດ້ານການຮັບປະກັນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງວັດຈະນາລິລາໃນການສື່ສານ. ມັນແມ່ນຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນຫຼາຍຢ່າງມາໃຊ້ດ້ວຍໄລຍະເວລາທີ່ສັ້ນທີ່ສຸດ, ມັນແມ່ນຄວາມສັບສົນຂອງການພົວພັນທາງສັງຄົມ ແລະ ວຽກງານ, ມັນແມ່ນຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການເພື່ອສະສົມປະສິດທິຜົນຂອງຂະບວນການຄວາມເຂົ້າໃຈບັນຫາຕ່າງໆເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍລວມທັງບັນດາພະຫະນະຕ່າງໆນອກພາສາ ເຊັ່ນ ເຕັກນິກໃນການໃຊ້ໄມກະໂຣໂຟນ, ທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ຫຼື ໂທລະພາບ.

6. ຂົງເຂດ, ລະດັບ ແລະ ຊະນິດຂອງວັດຈະນາລິລາ

6.1. ຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລິລາ

ບັນດາບົດທີ່ໄດ້ຖືກກຳນົດດ້ວຍຈຸດພິເສດລວມຂ້ອນຂ້າງຄືກັນ ໄດ້ສ້າງບັນດາຂົງເຂດຕ່າງໆຂອງວັດຈະນາລິລາຂຶ້ນ. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສອາດມີຄວາມແຕກຕ່າງເລັກໆນ້ອຍໆທີ່ປາກົດໃຫ້ເຫັນໃນບັນດາບົດຂອງຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາຂອງພວກເຂົາ. ບັນດາຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສໄດ້ສ້າງບັນດາໂຂງເຂດຂອງວັດຈະນາລິລາຈຳນວນໜຶ່ງຂຶ້ນ ຄື

6. 1. 1. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາບົດເວົ້າ ແລະ ບົດຂຽນ
6. 1. 2. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາບົດຕໍ່ສາທາລະນະ ແລະ ບົດສ່ວນຕົວ
6. 1. 3. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາບົດທີ່ໄດ້ກະກຽມ ແລະ ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ
6. 1. 4. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາບົດທີ່ມີການສຳພັນແບບທາງກົງ ແລະ ແບບທາງອ້ອມ
6. 1. 5. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາບົດດ່ຽວ ແລະ ບົດຄູ່

ສ່ວນບັນດາຜູ້ສ້າງວັດແບບຈະນາລິລາພາວະວິໄສໄດ້ສ້າງບັນດາຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລິລາຈຳນວນໜຶ່ງຂຶ້ນ ຄື

6. 1. 6. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາສິລະປະ
6. 1. 7. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ
6. 1. 8. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາວິຊາການ
6. 1. 9. ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາ

ຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບພາວະວິໄສມຸ່ງເນັ້ນດ້ານໜ້າທີ່ການສະແດງອອກຂອງພາສາ ເຊິ່ງປາກົດຕົວຄືມາດຕະຖານພື້ນຖານສຳລັບການຈຳແນກຄວາມແຕກຕ່າງຂອງພາຫະນະສື່ສານຕ່າງໆ; ມັນເປີດໂອກາດໃຫ້ໄດ້ເລີກເຟັ້ນເອົາສິ່ງທີ່ແນ່ນອນກວ່າ ແລະ ຊັດເຈນກວ່າ ຂອງບັນດາພາຫະນະສື່ສານເຂົ້າຮ່ວມໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລິລານີ້, ໂດຍສະເພາະໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາສິລະປະ, ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ, ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາວິຊາການ ແລະ ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາ.

ບາງເທື່ອບັນດາຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາພື້ນຖານຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ຍັງສາມາດແຍກອອກເປັນຫຼາຍຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາຍ່ອຍອື່ນໆອີກ ເຊັ່ນ ຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາສົນທະນາສາມາດແບ່ງອອກເປັນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາສົນທະນາລະຫວ່າງສອງຄົນ ຫຼືຫຼາຍຄົນ ເຊິ່ງຈຸດເດັ່ນພິເສດຂອງມັນແມ່ນການສັບປ່ຽນຜູ້ເວົ້າ. ຈາກຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາວິຊາການສາມາດແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍຂົງເຂດຍ່ອຍ ເຊິ່ງຈຸດພິເສດຂອງມັນແມ່ນການສື່ສານຜົນສຳເລັດດ້ານວິທະຍາສາດຢູ່ໃນລະດັບທິດສະດີຕ່າງໆ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຈາກຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາວິຊາການຍັງສາມາດແບ່ງອອກເປັນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາວິຊາການດ້ານທິດສະດີ, ດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາວິຊາການທີ່ມີຄຳນິຍົມສູງ. ຈາກຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາໂຄສະນາສາມາດແບ່ງອອກເປັນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາໂຄສະນາດ້ວຍການເວົ້າ ແລະໂຄສະນາດ້ວຍການຂຽນ (ການພິມ).

ເພາະສະນັ້ນ, ໃນທີ່ນີ້ຈຶ່ງເກີດມີຫຼາຍພາຫະນະສື່ສານທີ່ມີລັກສະນະບົບເປັນ; ເຊິ່ງພວກເຮົາສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ການປະສົມປະສານຂອງຈຸດຍືນນັ້ນໆ ສາມາດແມ່ນອັນໃດກໍໄດ້ ແລ້ວແຕ່ຄວາມເໝາະສົມຂອງແຕ່ລະຢ່າງກັບຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລີລາດ້ານຕ່າງໆ.

ຕົວຢ່າງ: ການໂອ້ລົມລະຫວ່າງໝູ່ເພື່ອນດ້ວຍກັນໂດຍນຳເອົາຮູບແບບພື້ນຖານການສົນທະນາມາໃຊ້ ເຊິ່ງມັນຈະຖືກຈັດເຂົ້າໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາບົດເວົ້າ, ສ່ວນຕົວ, ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ ແລະກໍຍ່ອມເປັນການສຳພັນແບບທາງກົງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການສົນທະນານຳອີກດ້ວຍ.

6. 2. ລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລາ

ລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລາແມ່ນຈຸດລວມຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນບົດພາສາ ເຊິ່ງອາດຢູ່ໃນຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລີລາທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ແລະຖືກສຳນຶກວ່າມັນຄືສິ່ງສະເພາະທີ່ເໝາະໃນລະດັບທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ. ອີງຕາມໃຈຄວາມສະເພາະໃນແຕ່ລະລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລາ, ບັນດາພາຫະນະພາສາທັງໝົດທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນບົດພາສາຕົວຈິງຊຳພັດບໍ່ມີເວລາສິ້ນສຸດ; ເຊິ່ງບາງເທື່ອພວກມັນອາດຖືກນຳໃຊ້ໃນບົດແນວໃດກໍໄດ້ ແລະໃນຂົງເຂດໃດກໍໄດ້ ໂດຍແລ້ວແຕ່ຄວາມເໝາະສົມຕາມລະດັບຂອງມັນ.

ຕົວຢ່າງ:

- ເພື່ອເປັນການສະດວກໃນການດູແລຮັກສາບ່ອນລ້ຽງປາ ຄວນຈະເລືອກເອົາໂຮ່ນາທີ່ໃກ້ກັບບ້ານ ຫຼື ໃກ້ກັບຖັງນາຂອງທ່ານເອງ. (ຂົງເຂດວິຊາການກ່ຽວກັບການລ້ຽງປາໃສ່ນາເຂົ້າ-ລະດັບກາງ)
- ພວກເຮົາຈະລໍຖ້າຢູ່ທີ່ປະຕູໂຂງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ດ້ານທິດຕາເວັນອອກ ເວລາ 8 ໂມງ. (ຈາກຈົດໝາຍສ່ວນຕົວ-ຂົງເຂດສ່ວນຕົວ-ລະດັບທົ່ວໄປ)
- ຢູ່ເທິງພູອາດຈະມີຫີມະຕິກໃນຕອນກາງຄືນ. (ຈາກຂ່າວພະຍາກອນອາກາດ-ຂົງເຂດວິຊາການ-ລະດັບກາງ)

- ສາຍລົມແຮງທີ່ອຸບັດຂຶ້ນຢ່າງກະທັນຫັນ, ໄດ້ອຸ້ມເອົາເມກດຳເປັນເງິາໆ ເລື່ອນລອຍຈາກທິດຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ມາສູ່ສາຍພູຫຼວງຢ່າງໄວວາ, ທັງແຜດສຽງຮ້ອງສະຫັນເນືອງນັ້ນປານພ້າຊິຂວ້າດິນຊີປື້ນຊົ່ວພິບຕາດຽວ, ທ້ອງພ້າສີຄາມ ອັນເຕັມໄປດ້ວຍກ້ອນເມກຂາວ ທີ່ພວມລອຍອາບແດດກ້າໃນຂ້ອນລະດູຝົນ, ກໍຖືກໂງ່ນເມກດຳ ມາບັງເຫລື່ອມເຂົ້າຈົນລັບໄປຈາກເວຫາ. (ທະນູໄຊ, 1969, ຫນ້າ 3). (ຂົງເຂດສິລະປະ-ລະດັບສູງ)

- ຢ່າເວົ້າດັງຫຼາຍ ທ້ອງນັ້ນມີປະຊຸມ! (ຂົງເຂດສົນທະນາ-ລະດັບທົ່ວໄປ)

ດັງນັ້ນ, ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ:

6. 2. 1. ແຕ່ລະຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາຂອງບັນດາພາຫະນະພາສາມີລະດັບສຳນວນ ແລະເປົ້າໝາຍເປັນຂອງຕົນເອງ.

6. 2. 2. ສ່ວນໃຫຍ່ບົດພາສາແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ມີລະດັບວັດຈະນາລີລາລະດັບເປັນກາງ ແລະມີເປົ້າໝາຍ.

ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າວ່າລະດັບວັດຈະນາລີລາຂອງພາຫະນະພາສາຕອບສະໜອງການນຳໃຊ້ໃນບົດຕົວຈິງເໝາະສົມກັບຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລີລາທີ່ໃຫ້, ບັນດາພາຫະນະພາສາໃນລະດັບສຳນວນນັ້ນຈະສົ່ງຜົນຢ່າງຢ່າງເດັ່ນຊັດຕໍ່ຜູ້ຮັບບົດ.

ຈາກຈຸດຍືນດ້ານຄວາມເໝາະສົມກັບແຕ່ລະລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລາ ສາມາດຈັດແບ່ງບັນດາພາຫະນະພາສາໃສ່ແຕ່ລະຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລີລາກ່ອນ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດຈັດແບ່ງໃສ່ແຕ່ລະລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລາ ຄື ລະດັບສູງ, ລະດັບກາງ ແລະລະດັບທົ່ວໄປ.

6. 3. ຊະນິດຂອງວັດຈະນາລີລາ

ຊະນິດຂອງວັດຈະນາລີລາຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍອີງຕາມປະເພນີທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ທີ່ຈະຖືກນຳໃຊ້ໃນບັນດາຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລີລາຕ່າງໄປ. ປະເພນີເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຂຶ້ນກັບຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລີລາ ແລະປ່ຽນແປງໄປຕາມການເວລາ ແລະກຳນົດການເລືອກເຟັ້ນບັນດາພາຫະນະພາສາຢູ່ໃນການສື່ສານໃນຂັ້ນຕ່າງໄປຂອງຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາ. ບາງປະເພນີມີການນຳໃຊ້ຕາມຫຼັກການ ແລະກົດເກນທີ່ແນ່ນອນ. ໃນທີ່ນີ້ພວກເຮົາສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ຊະນິດຂອງວັດຈະນາລີລາຖືກສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍຈຸດລວມຂອງກົດເກນວັດຈະນາລີລາທີ່ຈະຖືກໃຊ້ໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາຕ່າງໄປ ພ້ອມທັງຈຳແນກບັນດາຄວາມແຕກຕ່າງຂອງພວກມັນ. ການວິນິດໄສວ່າຈະຕ້ອງເລືອກໃຊ້ວັດຈະນາລີລາຊະນິດໃດໃນບົດພາສາໜຶ່ງໆ ແມ່ນໃຫ້ວິນິດໄສຂົງເຂດ ແລະລະດັບຂອງວັດຈະນາລີລານັ້ນກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງວິນິດໄສຊະນິດຂອງວັດຈະນາລີລານັ້ນໃຊ້ໃຫ້ເໝາະສົມ ເຊິ່ງຕົ້ນຕໍໃນການວິນິດໄສຊະນິດຂອງວັດຈະນາລີລານີ້ແມ່ນອີງຕາມປະເພນີຂອງການນຳໃຊ້ ທີ່ເຄີຍປະຕິບັດມາ ແລະຈະຖືກນຳໃຊ້ອີກໃນຂັ້ນຕ່າງໄປ.

7. ໜ້າທີ່ຕ່າງໆຂອງວັດຈະນາລິລາ ແລະວິທີການສະແດງອອກຂອງພວກມັນ

ການເລືອກເຟັ້ນບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາ ເພື່ອເຮັດໜ້າທີ່ໃຫ້ເໝາະສົມກັບບົດ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ຢູ່ໃນກໍລະນີຕົວຈິງທັງໝົດທົ່ວໂຄງສ້າງຂອງບົດ. ໂດຍອີງຕາມບັນຫາດັ່ງກ່າວ ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງພາສາຈະຖືກນຳໃຊ້ໃຫ້ກົມກຽວຢ່າງຮັດກຸມກັບໜ້າທີ່ຂອງບົດ. ຈາກນັ້ນແມ່ນອີງຕາມວິທີການທີ່ຖືກນຳໃຊ້ຫຼາຍກວ່າ ແລະສຸດທ້າຍແມ່ນອີງຕາມໜ້າທີ່ດ້ານການສະຫງວນຄວາມງາມຂອງພາສາ. ຈົນໃນທີ່ສຸດຢູ່ໃນບັນດາບົດພາສາຈະຖືກຈັດວັດຈະນາລິລາຕ່າງໆເຂົ້າໃສ່ຢ່າງແຕກຕ່າງກັນ.

7. 1. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ

ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາສົນທະນານີ້ ເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ວັດຈະນາລິລາສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈແບບບໍ່ທົ່ວໄປ. ຄວາມໝາຍຂອງຄຳວ່າ “ທົ່ວໄປ” ສະແດງເຖິງສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ບັນດາບົດຂອງວັດຈະນາລິລາຊະນິດນີ້ເກີດຂຶ້ນ. ມັນແມ່ນບັນດາບົດ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈທົ່ວໄປໃນແຕ່ລະວັນພາຍໃນຄອບຄົວ, ໃນສະຖານທີ່ທຳງານ, ຕາມຖະໜົນທົນທາງ, ໃນເວລານັ່ງຢູ່ກ້ອງຮົ່ມໄມ້ກັບໝູ່ເພື່ອນ ແລະອື່ນໆ.

ກ່ຽວກັບການສົນທະນານີ້ ມັນມີຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຫຼວງຫຼາຍກວ່າບົດຂຽນອື່ນໆ ເຊັ່ນ ໃນການແລກປ່ຽນຄຳຄິດຄຳເຫັນແບບສ່ວນຕົວ ຫຼືຮູບແບບຂອງການຂຽນຈົດໝາຍແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນຕ່າງໆ. ບັນດາບົດສ່ວນໃຫຍ່ຈະບໍ່ໄດ້ກະກຽມໄວ້ກ່ອນ, ເປັນແບບສ່ວນບຸກຄົນ, ເປັນແບບບົດສົນທະນາ, ສາຍພົວພັນກັບຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ສົນທະນາແມ່ນທາງກົງ, ສະມາຄົມຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕາມປົກກະຕິແມ່ນຢູ່ໃນວົງແຄບ.

ບັນດາບົດໃນໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ ຖືກປາກົດຕົວທັງໃນຮູບແບບສົນທະນາດ້ວຍພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ແລະບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ເຊິ່ງມັກຈະເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ແລະເປັນບົດທີ່ໃຊ້ຫຼາຍໃນການສື່ສານກັນໃນສັງຄົມ. ດ້ວຍເຫດນີ້ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ມັນຈະເປັນວັດຈະນາລິລານາໆທ້ອງຖິ່ນ (interdialect), ວັດຈະນາລິລາທົ່ວໄປ ຫຼືພາສາປາກເວົ້າຂອງບັນດາຕົວເມືອງຕ່າງໆ. ທຸກວັນນີ້ ເຫັນວ່າພາສາທ້ອງຖິ່ນຖືກນຳໃຊ້ໜ້ອຍ ແລະຢູ່ຕາມເຂດຊົນນະບົດບາງບ່ອນ ພຽງແຕ່ຄົນຮຸ່ນອາຈຸໂສເທົ່ານັ້ນຍັງໃຊ້ມັນຢູ່. ຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານຮຸ່ນຄົນ ສາມາດມີຜົນຕໍ່ການນຳໃຊ້ພາສາ ໂດຍທົ່ວໄປ ເຊິ່ງນັບທັງພາສາສົນທະນາຂອງຕົວເມືອງຕ່າງໆ. ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ມັກນຳເອົາບາງຈຸດທີ່ພົບເຫັນໂດຍສ່ວນຕົວເຂົ້າມານຳໃຊ້ໃນຮູບແບບຂອງວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ.

ບັນດາບົດຂອງວັດຈະນາລິລາສົນທະນານີ້ ສາມາດຄົງຕົວຢູ່ທັງໃນຮູບລັກສະນະການວິວັດວັດຈະນາລິລາຢ່າງມີເຈດຕະນາ; ບາງເທື່ອຢູ່ໃນບົດສົນທະນາມັກນຳໃຊ້ທັງພາກສ່ວນວັດຈະນາພາສາປາກເວົ້າ ແລະການຜັນສຽງທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ.

ຕາມປົກກະຕິ ໃນບັນດາບົດຂອງໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາສົນທະນາ ສ່ວນຫຼາຍຜູ້ສົນທະນາຈະພະຍາຍາມໃຊ້ພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານໃຫ້ຫຼາຍທີ່ສຸດຢູ່ໃນຮູບແບບການສົນທະນາຂອງເຂົາ. ສ່ວນບັນດາພາຫະນະທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານຈະປາກົດອອກມາໃຫ້ເຫັນໃນບົດສົນທະນາຕົວຈິງໃນລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍຂຶ້ນຢູ່ກັບຜູ້ສົນທະນາ, ເງື່ອນໄຂ ແລະສະພາບແວດລ້ອມຂອງເຂົາ.

7. 2. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາວິຊາການ

ໂດຍອີງຕາມແຕ່ລະໜ້າທີ່ ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍບັນດາພາຫະນະການສື່ສານຕົວຈິງ, ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາວິຊາການຖືກແບ່ງອອກເປັນວັດຈະນາລິລາດ້ານທິດສະດີ, ດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະປວງຊົນນິຍົມຊົມຊອບ.

7. 2. 1. ວັດຈະນາລິລາວິຊາການດ້ານທິດສະດີ (ດ້ານວິທະຍາສາດ ແລະດ້ານການສຶກສາ)

ວັດຈະນາລິລາວິຊາການດ້ານທິດສະດີ ແມ່ນບັນດາວັດຈະນາລິລາທີ່ໃຊ້ໃນບັນດາປຶ້ມວິທະຍາສາດ, ໃນບົດຮຽນ, ໃນການສຶກສາ, ໃນປຶ້ມແບບຮຽນຂອງໂຮງຮຽນຕ່າງໆ ແລະອື່ນໆ. ຈຸດປະສົງຂອງພາຫະນະການສື່ສານທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນແນໃສ່ຂະຫຍາຍ ແລະເຜີຍແຜ່ຂະແໜງການວິທະຍາສາດທາງດ້ານທິດສະດີ. ຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການພື້ນຖານໃນການປັບປຸງວັດຈະນາລິລາໃນບັນດາບົດຂອງຂົງເຂດນີ້ ແມ່ນຄວາມຊັດເຈນ ໂດຍມີເປົ້າໝາຍທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ແລະຄວາມສົມບູນຂອງການສະແດງອອກ. ຄຸນນະພາບຂອງວັດຈະນາລິລາໃນດ້ານນີ້ ຈະປາກົດຜົນເປັນຈິງໃນບົດຂຽນທີ່ມີການຂຽນຢ່າງເພິ່ງຄິດພິຈາລະນາທີ່ຖ້ວນ, ມີການປັບປຸງໂຄງສ້າງປະໂຫຍກຢ່າງຄັກແນ່ ແລະມີການເລືອກນຳໃຊ້ປະມວນຄຳສັບວິຊາການດ້ານວິທະຍາສາດຂະແໜງການຕ່າງໆຖືກຕ້ອງ ແລະຊັດເຈນ.

7. 2. 2. ວັດຈະນາລິລາວິຊາການດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ (ເວລາດຳເນີນວຽກງານຕົວຈິງ)

ວັດຈະນາລິລາວິຊາການດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງແມ່ນວັດຈະນາລິລາຂອງບັນດາພາຫະນະການສື່ສານ ທີ່ນຳເອົາການປະຕິບັດໃນຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍຈາກດ້ານທິດສະດີຂອງກົດເກນວິທະຍາສາດ ດ້ວຍການສຳພັນທາງດ້ານໜ້າທີ່ທາງພາກປະຕິບັດຕົວຈິງເຂົ້າສູ່ການເຝິກຫັດ, ເຂົ້າສູ່ການແກ້ໄຂບັນຫາຕົວຈິງທີ່ກ່ຽວພັນກັບວຽກງານ ແລະການບໍລິຫານ ຕົວຢ່າງໃນວຽກງານຕ່າງໆທາງລັດຖະການ, ໃນວຽກງານການຄ້າຂາຍ ແລະອື່ນໆ. ປັດໄຈພື້ນຖານໃນການປັບປຸງວັດຈະນາລິລາຂອງບົດຊະນິດນີ້ແມ່ນຄວາມຊັດເຈນ, ວັດຖຸຕົວຈິງ, ການເບິ່ງບັນຫາໂດຍສັງເຂບ ແລະຄວາມເປັນຈິງທີ່ແນ່ນອນຂອງການສະແດງອອກ ເຊິ່ງອາດເປັນໄປໄດ້ໃນແຕ່ລະກໍລະນີຂອງບົດທີ່ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານວຽກງານຕົວຈິງ. ໃນການສື່ສານປະເພດນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນນຳໃຊ້ບັນດາສັບວິຊາການດ້ານການປະຕິບັດວຽກງານຕົວຈິງ ເພື່ອໃຫ້ການດຳເນີນງານຕົວຈິງເປັນໄປຢ່າງຄ່ອງແຄ່ວ, ວ່ອງໄວ ແລະມີປະສິດທິຜົນ.

7. 2. 3. ວັດຈະນາລິລາວິຊາການທີ່ປວງຊົນນິຍົມຊົມຊອບ

ວັດຈະນາລິລາວິຊາການທີ່ປວງຊົນນິຍົມຊົມຊອບແມ່ນວັດຈະນາລິລາຂອງການສື່ສານ ເຊິ່ງຈຸດປະສົງຫຼັກແມ່ນສ້າງຄວາມນິຍົມຊົມຊອບໃຫ້ແກ່ປວງຊົນ ແລະເຜີຍແຜ່ຜົນສຳເລັດຂອງຄວາມຮູ້ດ້ານວິທະຍາສາດໃນລະດັບທີ່ກວ້າງຂວາງຂອງສັງຄົມ. ວິທີການສະແດງອອກຂອງບົດປະເພດນີ້ມີຄວາມຊັດເຈນຂອງການບັນຍັດໜ້ອຍ. ຫົວຂໍ້ຕ່າງໆຢູ່ໃນບົດແມ່ນຖືກອະທິບາຍ ຫຼືຖືກລອກແບບເອົາມາ, ການສື່ສານມີການເຮັດໃຫ້ເຂັ້ມຊັບທາງດ້ານຄວາມເໝາະສົມໃນກາສະແດງອອກ, ມັນພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮັບບົດ

ເຂົ້າໃຈບົດວິຊາການງ່າຍຂຶ້ນ ຫຼືຢ່າງໜ້ອຍກໍໃຫ້ໄດ້ຄວາມສົນໃຈກ່ຽວກັບຂອດບັນຫາວິຊາການຫຼາຍຂຶ້ນ
ກວ່າເກົ່າ. ຈາກສາເຫດດັ່ງກ່າວມານັ້ນ ເຫັນໄດ້ວ່າຢູ່ໃນບົດປະເພດນີ້ ມີການເລືອກເຟັ້ນການນຳໃຊ້ ແລະ
ກຳຈັດບັນດາວັດຈະນາລິລາວິຊາການທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ຫຼືມີລັກສະນະເຄັ່ງຄັດໂພດອອກ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບົດມີ
ຊີວິດຊີວາຂຶ້ນ.

ວັດຈະນາລິລາວິຊາການທັງສາມປະເພດນີ້ມີລັກສະນະທາງສັງຄົມ ແລະເປົ້າໝາຍສະມາຄົມຜູ້ຮັບ
ສານ ກວ້າງ-ແຄບ ແຕກຕ່າງກັນ. ຢູ່ໃນກໍລະນີຂອງບົດວິທະຍາສາດ ແມ່ນມີຈຳນວນຜູ້ຮັບສື່ສານໜ້ອຍທີ່
ສຸດ; ຮອງລົງມາແມ່ນຢູ່ໃນບົດວັດຈະນາລິລາວິຊາການດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະມີສະມາຄົມຜູ້ຮັບ
ສານກວ້າງຂວາງທີ່ສຸດ ແມ່ນຢູ່ໃນບົດວັດຈະນາລິລາວິຊາການທີ່ປວງຊົນນິຍົມຊົມຊອບ.

ມູນຖານພາສາຂອງບົດວິຊາການດ້ານການຂຽນແມ່ນພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ. ພາກສ່ວນທີ່ບໍ່ໄດ້
ມາດຕະຖານຈະບໍ່ຖືກນຳມາໃຊ້; ພາຫະນະດ້ານວັດຈະນາລິລາພາສາເວົ້າ ແລະຈຳພວກທີ່ກ່ຽວກັບອາຊີບ
ໃດໜຶ່ງ ຫຼືວັດຈະນາລິລາພາສາສະເພາະຂອງກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງແມ່ນຈະປາກົດອອກໜ້ອຍທີ່ສຸດ.

ໃນປັດຈຸບັນ ຈຸດພິເສດຂອງບັນດາບົດດ້ານໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາວິຊາການໃນບາງຂະແໜງການ
ວຽກງານໄດ້ນຳເອົາວັດຈະນາລິລານາໆຊາດເຂົ້າມານຳໃຊ້ແທນວັດຈະນາລິລາເດີມທີ່ມາແຕ່ດົນນານ.

- ຄວາມສິວິໄລທາງສັງຄົມ ໃຊ້ແທນ ຄວາມຈະເລີນທາງສັງຄົມ
- ບານສະແກັດ ໃຊ້ແທນ ບານບ້ວງ

7. 3. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາ

ບົດພາສາທີ່ຂຶ້ນກັບຂົງເຂດໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາແບ່ງອອກເປັນສອງຢ່າງ ຄື ການ
ໂຄສະນາດ້ວຍການຂຽນ ແລະການໂຄສະນາດ້ວຍການເວົ້າ. ໃນບົດການໂຄສະນາດ້ວຍການຂຽນລວມມີ
ການສື່ຂ່າວ, ບົດຂ່າວຕ່າງໆໃນໜ້າໜັງສືພິມ ແລະໃນວາລະສານ. ສິ່ງທີ່ຖືກເວົ້າເຖິງເລື້ອຍໆແມ່ນກ່ຽວກັບ
ວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາດ້ວຍຮູບການຂຽນທີ່ບັນຈຸໃນໜ້າໜັງສືພິມ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງວັດຈະນາລິລາຂອງນັກ
ໜັງສືພິມ ຫຼືນັກຂ່າວຕ່າງໆ. ໃນບົດການໂຄສະນາດ້ວຍການເວົ້າແມ່ນການສື່ຂ່າວ ແລະການປະຊາສຳພັນ
ທີ່ຜູ້ຟັງໄດ້ຮັບດ້ວຍການສື່ສານທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ແລະທາງໂທລະພາບ, ຈາກນັ້ນແມ່ນໃນບົດເວົ້າ
ເພື່ອໂຄສະນາບັນຫາຕ່າງໆ ເຊິ່ງມີຫຼາຍຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ຈຸດພິເສດຕົ້ນຕໍຂອງວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາດ້ວຍການເວົ້າມີລັກສະນະຂອງການເນັ້ນໜັກ ຫຼືລົງ
ເລິກປະເດັດໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງທັງໝົດນັ້ນຖືວ່າແມ່ນວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາທີ່ມີລັກສະນະເນັ້ນໜັກສະເພາະ.
ຕົວຢ່າງ ບົດຂ່າວທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງແຫ່ງຊາດທີ່ເວົ້າເຖິງການຜັນຂະຫຍາຍເນື້ອໃນກອງປະຊຸມໃຫຍ່
ຄັ້ງທີ 9 ຂອງອົງຄະນະພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ເວລາ 7:30 ຕອນເຊົ້າ.

ໃນທັດສະນະທີ່ຈຳກັດຈຳນວນໜຶ່ງ ບາງເທື່ອໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາຖືກຈຳກັດພຽງແຕ່ໃຫ້ຢູ່
ໃນການສື່ສານທີ່ມີຄວາມໝາຍເຮັດໜ້າທີ່ຊວນເຊື່ອ, ຍາດແຍ່ງ ແລະປຸກລະດົມເທົ່ານັ້ນ; ສ່ວນພາຫະນະສື່
ສານທີ່ມີລັກສະນະປະຊາສຳພັນແມ່ນຖືກຈັດເຂົ້າໃສ່ໃນໂຂງເຂດວັດຈະນາລິລາການສື່ຂ່າວຢ່າງຂາດຂັ້ນ.

ບົດໂຄສະນາທຸກປະເພດແມ່ນເປັນທາງການ ແລະເລັ່ງໃສ່ສະມາຄົມຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານທີ່ກວ້າງຂວາງ. ດ້ວຍຈຸດພິເສດລວມຂອງບັນດາບົດໂຄສະນາດ້ານການເວົ້າ ແລະການຂຽນ, ໜ້າທີ່ຂອງມັນແມ່ນສົ່ງຜົນສະທ້ອນ (ຊວນເຊື່ອ, ຍາດແຍ່ງ ແລະປຸກລະດົມ); ແລະພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍມີໜ້າທີ່ປະຊາສຳພັນໄປພ້ອມໆກັນ. ພິເສດມັນຖືກປາກົດຕົວຢ່າງຈະແຈ້ງຢູ່ຮູບແບບການໂຄສະນາບາງຢ່າງ ເຊັ່ນ ຢູ່ໃນຫົວຂໍ້ຕ່າງໆຂອງໜັງສືພິມ ຫຼືວາລະສານ, ຢູ່ໃນບົດສັງລວມບັນຫາຕ່າງໆ ຫຼືຢູ່ໃນບົດວັນນະຄະດີໃດໜຶ່ງ. ສ່ວນຮູບແບບຊະນິດອື່ນໆ ເຊັ່ນ ບົດຂ່າວທີ່ມີອຳນາດເໜືອກວ່າການໂຄສະນາສຶກສາອົບຮົມທົ່ວໄປ; ແນ່ນອນບັນດາພາຫະນະພາສາທັງໝົດທີ່ພວກເຮົາພົບເຫັນຢູ່ໃນໜ້າໜັງສືພິມ ຫຼືໜ້າຈໍໂທລະພາບ, ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຈັດພວກມັນເຂົ້າໃສ່ຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາໄດ້ທັງໝົດ.

ຮູບແບບ ແລະໂຄງສ້າງຂອງບັນດາບົດທີ່ມີໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາແມ່ນສຽບແຫຼມທີ່ສຸດ. ລະດັບຂອງວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາ ທີ່ຖືກບັນຈຸຢູ່ໃນບັນດາບົດຕ່າງໆ ອາດມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ ໃນບົດຂ່າວພະຍາກອນອາກາດ, ບ້າຍໂຄສະນາແຈ້ງການລາຍການຮູບເງົາ, ບົດສຳພາດ ພະນະທ່ານລັດຖະມົນຕີກະຊວງການຕ່າງປະເທດຜ່ານທາງໂທລະພາບ, ບົດຂ່າວທາງວິທະຍຸກະຈາຍສຽງແຫ່ງຊາດ, ນາທິໂຄສະນາໃນລາຍການໂທລະພາບ, ບົດຂ່າວທາງໂທລະພາບ, ບົດຂ່າວການແຂ່ງຂັນກິລາຈາກວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ຫຼືໂທລະພາບ, ຕາຕະລາງແຈ້ງການກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມສຳເລັດຂອງວຽກງານພິມຈຳໜ່າຍໃນແຕ່ລະວັນ ແລະອື່ນໆ.

ຄວາມຈຳເປັນສຳລັບວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາແມ່ນຄວາມກະທັດຮັດ, ມີຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນງານທີ່ກະທັດຮັດ, ມີການຮອງຮັບ ແລະການເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮັບສານເຂົ້າໃຈໄດ້ດີ, ວ່ອງໄວ ແລະປາດເບື້ອງ. ບົດໂຄສະນາ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນໜ້ອຍ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນບັນດາບ້າຍໂຄສະນາທີ່ບັນຈຸຂໍ້ຄວາມຫຼາຍໂພດ, ບັນດາບົດຂ່າວຢູ່ໜ້າໜັງສືພິມທີ່ເຂົ້າໃຈຍາກ ເຊິ່ງຜູ້ອ່ານອາດຈະບໍ່ຢາກອ່ານໃຫ້ຈົບ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສັບຊ້ອນບົດຕ່າງໆບົດໃສ່ໃນໜ້າໜັງສືພິມໃຫ້ຮັບປະກັນຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼາຍວິທີແຕກຕ່າງກັນ ລວມມີທັງແບບຕ່າງໆຂອງຕົວໜັງສື, ຂະໜາດ, ສີ ຫຼືແມ່ນແຕ່ ສະຖານທີ່ໃດຄວນຈະໃສ່ຂ່າວໃດ ແລະອື່ນໆ. ຄວາມອາດສາມາດນຳໃຊ້ບາງບັນດາພາຫະນະທີ່ມີຄວາມຖີ່ສູງ ເຊັ່ນ ຄຳສັບ ແລະສຳນວນທີ່ສ້າງຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ນັກຂຽນຄ່ອງແຄ່ວວ່ອງໄວໃນການປະຕິບັດງານ, ຄ່ອງແຄ່ວໃນການສ້າງບົດ; ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ຜູ້ອ່ານເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ ແລະຢາກອ່ານ. ມູນຖານຂອງບັນດາບົດທີ່ມີໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາແມ່ນພາສາສາມາດຕະຖານ. ພານະພາສາບໍ່ມາດຕະຖານອາດປາກົດຕົວບາງເວລາຢູ່ໃນບົດເວົ້າທີ່ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ ເຊັ່ນ ບົດໃຫ້ຂ່າວ ຫຼືບົດສຳພາດ. ໃນບາງບົດເວົ້າ ແລະບົດຂຽນ ບັນດາພາຫະນະພາສາບໍ່ມາດຕະຖານດ້ານວັດຈະນາລິລາ ມັກຈະມີໜ້າທີ່ໃນແງ່ຂອງການຕີລາຄາ ຫຼືໃຫ້ຄຳຄວາມເຫັນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ບົດຂ່າວຈາກສະໜາມແຂ່ງຂັນກິລາ ຫຼືສະຖານທີ່ທຳງານ ເຊິ່ງອາດຈະໃຫ້ທັດສະນະດ້ວຍການນຳໃຊ້ບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ກ່ຽວກັບອາຊີບໃດໜຶ່ງ ຫຼືດ້ວຍວັດຈະນາລິລາພາສາສະເພາະກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງ.

ພາຫະນະພາສາດ້ານວັດຈະນາລິລາມີຄວາມສຳຄັນຍິ່ງໃຫຍ່ກວ່າພາຫະນະພາສາດ້ານໄວຍາກອນສຳລັບບັນດາບົດທີ່ມີໜ້າທີ່ໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາໂຄສະນາ. ເພາະສະນັ້ນ, ຈິ່ງຄວນອຸທິດຄວາມເອົາໃຈໃສ່ໃຫ້ຫຼາຍເປັນພິເສດ ເຊິ່ງລວມມີ:

- 1). ບັນດາພາຫະນະພາສາດ້ານການເວົ້າທີ່ຖືກນຳໃຊ້ສະເພາະຢູ່ໃນບົດເວົ້າເທົ່ານັ້ນ.
- 2). ບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ຂ້ອນຂ້າງເປັນທາງການ ເຊິ່ງການນຳໃຊ້ຂອງພວກມັນຖືກຈຳກັດພຽງແຕ່ຢູ່ໃນຂົງເຂດໂຄສະນາ.
- 3). ການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລິລາທີ່ເປັນປະເພດຄຳເຊື່ອມ:
 - ບົດວິຈານຈາກທິດສະດີມາກ-ເລນິນ
 - ໃນເງື່ອນໄຂຂອງການປະຕິວັດວິທະຍາສາດເຕັກນິກ
 - ອາຫານມີອິດທິພົນຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງມັນສະໝອງ

ສຳລັບບັນດາພາຫະນະພາສາດ້ານໄວຍາກອນ ທີ່ມີການນຳໃຊ້ໃນບົດໂຄສະນາ ເຊິ່ງເຮົາສາມາດສັງເກດເຫັນ ຜ່ານຈຸດພິເສດຕ່າງໆ ທີ່ສະແດງອອກໃນຫົວຂໍ້ໜັງສືພິມ ໄດ້ດັ່ງນີ້:

- 1). ປະໂຫຍກດ່ຽວທີ່ມີຄວາມຮັດກຸມດ້ານເນື້ອໃນ: “ສັບພະວິຊາເອົາຊະນະປ່າໄມ້ 2 ຕໍ່ 0”
- 2). ສາຍພົວພັນວາກະຍະສຳພັນແບບຕົ້ນຕໍ-ສຳຮອງ: “ວິວັດທະນາການໃໝ່ຂອງດົນຕີລາວ”
- 3). ປະໂຫຍກທີ່ປາກົດຕົວບາງພາກສ່ວນ ແລະບາງພາກສ່ວນທີ່ບໍ່ປາກົດຕົວ: “50 ປີທີ່ມີຄຸນງາມຄວາມດີ”
 ໃນປະໂຫຍກນີ້ ຖ້າວ່າພວກເຮົາບໍ່ອ່ານເນື້ອໃນຂອງບົດ, ພວກເຮົາຈະບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ວ່າ ໃຜມີຄຸນງາມຄວາມດີ; ແຕ່ເມື່ອອ່ານເນື້ອໃນຂອງບົດແລ້ວຈຶ່ງສາມາດຮູ້ໄດ້ວ່າ “ກອງທັບ” ມີຄຸນງາມຄວາມດີ, ແຕ່ຄຳວ່າ “ກອງທັບ” ແມ່ນບໍ່ສະແດງອອກຢູ່ໃນຫົວຂໍ້ຂ່າວໜັງສືພິມບົດນີ້.
- 4). ໂຄງສ້າງທີ່ຮຽກຮ້ອງຄວາມສົນໃຈດ້ວຍຄຳກຳມະ:
 - ປະກາດຫາຂອງຕົກເຮ່ຍ
 - ສະເຫຼີມສະຫຼອງວັນສ້າງຕັ້ງກອງທັບຄົບຮອບ 50 ປີທີ່ແຂວງຄຳມ່ວນ
 - ຊື້ໜຶ່ງແຖມສອງ
 - ໄຂຊຸດອົມຮົມໄລຍະສັ້ນໃຫ້ກຳລັງປ້ອງກັນຊາດ
 - ຈັດກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບການສ້າງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຂວງສະຫວັນນະເຂດ

ຕາມທຳມະດາ ບັນດາບົດພາສາຕ່າງໆມີໜ້າທີ່ດ້ານວັດຈະນາລິລາ ປະມານ 2 ຫາ 3 ໜ້າທີ່ ເຊັ່ນ ບົດວັນນະຄະດີ ມີອົງປະກອບດ້ານໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິໂຄສະນາ ແລະສິລະປະ; ບົດປະຊາສຳພັນບາງບົດ ບັນຈຸທັງໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາວິຊາການ ແລະໂຄສະນາ. ສ່ວນຢູ່ໃນບົດຂ່າວຖືກເຈືອຈານດ້ວຍພາກສ່ວນຂອງໜ້າທີ່ວັດຈະນາລິລາດ້ານການເວົ້າ, ສິລະປະ, ໂຄສະນາ ແລະວິຊາການ; ສ່ວນຢູ່ໃນບົດເລື່ອງສັ້ນສ່ວນຫຼາຍບັນຈຸດ້ວຍວັດຈະນາລິລາວິຊາການ, ສິລະປະ ແລະໂຄສະນາ.

ຢູ່ໃນບັນດາບົດທີ່ມີໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາຫຼາຍດ້ານ ພວກເຮົາຄວນໃຫ້ຄວາມລະມັດລະວັງຕໍ່ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາທີ່ພົ້ນເດັ່ນ ຫຼືຄວາມນິຍົມໃນການນຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະກາລະ-ເທສະ ນຳອີກດ້ວຍ.

ຕົວຢ່າງ:

- ຄົນ ແລະ ມະນຸດ
 - ຄົນ: ໃຊ້ທົ່ວໄປ
 - ມະນຸດ: (ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ): ໃຊ້ໃນຂົງເຂດວິຊາການ, ໂຄສະນາ ແລະສິລະປະ
- ຄຳສັບ ແລະ ວັດຈະນາ
 - ຄຳສັບ: ໃຊ້ທົ່ວໄປ
 - ວັດຈະນາ: ໃຊ້ໃນຂົງເຂດວິຊາການ

7. 4. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາສິລະປະ

ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລິລາສິລະປະກວມເອົາທຸກບົດພາສາ ທີ່ເນັ້ນໜັກເຖິງໜ້າທີ່ສະຫງວນຄວາມງາມດ້ານການສະແດງອອກທາງພາສາ. ມັນມີອິດທິພົນສູງທາງດ້ານສິລະປະໃນການສື່ສານ ເຊິ່ງເຖິງແມ່ນວ່າເນື້ອໃນຂອງບົດພາສານັ້ນຈະແມ່ນສິ່ງທີ່ທຳມະດາ ແລະໜ້າທີ່ຕົວຈິງຂອງມັນແມ່ນການສື່ສານໂດຍກົງກໍຕາມ.

ຮູບແບບພື້ນຖານຂອງພາສາແຫ່ງຊາດແມ່ນພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ເຊິ່ງໃນບັນດາບົດທີ່ມີໜ້າທີ່ດ້ານວັດຈະນາລິລາສິລະປະໄດ້ຖືກເຮັດໃຫ້ໜ້າທີ່ສະຫງວນຄວາມງາມທາງພາສາປາກົດເປັນຈິງ. ພາສາທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານສາມາດບັນຈຸທັງບັນດາພາຫະນະຈາກຮູບແບບທັງໝົດອື່ນໆຂອງພາສາແຫ່ງຊາດ ແລະຈາກທຸກຂົງເຂດ, ທຸກລະດັບ ແລະທຸກຊະນິດຂອງວັດຈະນາລິລາ. ວັດຈະນາລິລາສິລະປະຖືກນຳໃຊ້ຫຼາຍໃນເວລາຜູ້ຂຽນສັງເກດຕີລາຄາ, ເວລາບອກລັກສະນະຂອງຕົວລະຄອນ ຫຼືສະຖານະການຕ່າງໆ ແລະໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງແມ່ນໃນຄຳເວົ້າຂອງຕົວລະຄອນ.

ວັດຈະນາລິລາສິລະປະສາມາດຈັດແບ່ງ ແລະຈຳແນກຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄດ້. ການຈັດແບ່ງນີ້ເປັນໄປບົນພື້ນຖານຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບັນດາປະເພດບົດປະພັນວັນນະຄະດີ ເຊິ່ງໃນຕົວຈິງ ວັດຈະນາລິລາກະວີ, ປະພັນ ແລະລະຄອນ ຍ່ອມມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ແລະກໍມີການປ່ຽນແປງໄປເລື້ອຍໆ.

ປະເພດບົດກາບກອນຖືກຈັດເຂົ້າຢູ່ໃນບັນດາພາຫະນະພາສາທີ່ມີເອກະລັກສະເພາະ ເຊິ່ງໂດຍລວມ ເປົ້າໝາຍການສະແດງອອກຂອງມັນແມ່ນພາຫະນະພາສາດ້ານວັດຈະນາລິລາສິລະປະ. ໜ້າທີ່ຂອງບັນດາກາບກອນປາກົດໃຫ້ເຫັນເຖິງໜ້າທີ່ສະຫງວນຄວາມງາມໄດ້ຢ່າງເດັ່ນຊັດ ເຊິ່ງມີທັງຫຼັກການສຳຜັດເພື່ອຄວາມສຸນທະລີທາງດ້ານວັດຈະນາລິລາທີ່ມີສູງເນື່ອງກັນ, ມີການນຳໃຊ້ທັງບັນດາພາຫະນະທີ່ຫຼ້າສະໄໝ ແລະບາງເທື່ອກໍມີທັງພາສາທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍອີງຕາມຍຸກສະໄໝຂອງແຕ່ລະປະເພດບົດ ແລະກໍສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຜົນງານດ້ານວັດຈະນາລິລາສິລະປະຕາມແຕ່ລະສະໄໝໄດ້ຢ່າງຫຼາກຫຼາຍອີກດ້ວຍ. ວັດຈະນາລິລາສິລະປະທີ່ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນໃນຜົນງານດ້ານສິລະປະ ຫຼືໃນບັນດາບົດປະພັນວັນນະຄະດີຕ່າງໆກວມເອົາຫຼາກຫຼາຍດ້ານດ້ວຍກັນ ເຊັ່ນ ດ້ານຄວາມເຊື່ອ ເຊິ່ງມີວັດຈະ

ນາລີລາກ່ຽວກັບແວດມົນກົນຄາຖາ, ນາລິກ, ສະຫວັນ, ຍົມພິບານ; ດ້ານສະຖານທີ່ ມີ ອານາຈັກ, ສວນ ອຸທິຍານ, ຫ້ອຍຮ່ອງຄອງບຶງ, ສາຍນ້ຳ; ດ້ານການປຽບທຽບສີ ມີ ສີດຳ, ສີຂາວ, ສີບົວ ແລະດ້ານອື່ນໆ.

7. 5. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານ

ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານແມ່ນບັນດາວັດຈະນາລີລາ ທີ່ນຳໃຊ້ໃນການດຳເນີນງານ ຫຼື ບໍລິຫານງານ. ໃນບາງກໍລະນີ ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານນີ້ ຖືກແຍກອອກມາຈາກຂົງເຂດໜ້າທີ່ ຂອງວັດຈະນາລີລາວິຊາການທາງດ້ານພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ໝາຍຄວາມວ່າ ບໍລິຫານວິຊາການໃນພາກ ປະຕິບັດຕົວຈິງ. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານນີ້ ກວມເອົາທຸກຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາ ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າ ທຸກວຽກງານຍ່ອມມີການບໍລິຫານ ແລະນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາໃນການບໍລິຫານທີ່ມີລັກສະນາທົ່ວໄປ ແລະ ສະເພາະ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ຄວາມສຸນທະລີຂອງພາສາ ໂດຍສະເພາະຢ່າງ ຍິ່ງແມ່ນຄວາມຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນ ແລະແນ່ນອນດ້ານວັດຈະນາລີລາ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນບົດພາສາເວລາ ບໍລິຫານງານ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮັບສື່ສານຂອງບົດຮັບຮູ້, ເຂົ້າໃຈ ແລະ ປະຕິບັດຕາມໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະວ່ອງໄວກວ່າ. ບັນດາວັດຈະນາລີລາໃນການສື່ສານປະເພດນີ້ ສາມາດພົບເຫັນໃນບົດຄຳຮ້ອງ, ບົດ ພິພາກສາ, ບົດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ, ຊີວະປະຫວັດ, ຄຳສັ່ງແຈ້ງການ, ສັນຍາຕົກລົງ, ດຳລັດ ແລະອື່ນໆ. ຈຸດປະສົງຂອງການສື່ສານທີ່ຂຶ້ນກັບຂົງເຂດໜ້າທີ່ວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານນີ້ສົ່ງຜົນສະທ້ອນ ແລະບັງຄັບ ບັນຊາການປະຕິບັດງານຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ, ໝູ່ຄະນະ, ບໍລິສັດ, ສຳນັກງານ, ສະຖາບັນຕ່າງໆ ແລະ ອື່ນໆ. ເຊິ່ງມີທັງໜ້າທີ່ດ້ານການອ້າງອີງຫຼັກຖານພະຍານ. ໜ້າທີ່ຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານໃນບົດ ປະເພດນີ້ແມ່ນກະທັດຮັດ ແລະຮຽກຮ້ອງຂໍ້ມູນແບບສັງເຂບ ແຕ່ຖືກຕ້ອງ, ຈະແຈ້ງ ແລະຊັດເຈນ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດງານງ່າຍດາຍ ແລະວ່ອງໄວຂຶ້ນ. ບັນດາຂໍ້ມູນຕ່າງໆທີ່ຖືກສະແດງອອກດ້ວຍວັດຈະ ນາລີລາບໍລິຫານນີ້ ມີເປົ້າໝາຍຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຮັບສານໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະຊື່ຕົງ, ມັນມີ ຂອບເຂດຈຳກັດໃນການສະແດງອອກດ້ານວັດຈະນາລີລາ ແລະຮັບປະກັນຄວາມເປັນເອກະພາບໃນການ ປະຕິບັດງານ. ສຳລັບບົດປະເພດນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ຕ້ອງໄດ້ກະກຽມໂຄງຮ່າງທີ່ພົມໄວ້ກ່ອນ ເຊິ່ງຜູ້ຂຽນບົດ ພຽງແຕ່ຕື່ມຂໍ້ຄວາມທີ່ຈຳກັດໃສ່ເທົ່ານັ້ນ. ໜ້າທີ່ຂອງບັນດາພາຫະນະສື່ສານອື່ນໆທີ່ຖືກຈັດເຂົ້າໃນຂົງເຂດ ວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານນີ້ແມ່ນການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານເຊິ່ງກັນ ແລະກັນລະຫວ່າງບໍລິສັດ, ສຳນັກງານ, ສະຖາບັນ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ. ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານນີ້ເກີດຂຶ້ນໃນຮູບແບບຂອງຈົດໝາຍ ທາງລັດຖະການ ແລະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານທີ່ແທດຕົວໆທີ່ສຸດ.

ລັກສະນະຕ່າງໆຂອງບັນດາພາຫະນະສື່ສານທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີມາຂ້າງເທິງນີ້ ຕີລາຄາການຍືນຍົງຄົງ ຕົວ ແລະຂະຫຍາຍຕົວຂອງວັດຈະນາລີລາບໍລິຫານ ເຊິ່ງໃນບາງກໍລະນີຈະປາກົດໃຫ້ເຫັນ ແລະຖືກນຳໃຊ້ ຢ່າງເປັນປະຈຳໃນການປະຕິບັດງານຂອງໜ່ວຍງານຕ່າງໆ. ພາຫະນະພາສາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ແມ່ນພາສາທີ່ໄດ້ ມາດຕະຖານ ແລະສະເພາະຢ່າງຂອງວຽກງານ. ໃນບັນດາບົດປະເພດນີ້ ບັນດາພາຫະນະຕ່າງໆຂອງ ພາສາຈະສະທ້ອນຄຸນຄ່າທາງດ້ານຄວາມຮູ້ສຶກພຽງແຕ່ໃຫ້ຮັບຮູ້ ແລະເຂົ້າໃຈໜ້າທີ່ ແລະວິທີການປະຕິບັດ ງານແບບທຳມະດາທົ່ວໆໄປ.

8. ລັກສະນະພິເສດຕ່າງໆຂອງວັດຈະນາລີລາ X

ໃນການສ້າງສີ່ສານຕົວຈິງ ຜູ້ສ້າງຈະເລືອກເອົາປະມວນວັດຈະນາທີ່ມີຢູ່ແລ້ວເປັນກົດຈະກຳເອິ້ນຊື່ສຳລັບອົງປະກອບດ້ານເນື້ອໃນຂອງສິ່ງຕົວຈິງໃດໜຶ່ງທີ່ຖືກສະແດງເຖິງ ເຊິ່ງພຽງແຕ່ໃນກໍລະນີພິເສດໃດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ສ້າງວັດຈະນາໃໝ່ຂຶ້ນມາ. ການເລືອກເຟັ້ນເອົາບັນດາວັດຈະນາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ການສ້າງບັນດາວັດຈະນາໃໝ່ທີ່ອາດເປັນໄປໄດ້ ຈະພາໃຫ້ມີຄວາມຊັດເຈນທາງດ້ານຄວາມໝາຍໃນການສະແດງອອກຂອງພາສາ. ຈາກນັ້ນຈະໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງທີ່ລະອຽດລະຫວ່າງບັນດາວັດຈະນາຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດເຫັນໄດ້ຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບລັກສະນະພິເສດຕ່າງໆຂອງພວກມັນ. ພ້ອມກັນນີ້ກໍຍັງຈະໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ທັງທາງດ້ານຄວາມຊື່ນເຄີຍ ແລະກົດເກນຕ່າງໆຂອງວັດຈະນາລີລາ ໂດຍການເບິ່ງບັນຫາອ້ອມຂ້າງອື່ນໆ ແລະເມື່ອສັງເກດຖິ້ວນທາງດ້ານຈຸດພິເສດລວມແລ້ວ ນີ້ຖືເໝືອນວ່າເປັນຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລີລາຜູ້ໜຶ່ງ. ການວິນິດໄສກ່ຽວກັບຄວາມເໝາະສົມໃນການຄັດເລືອກເອົາວັດຈະນາລີລາ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ໃຊ້ໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ດ້ານປະມວນວັດຈະນາ ແລະໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ດ້ານມາດຕະຖານທີ່ສາມາດຈັດສັນປະມວນວັດຈະນາ ແລ້ວນຳມາສະເໜີຢູ່ໃນລະບົບຈາກຈຸດຍືນດ້ານວັດຈະນາລີລາ. ຈຸດຍືນດ້ານວັດຈະນາລີລານີ້ມີຫຼາຍ ແລະມີຜົນແຕກຕ່າງກັນສຳລັບການເລືອກເຟັ້ນວັດຈະນາມານຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະຄັ້ງ.

8. 1. ທິດທາງຂອບເຂດການນຳໃຊ້ບັນດາວັດຈະນາຕ່າງໆໃນຂົງເຂດພາສາແຫ່ງຊາດ

8. 1. 1. ບັນດາວັດຈະນາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນທົ່ວທຸກໂຂງເຂດພາສາແຫ່ງຊາດ

1). ສັບມາດຕະຖານ

ບັນດາຄຳສັບມາດຕະຖານກວມເອົາຈຳນວນທີ່ຫຼາຍກວ່າໃນປະມວນຄຳສັບ ແລະກວມເອົາພາກສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ແນ່ນອນຂອງບັນດາບົດພາສາໂດຍປາສະຈາກມຸມມອງທີ່ບໍ່ສາມາດຈັດພວກມັນເຂົ້າໃສ່ໃນຂົງເຂດໃດຂົງເຂດໜຶ່ງໄດ້. ບັນດາຄຳສັບມາດຕະຖານທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນຂອບເຂດທີ່ເໝາະສົມສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປາສະຈາກລັກສະນະສະເພາະດ້ານວັດຈະນາລີລາ.

ຕົວຢ່າງ: ຊີວະປະຫວັດ, ເສດຖະກິດ, ສຸຂະພາບ, ໄວຍາກອນ, ສະຕະວັດ, ຍຸຕິທຳ ...

2). ສັບບໍ່ມາດຕະຖານ

ສັບບໍ່ມາດຕະຖານແມ່ນບັນດາປະມວນຄຳສັບທົ່ວໄປ ແລະສ້າງຂຶ້ນຈາກສອງກຸ່ມ ຄື

ກ. ບັນດາຄຳສັບທີ່ມີເຄົ້າກຳເນີດມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງເອິ້ນວ່າ: ຄຳຍືມ (ທັບສັບ)

ຕົວຢ່າງ: ໂທຍ, ແຄ, ໂມດ, ໂຊ ...

ຂ. ຄຳສັບທີ່ມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກພາສາພື້ນບ້ານຂອງລາວເຮົາເອງ. ຕົວຢ່າງ: “ຫອມເປ-ຫອມຫໍ-ຫອມໄທ-ຫອມໜາມ-ຫອມຈີນ-ຫອມເທດ”, “ຕຸດ-ຢຸດ”, “ເບີດ-ເໝີດ-ໝີດ-ເໝັດ”, “ເອາະ-ແກງນ້ຳໜ້ອຍ”, “ເຮີ-ບິຍົມ” ...

ບັນດາຄຳສັບທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານສ່ວນໃຫຍ່ປາກົດຕົວຢູ່ໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາດ້ານການເວົ້າ; ສ່ວນຢູ່ໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາສິລະປະ ພວກມັນຖືກນຳໃຊ້ຫຼາຍໃນເວລາທີ່ຜູ້ຂຽນສ້າງວັດຈະນາລີລາ

ຂອງບົດຄົວັດຈະນາລີລາດ້ານການເວົ້າ, ດ້ານການວາດພາບຕົວລະຄອນ ຫຼືສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງ ຕ່າງໆ. ບັນດາຄຳສັບທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ຍັງສາມາດປາກົດອອກໃຫ້ເຫັນຢູ່ໃນບົດເວົ້າທີ່ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ ທາງດ້ານວິຊາການ ຫຼືດ້ານການໂຄສະນາ ອີກດ້ວຍ.

8. 1. 2. ບັນດາວັດຈະນາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ ພຽງແຕ່ໃນພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງໂຂງເຂດພາສາແຫ່ງຊາດ ໃນທີ່ນີ້ ຕົ້ນຕໍແມ່ນພວກມັນຢູ່ໃນຂອບເຂດທີ່ຈຳກັດ ແລະກໍໄດ້ແບ່ງອອກເປັນຄຳສັບທີ່ໄດ້ ມາດຕະຖານ ແລະຄຳສັບທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ.

1). ສັບມາດຕະຖານ: ມີພຽງກຸ່ມນ້ອຍໆເທົ່ານັ້ນ

ຕົວຢ່າງ: - ຫວະ (ກິນຫວະ)

- ເກາະ (ອັນນີ້ກໍແມ່ນຄືກັນເກາະ)

2). ສັບບໍ່ມາດຕະຖານ: ຄຳສັບຈຳພວກນີ້ຖືກນຳໃຊ້ພຽງແຕ່ໃນພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງຂົງເຂດພາສາແຫ່ງ ຊາດ ແລະແບ່ງອອກເປັນສອງກຸ່ມ ຄື

ກຸ່ມທີ 1: ບັນດາຄຳສັບທີ່ຖືກນຳໃຊ້ປະຈຳທ້ອງຖິ່ນທີ່ແຄບໆ ເຊັ່ນ ຄຳ “ຫຍັງ” ແມ່ນນຳໃຊ້ທົ່ວໄປ, ບາງ ທ້ອງຖິ່ນຂອງແຂວງສະຫວັນນະເຂດພັດນຳໃຊ້ຄຳ “ຜຽງ” ເຊັ່ນ “ເຮັດຫຍັງ = ເຮັດຜຽງ”, “ແມ່ນຫຍັງ = ແມ່ນຜຽງ”; “ໜໍ່ໄມ້ສົ້ມ” ໃຊ້ທົ່ວໄປ = “ຈານ” ໃຊ້ໃນບາງທ້ອງຖິ່ນຂອງເມືອງ ໂພນໂຮງ.

ກຸ່ມທີ 2: ບັນດາຄຳຍືມ (ທັບສັບ) ເຊັ່ນ “ໝາກສີດາ = ໝາກໂອຍ”, “ຕະກຽງ = ກະແຕນ” ມາຈາກ ພາສາຫວຽດນາມ, ໃຊ້ກັນຫຼາຍໃນເຂດພາກເໜືອ.

8. 2. ທິດທາງການຜູກພັນການນຳໃຊ້ບັນດາວັດຈະນາດ້ານສະພາບແວດລ້ອມສັງຄົມ

8. 2. 1. ວັດຈະນາລີລາຕະຫຼາດ

ວັດຈະນາລີລາຕະຫຼາດແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານຂອງປະມວນວັດຈະນາ ທີ່ຖືກຈຳກັດ ດ້ານສະພາບແວດລ້ອມສັງຄົມ. ດັ່ງນັ້ນ, ສຳລັບກິດຈະກຳເອີ້ນຊື່ຕ່າງໆຂອງພວກມັນບາງເທື່ອຖືກນຳເອົາ ແບບທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ຫຼືກົງກັນຂ້າມກັນກັບວັດຈະນາລີລາວິຊາການດ້ານພູມສັນຖານທ້ອງຖິ່ນ ແລະຖືກກຳນົດ ວ່າເປັນວັດຈະນາລີລາສັງຄົມທ້ອງຖິ່ນ. ວັດຈະນາລີລາຕະຫຼາດນີ້ແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດ ຄື

ປະເພດທີ 1: ວັດຈະນາລີລາຕະຫຼາດໃຊ້ສະເພາະອາຊີບໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ບັນດາສະມາຊິກສະເພາະໃດໜຶ່ງ ນຳໃຊ້ວັດຈະນາທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ຫຼືວະລິຄົງຕົວແທນໃຫ້ການໃສ່ຊື່ດ້ານວິຊາການໃດໜຶ່ງ ໂດຍສະເພາະ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ແລະຈຳເປັນສຳລັບອາຊີບໃດໜຶ່ງນັ້ນໆ.

ວັດຈະນາລີລານີ້ ຈະຊ່ວຍເພີ່ມເຕີມເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ທິດທາງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາສາດ້ານ ວັດຈະນາລີລາວິຊາການໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານດ້ວຍວິທີການພັດທະນາຕົວເອງຂອງບັນດາວັດຈະນາເຫຼົ່ານັ້ນ; ເນື່ອງຈາກວິວັດທະນາການດ້ານເວລາ ບັນດາວັດຈະນາລີລາສະເພາະກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງຈະກາຍມາເປັນວັດທີ່

ໄດ້ມາດຕະຖານໃນເວລາທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງໃນເບື້ອງຕົ້ນມັນຈະປາກົດຕົວຢູ່ໃນຂະແໜງການວຽກງານ
ໃດໜຶ່ງ ແລ້ວຈະຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງເປັນປະຈຳ ແລ້ວກໍຈະຍືນຍົງຄົງຕົວ ແລະຂະຫຍາຍຕົວຕໍ່ໄປ.

ຕົວຢ່າງ: - ຢູ່ໃນຖັນແຖວຄູອາຈານ ແລະນັກຮຽນຮູ້ນັກສຶກສາຮັບຮູ້ຄຳສັບ “ໝາກ=ຄະແນນ” ດຶກວ່າໃນ
ຖັນແຖວອື່ນໆ; ດັ່ງໃນປະໂຫຍກທີ່ວ່າ “ມື້ນີ້ຂ້ອຍໄດ້ໝາກ 5”, ໝາຍຄວາມວ່າ “ມື້ນີ້ຂ້ອຍໄດ້ຄະແນນ 5”

- ມື້ນີ້ທ້ອງຂອງພວກເຮົາຕ້ອງແບ່ງໄປອອກແຮງງານລວມ 2 ສະຫາຍ (2 ຄົນ).

- ພັກແລ້ງປີນີ້ລາວບໍ່ໄດ້ກັບໄປບ້ານ ເພາະວ່າລາວຕ້ອງໄດ້ແກ້ເອັບ (ແກ້ F) 2 ວິຊາ.

ປະເພດທີ 2: ວັດຈະນາລີລາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນຫາໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ບັນດາວັດຈະນາລີລາທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະ
ຖານຂອງບັນດາປະມວນວັດຈະນາທີ່ນິຍົມໃຊ້ກັນສະເພາະບັນດາສະມາຊິກຂອງກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ຖັນ
ແຖວການສຶກສາ, ຖັນແຖວການແພດ, ກອງທັບ ແລະອື່ນໆ. ບາງເທື່ອຜູ້ໃຊ້ວັດຈະນາລີລາປະເພດນີ້
ຕ້ອງການຢາກໃຫ້ວັດຈະນາລີລາໃນຖັນແຖວຕົນເອງແຕກຕ່າງອອກໄປຈາກຖັນແຖວອື່ນໆຢ່າງມີເຈດຕະນາ
ແລະມີເປົ້າໝາຍ. ວັດຈະນາລີລານີ້ສ່ວນລາຍຈະແມ່ນວັດຈະນາລີລາທີ່ມີລັກສະນະເພີ່ມເນັ້ນໜັກດ້ານ

ອາລົມຈິດ. ມັນແມ່ນວັດຈະນາລີລາບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານທີ່ຖືກນຳໃຊ້ໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລີລາດ້ານການເວົ້າ,
ໃນບົດປາໄສຕໍ່ສາທາລະນະທີ່ບໍ່ໄດ້ກະກຽມ ແລະຈະມີຢູ່ໃນບົດດ້ານວັດຈະນາລີລາສິລະປະໜ້ອຍທີ່ສຸດ.
ໃນຕົວຂອງວັດຈະນາລີລານີ້ ມີໜ້າທີ່ເປັນພາຫະນະສື່ສານທີ່ມາຕີລາຄາສະເພາະແວດລ້ອມຕົວຈິງ ແລະ
ເຮັດໜ້າທີ່ສື່ສານເພື່ອນຳເອົາວັດຈະນາລີລາກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ສຶກສາທາງດ້ານອາລົມຈິດມາສະແດງອອກ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳສັບ “ດີໆ” ໃນປະໂຫຍກ “ລາວເປັນສາວດີໆ”, ໝາຍຄວາມວ່າ ລາວເປັນສາວບໍລິການ

8. 2. 2. ຄຳລະຫັດ (ວັດຈະນາລີລາກົດລັບ)

ວັດຈະນາລີລາປະເພດຄຳລະຫັດ ແມ່ນວັດຈະນາລີລາທີ່ຖືກນຳໃຊ້ດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼືກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງ
ເຊິ່ງຖືກຈຳກັດທາງດ້ານຂອບເຂດສັງຄົມ.

ຕົວຢ່າງ: - ຂີ້ຄວາຍ = ຢ່າຝົນ

- ເບຍສາມສາມ = ເບຍຈົນທີ່ລາຄາຖືກ, ສາວຂາຍຕົວທີ່ລາຄາຖືກ (ໃນສະໄໝກ່ອນ)

ຄຳຖາມ

1. ໂດຍອີງຕາມນິຍາມທີ່ໃຫ້ ວັດຈະນາລີລາໃນທີ່ນີ້ ໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?

2. ວັດຈະນາລີລາສ່ວນບຸກຄົນມີຄວາມວ່າແນວໃດ?

3. ການສຶກສາ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະວິໄຈວັດຈະນາລີລາລົງເລິກດ້ານໃດແດ່? ແລະລົງເລິກແນວໃດ?

4. ຈົ່ງພິສູດຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສອງບົດພາສາຕໍ່ໄປນີ້; ຄວາມແຕກຕ່າງດັ່ງກ່າວຢູ່ໃນລະດັບ
ອັກຂະໜະ, ວັດຈະນາ, ໄວຍະກອນ ຫຼືສັນທະສິນ?

1). ໃນໂອກາດນີ້ ວັນນະສິນ ຂອບອີກຂອບໃຈ ມາຍັງເພື່ອນຮ່ວມງານທັງຫຼາຍ ກ່ອນອື່ນໝົດຂໍສົ່ງພອນ
ໄຊແກ່ທ່ານຜູ້ນຳພັກ, ລັດຂອງພວກເຮົາ ຈົ່ງມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ອາຍຸວັນນະໝັນຍືນຍົງຢູ່ນຳປະເທດ

ຊາດ, ອວຍພອນມາຍັງເພື່ອນຮ່ວມງານຜູ້ໄດ້ປະກອບສ່ວນບົດລົງພິມໃນວັນນະສິນ ແລະທັງຜູ້ພວມຈະປະກອບສ່ວນ ຈົ່ງປະສົບແຕ່ຄວາມສຸກກາຍສະບາຍໃຈ ສຳເລັດຄວາມມຸ່ງມາດປາດຖະໜາອັນສູງສົ່ງຂອງຕົນທີ່ແນໃສ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນພາລະກິດກາງປ່ຽນແປງໃໝ່ຂອງພັກເກີນ.

ຄະນະ ບ. ກ

(ວັນນະສິນ, ທັກທາຍປາໄສ, ເມສາ, 1997, ໜ້າ 2)

2). ໂອກາດນີ້ ພວກເຮົາຄະນະຮັບຜິດຊອບ ພ້ອມດ້ວຍອ້າຍເອື້ອຍນ້ອງພະນັກງານວິຊາການພາຍໃນກອງບັນນາທິການວາລະສານວັນນະສິນ ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນຢ່າງເລິກເຊິ່ງມາຍັງພັກ-ລັດກໍຄືຄະນະນຳກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະວັດທະນະທຳທີ່ໄດ້ໃຫ້ການຊີ້ນຳຢ່າງໃກ້ຊິດຕະຫຼອດມາ, ຂອບໃຈນັກປະພັນ, ນັກກະວີ, ນັກຄົ້ນຄວ້າສິລະປະວັນນະຄະດີ ແລະນັກເຄື່ອນໄຫວວັດທະນະທຳ, ຂອບໃຈບັນດາຜູ້ອ່ານທີ່ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນວາລະສານຂອງພວກເຮົາຢ່າງເປັນປະຈຳ ແລະອົບອຸ່ນຕະຫຼອດມາ.

ຂອບໃຈ

ບ. ກ

(ວັນນະສິນ, ທັກທາຍປາໄສ, ພະຈິກ, 1998, ໜ້າ 2)

5. ໂດຍອີງຕາມຜູ້ສ້າງວັດຈະນາລິລາແບບອັດຕະວິໄສ ແລະພາວະວິໄສ ເພິ່ນແບ່ງຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລິລາອອກເປັນຈັກຂົງເຂດ? ຄືຂົງເຂດໃດແດ່?

- ຈົ່ງນຳເອົາບົດພາສາໃດໜຶ່ງມາສະເໜີ ແລະບອກໃຫ້ຮູ້ພ້ອມວ່າ ບົດພາສາບົດນັ້ນໄດ້ຖືກຈັດເຂົ້າໃນຂົງເຂດຂອງວັດຈະນາລິລາໃດ? ເພາະເຫດໃດ?

- ຈົ່ງບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ບົດພາສາຕໍ່ໄປນີ້ຢູ່ໃນຂົງເຂດວັດຈະນາລິລາໃດ ໂດຍການສຶກສາບັນດາວັດຈະນາຕ່າງໆ ທີ່ຖືກນຳໃຊ້:

1). ຫອມໃດໃນໂລກ
ຫອມທົ່ວເຖິງເວຫາ
ຫອມມີ ເບົາບາງໄດ້
ຫອມກີບດວງລີ່ນອັມ

ບໍ່ປຸນປຽບຈຳປາ ດ່ອກນາ
ເມກຂະລາ ແດນດ້າວ
ພໍພຽງ ຍາມຍິບ
ຍາມລົມຕ້ອງກິ່ນມາ

2). ວັດຖຸສິ່ງຂອງ
ຊ່ວຍກັນປະຍັດ
ຮູ້ແພງຮູ້ໃຊ້
ຮູ້ແພງຄຸນຄ່າ

ຂອງລວມຂອງລັດ
ຊ່ວຍຊາດຮັກສາ
ບໍ່ໃຊ້ໄດ້ລ້າ
ຄຸນຊາດມອບໝາຍ ທ່ານເອີ້ຍ

3). ດຽວນີ້ຂອງເຄື່ອງໃຊ້
 ລາຄາຂາຍຄວາມກິນ
 ເຂົາວ່າເງິນລາວ “ເພີ້”
 ແພງຮອດແໜງໜໍ່ໄມ້
 ລົດ “ເທນ່າ” ແຮ່ງບໍ່ເວົ້າ
 ເຮັດໃຫ້ລູກທອງສາ
 ສາວຄໍາເພົາຫຼານຫຼ້າ
 ແຕ່ວ່ານາທົ່ງນ້ອຍ
 ປ້າສາຍໃຈຈົມຈ້ອຍ
 ທຸກຄອບລາຄາປູນ
 ບ່າວຄໍາປົວຄາງໂອ້
 ຍາກຄອບເບຍຄອບເຫຼົ້າ
 ກະວິໝາຍບອກນ້ອງ
 ຄັນຊິເອົາຕາມໃຈ
 ຂໍໃຫ້ແອວບາງນ້ອງ
 ຄັນຈໍາເປັນກໍໃຫ້
 ເພິ່ນຜູ້ເປັນແມ່ປ້າ
 ຄັນອັນໃດພໍແບ່ງ
 ບໍ່ຄວນໄຂຖົງຊື້
 ຢອມເງິນເອົາຈ່າຍຊື້
 ສ່ວນວ່າທາງຝ່າຍກ້ໍາ
 ທີ່ມັກເອົາເບຍເປັນ
 ແອວອ່ອນນໍາວົງເຫຼົ້າ
 ກໍຕ້ອງລອງໄລ່ໃຫ້
 ຢ່າໄດ້ເມົາມ່ວນເລື້ອຍ
 ໄດ້ປົດໂມງຈໍາແຫວນ
 ກິນຫຼາຍເກີນເງິນແລ້ວ
 ຫາວ່າເງິນກີບ “ເພີ້”
 ໂຕລະເມີຊໍ້າບໍ່ເວົ້າ

ລາຄາໂພດແພງຫຼາຍ
 ກໍເພີ່ມເຕີມເຕັງໜ້າ
 ລາຄາເຝີຈິ່ງແປງໃໝ່
 ຫອຍກຸ້ງໄກ່ປາ
 ລາຄາເກົ່າກໍຍັງສູງ
 ເມື່ອຍລະອາໂອຍເອົາ
 ວິນເທນາຊື້ “ເທນ່າ”
 ຂາຍເຂົ້າກໍບໍ່ໄຫວ
 ສຽງອ່ອຍໆໂອຍອຸກ
 ສຽດພູແພງລົ້ວ
 ໂອນໍລໍາບາກ
 ເຂົາຂຶ້ນຄ່າຂາຍ
 ນາງຊື້ຄໍາເພົາ
 ແມ່ນບໍ່ໄຫວພໍລຸງແຫລ້ວ
 ລອງຕອງຕວງໄລ່
 ຫາຊື້ສໍ່າເງິນ
 ນາມວ່າສາຍໃຈ
 ປູກກິນເອງໄດ້
 ເສຍເງິນໄປເປົ່າ
 ຂອງໃຊ້ສິ່ງຄວນ
 ຊາຍໜຸ່ມຊຸມສາວ
 ເພື່ອນແພງພາຍ້ອນ
 ຍາມເມົາເຕັ້ນດ່ອງໆ
 ມັນກໍາເກີ່ງກະເປົາ
 ຍາມຈ່າຍລືມຫຼົງ
 ແລ່ນຫາເງິນໃຊ້
 ວ່າເງິນລາວບໍ່ມີຄ່າ

ຫາຖິ້ມໂທດໃສ່ເງິນ.

(ຍິ້ມແຍມ, ກະວິຊາວບ້ານ, ວັນນະສິນ, ທັນວາ 1997, ໜ້າ 35)

4). ສິນຄ້າລາວ ລາວຊ່ອຍຊື້
ເປັນຄົນລາວນິຍົມລາວ
ດີກວ່າໄປຫຼົງດ້ວຍ
ລາວເຮັດລາວຮ່ວມໃຊ້

ເສີມສົ່ງສິມີລາວ
ເພື່ອລາວຈະເລີນກ້າວ
ນິຍົມນໍາແນວນອກ
ລາວໄດ້ຮຸ່ງວິໄລ ແທ້ເນີ!

ວັນນະສິນ, ພະຈິກ, 1998.

5). “ແຕ່ເຍົາໄວ”

+ ເງິນຄໍາມີມັງໄວ້
ເຂົ້າຂອງກອງເຕັມເຮືອນ
ມີຜະຫຍາຄວາມຮູ້
ຍາມຊະລາແກ່ເຖົ້າ
+ ອັນວ່າຮຽນຮໍາຮູ້
ແກ້ວຄໍາຄຸນຄາມສູງ
ຊື່ແນະແນວທາງໃຫ້
ຊູໃຫ້ຄົນຮອດບັນ
+ ຮຽນຢາກເວົ້າບ່ອນບັນ
ເຊົາຄໍາແລງພຽນອົດ
ຊອກເສີມແຊມຊວນໃຊ້
ວາລະສານໜັງສືພິມສິ່ງອ້າງ
+ ຄວາມຮູ້ເຈົ້າຊິໄດ້
ທິດສະດີແນວຄິດ
ເສຍເວລານໍາຮຽນນີ້
ແຮງເຈົ້າເທບໍ່ເມື່ອຍລ້າ
+ ພຽງຢ່າໄປກ່າວກົວ
ແນວອັບປິມາຍາ
ມັນຊິດອມດັບສິ້ນ
ທິນຮອນທັງຊາດເຊື້ອ
ຝາກໄວ້ນໍາໝູ່ເຈົ້າ

ໃຊ້ຈ່າຍກໍຍັງໝົດ
ຈ່າຍໄປກໍໝົດກຽງ
ບັນຍາໃສສ່ອງ
ກໍຍັງໃຊ້ຢ່າງສະບາຍ
ດີຮ້ອຍຢ່າງອະສິງໄຂ
ບໍ່ເທົ່າທຽມທັນໄດ້
ເຫັນທາງເດີນດຸ່ງ
ເປັນຄົນກ້າວ-ສາດສະດາ
ແນວແນະຂອງການຮຽນ
ໝັ້ນຫາເຫັນຮູ້
ເອກະສານຫາອ່ານ
ຖະແຫຼງຂໍ້ໃຫ້ເລົ່າຫາ ດີນາ
ສະໝອງຕຶງອຸດົມດີ
ສະຫຼາດປາວແປວເບື້ອງ
ແສນດີ ແລະກຸ້ມຄໍາ
ມາໄດ້ຄໍາມະຫັນ
ນໍາທາດເບື້ອເມົາສຸລາ
ໃຫ້ຮີບໂກໄລເວັນ
ຊິວາໃສນ້ອຍໝຸ່ມ

ຜູ້ຕາແຈ້ງສ່ອງໃສ ແທ້ນາ.

(ຈ. ກິດຕິຄຸນ, ແຕ່ຜູ້ເຍົາໄວ, ວັນນະສິນ, ກຸມພາ, 1998, ໜ້າ 38)

6). ນິຍາຍຮັກແຫ່ງບ້ານນາ

+ ຍາມຍ່າງເຊົ້າ
 ດິນດັ່ງມີພົມຜົນ
 ລຸກຂຶ້ນໄປຢາມຕ້ອນ
 ເຂົ້າດໍເປັນໝາກດົວ
 + ເຫັນຜູ້ສາວຫາບບັງ
 ອ້າຍບ່າວຊຽງແນມເຫັນ
 ອາສາລົງຕັກນໍ້າ
 ຂຶ້ນທ່າຍໍຫາບໃຫ້
 + ຍາມແລງກ່ຽວເຂົ້າເໝົາ
 ກາງຄືຍາມເດືອນຫງາຍ
 ອ້າຍບ່າວຊຽງມາຍັງມ
 ນາງນາດນ້ອຍ
 + ລົມກັນດິນອິນອ້ອຍ
 ຈົນວ່າລືມເວລາ
 ໜ້ອຍໜຶ່ງສຽງຄົນເຖົ້າ
 ອ້າຍບ່າວລາສັງນ້ອງ
 + ມື້ໃໝ່ພໍ່ຕີນຂຶ້ນ
 ເອົານໍ້າຕານຊາຍຂາວ
 ໝາກພ້າວຂໍເຮືອນບ້າ
 ບ່າວຊຽງຍໍຍິນໃຫ້
 + ຕັ້ງແຕ່ເຊົ້າ
 ອ້າຍບ່າວສຽງອາສາ
 ແລ້ວຈຶ່ງເອົາອັນຂົ້ວ
 ສາວຄ່ອຍຝັດຝາດນ້ອຍ
 + ຄືນຕໍ່ມາເຂົ້າເໝົາ
 ໝົດຄອບຄົວກິນຊຸມ
 ກິນໄປມາຄົນເຖົ້າ
 ເຂົ້າບ່ອນນອນຮຽບຮ້ອຍ
 + ສາວບ່າວລົມອິນອ້ອຍ
 ຕາຕໍ່ຕາແນມເຫັນ
 ບ່າວຊຽງແປງຄໍາເວົ້າ

ພູມພາບຊົນນະບົດ
 ແຜ່ປູແປງໄວ້
 ຍໍໄຊປາອັງ
 ຮວງກົມກ່ອງງາມ
 ກາຍຜ່ານທາງຖຽງ
 ແລ່ນທັນຮິມຫ້ວຍ
 ຍໍຄານວາງບ່າ
 ນາງນ້ອງຮັບເອົາ
 ເອົາຫາບເມືອເຮືອນ
 ຊູດມາຄົນຂົ້ວ
 ອາສາຄົນຊ່ອຍ
 ວາງໃຫ້ພີ່ຄົນ
 ລຶ້ງແກ່ນແກມຮັກ
 ນັ່ງນານຈວນແຈ້ງ
 ໃນເຮືອນໄອອະແຮ່ມ
 ວັນໜ້າຈຶ່ງຊິມາ
 ເຫັນບ່າວມາຫາ
 ໃສ່ຖົງມາພ້ອມ
 ພໍ່ມັນນໍ້າລັນ
 ສາວພ້າວຮັບເອົາ
 ສຽງຄົກລັນສັກກະລັນ
 ຊ່ອຍສາວຕໍາເຂົ້າ
 ກາງຄືຕໍາຕໍ່
 ບຸງກວ້າງໂຕ່ງຮໍາ
 ກິນແຊບຊິມສະອອນ
 ບ່າວຊຽງກໍມີໜ້າ
 ຖອຍລາເລີກກ່ອນ
 ຍັງແທ້ແຕ່ບ່າວສາວ
 ອອຍມ່ວນມີຜະຫຍາ
 ຮອດໃຈຈຶ່ງແຈ້ງ
 ໝາຍເອົາເມືອລ້ຽງຍ່າ

ສາວບໍ່ຈາໄດ້ແຕ່ຍິ້ມ
+ ຊຽງວ່າ ອ້າຍຊິມາກ່ຽວເຂົ້າ
ບໍ່ໝາຍວາງໃຫ້ອວນໝອງ
ຂໍໃຫ້ວາງໃຈອ້າຍ
ເອົາເຂົ້າມາຂຶ້ນເລົ້າ

ຊຽງຮູ້ຈາກໜ່ວຍຕາ
ຊູ່ຊ່ອຍເຮືອນນາງ
ເມື່ອຍຜູ້ດຽວຢູ່ນາກວ້າງ
ບໍ່ໝາຍໄລໃຫ້ຄົນຊ່າ
ສາແລ້ວຈິ່ງຊິຂໍ ນ້ອງເອີຍ. (ຮຸ່ງອາ

ລຸນ ແດນວິໄລ, ນິຍາຍຮັກແຫ່ງບ້ານນາ, ວັນນະສິນ, ຫັນວາ, 1997, ໜ້າ 36)

ຫ້າມຈໍາໜ່າຍ

ບົດທີ 4

ການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ, ສໍານວນ ແລະປະໂຫຍກ

ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໃນພາສາລາວ

ຖ້າຢາກໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ, ສໍານວນ ແລະປະໂຫຍກໃນພາສາລາວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ ຜູ້ໃຊ້ຄວນພິຈາລະນາຖ້ອຍຄໍາ, ສໍານວນ ແລະປະໂຫຍກໃຫ້ຖີ່ຖ້ວນ, ຖືກຕ້ອງ, ເໝາະສົມ ແລະຊັດເຈນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການສື່ສານແຕ່ລະເທື່ອມີປະສິດທິຜົນດັ່ງທີ່ເຮົາປາດຖະໜາ. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ, ສໍານວນ ແລະປະໂຫຍກໃນພາສາລາວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນມີຂໍ້ບັນຍັດໄວ້ຫຼາຍຂໍ້ດ້ວຍກັນ ເຊິ່ງຈະໄດ້ນໍາສະເໜີໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປຢ່າງເປັນລໍາດັບ.

1. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ ✓

ຖ້ອຍຄໍາ ໝາຍເຖິງຄໍາເວົ້າທີ່ມະນຸດໃຊ້ເພື່ອສື່ສານກັນທັງໃນດ້ານວຽກງານ ຫຼືກິດຈະກຳອື່ນໆເຊິ່ງມີຮູບລັກສະນະແຕກຕ່າງກັນໄປ ເຊັ່ນ ເປັນຄໍາປຸງວ, ຄໍາເຄົ້າ, ຄໍາປະສົມ, ຄໍາສະໝາດ ຫຼືຄໍາສົນທິ ເຊິ່ງນັກຮຽນໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຄໍາຈໍາພວກນີ້ຢູ່ໃນຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ. ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍໃນການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ ກໍເພື່ອໃຫ້ຄົນເຮົາສາມາດສື່ສານກັນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ. ເພາະສະນັ້ນ, ຈິ່ງມີຄວາມຈໍາເປັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ພວກເຮົາຈະຕ້ອງຮູ້ຈັກຖ້ອຍຄໍາ ທັງໃນດ້ານການອອກສຽງໃຫ້ຖືກຕ້ອງໃນເວລາເວົ້າ ແລະການ ຂຽນໃຫ້ຖືກຕ້ອງໃນເວລາຂຽນ; ພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍຕ້ອງເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄໍາທີ່ໃຊ້ໃຫ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນ. ຍິ່ງພວກເຮົາຮູ້ຈັກຖ້ອຍຄໍາຫຼາຍເທົ່າໃດ ພວກເຮົາຍິ່ງມີໂອກາດໃນການເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາຫຼາຍເທົ່ານັ້ນ. ຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດໃນການເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ ຫຼືຂາດສາງສະສົມດ້ານຖ້ອຍຄໍາໃນຕົວ ຍ່ອມບໍ່ສາມາດສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງຕົນອອກໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັບຮູ້ໄດ້ຕາມຈຸດປະສົງທີ່ຕ້ອງການ.

i. 1. ການອອກສຽງ ແລະການຂຽນ

ດັ່ງທີ່ພວກເຮົາຮັບຮູ້ນໍາກັນແລ້ວວ່າ ການໃຊ້ພາສາມີຢູ່ສອງວິທີຕົ້ນຕໍ ຄື ການເວົ້າ ແລະການຂຽນ. ຜູ້ໃຊ້ພາສາຄວນໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ເໝາະສົມ ແລະຊັດເຈນ ທັງໃນການອອກສຽງ ແລະໃນການຂຽນ.

1. 1. 1. ການອອກສຽງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ

ໃນການເວົ້າແຕ່ລະຄັ້ງ ຜູ້ເວົ້າຄວນພະຍາຍາມອອກສຽງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນ ແລະຈະແຈ້ງ ຈິ່ງຈະພາໃຫ້ຜູ້ຟັງສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ, ຖືກຕ້ອງ ແລະກົງກັບຄວາມຄິດຂອງຜູ້ເວົ້າ ທີ່ຢາກສະແດງອັນໃດອັນໜຶ່ງອອກສູ່ຜູ້ຟັງດ້ວຍການເວົ້າ. ການອອກສຽງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມບາງກໍລະນີ ຄວາມໝາຍຂອງຄໍາອາດບໍ່ເຖິງຂັ້ນຜິດໄປ ແຕ່ອາດຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ເວົ້າເສຍບຸກຄະລິກກະພາບ. ເທົ່າທີ່ສາມາດສັງເກດເຫັນຂໍ້ບົກພ່ອງໃນການອອກສຽງໃນພາສາລາວ ລວມມີດັ່ງນີ້:

1). ການອອກສຽງພະຍັນຊະນະບາງຕົວຜິດຂອງຄົນບາງທ້ອງຖິ່ນ ເຊັ່ນ ດ ເປັນ ຫຼ/ລ (ຄວາຍ ດໍາຄວາຍດ່ອນ-ຄວາຍຫຼໍ່ຄວາມຫຼ່ອນ), ບ ເປັນ ວ (ໄມ້ບັນທັດ-ໄມ້ວັນທັດ), ຝ ເປັນ ຜ (ຝົນຕົກ-ຝົນ ຕົກ), ຟ ເປັນ ພ (ໄຟພ້າ-ໄພພ້າ), ຮ ເປັນ ລ (ຝຣັ່ງ-ຝລັ່ງ), ຮ ເປັນ ລ (ໂຮງຮຽນ-ໂລງລຽນ)

2). ການອອກສຽງຄໍາທີ່ມີອັກສອນຄວບຜິດ ເຊັ່ນ ຄວາຍ - ຄວຍ, ຂົນຂວາຍ - ຂົນຂວຍ, ຂຽນ ຫວາຍ - ຂຽນຫວຍ, ຫົນຫວາຍ - ຫົນຫວຍ, ຄວັນໄຟ - ຄ້ວນໄຟ.

3). ການອອກສຽງສະຫຼະບາງຕົວຂອງຄົນບາງທ້ອງຖິ່ນ ຜິດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊົນເຜົ່າຜູ້ໄທຈະ ອອກສຽງ ເັຍ, ເຍຍ ເປັນ ເເຍ, ເເ; ເເອ, ເເອ ເປັນ ເເ, ເເ; ເເວ, ເເວ ເປັນ ເເ, ເເ, ເເ ເປັນ ເເ, ເເ, ເເ ເປັນ ເເ

ຕົວຢ່າງ: ຕີເປ້ຍໆ - ຕີເປ້ຍໆ

ເມຍຂອງຂ້ອຍ - ເມຍຂອງຂ້ອຍ

ທາເປື້ອ - ທາເປື້ອ

ເກືອ - ເກືອ

ຂີ້ຕົວະ - ຂີ້ຕົວະ

ຜົວ - ໄຜ

ໃນເຮືອນ - ເນີເຮືອນ

4). ການອອກສຽງວັນນະຍຸດກາຍ: ຄົນລາວຈຳນວນໜຶ່ງມັກອອກສຽງບາງຄໍາສັບທີ່ໃຊ້ອັກສອນຕໍ່າ ເປັນຕົວແກນ ແລະວັນນະຍຸດຮູບທີ່ສອງ ຄື ໄມ້ເອກ (x) ກາຍເປັນສຽງຂອງໄມ້ໂທ (x̄) ເຊັ່ນ ບົດ ເລື້ອງ - ບົດເລື້ອງ, ເລີ້ມຕົ້ນ - ເລີ້ມຕົ້ນ, ມຸ່ງຫວັງ - ມຸ່ງຫວັງ, ຍາດແຍ່ງ - ຍາດແຍ້ງ, ວຸ່ນວາຍ - ວຸ່ນວາຍ, ຄ່ອງແຄ່ວ - ຄ່ອງແຄ້ວ, ເຄື່ອນທີ່ - ເຄື່ອນທີ່. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ບາງຄໍາຍືມທີ່ເຫັນວ່າບໍ່ມີສຽງ ໄມ້ໂທກໍປາກົດເຫັນໃຊ້ໄມ້ໂທ ເຊັ່ນ ສະຕິກເກີ້ - ສະຕິກເກີ (Sticker), ໂຕໂຢຕ້າ - ໂຕໂຢຕາ (TOYOTA), ນໍ້າເບີ - ນໍ້າເບີ (Number), ໂລໂກ້ - ໂລໂກ (Logo) ...

5). ການຢຸດພັກເຊົາ ຫຼືການຍະຫວ່າງຜິດ: ໃນການເວົ້າ ຖ້າການຢຸດພັກເຊົາ ຫຼືການຍະຫວ່າງຜິດ ອາດເຮັດໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄໍາຜິດໄປນໍາກໍໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

- ລຸງ! ສົມບູນມາແລ້ວ.

- ລຸງສົມບູນມາແລ້ວ.

ສອງປະໂຫຍກນີ້ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ. ປະໂຫຍກທີໜຶ່ງ ໝາຍເຖິງມີໃຜຜູ້ໜຶ່ງຮ້ອງບອກລຸງວ່າ ຄົນ ຊື່ສົມບູນມາແລ້ວ. ສ່ວນປະໂຫຍກທີສອງ ເປັນປະໂຫຍກບອກເລົ່າທໍາມະດາ ທີ່ໝາຍເຖິງ ລຸງສົມບູນມາ ແລ້ວ ເຊິ່ງຜູ້ເວົ້າປະໂຫຍກນີ້ຮ້ອງຄົນທີ່ຊື່ສົມບູນວ່າລຸງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຜູ້ເວົ້າມີຈຸດປະສົງຢາກບອກແນວໃດ ກໍຄວນປະຕິບັດຕາມຫຼັກການຂອງການຢຸດພັກເຊົາໃຫ້ຖືກບ່ອນ ແລ້ວກໍຈະໄດ້ຖ້ອຍຄໍາທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນປະໂຫຍກ ຖືກຕ້ອງ, ຈະແຈ້ງ ແລະຊັດເຈນ.

ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງມີຂໍ້ບົກພ່ອງອື່ນໆອີກ ເຊິ່ງຄົນລາວໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນມີບໍ່ຄືກັນ. ຂໍ້ບົກພ່ອງ ຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ຖ້າຜູ້ໃຊ້ພາສາຮູ້ຕົນເອງວ່າ ຕົນເອງເປັນຄົນທ້ອງຖິ່ນໃດ, ມີຄວາມບົກພ່ອງ ໃນການອອກສຽງພາສາລາວຢູ່ຈຸດໃດ ແລະຈະພະຍາຍາມເຝິກຝົນການອອກສຽງໃຫ້ຖືກຕ້ອງດ້ວຍວິທີໃດ.

1. 1. 2. ການຂຽນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ

ໃນການເວົ້າເຮົາຕ້ອງອອກສຽງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະໃນການຂຽນເຮົາກໍຕ້ອງສະກົດຄຳໃຫ້ຖືກຕ້ອງ. ການສະກົດຄຳບໍ່ຖືກຕ້ອງ ອາດເຮັດໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄຳຜິດພ້ຽນໄປໄດ້. ການສະກົດຄຳຜິດໃນ ພາສາລາວສາມາດເກີດຈາກຫຼາຍບັນຫາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1). ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານພະຍັນຊະນະ: ສາເຫດທຳອິດທີ່ພາໃຫ້ມີຂໍ້ຜິດພາດກ່ຽວກັບພະຍັນຊະນະອາດ ເປັນຍ້ອນຜູ້ອອກສຽງພະຍັນຊະນະຜິດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການສະກົດຄຳດ້ວຍພະຍັນຊະນະດັ່ງກ່າວຜິດພາດໄປນຳ; ໃນນີ້ຮວມມີພະຍັນຊະນະທີ່ເປັນຕົວແກນ, ຕົວສະກົດ ແລະຄວບ ເຊັ່ນ ດ ເປັນ ຫຼ/ລ (ຄວາຍດຳຄວາຍ ດ່ອນ - ຄວາຍລຳຄວາຍລ່ອນ), ບ ເປັນ ວ (ໄມ້ບັທດ - ໄມ້ວັນທດ), ຝ ເປັນ ຜ (ຝົນຕົກ - ຜົນຕົກ), ຟ ເປັນ ພ (ໄຟພ້າ - ໄພພ້າ), ຮ ເປັນ ລ (ຝຣັ່ງ - ຝລັ່ງ), ຮ ເປັນ ລ (ໂຮງຮຽນ - ໂລງລຽນ), ຄວາຍ - ຄວຍ, ຂົນຂວາຍ - ຂົນຂວຍ, ຂຽນຫວາຍ - ຂຽນຫວຍ, ຫົນຫວາຍ - ຫົນຫວຍ, ຄວັນໄຟ - ຄ້ວນໄຟ. ສາຍເຫດທີສອງຂອງການສະກົດຄຳຜິດໃນພາສາລາວແມ່ນການສະກົດຄຳທີ່ມີສຽງດຽວກັນ. ຄຳ ຈຳພວກນີ້ປະກອບດ້ວຍອັກສອນຄູ່ (ອັກສອນສູງ ຫຼືອັກສອນຕ່ຳ) ແລະໃສ່ວັນນະຍຸດຮູບທີ່ສອງ ຄື ໄມ້ ເອກ (x) ເຊັ່ນ ຂ່າ - ຄ່າ. ຖ້າອີງຕາມສຽງວັນນະຍຸດຂອງສຳນຽງວຽງຈັນ ເຊິ່ງມີທັງໝົດແປດສຽງ ຄຳ ຂ່າ ແລະ ຄ່າ ແມ່ນສຽງທີສອງ (ສຽງກາງ), ແຕ່ຖ້າອີງຕາມປຶ້ມໄວຍາກອນລາວສະບັບປັດຈຸບັນ ເຊິ່ງມີ ສຽງວັນນະຍຸດທັງໝົດຫົກສຽງ, ຂ່າ ແມ່ນສຽງທີຫ້າ (ສຽງສູງ - ກາງເອກ), ສ່ວນ ຄ່າ ແມ່ນສຽງທີສີ່ (ສຽງ ຕ່ຳເອກ). ຂໍ້ຜິດພາດກ່ຽວກັບການສະກົດຄຳທີ່ປະກອບດ້ວຍອັກສອນຄູ່ (ສູງ-ຕ່ຳ) ແລະມີໄມ້ເອກນີ້ສາ ມາດພົບເຫັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນພາສາລາວ ເຊິ່ງຜູ້ນຳໃຊ້ພາສາລາວທຸກຄົນຄວນເອົາໃຈໃສ່ເປັນກໍລະນີພິ ເສດ. ຄຳຈຳພວກນີ້ເຖິງຈະມີສຽງດຽວກັນ ແຕ່ຄວາມໝາຍຂອງພວກມັນຕ່າງກັນ. ເພາະສະນັ້ນ, ຢາກນຳ ໃຊ້ຄຳຈຳພວກນີ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນ ແລະມີປະສິດທິຜົນ ຕ້ອງສັງເກດຄວາມໝາຍຂອງພວກມັນໃນແຕ່ ລະກໍລະນີ ຫຼືສະຖານະການຂອງການນຳໃຊ້ ເພາະວ່າເວລານຳໃຊ້ຄຳຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ຍ່ອມຢູ່ໃນກຸ່ມແວດລ້ອມ ຂອງຄຳອື່ນໆ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນວະລີ ຫຼືປະໂຫຍກກໍໄດ້; ນັ້ນເປັນສັນຍານຊ່ວຍບອກຄວາມໝາຍຂອງຄຳ ໃຫ້ຈະແຈ້ງກວ່າ.

- ຕົວຢ່າງ: ຫົວຂ່າ - ຄຸນຄ່າ
- ຂົມຊູ່ - ສອງຄູ່
- ໄຂ່ໄກ່ - ໃຄ່ພອງ
- ແຂ່ງຂັນ - ແຄ່ງຂາ
- ສັ່ງສອນ - ຊັ່ງນ້ຳໜັກ

2). ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານສະຫຼະ: ໃນພາສາລາວທີ່ມີສຽງດຽວກັນ ແຕ່ຂຽນເປັນສອງຮູບ ຄື ສະຫຼະໄອ ໄມ້ມາຍ (ໄx) ແລະສະຫຼະໄອໄມ້ມ້ວນ (ໃx). ການສະກົດຄຳທີ່ມີສະຫຼະໄອໃນພາສາລາວມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫຼາຍພໍສົມຄວນສຳລັບບາງບຸກຄົນທີ່ຍັງບໍ່ທັນສາມາດກຳໄດ້ຫຼັກໄວຍາກອນ ຫຼືຫຼັກການໃນການຂຽນພາສາລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງ. ແຕ່ວ່າບັນຫາດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກບັນຍັດໄວ້ໃນຕຳລາການຮຽນ - ການສອນຫຼາຍເຫຼັ້ມ ເຊັ່ນ ໄວຍາກອນລາວປັດຈຸບັນ ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ ພາກທີໜຶ່ງ ແລະພາສາລາວສຳລັບວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ. ຢາກສະກົດຄຳທີ່ມີສະຫຼະໄອໄມ້ມາຍ ຫຼືໄມ້ມ້ວນໃຫ້ຖືກຕ້ອງໃນພາສາລາວຕ້ອງອີງຕາມຄວາມໝາຍຂອງຄຳເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງໃນເວລານຳໃຊ້ຄຳດັ່ງກ່າວອາດຈະຢູ່ຮ່ວມກັບຄຳອື່ນໆເປັນວະລີ ຫຼືປະໂຫຍກກໍໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

- ຂ້ອຍອາໄສຢູ່ໃກ້ໂຮງຮຽນ.
- ນ້ຳໃສໃຈຈິງ.
- ມື້ວານເຈົ້າໄດ້ໄປໃສ?
- ຫຼານຊາຍຂອງຂ້ອຍເປັນໄຂ້ໝາກສຸກໝາກໄສ.

3). ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານຕົວສະກົດ: ຕົວສະກົດໃນພາສາລາວມີທັງໝົດ 8 ຕົວ ແລະແບ່ງອອກເປັນສອງໝວດ ຄື ຕົວສະກົດຕາຍ ແລະຕົວສະກົດເປັນ. ເທົ່າທີ່ສາມາດສັງເກດເຫັນຄົນລາວໂດຍທົ່ວໄປບໍ່ຄ່ອຍມີບັນຫາກ່ຽວກັບການສະກົດຄຳທີ່ມີຕົວສະກົດທີ່ເປັນພາສາລາວ. ບັນຫາກ່ຽວກັບຕົວສະກົດທີ່ເຮົາສາມາດພົບເຫັນເລື້ອຍໆແມ່ນຢູ່ນຳຄຳສັບທີ່ຍືມມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດ ຫຼືທີ່ເອີ້ນວ່າ ທັບສັບ. ການສະກົດຄຳຍືມສ່ວນຫຼາຍຜູ້ໃຊ້ມັກໃຊ້ຕົວສະກົດທຽມ ເຊິ່ງໃນພາສາລາວບໍ່ໃຊ້; ແຕ່ຖ້າອີງຕາມປຶ້ມໄວຍາກອນລາວສະບັບປັດຈຸບັນ ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາພາກທີໜຶ່ງ, ສອງ ແລະສາມ ທີ່ພິມອອກມາໃຊ້ໃນປີ 2000 ຖືວ່າການໃຊ້ຕົວສະກົດທຽມ ແລະຕົວສະກົດກາລັນຕ່າງໆທ້າຍຕົວສະກົດ ແມ່ນຜິດໃນການຂຽນພາສາລາວ.

ຕົວຢ່າງ:

ພາສາຕ່າງປະເທດ/ບາລີ-ສັນສະກົດ	ພາສາລາວບໍ່ໃຊ້	ພາສາລາວໃຊ້
AIDS	ເອດສ	ເອດ
Sea Games	ຊີເກມສ໌	ຊີເກມ
Mineral	ມິເນຣັລ	ມິເນຣັນ
Digital	ດິຈິຕອລ	ດິຈິຕອນ
Sunsilk	ຊັນຊິລ	ຊັນຊິວ
Thames	ເທມສ໌	ເທມ
ເພສັດສາດ	ເພສັດຊສາດ	ເພສັດສາດ

ສາມ

ອາຈານ
ສົມເດັດ
ຄະນິດ

ອາຈານ
ສົມເດັດ
ຄະນິດ

ອາຈານ
ສົມເດັດ
ຄະນິດ

ນອກຈາກຄວາມຜິດພາດຕ່າງໆດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ, ການສະກົດຄຳໃນພາສາລາວ ຍັງປາກົດເຫັນຂໍ້ຜິດພາດຢູ່ນຳການໃຊ້ສະຫຼະທີ່ມີຕົວສະກົດອີກຈຳນວນໜຶ່ງ ຄື ສະຫຼະ ເັຍ, ເຊຍ ແລະ ຂອຍ. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີຂໍ້ຜິດພາດດັ່ງກ່າວອາດເປັນເພາະວ່າ ແຕ່ກ່ອນສະຫຼະດັ່ງກ່າວສະກົດ ເັຽະ, ເັຽ ແລະ ຂຽ ໂດຍອີງຕາມປຶ້ມໄວຍາກອນຂອງທ່ານພູມີ ວົງວິຈິດ ທີ່ພິມອອກໃນປີ 1967; ແຕ່ຕໍ່ມາ ການສະກົດສະຫຼະດັ່ງກ່າວໄດ້ມີການປ່ຽນແປງເປັນ ເັຍ, ເຊຍ ແລະ ຂອຍ.

ຕົວຢ່າງ:

- ຕີເປັຍໆ - ຕີເປັຍໆ
- ເມຍຂອງຂ້ອຍ - ເມງຂອງຂ້ອຍ
- ຂ້ອຍກິນເຂົ້າ - ຂຸ້ງກິນເຂົ້າ

ຄຳສອນ

4). ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານວັນນະຍຸດ: ເຄື່ອງໝາຍວັນນະຍຸດໃນພາສາລາວມີ 4 ຮູບ ຄື x' , x'' , \bar{x} ແລະ x ; ແຕ່ທີ່ໃຊ້ຫຼາຍທີ່ສຸດມີສອງໄມ້ ຄື x' ແລະ x'' . ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານວັນນະຍຸດອາດເກີດຈາກການໃສ່ເຄື່ອງໝາຍວັນນະຍຸດຜິດບ່ອນ, ຜິດຫຼັກການ ຫຼືອອກສຽງຜິດໃນເວລາເວົ້າກໍເປັນສາເຫດພາໃຫ້ການສະກົດຄຳຜິດ x' , x'' ນຳເໝືອນກັນໃນເວລາການຂຽນ. ພາສາລາວມີຫຼັກການໃຊ້ວັນນະຍຸດຢ່າງເຄັ່ງຄັດສົມຄວນ ຄື ກ. ໃສ່ວັນນະຍຸດເທິງພະຍັນຊະນະທີ່ເປັນຕົວແກນ: ໄກ່, ພຸ້ນ, ຫັນ, ແທ້ແລ້ວ, ...

ຂ. ຖ້າພະຍັນຊະນະຕົ້ນພະຍາງແມ່ນອັກສອນປະສົມ ຫຼືອັກສອນຄວບ ຕ້ອງໃສ່ວັນນະຍຸດຢູ່ເທິງພະຍັນຊະນະຕົວທີສອງ: ຫຍຸ້ງ, ໄຫວ້, ກວ່າ, ໄຂວ່, ແກວ່ງ, ...

ຄ. ວັນນະຍຸດຮູບທີສອງ ຄື x'' ສາມາດໃຊ້ກັບອັກສອນກາງ, ສະຫຼະສຽງຍາວ ແລະຕົວສະກົດຕາຍ ກ, ດ, ບ, ໄດ້ໃນຈຳພວກສັບສອນສຽງຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ເປັດຮ້ອງກ້າບໆ, ສຽງກິນກ້ອກໆ, ຮູ້ສຶກເຈັບປ້າບໆ, ແກງຈາງເຈັດເລດ, ສຽງກິນເກື້ອກໆ, ...

ງ. ວັນນະຍຸດຮູບທີສາມ ຄື \bar{x} ສາມາດໃຊ້ກັບອັກສອນກາງ, ສະຫຼະສຽງສັ້ນ ແລະຕົວສະກົດຕາຍ ກ, ດ, ບ ໄດ້ໃນຈຳພວກສັບສອນສຽງຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ສຽງເຄາະປະຕູກ້ອກໆ, ໝາກເທັບຕົກດັງປືກເປັກໆ, ສຽງກົບຮ້ອງອົບໆ ...

ຈ. ຖ້າຜູ້ໃດອອກສຽງຜິດ ຄື ອອກສຽງກາຍໃນເວລາເວົ້າ, ໃນເວລາຂຽນກໍມັກສະກົດຄຳຜິດໄປຕາມໆກັນ ເຊັ່ນ ບົດເລື້ອງ - ບົດເລື້ອງ, ເລີ່ມຕົ້ນ - ເລີ່ມຕົ້ນ, ມຸ່ງຫວັງ - ມຸ້ງຫວັງ, ຍາດແຍ່ງ - ຍາດແຍ້ງ, ວຸ່ນວາຍ - ວຸ້ນວາຍ, ຄ່ອງແຄ່ວ - ຄ່ອງແຄ້ວ, ເຄື່ອນທີ່ - ເຄື້ອນທີ່.

- 5). **ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນ:** ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນໃນພາສາລາວມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະຈໍາເປັນ ໃນການຂຽນພາສາລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະເປັນລະບຽບ. ຜູ້ຂຽນຄວນໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ເພື່ອຊ່ວຍ ໃຫ້ຜູ້ອ່ານສາມາດອ່ານແຕ່ລະຂໍ້ຄວາມ, ແຕ່ລະປະໂຫຍກ, ແຕ່ລະວັກ ຫຼືແຕ່ລະຕອນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມ ຈັງຫວະ ຫຼືທຳນອງ; ທັງສາມາດເຂົ້າໃຈຂອງບົດພາສາໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະຊັດເຈນອີກດ້ວຍ. ເຄື່ອງ ໝາຍວັກຕອນໃນພາສາລາວມີທັງໝົດ 14 ຮູບ ເຊິ່ງການນຳໃຊ້ແຕ່ລະຮູບນັ້ນໄດ້ລະບຸໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງໃນ ປຶ້ມແບບຮຽນພາສາລາວສໍາລັບຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ ແລະພາສາລາວ ສໍາລັບວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດ ພື້ນຖານ. ຂໍ້ຜິດພາດບາງຢ່າງທີ່ມັກເກີດຂຶ້ນໃນການນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນໃນພາສາລາວມີຄື
- ກ. ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນໃນບ່ອນທີ່ບໍ່ຄວນໃຊ້: ມັນເປັນຂອງໆໃຜ? (ຜິດ) - ມັນເປັນຂອງຂອງໃຜ? (ຖືກ). ຄຳວ່າ ຂອງ ຄຳທີ່ສອງບໍ່ສາມາດໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍຊ້ໍາໄດ້ ເພາະວ່າ ຂອງສອບຄຳນີ້ຄືກັນພຽງແຕ່ສຽງ ຂອງຄຳ ແລະການສະກົດຄຳ, ສ່ວນຄວາມໝາຍຂອງພວກມັນແຕກຕ່າງກັນ. ຄຳທີ່ໜຶ່ງໝາຍເຖິງເຄື່ອງ ຂອງ, ສ່ວນຄຳທີ່ສອງໝາຍເຖິງຄຳທີ່ບອກຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຕາມຫຼັກການສອງຄຳນີ້ບໍ່ສາມາດ ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍຊ້ໍາໄດ້.
- ຂ. ບໍ່ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນໃນບ່ອນທີ່ຄວນໃຊ້: ເປັນສິບສິບປີ (ຜິດ) - ເປັນສິບໆປີ (ຖືກ). ຄຳວ່າ ສິບ ທັງສອງຄຳນີ້ມີຄວາມໝາຍຄືກັນ, ດັ່ງນັ້ນ ຈິ່ງສົມຄວນໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍຊ້ໍາແທນໃຫ້ໂຕທີ່ສອງ.

6). **ຂໍ້ຜິດພາດກ່ຽວກັບການຍະຫວ່າງ:** ໃນພາສາຂຽນໂດຍບົກກະຕິການຍະຫວ່າງມີຫຼັກການໃຊ້ ຄືກັນກັບເຄື່ອງໝາຍຈຸດ. ຖ້າໃຊ້ຍະຫວ່າງຜິດໃນເວລາຂຽນອາດເຮັດໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄຳຜິດໄປນຳ ກໍໄດ້ ເຊິ່ງຄືກັນກັບການຢຸດພັກເຊົາຜິດເວລາເວົ້າ.

ຕົວຢ່າງ 1: ລຸງ! ສົມບູນມາແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ 2: ລຸງສົມບູນມາແລ້ວ.

ສອງປະໂຫຍກນີ້ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ. ປະໂຫຍກທີ່ໜຶ່ງໝາຍເຖິງມີໃຜຜູ້ໜຶ່ງຮ້ອງບອກລຸງວ່າ ຄົນຊື່ສົມບູນມາແລ້ວ. ສ່ວນປະໂຫຍກທີ່ສອງ ເປັນປະໂຫຍກບອກເລົ່າທຳມະດາ ທີ່ໝາຍເຖິງ ລຸງສົມບູນ ມາແລ້ວ ເຊິ່ງຜູ້ເວົ້າປະໂຫຍກນີ້ເອີ້ນຄົນທີ່ຊື່ສົມບູນວ່າລຸງ.

7). **ຂໍ້ຜິດພາດດ້ານການສະກົດຄຳທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດ ແລະຄຳຍົມຈາກພາສາ ຕ່າງປະເທດ:** ໃນພາສາລາວມີຄຳສັບທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດ ແລະຄຳຍົມຈາກພາສາຕ່າງປະ ເທດອື່ນໆບັນເປຢູ່ກັບພາສາລາວຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ການສະກົດຄຳທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດ ແລະ ພາສາຕ່າງປະເທດຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະສັບສົນຫຼາຍສຳລັບຜູ້ໃຊ້ພາສາລາວ ເພາະວ່າທີ່ ມາຂອງຄຳສັບດັ່ງກ່າວແຕກຕ່າງຈາກພາສາລາວເດີມ ເຊິ່ງມີຂັ້ນຍັດກ່ຽວກັບການສະກົດຄຳດັ່ງກ່າວໃນປຶ້ມ ໄວຍາກອນລາວປັດຈຸບັນ (ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ) ພາກທີ I ອັກຂະຫຼະວິທີ, ໜ້າ 80-84 ດັ່ງນີ້:

ກ. ການສະກົດຄຳລາວເດີມ: ຄຳລາວເດີມແມ່ນຄຳລາວແທ້ໆ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ມີເຄົ້າ ຫຼືບໍ່ໄດ້ຍືມມາຈາກພາສາອື່ນ. ວິທີຂຽນຄຳລາວເດີມຕ້ອງຂຽນຕາມສຽງ ໂດຍຖືເອົາສຽງກາງເປັນຫຼັກ ເຊັ່ນ ກິນ, ຫົວ, ເອ້ອຍ, ໃບໄມ້, ຄວາຍດຳ ...

ຂ. ການສະກົດຄຳທີ່ມີເຄົ້າມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດ: ຄຳລາວທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ ແລະ ສັນສະກົດນັ້ນ ເຖິງວ່າຮູບການຂຽນຈະພັງໄປຈາກຮູບເດີມ ແຕ່ກໍຕ້ອງຮັກສາຫຼັກການຂຽນຂອງມັນໄວ້ ເພື່ອເປັນການຮັກສາຄວາມໝາຍຂອງມັນ. ລາຍລະອຽດຕ່າງໆກ່ຽວກັບບັນຫານີ້ໄດ້ຖືກລະບຸໄວ້ໃນປື້ມຫົວ ດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນຮູ້ຈາກຊັ້ນມັດຍົມເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ. ການສະກົດຄຳທີ່ມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດໃນທີ່ນີ້ກວມເອົາທັງການສະກົດຄຳທີ່ມີພະຍັນຊະນະ, ສະຫຼະ, ຕົວສະກົດ ແລະວັນນະຍຸດ. ເຖິງຢ່າງໃດຕາມ, ໃນປັດຈຸບັນໄດ້ມີຂໍ້ບັນຍັດໄວ້ກ່ຽວກັບສັບມາດຕະຖານທີ່ຄວນໃຊ້ ແລະບໍ່ຄວນໃຊ້ໃນພາສາລາວ ເຊິ່ງບັນດາຄຳສັບດັ່ງກ່າວ ລ້ວນແຕ່ມາຈາກພາສາບາລີ - ສັນສະກົດ; ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າ ການສະກົດຄຳດັ່ງກ່າວມັກມີຄວາມຜິດເລື້ອຍໆ ເຊັ່ນ

ສັບທີ່ຄວນໃຊ້
ສາສະໜາ
ຊີວະປະຫວັດ
ສິລະປະ

ສັບທີ່ບໍ່ຄວນໃຊ້
ສາດສະໜາ
ຊີລະປະຫວັດ
ສິນລະປະ

- ການສະກົດຄຳທີ່ຍືມມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດ: ຄຳຍືມໃນພາສາລາວໄດ້ມາຈາກພາສາຈີນ, ໄທ, ຫວຽດນາມ, ຂະແມ, ຝຣັ່ງ, ອັງກິດ ແລະອື່ນໆ.
- ການຂຽນຄຳຍືມມາແມ່ນໃຫ້ຄືສຽງເດີມເທົ່າທີ່ສຽງ ແລະອັກສອນລາວມີໃຊ້.
- ຄຳໃດທີ່ໄດ້ແປງມາ ແລະໃຊ້ຢ່າງແພ່ຫຼາຍໃນພາສາລາວແລ້ວ ກໍໃຫ້ນຳໃຊ້ຕໍ່ໄປ ເຊັ່ນ ກຳຈັດ, ຈະເລີນ, ຈຳໜ່າຍ, ບັນກວນ, ຍີ່ຫໍ້.
- ຄຳໃດຫາກຍືມມາຈາກສອງພາສາໃຫ້ສະກົດຕາມພາສາທີ່ຍືມມາກ່ອນ ເຊັ່ນ ເບຍ (Biere), ການໂຊມ (Calcium), ກາເຟ (Cafe), ວິນລາ (Villa), ແອັດຊັງ (Essence).
- ບໍ່ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍກາລັນ (x) ເຊັ່ນ ຄນໍຣ໌ - ຄະນໍ, ຊີເກມສ໌ - ຊີເກມ.
- ສາມາດນຳໃຊ້ໂຕ ຣ ໄດ້ ຖ້າເປັນຊື່ສະເພາະຕ່າງປະເທດ ເຊັ່ນ ຣັດເຊຍ, ຝຣັ່ງ, ປາຣີ.
- ສາມາດໃຊ້ອັກສອນຈູງໄດ້ ເຊັ່ນ ຝຣັ່ງ, ຄະນໍ, ປາກິສຖານ, ເອເລັກໂຕຣນິກ
- ບໍ່ໃຊ້ຕົວໜັງສືເຫຼືອຢູ່ທ້າຍ ເຊັ່ນ ເອດສ (AIDS) - ເອດ, ຊີເກມສ໌ - ຊີເກມ

ຂ. ຄຳໜຶ່ງອາດໃຊ້ເປັນທາງການ ສ່ວນອີກຄຳອື່ນອາດໃຊ້ຢ່າງບໍ່ເປັນທາງການ ເຊັ່ນ ຄຳ ມໍລະນະກຳ ຈະໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການກວ່າຄຳ ຕາຍ ຕົວຢ່າງ ແຈ້ງຂ່າວມໍລະນະກຳ.

ຄ. ຄຳໜຶ່ງໃຊ້ໃນພາສາສຳລັບເດັກ ສ່ວນອີກຄຳໜຶ່ງໃຊ້ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ ເຊັ່ນ ກິນ ໃຊ້ທົ່ວໄປສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່, ໝ່າ ໃຊ້ສຳລັບເດັກ; ຫຼື ຂີ້ (ຖ່າຍໜັກ) ແລະ ຍຸ່ງວ (ຖ່າຍເບົາ) ໃຊ້ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່, ອີ ແລະ ຊໍ່ ໃຊ້ສຳລັບເດັກ.

ງ. ຄຳໜຶ່ງອາດໃຊ້ໃນສຳນວນພາສາການປະພັນ ສ່ວນອີກຄຳໜຶ່ງອາດໃຊ້ໃນພາສາສາມັນທົ່ວໄປ ເຊັ່ນ ຄຳ ບຸບຜາ/ມາລາ ຈະໃຊ້ໃນບົດປະພັນວັນນະຄະດີ ແລະ ຄຳ ດອກໄມ້ ຈະໃຊ້ໃນບົດເວົ້າ ຫຼືບົດຂຽນທົ່ວໄປ.

2). ຖ້ອຍຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມກັນ: ຖ້ອຍຄຳຕ່າງໆໃນພາສາອາດມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມກັນໄດ້. ໃນພາສາລາວ ຖ້ອຍຄຳບາງຄຳ ຖ້າຢາກໃຫ້ມັນມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມ ພຽງແຕ່ຕື່ມຄຳບອກປະຕິເສດທີ່ວ່າ ບໍ່, ຄະ, ໃສ່ຂ້າງໜ້າຂອງຄຳດັ່ງກ່າວ ແລະກໍຈະໄດ້ຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມຂອງມັນ ເຊັ່ນ ເກັ່ງ - ບໍ່ເກັ່ງ, ດີ - ບໍ່ດີ, ບົກກະຕິ - ອະບົກກະຕິ, ສິນທຳ - ອະທຳ, ກະຕັນຍູ - ອະກະຕັນຍູ.

ຄຳຈຳນວນໜຶ່ງໃນພາສາລາວ ເມື່ອທຽບເຂົ້າກັນ ຈະມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມກັນ ເຊັ່ນ ຕຸ້ຍ - ຈ່ອຍ, ຊ້າຍ - ຂວາ, ໃນ - ນອກ, ກາງຄືນ - ກາງເວັນ, ດີ - ຊົ່ວ ...

3). ຖ້ອຍຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍຮ່ວມກັນ (ສັບຮ່ວມຄວາມໝາຍ): ໃນພາສາລາວມີຄຳຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍທີ່ມີຄວາມໝາຍໜຶ່ງຮ່ວມກັນ ແຕ່ອີກຄວາມໝາຍໜຶ່ງຕ່າງກັນ ເພິ່ນເອີ້ນຄຳຈຳພວກນີ້ວ່າ ສັບຮ່ວມຄວາມໝາຍ. ຕົວຢ່າງ ຄຳສັບ ສົ່ງເສີມ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ : ສອງຄຳນີ້ມີຄວາມໝາຍຮ່ວມກັນ ຄື ຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ດີຂຶ້ນ; ແຕ່ຄວາມໝາຍທີ່ຕ່າງກັນຄືສົ່ງເສີມຈະເນັ້ນການລົງມືຊ່ວຍເຫຼືອດ້ວຍການປະຕິບັດຕົວຈິງເຊັ່ນ ສົ່ງເສີມໃຫ້ລູກຮຽນໜັງສື; ໃນທີ່ນີ້ອາດຈະຫາບ່ອນຮຽນໜັງສືໃຫ້ລູກ, ສົ່ງລູກໄປຮຽນ ແລະອຳນວຍຄວາມສະດວກຫຼາຍຢ່າງທາງດ້ານວັດຖຸ ຫຼືເງິນຄຳ. ສ່ວນຄຳວ່າ ສະໜັບສະໜູນ ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນພຽງການໃຫ້ກຳລັງໃຈເຊິ່ງຢູ່ແງ່ທີ່ເປັນນາມມະທຳ ເຊັ່ນ ປາໄສສະໜັບສະໜູນ, ສະໜັບສະໜູນຄວາມຄິດຂອງໃຜຜູ້ໜຶ່ງ.

4). ຖ້ອຍຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍກວ້າງແຄບຕ່າງກັນ: ຄຳສັບບາງຄຳມີຄວາມໝາຍກວ້າງກວມເອົາຄວາມໝາຍຂອງຄຳອື່ນໆອີກຫຼາຍຄຳ ເຊັ່ນ ຄຳວ່າ ພຶດ ກວມເອົາຕົ້ນໄມ້, ຜັກ ແລະຫຍ້າທຸກຊະນິດ; ຄຳວ່າ ຕົ້ນໄມ້ ກວມເອົາຫຼາຍຊະນິດຂອງຕົ້ນໄມ້ ເຊັ່ນ ຕົ້ນໄມ້ຈິກ, ຕົ້ນໄມ້ຮັງ, ຕົ້ນໄມ້ດູ່, ຕົ້ນໄມ້ແດງ; ຄຳວ່າ ຊັບສົມບັດ ກວມເອົາ ເຮືອນຊານ, ໄຮ່ນາ, ຮົ່ວສວນ, ງົວ, ຄວາຍ, ລົດ, ທີ່ດິນ, ສະຕິປັນຍາ, ເຄື່ອງນຸ່ງ, ເຄື່ອງໃຊ້, ເຄື່ອງເອ້, ເຄື່ອງປະດັບ ... ສ່ວນບາງຄຳກໍມີຄວາມໝາຍແຄບ ໂດຍຊີ້ບອກສະເພາະແຕ່ຕົວມັນ ເອງ ຄື ໄມ້ຈິກ, ໄມ້ຮັງ, ດອກຈຳປາ, ງົວ, ຄວາຍ ...

1. 3. ວິທີການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ

ຜູ້ທີ່ເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄໍາແລ້ວ ຄວນຮູ້ຈັກນໍາເອົາຖ້ອຍຄໍາຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນມາໃຊ້ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ. ໃນການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນຄວນຄໍານຶງເຖິງບາງບັນຫາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. 3. 1. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາກົງກັບຄວາມໝາຍ

1). ເມື່ອເຮົາມີເຈດຕະນາຢາກໃຊ້ຄໍາໃຫ້ມີຄວາມໝາຍທາງກົງຕ້ອງລະວັງຢ່າໃຫ້ຜູ້ອື່ນຄິດໄປໃນທາງທີ່ມີຄວາມໝາຍທາງອ້ອມ ໂດຍໃຊ້ຄໍາໃຫ້ມີຄວາມໝາຍຊັດເຈນ ແລະເຂົ້າໃຈງ່າຍ.

2). ໃຊ້ຄໍາທີ່ບໍ່ເຮັດໃຫ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມໝາຍກວມລວມ. ຄໍາທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມໝາຍກວມລວມຄືຄໍາທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍໄດ້ຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງຄວາມໝາຍ.

3). ເລືອກໃຊ້ຄໍາທີ່ກົງກັບຄວາມຕ້ອງການ

4). ເລືອກໃຊ້ຄໍາທີ່ມີຄວາມໝາຍກ່ຽວເນື່ອງກັບຄໍາອື່ນໃຫ້ເໝາະສົມ ເຊັ່ນ ລາວຍືນຢູ່ເທິງຂົວ

ຫຼື ລາວຍືນຢູ່ກ້ອງຂົວ (ຂົວ: ເທິງ, ກ້ອງ, ຫົວ, ຫາງ, ສົນ)

1. 3. 2. ການໃຊ້ຄໍາໃຫ້ກົງກັບຄວາມນິຍົມຂອງຜູ້ທີ່ໃຊ້ພາສາດຽວກັນ: ຄໍາທີ່ມີຄວາມໝາຍດຽວກັນໃນພາສາໃດໜຶ່ງ ບາງເທື່ອອາດໃຊ້ແທນກັນໄດ້ ແຕ່ບາງເທື່ອອາດໃຊ້ແທນກັນບໍ່ໄດ້. ສິ່ງຕ່າງໆທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຂຶ້ນກັບຄວາມນິຍົມຂອງຜູ້ໃຊ້ພາສາດັ່ງກ່າວວ່າ ຄໍານັ້ນຕ້ອງໃຊ້ຄຽງຄູ່ໄປກັບຄໍາໃດ, ໃນກາລະເທສະໃດ ຫຼືໃນສະຖານະການໃດ. ຖ້າເຮົາໃຊ້ຜິດ ຫຼືສັບສົນ ອາດເຮັດໃຫ້ການສື່ສານບໍ່ສາມາດດໍາເນີນໄປຕາມຄວາມປະສົງຂອງເຮົາ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຕ້ອງມີຄວາມລະມັດລະວັງໃນການນໍາໃຊ້ ເພື່ອໃຫ້ການນໍາໃຊ້ຂອງເຮົາກົງກັບຄວາມນິຍົມດ້ານການນໍາໃຊ້ຂອງສັງຄົມ.

ຕົວຢ່າງ: ຄໍາທີ່ມີຄວາມໝາຍວ່າ ຫຼາຍ ໃນພາສາລາວມີໃຫ້ໃຊ້ຫຼາຍຄໍາ ແລະພວກເຮົາໃຊ້ມັນໃນສະຖານະການທີ່ແຕກຕ່າງກັນຕາມຄວາມນິຍົມຂອງສັງຄົມ ຄື ບີນີ້ຈະມີຜົນຕົກຫຼາຍກວ່າປີກາຍ, ມີຄົນນີ້ຜົນຕົກໜັກ, ບີນີ້ໝາກມ່ວງເປັນດົກ, ລາວມັກຄົນຜົມດົກ, ເຂົ້າເປັນຮວງດົກໜາ.

1. 3. 3. ການໃຊ້ຄໍາໃຫ້ເໝາະສົມກັບກາລະ-ເທສະ ແລະບຸກຄົນ: ນອກຈາກຈະໃຊ້ຄໍາກົງກັບຄວາມໝາຍ ແລະຄວາມນິຍົມຂອງສັງຄົມດັ່ງທີ່ກ່າວມານັ້ນແລ້ວ, ຍັງຈໍາເປັນຕ້ອງໃຊ້ໃຫ້ເໝາະສົມກັບກາລະ-ເທສະ ແລະບຸກຄົນອີກຄ້ວຍ ຈຶ່ງຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ການສື່ສານມີປະສິດທິຜົນ. ກ່ຽວກັບບັນຫານີ້ນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນຜ່ານມາແລ້ວໃນຊັ້ນມັດທະຍົມປາຍ (ມ. 7: ວິຊາພາສາລາວ ເຊິ່ງບັນຈຸພາກທີ່ເວົ້າເຖິງການໃຊ້ສັບຖືກຕໍາແໜ່ງຂອງການພົວພັນລະຫວ່າງຄົນກັບຄົນໃນສັງຄົມ). ບັນຫາທີ່ບັນຈຸໃນພາກນີ້ເຫັນວ່າມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການໃຊ້ຄໍາແທນນາມບອກບຸລຸດ ເຊິ່ງໃນພາສາລາວມີຫຼາຍຄໍາສັບໃຫ້ເລືອກໃຊ້ສໍາລັບແຕ່ລະບຸລຸດ ກໍຄືແຕ່ລະຈໍານວນ, ຄໍານໍາໜ້ານາມ, ຄໍາສະແດງອາການ, ຄໍາຂານຕອບ ແລະຄໍາອາລະປະນະ:

1). ຄໍາແທນນາມບອກບຸລຸດ, ບຸລຸດທີ່ໜຶ່ງຈໍານວນໜ້ອຍ: ຂ້ອຍ, ຂ້າພະເຈົ້າ, ເຮົາ, ...

2). ຄໍານໍາໜ້ານາມ: ພະນະທ່ານ, ທ່ານນາງ, ທ້າວ, ນາງ, ບັກ, ອີ, ໝໍ, ...

- 3). ຄຳສະແດງອາການ: ກິນ, ຮັບປະທານ, ສັນ, ສະເຫວີຍ, ...
- 4). ຄຳຂານຕອບ: ໂດຍ, ເຈົ້າ, ອີ, ເອີ, ບໍ່, ຫີ, ...
- 5). ຄຳອາລະປະນະ: ນ້ອມນະມັດສະການ, ນະມັດສະການ, ຮຽນ, ...

ການໃຊ້ຄຳເຫຼົ່ານີ້ໃນສະຖານທີ່ສາທາລະນະ ຫຼືໃນສະຖານທີ່ສຳຄັນ ຄວນໃຊ້ຄຳທີ່ສະແດງເຖິງຄວາມສຳຮວມ ແລະໃຫ້ຄວາມເຄົາລົບນັບຖືຕໍ່ສະຖານທີ່ ໃນໂອກາດທີ່ເປັນການປະຊຸມຢ່າງເປັນທາງການ ຍ່ອມເປັນເວລາທີ່ບໍ່ສົມຄວນທີ່ຈະໃຊ້ຖ້ອຍຄຳບໍ່ສຸພາບ ຫຼືສະແດງຄວາມເປັນກັນເອງ; ແຕ່ໃນສະຖານທີ່ດຽວກັນນັ້ນ ຖ້າໃນໂອກາດຈັດງານລ້ຽງສັງສັນ ກໍສາມາດໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ເປັນກັນເອງໄດ້ໂດຍຂຶ້ນກັບສະພາບຕົວຈິງຂອງງານ. ໃນການເວົ້າກັບບຸກຄົນທີ່ເຮົາເຄົາລົບນັບຖື ຄວນເລືອກໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ສຸພາບເພື່ອສະແດງເຖິງການໃຫ້ກຽດບຸກຄົນທີ່ເຮົານັບຖື; ແຕ່ເມື່ອເວົ້າກັບຄົນທີ່ເຮົາລ້ຽງເຄີຍ ຫຼືສະໜິດສະໜົມກໍສາມາດໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ເປັນກັນເອງໄດ້.

1. 3. 4. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳບໍ່ໃຫ້ຊ້ຳຊາກ: ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳບໍ່ໃຫ້ຊ້ຳຊາກ ຫຼືທີ່ເອີ້ນກັນວ່າ ການຮູ້ຈັກຄຳຢ່າງຫຼາກຫຼາຍ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງຄວາມອາດສາມາດໃນການເລືອກໃຊ້ຄຳໃຫ້ແຕກຕ່າງກັນອອກໄປໂດຍຄຳເຫຼົ່ານັ້ນອາດມີຄວາມໝາຍຄືກັນ ຫຼືຄ້າຍຄືກັນ.

ຕົວຢ່າງ 1: ລາວເປັນຄົນມັກລ້ຽງສັດ, ມັກປູກຕົ້ນໄມ້, ມັກແຕ່ງກິນເອງ, ມັກຟັງເພງ ແລະມັກຊົນນະບົດ.

ຕົວຢ່າງ 2: ລາວມີຄວາມສຸກກັບການລ້ຽງສັດ ແລະປູກຕົ້ນໄມ້, ພູມໃຈທີ່ໄດ້ແຕ່ງກິນເອງ, ມ່ວນຊື່ນລິ້ນເລິງກັບການຟັງເພງ ແລະມັກຊົນນະບົດ.

ຈາກສອງຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນີ້ ພວກເຮົາສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າ ຕົວຢ່າງ 1 ມີການໃຊ້ຄຳ ມັກຢ່າງຊ້ຳຊາກ ເປັນຈຳນວນເຖິງ 5 ເທື່ອ. ສ່ວນໃນຕົວຢ່າງ 2 ມີການເລືອກໃຊ້ຄຳສັບທີ່ມີຄວາມໝາຍຄ້າຍຄື ມັກ ຢ່າງຫຼາກຫຼາຍ ແລະໃຊ້ຄຳ ມັກ ພຽງເທື່ອດຽວເທົ່ານັ້ນ.

1. 3. 5. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໃຫ້ເຫັນພາບ: ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໃຫ້ເຫັນພາບ ຫຼືໃຫ້ເກີດມິມະໂນພາບ ໝາຍເຖິງການໃຊ້ຄຳທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານສາມາດສຳນຶກເຫັນພາບເໝືອນກັບວ່າຕົນເອງໄດ້ສຳຜັດກັບສິ່ງນັ້ນໆ.

ຕົວຢ່າງ:

ຍາມພັກໂຮງຮຽນຢູ່ທີ່ມະຫາວິທະຍາໄລບໍ່ມີນັກສຶກສາຈັກຄົນ, ມະຫາວິທະຍາໄລງຽບສະຫງັດ / ງຽບມິດຊິດ / ງຽບເຫງົາ. ຄຳວ່າ ງຽບສະຫງັດ / ງຽບມິດຊິດ / ງຽບເຫງົາ ສາມາດເຮັດໃຫ້ນຶກເຫັນພາບຂອງຄວາມງຽບແຕກຕ່າງກັນ.

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ທັງໝົດທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ຖ້ອຍຄຳໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ຄື ສາມາດຖ່າຍທອດຄວາມຄິດຄວາມຮູ້ສຶກຂອງເຮົາໄປຍັງຜູ້ອື່ນໄດ້ຕາມທີ່ເຮົາຕ້ອງການ. ແຕ່ໃນການສື່ສານຂອງມະນຸດນັ້ນ ນອກຈາກຈະຄຳນຶງເຖິງການຖ່າຍທອດຄວາມຄິດໃຫ້ກົງກັບຄວາມຕ້ອງການ

ແລ້ວ, ໃນບາງຄັ້ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຄວາມເປັນມິດຕະພາບ ແລະມະນຸດສຳພັນອີກດ້ວຍ. ແນ່ນອນວ່າການໃຊ້ພາສາເພື່ອສື່ສານເຊິ່ງກັນ ແລະກັນໃນແຕ່ລະຄັ້ງ ມະນຸດຍ່ອມປາດຖະໜາຢາກທຳຄວາມເຂົ້າໃຈອັນດີ, ຢາກສ້າງໄມຕິຈິດມິດຕະພາບອັນສວຍງາມ ແລະຢາກກໍ່ໃຫ້ເກີດມະນຸດສຳພັນອັນດີຕໍ່ກັນ; ເພາະສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ເຫັນວ່າຖືກຕ້ອງທີ່ສຸດ, ເໝາະສົມທີ່ສຸດ ແລະຊັດເຈນທີ່ສຸດ ເທົ່າທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະສາມາດເລືອກໃຊ້ໄດ້ ຄື

1). ຖ້າເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກໃນໃຈວ່າ ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຂາດຄວາມສາມາດໃນການເຮັດວຽກງານໃດໜຶ່ງ ຫຼືຂາດຄວາມສາມາດໃນທຸກໆດ້ານ. ຖ້າເຮົາຈະເວົ້າທາງກົງໂລດວ່າ ບຸກຄົນໆນີ້ຂາດຄວາມສາມາດ ແລະໄຮ້ປະໂຫຍດ ຍ່ອມບໍ່ສົມຄວນ. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ ຫຼືຄຳແນວນີ້ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະເປັນຄວາມຈິງ ແຕ່ກໍ່ຈະພາໃຫ້ເຂົາມີຄວາມເສຍອົກເສຍໃຈ, ໝົດກຳລັງໃຈ, ທ້ຖອຍໃຈ ແລະກໍ່ອາດຈະກາຍເປັນຄົນເສຍທາດຂາດຄຸນກຳເປັນໄດ້. ພ້ອມກັນນີ້ ຍັງເປັນການສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເຮົາເປັນຄົນບໍ່ມີມາລະຍາດໃນການເວົ້າຈາ, ຂາດຄວາມເມດຕາກະລຸນາ ຫຼືບໍ່ເຫັນອົກເຫັນໃຈຜູ້ອື່ນ. ເພາະສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຕ້ອງມີຄວາມລະມັດລະວັງ ແລະພະຍາຍາມຊອກຫາຖ້ອຍຄຳທີ່ເໝາະສົມມານຳໃຊ້ໃນທາງທີ່ເປັນການປອບໃຈ, ໃຫ້ກຳລັງໃຈ ຫຼືຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມ ເຊັ່ນ ວຽກງານນີ້ເປັນວຽກງານທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ, ມັນຕ້ອງການຄົນທີ່ມີຄວາມສາມາດສູງ, ເພາະສະນັ້ນ, ຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ; ພ້ອມກັນນີ້ ກໍ່ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຮຳຮຽນຈາກຜູ້ທີ່ມີປະສົບການທາງດ້ານນີ້ມາກ່ອນ ແລະອື່ນໆ.

2). ຖ້າເຮົາຫາກສັງເກດເຫັນວ່າ ເພື່ອນຮ່ວມງານເຮົາຄົນໃດຄົນໜຶ່ງມີບັນຫາມັກຜິດຂ້ອງຕ້ອງຖຽງກັບຜູ້ອື່ນຢູ່ເລື້ອຍໆ, ເຮົາອາດຈະເວົ້າກັບເຂົາວ່າ ເປັນຄົນຄວນຮຽນຮູ້ການມີຄວາມອົດທົນ, ອົດກັນ ແລະອົດອ່ອມ; ການຜິດຂ້ອງຕ້ອງຖຽງກັນເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ, ອາດຈະນຳມາເຊິ່ງຄວາມເຈັບປວດ ແລະສູນເສຍຄວາມເປັນຍາດຕິພົນ້ອງ ຫຼືເພື່ອນມິດ; ຜິດເລັກຜິດໜ້ອຍ ກໍ່ໃຫ້ອະໄພກັນ; ການໃຫ້ອະໄພກັນເປັນປະເພນີອັນດີງາມຂອງມະນຸດ.

3). ຖ້າເຮົາພົບເຫັນໃຜຜູ້ໜຶ່ງກະທຳຄວາມຜິດ ເຮົາຄວນຈະປອບໃຈ ຫຼືໃຫ້ກຳລັງໃຈເຂົາວ່າ ສັດສີ່ຕົນຍັງຮູ້ພະລາດ ນັກປາດຍັງຮູ້ຫຼົງຄວາມ, ເຮົາເຮັດຜິດພາດໄປພຽງຄັ້ງດຽວ ຖ້າເຮົາຮູ້ສຳນຶກ ແລະຮູ້ປ່ຽນແປງ ເຮົາກໍ່ສາມາດກັບມາເປັນຄົນດີໄດ້, ໂອກາດຍັງມີທີ່ເຮົາຈະສາມາດພິສູດຕົນເອງໄດ້ວ່າ ເຮົາກໍ່ສາມາດເຮັດດີໄດ້ ເໝືອນກັບຄົນອື່ນ, ມື້ອື່ນຍັງມີ ມື້ອື່ນຍັງເປັນມື້ທີ່ລໍຄອຍໃຫ້ໂອກາດໃນຄວາມຜິດພາດຂອງມື້ນີ້ ...

2. ການໃຊ້ສຳນວນ

ຄຳວ່າສຳນວນໃນບົດນີ້ມີຈຸດປະສົງຢາກເນັ້ນໜັກ ແລະໝາຍເຖິງບັນດາຖ້ອຍຄຳທີ່ຮຽງກັນໄວ້ຢ່າງຕາຍຕົວໃນພາສາລາວ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດສະຫຼັບ ຫຼືຕັດອອກຈາກກັນໄດ້ ຫຼືດັ່ງທີ່ເຄີຍເອີ້ນກັນວ່າ ວະລີຄົງຕົວນັ້ນເອງ ດັ່ງນັ້ນ, ຄຳວ່າສຳນວນໃນພາກນີ້ມີຄວາມແຕກຕ່າງໄປຈາກຄຳວ່າສຳນວນພາສາທີ່ໃຊ້ທົ່ວໄປ.

ສໍານວນໃນທີ່ນີ້ມີຄວາມໝາຍກວມເອົາທັງ ຄໍາໂສກ, ຄໍາໂອມ, ຄໍາທວາຍ, ຄໍາຜະຫຍາ, ຄໍາສຸພາສິດ ແລະ ຄໍາໂຕງໂຕຍ ເຊິ່ງໃນເວລາໃຊ້ພວກມັນມີຄວາມສັບສົນບິນເປັນພິເສດ.

ຄົນແຕ່ລະຊາດແຕ່ລະພາສາຍ່ອມມີສໍານວນ, ຄໍາໂສກ, ຄໍາໂອມ, ຄໍາທວາຍ, ຄໍາສອນ, ຄໍາຜະຫຍາ, ຄໍາສຸພາສິດ ແລະຄໍາໂຕງໂຕຍ ໃຊ້ເປັນຂອງຕົນເອງ. ບາງເທື່ອເນື້ອໃນບາງບົດຂອງຄໍາຈໍາພວກນີ້ອາດມີຄວາມໝາຍຄືກັນ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະຢູ່ໃນພາສາທີ່ແຕກຕ່າງກັນກໍຕາມ ເຊັ່ນ ເອົາຖ່ານຫິນໄປຂາຍເມືອງນິວຄາສເຊິນ ເຊິ່ງກົງກັບສຸພາສິດຂອງລາວ ສອນແຂ້ລອຍນໍ້າ. ທັງສອງສຸພາສິດນີ້ມີຄວາມໝາຍວ່າ ໃຫ້ສິ່ງທີ່ຜູ້ຮັບມີຢູ່ແລ້ວ ຍ່ອມບໍ່ໄດ້ປະໂຫຍດຫຍັງ.

2. 1. ການພິຈາລະນາສໍານວນລາວ

ໃນການພິຈາລະນາສໍານວນລາວ ເຮົາອາດສັງເກດຈໍານວນຄໍາທີ່ປະກອບຂຶ້ນເປັນສໍານວນນັ້ນໆ ແລະສັງເກດວ່າ ມີສຽງສໍາຜັດຄ່ອງກັນ ຫຼືບໍ່. ນອກຈາກນັ້ນ ເຮົາຍັງສາມາດສັງເກດໄດ້ອີກວ່າ ສໍານວນນັ້ນໆ ມີລັກສະນະເປັນກຸ່ມຄໍາ (ວະລີ) ຫຼືປະໂຫຍກ.

2. 1. 1. ປະເພດມີສຽງສໍາຜັດ

ຈາກການສັງເກດ ແລະພິຈາລະນາຈໍານວນຄໍາ ແລະສຽງໃນຈໍານວນຂອງພາສາທີ່ມັກໃຊ້ສຽງສໍາຜັດສ່ວນຫຼາຍຈະມີຈໍານວນຄໍາຮຽງກັນຢູ່ຕັ້ງແຕ່ 3 ຄໍາເຖິງ 16 ຄໍາ; ບາງສໍານວນມີລັກສະນະເປັນກຸ່ມຄໍາ (ວະລີ) ແລະບາງສໍານວນເປັນປະໂຫຍກ ເຊິ່ງມີທັງປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວ ແລະປະໂຫຍກຫຼາຍໃຈຄວາມ ດັ່ງໃນບັນດາຕົວຢ່າງຕ່າງໆຕໍ່ໄປນີ້:

- 1). ຮຽງກັນ 3 ຄໍາ: ເງົາຕາມຕົວ, ກ້າງຂວາງຄໍ, ເຂົ້າຈໍາເຂົ້າ
- 2). ຮຽງກັນ 4 ຄໍາ: ຄໍຂາດບາດຕາຍ, ນໍ້າໃສໃຈຈິງ, ເຂົ້າຍາກໝາກແພງ, ເລືອດເນື້ອເຊື້ອໄຂ, ຕົ້ນຮ້າຍປາຍດີ, ຫູ້ໜັງທັງເທ, ເຫຼັກຫຼາຍກວ່າຖ່ານ, ໃຈດີສູ້ເສືອ, ກະຕ່າຍຕີນຕູມ
- 3). ຮຽງກັນ 5 ຄໍາ: ຄົນຕາຍຂາຍຄົນເປັນ
- 4). ຮຽງກັນ 6 ຄໍາ: ຂ້າບໍ່ຕາຍຂາຍບໍ່ຂາດ, ຄົດໃນຂໍ້ໃນກະດູກ, ຈັບໃຫ້ໝັ້ນຄັນໃຫ້ຕາຍ, ຊັບໃນດິນສິນໃນນໍ້າ, ນົກມີຫູໜູມີປີກ, ນໍ້າເພິ່ງເຮືອເສືອເພິ່ງປ່າ, ເຮືອນເຄີຍຢູ່ອູ່ເຄີຍນອນ, ຫວານເປັນລົມຂົມເປັນຢາ, ຂີ້ຊ້າງລອດ ຂີ້ມອດຄ້າງ, ຫຼັງສູ້ພ້າໜ້າສູ້ດິນ, ສາບານເຈັດວັດເຈັດວາ.
- 5). ຮຽງກັນ 7 ຄໍາ: ຜົວເປັນເພຍເມຍຊ່າງເວົ້າ (ຜົວເປັນເພຍຍ້ອນເມຍພາຮູ້), ຊ້າງເຂົ້ານາອາດຍາເຂົ້າບ້ານ, ກິນຝັງນີ້ໄປຂີ້ຝັງນັ້ນ, ສິບປາກເວົ້າບໍ່ທໍ່ຕາເຫັນ.

- 6). ຮຽງກັນ 8 ຄຳ: ກິນຢູ່ກັບປາກຢາກຢູ່ກັບທ້ອງ, ຄັບທີ່ຢູ່ໄດ້ຄັບໃຈຢູ່ຍາກ, ຄວາມຮູ້ຖ້ວມທົວເອົາຕົວບໍ່ລອດ, ຕົກນ້ຳບໍ່ໄຫຼຕົກໄຟບໍ່ໄໝ້, ນ້ຳຊັນໄວ້ໃນນ້ຳໃສ່ໄວ້ນອກ, ຮັກງົວໃຫ້ຜູກຮັກລູກໃຫ້ດີ, ຊ່າງມືມັນຍາກ ຊ່າງປາກມັນງ່າຍ, ຮັກຊ້ຳຕື່ມແພງແດງຊ້ຳຕື່ມຍ້ອມ, ເພື່ອນກິນຫາງ່າຍເພື່ອນຕາຍຫາຍາກ.
- 7). ຮຽງກັນ 9 ຄຳ (ຄຳທວາຍ): ກົກພໍກຳ ລຳພໍກອດ ຍອດດຳບົກ, ໂຕຫຍັງບໍ່ມີໄສ້ ຮູໄລ່ກິນຄົນ, ພິນ້ອງບໍ່ຫຼາຍໃຫ້ທຳສະຫາຍຕື່ມ.
- 8). ຮຽງກັນ 10 ຄຳ: ພົບຄົນໃຫ້ເບິ່ງໜ້າ ຊື້ຜ້າໃຫ້ເບິ່ງເນື້ອ, ປັກລອບໃຫ້ໝັ້ນກູ້ ເຈົ້າຊູ້ໃຫ້ໝັ້ນກຽວ, ເບິ່ງຊ້າງໃຫ້ເບິ່ງຫາງ ເບິ່ງນາງໃຫ້ເບິ່ງແມ່, ນ້ຳມາກປາກິນມົດ ນ້ຳລົດມົດກິນປາ, ເອົາລູກເຂົາມາລ້ຽງ ເອົາໝັ້ງເຂົາມາອົມ, ຂວັນກິນອີ່ມຢ່າໜີ ຂວັນກິນພິຢ່າຜ່າຍ (ຄຳໂອມ), ແຫວນດີກໍຍ້ອນທົວ ຜົວດີກໍຍ້ອນເມຍ, ຜູ້ກິນໆພໍຮາກ ຜູ້ຢາກໆພໍຕາຍ.
- 9). ຮຽງກັນ 11 ຄຳ: ຮົ່ວຫຼາຍຫຼັກຈິ່ງໝັ້ນ ພິນ້ອງຫຼາຍຊັ້ນຈິ່ງດີ.
- 10). ຮຽງກັນ 12 ຄຳ: ບຸກເຮືອນຕາມໃຈຜູ້ຢູ່ ຜູກອູ່ຕາມໃຈຜູ້ນອນ, ຫຼິ້ນກັບໝາໆເລຍປາກ ຫຼິ້ນກັບສາກໆຖືກທົວ, ໝາຍໄຮ່ໃຫ້ສຸດຕາ ໝາຍນາໃຫ້ສຸດສຽງຮ້ອງ, ມີເມຍໃຫ້ຊ່າງຍ້ອງ ມີພິນ້ອງໃຫ້ໝັ້ນຍື່ນຢາມ.
- 11). ຮຽງກັນ 13 ຄຳ: ຢາກຂ້າເພິ່ນໂຕຕາຍ ຢາກໃຫ້ເພິ່ນຈິບຫາຍ ໂຕວາຍວອດ
- 12). ຮຽງກັນ 14 ຄຳ: ພົບຄົນດີມີສີແກ່ຕົວ ພົບຄົນຊົ່ວພາຕົວໝັ້ນໝອງ
- 13). ຮຽງກັນ 15 ຄຳ: ຜົມບໍ່ຫຼາຍໃຫ້ຕື່ມຊ້ອງ ພິນ້ອງບໍ່ຫຼາຍໃຫ້ຕື່ມສ່ຽວຕື່ມເກີ, ໜູກັດຫູກຈິ່ງຮູ້ຄຸນແມວ ລູກແຂວນແອວຈິ່ງຮູ້ຄຸນພໍ່ແມ່, ເປັນຄົນໃຫ້ປຽບນົກເຈົ້າຄອຍໜອງ ຢ່າປຸນປອງນົກຍາງຂາວລ້ວນ (ຄຳສອນ)
- 14). ຮຽງກັນ 16 ຄຳ: ແກ້ວບໍ່ຜັດສາມປີເປັນແຮ່ ພິນ້ອງບໍ່ແວ່ສາມປີເປັນຜູ້ອື່ນ, ຊິຖົ່ມນ້ຳລາຍໃຫ້ຫຼຽວ ເບິ່ງປ່ອງ ຊິເຕັ້ນຂາມຮ່ອງໃຫ້ຫຼຽວເບິ່ງໜາມ.

ສຳນວນລາວນອກຈາກມີລັກສະນະສຳຜັດ ແລະມັກຢູ່ຮຽງກັນແຕ່ 3 ເຖິງ 16 ຄຳດັ່ງທີ່ໄດ້ຍົກຕົວຢ່າງມາຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວຍັງມັກສຳຜັດ ແລະຢູ່ຮຽງກັນເປັນບົດ ເຊິ່ງສາມາດບັນຈຸຈຳນວນຄຳສັບໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 16 ຄຳຂຶ້ນໄປ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຝົນຊິຕົກໃຫ້ເບິ່ງດາວດິນ ຝົນຊິລິນໃຫ້ເບິ່ງດາວຊ້າງ ຊູ້ຊິຮ້າງໃຫ້ເບິ່ງສາຍຕາ
- ຕົກໝູ່ຂຸນຊ່ວຍຂຸນເກືອມ້າ ຕົກໝູ່ຂ້າຊ່ວຍຂ້າພາຍໂຊນ ຕົກໝູ່ໂຈນຊ່ວຍຫາມໄຫເຫຼົ້າ
- ສີຊົມຊື່ນ ຮິນເມືອງພົມ ສົມຢູ່ສ້າງ ມ້າງສັງໂຄ ໂພທິສັດ ວັດພະເຈົ້າ ເຕົ້າໂຮມພົນ

2. 1. 2. ປະເພດບໍ່ມີສຽງສຳຜັດ

ນອກຈາກປະເພດມີສຽງສຳຜັດ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ ຍັງມີສຳນວນທີ່ບໍ່ມີສຽງສຳຜັດ ເຊິ່ງມີຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນພາສາລາວ. ສຳນວນທີ່ບໍ່ມີສຽງສຳຜັດສ່ວນຫຼາຍມັກປະກອບດ້ວຍຈຳນວນຄຳແຕ່ 2 ຄຳ ຫາ 7 ຄຳ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1). ຮຽງກັນ 2 ຄຳ: ງົມມືດ, ຄວັນຫຼົງ, ຂວ້າບາດ, ຈົນມູມ, ຕັດບົດ
- 2) ຮຽງກັນ 3 ຄຳ: ດາບສອງຄົມ, ຕາຍດາບໜ້າ, ຖ່ານໄຟເກົ່າ, ນົກສອງຫົວ
- 3). ຮຽງກັນ 4 ຄຳ: ກໍ່ແລ້ວຕ້ອງສານ, ກິ່ງທອງໃບຍົກ, ກິນນ້ຳໃຕ້ສອກ, ກິນປູນຮ້ອນທ້ອງ, ເຈົ້າຖ້ອຍໝໍ ຄວາມ, ຈັບປາສອງມື, ໜ້າພະໃຈມານ, ຂີ້ໝີ່ນກັບປູນ
- 4). ຮຽງກັນ 5 ຄຳ: ຕີງໃຫ້ຫຼັງຫັກ, ແຫວກຫຍ້າໃຫ້ຈູຕີນ, ນ້ຳຂຶ້ນໃຫ້ຮີບຕັກ, ນ້ຳຕາເຊັດຫົວເຂົ້າ, ຝາກ ຊິ້ນໄວ້ນ້ຳເສືອ, ແກວ່ງຄ້ອນກາຍໝາກມ່ວງ, ຕີນຊ້າງຢຽບປາກນົກ, ນົກເຄົ້າທ້ວງຕາແມ່, ຈັບປູໃສ່ກະດັງ
- 5). ຮຽງກັນ 6 ຄຳ: ບ້ານເມືອງມີຂີ້ມີແປ, ຍ່ຽວບໍ່ຫວິດຕີນສິ້ນ, ກິນບໍ່ແຊບນອນບໍ່ຫຼັບ, ພິກໜ້າມີເປັນຫຼັງມື
- 6). ຮຽງກັນ 7 ຄຳ: ບໍ່ຮູ້ຈັກທົນອນປາຍຕີນ, ງົມເຂັ້ມໃນມະຫາສະໝຸດ

ເມື່ອສະຫຼຸບລວມແລ້ວຈະເຫັນໄດ້ວ່າ / ລັກສະນະໂດດເດັ່ນຂອງສຳນວນລາວແມ່ນເປັນສຳນວນມີ ຄາລົມຄົມຄາຍ, ໃຊ້ຖ້ອຍຄຳກະທັດຮັດ ແຕ່ມີເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນ ແລະມີຄວາມໝາຍເລິກເຊິ່ງ / ສຳນວນເຫຼົ່ານີ້ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນໝູ່ມະຫາຊົນ. ຄົນລາວນິຍົມໃຊ້ສຳນວນເຫຼົ່ານີ້ເຂົ້າໃນຫຼາຍກາລະ-ເທສະ ແລະຫຼາຍສະຖານະການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ທັງໃນຮູບຂອງພາສາເວົ້າ ແລະພາສາຂຽນ. ຄົນລາວເກືອບທຸກ ຊັ້ນຄົນສາມາດເຂົ້າໃຈສຳນວນຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ດີ ເພາະເປັນປະເພດວັນນະຄະດີທີ່ເລົ່າປາກຕໍ່ປາກກັນມາຕັ້ງ ແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ. ນີ້ນັບວ່າເປັນມໍລະດົກທາງພາສາທີ່ຕົກທອດຈາກຄົນລາວໃນສະໄໝບູຮານ ມາສູ່ຄົນລາວໃນປັດຈຸບັນ. ນະທີ່ນີ້ເປັນໜ້າທີ່ຂອງຄົນລາວໝົດທຸກຄົນ ທີ່ຈະຕ້ອງຊ່ວຍກັນອະນຸລັກຮັກສາ ມໍລະດົກນີ້ໄວ້ໃຫ້ຍືນຍົງຄົງຕົວຄູ່ກັບຄົນລາວຕະຫຼອດໄປ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງໃນແງ່ຂອງການນຳໃຊ້ໃຫ້ ກວ້າງຂວາງ ແລະມີປະສິດທິຜົນເທົ່າທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະສາມາດເຮັດໄດ້.

2. 2. ການໃຊ້ສຳນວນລາວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ

ການໃຊ້ສຳນວນລາວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນມີຫຼັກການທົ່ວໆໄປ ຄືກັນກັບການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ ຄື ໃຊ້ໃຫ້ ຖືກຕ້ອງ ແລະເໝາະສົມກັບກາລະ-ເທສະ ກໍຄືສະຖານະການຕ່າງໆ. ຕໍ່ໄປນີ້ຈະໄດ້ນຳສະເໜີບາງຕົວຢ່າງ ໃນການໃຊ້ສຳນວນຕ່າງໆ ພ້ອມທັງຄວາມໝາຍຂອງມັນ ເຊິ່ງເຫັນວ່າຈະເປັນແນວທາງອັນດີໃຫ້ແກ່ ການນຳໃຊ້ສຳນວນຕ່າງໆໃນພາສາລາວ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກະຕ່າຍຕີນຕູມ: ເມື່ອມີເຫດການອັນໃດອັນໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນ ເຊິ່ງບໍ່ທັນໄດ້ເພິ່ງຄິດພິຈາລະນາໃຫ້ຖີ່ ຖ້ວນ ກໍຕີນຕົກໃຈເກີນກວ່າເຫດ / ເຊັ່ນ ເມື່ອໄດ້ຮັບຂ່າວກ່ຽວກັບເລື່ອງອຸບັດຕິເຫດນັ້ນ ລາວກໍຮ້ອງໄຫ້ໄວຍ ວາຍຂຶ້ນ ເໝືອນກະຕ່າຍຕີນຕູມເອົາໂລດ; ແຕ່ທີ່ຈິງແລ້ວບໍ່ມີໃຜໄດ້ຮັບບາດເຈັບຈາກອຸບັດເຫດຄັ້ງນີ້ເລີຍ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ້າງຂວາງຄໍ: ເຂົ້າໄປຢູ່ ຫຼືແຊກຊ້ອນຢູ່ໃນເລື່ອງຂອງຜູ້ອື່ນ ເຊັ່ນ ບ່ອຍໃຫ້ພວກເຂົາລົມ ກັນສອງຄົນຈະດີກວ່າ, ພວກເຮົາຢ່າໄປເປັນກ້າງຂວາງຄໍເຂົາເລີຍ.

ຕົວຢ່າງ 3: ຂີ້ໝິ້ນກັບບູນ: ຂັດແຍ່ງ ຫຼືຜິດຖຽງກັນໂລດ ຖ້າເຂົ້າໃກ້ກັນ ຫຼືຢູ່ໃກ້ກັນ ເຊັ່ນ ພວກເຂົາສອງ ຄົນນີ້ເຫັນໜ້າກັນ ກໍຜິດກັນໂລດເໝືອນຂີ້ໝິ້ນກັບບູນບໍ່ມີຜິດ.

ຕົວຢ່າງ 4: ຄົດໃນຂໍ້ ຈຶ່ງໃນກະດູກ: ຄວາມຄົດໂກງ ຫຼືບໍ່ຊື່ສັດຂອງຄົນມີຢູ່ໃນນິໄສສັນດານ ເຊັ່ນ ລາວເປັນ ຄົນປະເພດທີ່ເອີ້ນວ່າ ຄົດໃນຂໍ້ ຈຶ່ງໃນກະດູກ ເຊິ່ງພວກເຮົາບໍ່ຄວນໄວ້ໃຈ ຫຼືເອົາເປັນໝູ່ເພື່ອນ.

ຕົວຢ່າງ 5: ຄົນຕາຍຂາຍຄົນເປັນ: ການທີ່ຕ້ອງເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອຈັດງານຊາປະນະກິດສົບຢ່າງຟຸມ ເພື່ອຍເກີນຄວາມເປັນຈິງ ເປັນເຫດໃຫ້ຜູ້ທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ພົບຄວາມເດືອດຮ້ອນພາຍຫຼັງ ເຊັ່ນ ເຮົາບໍ່ຄວນເອົາ ແບບຢ່າງການຈັດງານຊາປະນະກິດສົບຢ່າງຟຸມເພື່ອຍຂອງໃຜບາງຄົນ, ຄວນເຮັດຕາມຄວາມອາດສາມາດ ຂອງຕົນເອງດີກວ່າ, ຈັກໜ້ອຍຊິໄດ້ຊື່ວ່າ ຄົນຕາຍຂາຍຄົນເປັນ.

ຕົວຢ່າງ 6: ງົມເຂັ້ມໃນທະເລ: ການເຮັດອັນໃດອັນໜຶ່ງ ເຊິ່ງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ຈົນເກືອບຈະເວົ້າໄດ້ວ່າ ສຸດວິໄສທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ສໍາເລັດ ເຊັ່ນ ການທີ່ຈະຫາຄົນດີມີຄຸນນະທໍາ ແລະມີຄວາມສາມາດພຽງພໍມາຮັບຕໍາ ແໜ່ງວຽກງານທີ່ສໍາຄັນນັ້ນ ມັນຍາກເໝືອນງົມເຂັ້ມໃນທະເລ.

ຕົວຢ່າງ 7: ເງົາຕາມຕົວ: ຜົນຂອງກໍາທີ່ທໍາສະໜອງຜູ້ກະທໍາກໍາໃດໜຶ່ງໄວ້ ເຊັ່ນ ຄົນສະໄໝປັດຈຸບັນບໍ່ ຄ່ອຍເຊື່ອເລື່ອງກົດແຫ່ງກໍາວ່າມີຈິງ ແລະຕິດຕາມຕົວເຮົາເໝືອນເງົາຕາມຕົວ.

ຕົວຢ່າງ 8: ຈັບປາສອງມື: ມີຈິດໃຈບໍ່ແນ່ນອນ, ເຮັດຫຼາຍຢ່າງທີ່ຍາກໃນເວລາດຽວກັນ ເຊິ່ງມີໂອກາດ ຜິດພາດ ຫຼືບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນດີເທົ່າທີ່ຄວນ ເຊັ່ນ ການມີຄົນຮັກຫຼາຍຄົນໃນເວລາດຽວກັນມັນບໍ່ຄ່ອຍດີ, ມັນເຖິງ ເວລາແລ້ວທີ່ຈະຕົກລົງໃຈເລືອກໃຜຜູ້ໜຶ່ງ, ຢ່າຈັບສອງມື ເຊິ່ງສຸດທ້າຍອາດຈະບໍ່ໄດ້ໃຜເລີຍ.

ຕົວຢ່າງ 9: ໃຈດີສູ້ເສືອ: ການທໍາຈິດໃຈໃຫ້ດີ, ສະຫງົບ, ກ້າຫານ ແລະບໍ່ຫຼົບຫຼີກ ເພື່ອປະເຊີນໜ້າກັບທຸກ ຄົນທີ່ເໜືອກວ່າຕົນເອງ ເຊິ່ງຕົນເອງມີຄວາມຍ້ານກົວ ເຊັ່ນ ເຮັດໃຈດີສູ້ເສືອໄວ້ຈະເປັນການດີ ແລ້ວຈະ ສາມາດຕັດສິເອງວ່າ ໃຜຜິດໃຜຖືກ.

ເມື່ອເຮົາສາມາດໃຊ້ສໍານວນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມໝາຍ ແລະເໝາະສົມກັບກາລະ-ເທສະ ແລະ ສະຖານະການແລ້ວ ພາສາທີ່ເຮົາໃຊ້ໃນການສື່ສານກໍຈະມີຄວາມສວຍງາມ ແລະມີລົດຊາດຍິ່ງໆຂຶ້ນກວ່າ ເກົ່າ.

ເທົ່າທີ່ໄດ້ນໍາສະເໜີຜ່ານມາ ຈະສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ສໍານວນໃນພາສາລາວມີຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ທັງ ເປັນສໍານວນທີ່ໜ້າສົນໃຈ ແລະສົມຄວນແກ່ການຈົດຈໍາໄວ້ເພື່ອໃຫ້ມີຄັງສໍານວນທີ່ພຽງພໍໃນການນໍາໃຊ້ຢ່າງ ອຸດົມສົມບູນ ແລະບໍ່ຊໍ້າຊາກ. ສໍານວນຕ່າງໆທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນຫຼາຍມີມາຕັ້ງແຕ່ບູຮານນະການ ແລະ ເມື່ອການເວລາຜ່ານໄປ ກໍມີສໍານວນໃໝ່ໆເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຕາມສະພາບການ ແລະຄວາມນິຍົມຂອງ ສັງຄົມ. ບາງສໍານວນເກົ່າແກ່ ແຕ່ມີຄວາມໝາຍເລິກເຊິ່ງ ຄາລົມຄົມຄາຍ ກໍຍັງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ແລະນິຍົມຊົມ ຊອບຂອງປວງຊົນ ທັງສາມາດຢູ່ໄດ້ຍາວນານ; ສໍານວນໃດຕໍ່າຕື້ນ, ໃຊ້ພາສາບໍ່ຄ່ອຍນັ້ນນວນ, ບໍ່ເປັນທີ່ ນິຍົມຊົມຊອບຂອງປວງຊົນ ກໍຈະຄ່ອຍສູນຫາຍໄປຈາກຄວາມຊົງຈໍາ ແລະຈາກການນໍາໃຊ້ຂອງສັງຄົມ. ຫາກຄົນເຮົາຮູ້ຈັກນໍາໃຊ້ສໍານວນຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ດີ ກໍຈະນໍາປະໂຫຍດອັນໃຫຍ່ຫຼວງມາສູ່ຕົນເອງ ແລະ

ສັງຄົມ; ທັງເປັນການຊ່ວຍອະນຸລັກຮັກສາ ແລະພັດທະນາສົມບັດອັນລ້ຳຄ່າທາງດ້ານວັດທະນະທຳທາງ
ພາສາຂອງລາວໄວ້ໃຫ້ຍັງຍືນຕະຫຼອດໄປອີກດ້ວຍ.

3. ການໃຊ້ປະໂຫຍກ

ນອກຈາກຜູ້ໃຊ້ພາສາຈະຕ້ອງໄດ້ລະມັດລະວັງໃນການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳ ແລະສຳນວນແລ້ວ ຜູ້ໃຊ້ພາສາ
ຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການໃຊ້ປະໂຫຍກອີກດ້ວຍ. ການໃຊ້ປະໂຫຍກໃນພາສາລາວ
ຄວນໃຊ້ປະໂຫຍກໃຫ້ຖືກຫຼັກໄວຍາກອນລາວ, ບໍ່ຄຸມເຄືອ, ກະທັດຮັດ, ປານິດ ແລະປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ສຳພັນ
ກັນດີໂດຍການໃຊ້ຄຳເຊື່ອມ ຫຼືຄຳຕໍ່ທີ່ຖືກຕ້ອງ.

3. 1. ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ຖືກຫຼັກໄວຍາກອນ

ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ຈະຖືກຫຼັກໄວຍາກອນ ຫຼືບໍ່ ແມ່ນຂຶ້ນກັບສາມບັນຫາໃຫຍ່ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້

3. 1. 1. ຄວາມໝາຍຂອງບັນດາຄຳທີ່ປະກອບເຂົ້າກັນເປັນປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກອາດຈະຜິດຫຼັກໄວຍາກອນໄດ້ ຖ້າວ່າ ຄວາມໝາຍຂອງບັນດາຄຳທີ່ປະກອບເຂົ້າເປັນປະ
ໂຫຍກນັ້ນບໍ່ສົມຄວນນຳມາໃຊ້ຮ່ວມກັນໄດ້ ເຊັ່ນ ແວວຕາຂອງເຂົາເຕັມໄປດ້ວຍນ້ຳຕາແຫ່ງຄວາມຕື່ນຕັນ
ໃຈ (ຄວນໃຊ້ຄຳ ດວງຕາ ແທນໃຫ້ ແວວຕາ) ຄວາມໝາຍຂອງຄຳນີ້

3. 1. 2. ຈຳນວນຄຳໃນປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກອາດຈະຜິດຫຼັກໄວຍາກອນໄດ້ ຖ້າວ່າ ປະໂຫຍກຂາດຄຳທີ່ຈຳເປັນ ຫຼືມີຄຳທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ
ເຊັ່ນ ເຂົາເປັນເຂັ້ມແຂງ ແລະອົດທົນ. ຄົນ: ເປັນຄຳທີ່ຈຳເປັນ ເຊິ່ງຄວນຕື່ມໃສ່ລະຫວ່າງກາງຂອງ ເປັນ
ແລະເຂັ້ມແຂງ ເຊິ່ງຈະໄດ້ປະໂຫຍກທີ່ວ່າ ເຂົາເປັນຄົນເຂັ້ມແຂງ ແລະອົດທົນ; ຖ້າທຸກຄົນຄວນຮູ້ຈັກ
ຮັກສາຄວາມສະອາດ ບ້ານເມືອງຂອງພວກເຮົາກໍຈະສະອາດງາມຕາຂຶ້ນຕື່ມ. ຄວນ: ເປັນຄຳທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ
ແລະຄວນຕັດອອກ ໂດຍຈະໄດ້ປະໂຫຍກທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກໄວຍາກອນ: ຖ້າທຸກຄົນຮູ້ຈັກຮັກສາຄວາມ
ສະອາດ ບ້ານເມືອງຂອງພວກເຮົາກໍຈະສະອາດງາມຕາຂຶ້ນຕື່ມ.

3. 1. 3. ຕຳແໜ່ງຂອງຄຳຕ່າງໆໃນປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກອາດຜິດຫຼັກໄວຍາກອນໄດ້ ຖ້າຄຳໃດຄຳໜຶ່ງໃນປະໂຫຍກຢູ່ໃນຕຳແໜ່ງທີ່ຜິດ. ໂດຍ
ປົກກະຕິພາກສ່ວນຫຼັກຂອງປະໂຫຍກໃນພາສາລາວ ຄື ໂຕຕັ້ງ, ໂຕສະແດງ ແລະໂຕປະກອບ (ຖ້າມີ)
ຈະຢູ່ຮຽງກັນຢ່າງເປັນລຳດັບ ເຊັ່ນ ລາວຂຽນຈົດໝາຍ.

ຕ - ສ - ປ

ສ່ວນພາກສ່ວນແອັມຂອງປະໂຫຍກໃນພາສາລາວມີສາມພາກສ່ວນຄື ຄຳວິເສດ, ຄຳກຳກັບ ແລະ ຄຳຂະຫຍາຍ. ຄຳວິເສດ, ຄຳກຳກັບ ແລະ ຄຳຂະຫຍາຍຈຳພວກນີ້ກໍມີທີ່ຕັ້ງຂອງພວກມັນຢ່າງຂ້ອນຂ້າງ ແນ່ນອນເໝືອນກັນ.

1). ຄຳວິເສດ

ຄຳວິເສດໃນພາສາລາວມີຢູ່ຫຼາຍປະເພດດ້ວຍກັນ ຄື ຄຳວິເສດບອກເວລາ, ຄຳວິເສດບອກສະຖານທີ່, ຄຳວິເສດບອກສາເຫດ, ຄຳວິເສດບອກຈຸດປະສົງ, ຄຳວິເສດບອກພາຫະນະ ແລະ ຄຳວິເສດບອກວິທີການ. ຜ່ານການສັງເກດຕຳແໜ່ງຂອງຄຳວິເສດຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ຄຳວິເສດໃນພາສາລາວສ່ວນຫຼາຍຈະຢູ່ຕົ້ນປະໂຫຍກ ຫຼືທ້າຍປະໂຫຍກ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຕ່າງໆຕໍ່ໄປນີ້:

- ມື້ວານນີ້ ນ້ອງສາວຂອງຂ້ອຍໄດ້ພົບເພື່ອນເກົ່າຂອງລາວ. (ບອກເວລາ)
- ພິທີຮັບໃບປະກາສະນິຍະບັດໄດ້ຈັດຕັ້ງຂຶ້ນທີ່ວິທະຍາເຂດດົງໂດກ. (ບອກສະຖານທີ່)
- ຍ້ອນຄອບຄົວມີບັນຫາ ລາວຈຶ່ງເສັງຂຶ້ນຫ້ອງບໍ່ໄດ້. (ບອກສາເຫດ)
- ພໍ່ແມ່ພ້ອມທີ່ຈະເຮັດທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງເພື່ອລູກ. (ບອກຈຸດປະສົງ)
- ລາວມາໂຮງຮຽນດ້ວຍລົດເມ. (ບອກພາຫະນະ)
- ພະນະທ່ານລັດຖະມົນຕີກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາໄດ້ເດີນທາງມາເປີດພິທີມອບ-ຮັບໃບປະກາສະນິຍະບັດຢ່າງເປັນທາງການ. (ບອກວິທີການ)

2). ຄຳກຳກັບ

ຄຳກຳກັບໃນພາສາລາວມີສອງປະເພດ ຄື ຄຳແຮກ ແລະ ຄຳຍ້າ. ຄຳແຮກຈະມີທີ່ຕັ້ງຢູ່ຕົ້ນໂຄງຫຼັກຂອງປະໂຫຍກ, ສ່ວນຄຳຍ້າຈະຢູ່ທ້າຍໂຄງຫຼັກຂອງປະໂຫຍກ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄວາມຈິງ, ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງພວກເຮົາຍັງບົກກະຕິເໝືອນເດີມທຸກຢ່າງ. (ຄຳແຮກ)
- ຢູ່ບ້ານເຮົາ ປູກຫຍ້ງລ້ຽງຫຍ້ງ ເຂົາກໍມາລັກເອົາໄປໝົດ, ຄົນນໍຄົນ. (ຄຳຍ້າ)

3). ຄຳຂະຫຍາຍ

ຄຳຂະຫຍາຍມີຢູ່ສາມປະເພດ ຄື ຄຳຂະຫຍາຍໂຕຕັ້ງ, ຄຳຂະຫຍາຍໂຕສຳແດງ ແລະ ຄຳຂະຫຍາຍໂຕປະກອບ. ຄຳຂະຫຍາຍຈຳພວກນີ້ກໍມີທີ່ຕັ້ງຢູ່ຕິດກັບຄຳທີ່ມັນຂະຫຍາຍ ເຊິ່ງອາດຈະຢູ່ຕົ້ນ ຫຼືຢູ່ທ້າຍຄຳທີ່ມັນຂະຫຍາຍກໍໄດ້ ດັ່ງໃນຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

- ອ້າຍຂອງຂ້ອຍເປັນທ່ານໝໍຢູ່ໂຮງໝໍມະໂຫສິດ. (ຄຳຂະຫຍາຍໂຕຕັ້ງ)
- ມື້ອື່ນລາວຈະໄປຫຼວງພະບາງ. (ຄຳຂະຫຍາຍໂຕສຳແດງ)
- ແມ່ຊີ້ໄກ່ພັນໄຂ່ມາແຕ່ຕະຫຼາດ. (ຄຳຂະຫຍາຍໂຕປະກອບ)

ສະຫຼຸບລວມແລ້ວ ຄຳແຕ່ລະຄຳໃນປະໂຫຍກລ້ວນແຕ່ມີທີ່ຕັ້ງທີ່ຂ້ອນຂ້າງແນ່ນອນຂອງໃຜມັນຕາມ ຫຼັກໄວຍາກອນຂອງພາສາລາວ. ປະໂຫຍກອາດຈະຜິດຫຼັກໄວຍາກອນໄດ້ ຖ້າວ່າຄຳໃດຄຳໜຶ່ງຫາກຜິດຕຳ ແໜ່ງໃນປະໂຫຍກ; ພ້ອມກັນນີ້ ຄວາມໝາຍຂອງປະໂຫຍກກໍອາດຈະປ່ຽນໄປ ຫຼືຜິດພ້ຽນໄປຈາກ ຈຸດປະສົງເດີມທີ່ຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນປະໂຫຍກນັ້ນຢາກສະແດງອອກໃນເບື້ອງຕົ້ນກໍເປັນໄດ້. ເພາະສະນັ້ນ, ການໃຊ້ປະໂຫຍກໃນແຕ່ລະຄັ້ງຄວນໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຕຳແໜ່ງຂອງບັນດາຄຳຕ່າງໆໃນປະໂຫຍກເໝືອນກັນ.

3. 2. ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ບໍ່ມີຄວາມໝາຍຄຸມເຄືອ

ການໃຊ້ປະໂຫຍກທີ່ມີຄວາມໝາຍຄຸມເຄືອກໍສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດອຸປະສັກແກ່ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານໄດ້ ເພາະວ່າປະໂຫຍກແບບນີ້ມັກເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານເຂົ້າໃຈບໍ່ກົງກັບຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນ. ປະໂຫຍກອາດມີ ຄວາມໝາຍຄຸມເຄືອໄດ້ເນື່ອງຈາກຫຼາຍສາເຫດດ້ວຍກັນ ເຊິ່ງສາເຫດທີ່ສຳຄັນມີຄື

3. 2. 1. ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ມີຄຳທີ່ມີຫຼາຍຄວາມໝາຍ ເຊັ່ນ ລາວມີມືໃຫຍ່. ຄຳວ່າ ມີໃຫຍ່ ທີ່ໃຊ້ໃນປະ ໂຫຍກນີ້ມີຄວາມໝາຍຫຼາຍຢ່າງ. ຄວາມໝາຍທາງກົງຂອງສັບນີ້ ແມ່ນ ມີ ທີ່ຄົນເຮົາໃຊ້ຈັບບາຍວັດຖຸສິ່ງ ຂອງຕ່າງໆ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງບຸກຄົນທີ່ກ່າວເຖິງໃນປະໂຫຍກນີ້ເປັນຄົນມີມືທີ່ໃຫຍ່. ສ່ວນຄວາມໝາຍທາງ ອ້ອມຂອງສັບນີ້ໝາຍເຖິງບຸກຄົນທີ່ມີເງິນ ຫຼືຊັບສິນຫຼາຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ປະໂຫຍກລາວມີມືໃຫຍ່ ສາມາດໝາຍ ເຖິງລາວມີໝູ່ຄູ່ ຫຼືຍາດຕິພັນ້ອງທີ່ຮັ່ງມີຄອຍຊ່ວຍເຫຼືອເກື້ອກູນຢູ່ເບື້ອງຫຼັງ.

3. 2. 2. ຄຳວິເສດບາງຄຳຢູ່ຫ່າງໄກຈາກຄຳທີ່ມັນສະແດງເຖິງຫຼາຍໂພດ ເຊິ່ງອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ ອ່ານ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ແນ່ນອນວ່າ ຄຳວິເສດດັ່ງກ່າວຊ່ວຍສະແດງເຖິງຄຳໃດກັນແທ້.

ຕົວຢ່າງ:

ລາວຖືກຈັບໃນຂໍ້ຫາ ກໍຄວາມບໍ່ສະຫງົບ ທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ. ຄວາມຈິງ, ຄຳວິເສດບອກ ສະຖານທີ່ ທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ ໃນປະໂຫຍກນີ້ບົ່ງບອກເຖິງ ກໍຄວາມບໍ່ສະຫງົບທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ, ເພາະຄຳວິເສດນີ້ຢູ່ຕິດກັບຄຳ ກໍຄວາມບໍ່ສະຫງົບ; ສ່ວນການຖືກຈັບບໍ່ໄດ້ບອກວ່າຢູ່ບ່ອນໃດ. ແຕ່ໃນປະ ໂຫຍກແບບນີ້ໃນພາສາລາວມີບາງເທື່ອອາດໝາຍເຖິງ ລາວຖືກຈັບທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ, ແຕ່ບໍ່ຮູ້ວ່າລາວກໍ ຄວາມບໍ່ສະຫງົບຢູ່ໃສ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຢາກບົ່ງບອກວ່າລາວຖືກຈັບທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ ຄຳວິເສດບອກ ສະຖານທີ່ ທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງ ຕ້ອງຢູ່ຕິດກັບທ້າຍຄຳ ຖືກຈັບ ຄື ລາວຖືກຈັບທີ່ໂຮງແຮມລ້ານຊ້າງໃນຂໍ້ ຫາກໍຄວາມບໍ່ສະຫງົບ.

3. 2. 3. ໃນປະໂຫຍກມີຄຳເຫຼືອ ຫຼືບໍ່ພໍ: ຖ້າໃນປະໂຫຍກມີຄຳເຫຼືອ ຫຼືບໍ່ພໍກໍຈະເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກມີ ຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອໄດ້ ເຊັ່ນ

- ຖ້າເງິນຂາດ ພະນັກງານຕ້ອງອອກ. ປະໂຫຍກນີ້ມີຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດຮູ້ຄວາມ ໝາຍທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງຂອງປະໂຫຍກໄດ້ ເພາະວ່າໃນປະໂຫຍກນີ້ຄຳທີ່ຕ້ອງໃຊ້ບໍ່ພໍ. ຄຳວ່າ ຕ້ອງອອກ ມີ

ຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອ ເຊິ່ງອາດໝາຍເຖິງ ຕ້ອງອອກເງິນທົດແທນໃຫ້ພຽງພໍກັບຈຳນວນເງິນທີ່ຂາດໄປ ຫຼືໝາຍເຖິງ ຕ້ອງອອກຈາກການ ເພາະມີຄວາມຜິດຖານເຮັດໃຫ້ເງິນຂາດ ຫຼືບໍ່ພໍ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າເອົາຄຳໃດ ຄຳໜຶ່ງມາຕື່ມໃສ່ຂ້າງຫຼັງຂອງຄຳວ່າ ຂາດ ຈະເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກນີ້ບໍ່ມີຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອ ແລະຈະ ແຈ້ງຂຶ້ນຕື່ມ ຄື ຖ້າເງິນຂາດ ພະນັກງານຕ້ອງອອກເງິນ ຫຼື ຖ້າເງິນຂາດ ພະນັກງານຕ້ອງອອກການ.

- ເຖິງວ່າຜົນຈະຕົກແຮງປານໃດ ແຕ່ລາວກໍມາໂຮງຮຽນ. ຄຳ ປານໃດ ທີ່ໃຊ້ໃນປະໂຫຍກນີ້ເຮັດໃຫ້ປະ ໂຫຍກບໍ່ມີຄວາມໝາຍທີ່ຈະແຈ້ງ. ຄຳທີ່ຕ້ອງໃຊ້ໃນປະໂຫຍກນີ້ແມ່ນ ປານໃດກໍຕາມ: ເຖິງວ່າຜົນຈະຕົກ ແຮງປານໃດກໍຕາມ ແຕ່ລາວກໍມາໂຮງຮຽນ. ຖ້າບໍ່ຢາກໃຊ້ຄຳ ກໍຕາມ ກໍບໍ່ຕ້ອງໃຊ້ຄຳ ປານໃດ ເລີຍກໍໄດ້ ຄື ເຖິງວ່າຜົນຈະຕົກແຮງ ແຕ່ລາວກໍມາໂຮງຮຽນ ເພາະວ່າຖ້າໃຊ້ພຽງແຕ່ຄຳ ປານໃດ ຈະເປັນຄຳທີ່ເສດ ຫຼືອ ຫຼືບໍ່ພໍ ແລະບໍ່ເໝາະສົມໃນປະໂຫຍກນີ້.

3. 2. 4. ການຍະຫວ່າງຜິດປ່ອນກໍສາມາດເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກມີຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອໄດ້ ເຊັ່ນ

- ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້ ຄົນຂັບບໍ່ຍອມແຈ້ງຕຳຫຼວດ
- ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້ ຄົນຂັບບໍ່ຍອມ ແຈ້ງຕຳຫຼວດ

ໃນສອງປະໂຫຍກຕົວຢ່າງນີ້ ປະໂຫຍກທຳອິດມີການຍະຫວ່າງພຽງໜຶ່ງປ່ອນ ຄື ຫຼັງຄຳວ່າ ຈີ້ ເຮັດໃຫ້ ສາມາດຕີຄວາມໝາຍໄດ້ວ່າປະໂຫຍກຕົວຢ່າງປະກອບດ້ວຍສອງປະໂຫຍກຄື ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້ ແລະຄົນ ຂັບບໍ່ຍອມແຈ້ງຕຳຫຼວດ; ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ເຖິງວ່າ ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້ ແຕ່ຄົນຂັບກໍບໍ່ຍອມແຈ້ງ ຕຳຫຼວດ ຫຼືບໍ່ຍອມບອກຕຳຫຼວດໃຫ້ຮູ້ນຳ. ແຕ່ທີ່ຈິງແລ້ວໃນຕົວຢ່າງນີ້ຄວນຍະຫວ່າງສອງປ່ອນ ຄື ຫຼັງຄຳ ວ່າຈີ້ ແລະຫຼັງຄຳວ່າຍອມ; ແລະຈະໄດ້ປະໂຫຍກ: ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້ ຄົນຂັບບໍ່ຍອມ ແຈ້ງຕຳຫຼວດ. ໃນ ປະໂຫຍກຕົວຢ່າງທີສອງນີ້ສາມາດຕີຄວາມໝາຍໄດ້ວ່າ ປະໂຫຍກຕົວຢ່າງປະກອບດ້ວຍສາມປະໂຫຍກ ຄື ລົດໂດຍສານຖືກຈີ້, ຄົນຂັບບໍ່ຍອມ ແລະແຈ້ງຕຳຫຼວດ. ຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວ ເມື່ອຢູ່ໃນຮູບຂອງພາສາຂຽນ ຖ້າຜູ້ໃຊ້ຫາກໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນ ຄື ເຄື່ອງໝາຍຈຸດ ແລະຄຳຕໍ່ເຂົ້າມາຊ່ວຍຈະເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກຈະ ແຈ້ງ ແລະເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ; ແຕ່ຖ້າບໍ່ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍຈຸດ ແລະຄຳຕໍ່ດັ່ງກ່າວ ກໍຄວນຍະຫວ່າງໃຫ້ ຖືກຕ້ອງ. ແຕ່ຖ້າຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວຢູ່ໃນຮູບແບບຂອງພາສາເວົ້າ ຜູ້ເວົ້າຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ການພັກເຊົາຍະ ຫວ່າງເປັນພິເສດ; ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ຈະພາໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງປະໂຫຍກຜິດພ້ຽນໄປໄດ້.

ຜ່ານການສັງເກດໃນປະໂຫຍກສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ຈຳນວນໜຶ່ງມັກມີຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອ ແລະບໍ່ຈະແຈ້ງ ຖ້າເຮົາຂາດການເອົາໃຈໃສ່ໃນດ້ານການນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນໃນເວລາຂຽນ ຫຼືມັກປະ ຄຳໃດຄຳໜຶ່ງໃນເວລາເວົ້າ ແລະບໍ່ພິຖິພິຖັນໃນການພັກເຊົາຍະຫວ່າງໃນເວລາເວົ້າ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກ ມີຄວາມໝາຍແບບຄຸມເຄືອໄປໄດ້.

ຖ້າຈັດລຽງປະໂຫຍກຄືນໃໝ່ໂດຍການເອົາປະໂຫຍກບອກສາເຫດໄປຢູ່ຂ້າງຫຼັງ ແລະເອົາປະໂຫຍກບອກ ຜົນໄປຢູ່ຂ້າງໜ້າ, ຄໍາ ຈິ່ງ ບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໃຊ້ ຄື ລາວເສັງຕຶກ ເພາະວ່າລາວຂາດໂຮງຮຽນຫຼາຍ.

3. 4. 3. ໃຊ້ຄໍາຊ້າຊາກໃນປະໂຫຍກ

ຕົວຢ່າງ: ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆໃນໂລກນີ້ ສິລະປະວິທະຍາການຕ່າງໆທາງດ້ານວິທະຍາການຕ່າງໆຍ່ອມມີ ປະໂຫຍດຕໍ່ບຸກຄົນທົ່ວໆໄປ ຖ້າບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນຫາກພະຍາຍາມສຶກສາຫາຄວາມຮູ້ໃນດ້ານຕ່າງໆ.

ປະໂຫຍກຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນີ້ ມີຄໍາ ຕ່າງໆ ຖືກນໍາໃຊ້ເຖິງສີ່ເທື່ອ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ກຸ່ມຄໍາ ສິລະປະ ວິທະຍາການຕ່າງໆທາງດ້ານວິທະຍາການຕ່າງໆ ກໍມີຄວາມໝາຍຊ້ຳກັນກັບ ຄວາມຮູ້ໃນດ້ານຕ່າງໆ ເຊິ່ງ ເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກນີ້ມີຄວາມບໍ່ເປັນຕາຢາກຟັງ ຫຼືບໍ່ເປັນຕາຢາກອ່ານເລີຍ. ເພາະສະນັ້ນ, ຄໍາ ຕ່າງໆ ຈິ່ງ ຄວນຖືກຕັດອອກໃນບາງບ່ອນ; ແລະກຸ່ມຄໍາ ສິລະປະວິທະຍາການຕ່າງໆທາງດ້ານວິທະຍາການຕ່າງໆ ກໍ ສົມຄວນຖືກຕັດອອກໝົດເລີຍ; ແລ້ວຈະໄດ້ປະໂຫຍກທີ່ປານິດກວ່າເກົ່າ ຄື ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆໃນໂລກນີ້ຍ່ອມມີ ປະໂຫຍດຕໍ່ບຸກຄົນທົ່ວໆໄປ ຖ້າບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນຫາກພະຍາຍາມສຶກສາຫາຄວາມຮູ້ໃນດ້ານຕ່າງໆ.

3. 4. 4. ໃຊ້ຄໍາບໍ່ຄືເກົ່າໃນປະໂຫຍກ

ຕົວຢ່າງ: ບໍ່ມີໃຜຮູ້ວ່າ ຜູ້ຂຽນເລື່ອງນີ້ແມ່ນໃຜ, ແຕ່ກໍສາມາດຄາດຄະເນໄດ້ວ່າ ຜູ້ແຕ່ງເປັນຄົນທີ່ມີຄວາມຮູ້ ສູງ.

ການໃຊ້ຄໍາ ຜູ້ຂຽນ ແລະ ຜູ້ແຕ່ງ ໃນປະໂຫຍກນີ້ ເປັນການໃຊ້ຄໍາແບບບໍ່ຄືເກົ່າ. ຜູ້ໃຊ້ຄວນເລືອກ ໃຊ້ຄໍາ ຜູ້ຂຽນ ຫຼື ຜູ້ແຕ່ງ ຄໍາໃດຄໍາໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ ຈິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ປະໂຫຍກນີ້ປານິດຂຶ້ນ ຄື ບໍ່ມີໃຜຮູ້ວ່າ ຜູ້ ຂຽນເລື່ອງນີ້ແມ່ນໃຜ, ແຕ່ກໍສາມາດຄາດຄະເນໄດ້ວ່າ ຜູ້ຂຽນເປັນຄົນທີ່ມີຄວາມຮູ້ສູງ.

3. 4. 5. ໃຊ້ຄໍາບໍ່ເໝາະສົມກັບລະດັບຂອງກັນ ແລະກັນໃນປະໂຫຍກ

ຕົວຢ່າງ: ສັດຕິກໍມີຄວາມເຂັ້ມແຂງເທົ່າກັບຜູ້ຊາຍ.

ຄໍາ ສັດຕິ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ໃນປະໂຫຍກນີ້ ເປັນຄໍາທີ່ແຕກຕ່າງລະດັບກັນ ເຊິ່ງບໍ່ສົມຄວນໃຊ້ຄູ່ກັນ ໃນປະໂຫຍກດຽວ. ສັດຕິ ເປັນຄໍາທີ່ໄດ້ມາຈາກພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ແລະຄວນຄູ່ກັບ ຄໍາ ບຸລຸດ ເຊັ່ນ ສຸພາບສັດຕິ-ສຸພາບບຸລຸດ; ສ່ວນຄໍາ ຜູ້ຊາຍ ຄວນຄູ່ກັບຄໍາ ຜູ້ຍິງ ເຊິ່ງຈະໄດ້ປະໂຫຍກ: ສັດຕິກໍມີຄວາມ ເຂັ້ມແຂງເທົ່າກັບບຸລຸດ ຫຼື ຜູ້ຍິງກໍມີຄວາມເຂັ້ມແຂງເທົ່າກັບຜູ້ຊາຍ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ຖ້າຜູ້ໃຊ້ປະໂຫຍກພະຍາຍາມຫຼີກລ່ຽງຂໍ້ບົກຜ່ອງທັງ 5 ຂໍ້ ທີ່ກ່າວ ມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ກໍຈະມີຄວາມປານິດ ທັງເປັນທີ່ບະສົງຢາກຟັງ ຫຼືຢາກອ່ານຂອງຄົນທົ່ວໄປ ອີກດ້ວຍ.

3. 5. ປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ສໍາພັນກັນດີ

ຖ້າບົດພາສາທີ່ໃຊ້ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍປະໂຫຍກ ບັນດາປະໂຫຍກຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ຄວນມີຄວາມສໍາພັນກັນເປັນຢ່າງດີ ຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ການນໍາໃຊ້ມີປະສິດທິຜົນ. ບັນດາປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ມີຄວາມສໍາພັນກັນດີ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານຕິດຕາມໃຈຄວາມ ຫຼືແນວຄວາມຄິດຂອງບົດໄດ້ງ່າຍ; ທັງສາມາດເຂົ້າໃຈບົດໄດ້ໄວ ແລະຊັດເຈນອີກດ້ວຍ.

ຕົວຢ່າງ: ແມ່ເຖົ້າຂອງຂ້ອຍເຈັບໜັກ, ມື້ອື່ນແມ່ຕ້ອງໄດ້ໄປຫຼວງພະບາງແຕ່ເຊົ້າ ແລະຂ້ອຍຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະໜັກໜ່ວງ.

ທັງສາມປະໂຫຍກໃນບົດຕົວຢ່າງນີ້ບໍ່ມີຄວາມສໍາພັນກັນເລີຍ. ຜູ້ໃຊ້ປະໂຫຍກບໍ່ໄດ້ສະແດງຄວາມຄິດເປັນລໍາດັບ ໂດຍກ່າວເຖິງຫຼາຍເລື່ອງ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສໍາພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນຂອງແຕ່ລະເລື່ອງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານຕິດຕາມຄວາມຄິດຂອງປະໂຫຍກໄດ້ຍາກ ຫຼືບາງເທື່ອອາດບໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ກົງກັບແນວຄວາມຄິດຂອງຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຂຽນ ກໍເປັນໄດ້. ໃນບົດຕົວຢ່າງປະກອບດ້ວຍສາມປະໂຫຍກ ຄື ແມ່ເຖົ້າຂອງຂ້ອຍເຈັບໜັກ, ມື້ອື່ນແມ່ຕ້ອງໄດ້ໄປຫຼວງພະບາງແຕ່ເຊົ້າ ແລະຂ້ອຍຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະໜັກໜ່ວງ.

ທັງສາມປະໂຫຍກນີ້ອາດມີຄວາມສໍາພັນແບບຂັດແຍ່ງກໍເປັນໄດ້ ຄື ເຖິງວ່າແມ່ເຖົ້າຂອງຂ້ອຍ (ຢູ່ເຮືອນ) ຈະເຈັບໜັກ (ກໍຕາມ), ແຕ່ມື້ອື່ນແມ່ຕ້ອງໄດ້ໄປ (ເຮັດວຽກ) ຫຼວງພະບາງແຕ່ເຊົ້າ ແລະຂ້ອຍກໍຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະໜັກໜ່ວງ. (ຮັບພາລະດູແລແມ່ເຖົ້າ)

ອີກໃນກໍລະນີໜຶ່ງ ທັງສາມປະໂຫຍກນີ້ອາດມີຄວາມສໍາພັນແບບເຫດຜົນກໍເປັນໄດ້ ຄື ເພາະວ່າແມ່ເຖົ້າຂອງຂ້ອຍ (ຢູ່ຫຼວງພະບາງ) ເຈັບໜັກ, ດັ່ງນັ້ນ ມື້ອື່ນແມ່ຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ໄປຫຼວງພະບາງແຕ່ເຊົ້າ ແລະຂ້ອຍກໍຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະໜັກໜ່ວງ. (ຮັບພາລະເຮັດວຽກເຮືອນ)

ດັ່ງນັ້ນ, ສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ຖ້າມີຈຸດປະສົງຢາກໃຫ້ປະໂຫຍກມີຄວາມສໍາພັນແບບຂັດແຍ່ງຕ້ອງໃຊ້ຄໍາຕໍ່ ເຖິງວ່າ...(ຈະ)...ແຕ່...; ກົງກັນຂ້າມ ຖ້າຢາກໃຫ້ປະໂຫຍກມີຄວາມສໍາພັນແບບເຫດຜົນກໍຄວນໃຊ້ຄໍາຕໍ່ ເພາະວ່າ...ຈຶ່ງ... ສ່ວນຄໍາ ກໍ (...ຂ້ອຍກໍຕ້ອງໄດ້...) ເປັນຄໍາທີ່ຊ່ວຍຂະຫຍາຍປະໂຫຍກທີສອງ: ແມ່ໄປຫຼວງພະບາງ ຂ້ອຍກໍຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກເຮືອນ.

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການໃຊ້ປະໂຫຍກບໍ່ມີຄວາມສໍາພັນກັນ ມີດັ່ງນີ້:

3. 5. 1. ໃຊ້ປະໂຫຍກທີ່ບໍ່ມີຄວາມໝາຍກ່ຽວຂ້ອງກັນ

ຕົວຢ່າງ: ຜູ້ອ່ານຈະໄດ້ຂໍ້ຄິດຕ່າງໆຈາກນິທານເລື່ອງນີ້ ເຊັ່ນ ຄົນດີອາດຈະຕ້ອງປ່ຽນພຶດຕິກຳໄປ ເພາະອິດທິພົນຂອງສັງຄົມ ແລະໂຊກຊາຕາກໍມີສ່ວນໃນວິຖີຊີວິດຂອງຄົນເຮົາ.

ໃນປະໂຫຍກຕົວຢ່າງນີ້ ສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ຜູ້ຂຽນໄດ້ພະຍາຍາມເນັ້ນໜັກເຖິງໂຊກຊາຕາ. ແຕ່ວ່າສອງກຸ່ມປະໂຫຍກບໍ່ມີຄວາມສໍາພັນກ່ຽວຂ້ອງກັນ ເພາະວ່າຂໍ້ຄິດເຫັນທີ່ວ່າ ຄົນດີອາດຈະຕ້ອງປ່ຽນພຶດຕິກຳໄປ ເພາະອິດທິພົນຂອງສັງຄົມ ບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ໂຊກຊາຕາ. ດັ່ງນັ້ນ, ກຸ່ມປະໂຫຍກທີສອງຈຶ່ງສົມຄວນຖືກຕັດອອກ.

3. 5. 2. ຕື່ມປະໂຫຍກທີ່ບໍ່ມີຄວາມໝາຍກ່ຽວຂ້ອງກັບເນື້ອໃນ

ຕົວຢ່າງ: ພວກເຮົາໄປທັດສະນະສຶກສາດ້ວຍລົດເມຂອງໂຮງຮຽນ. ນັກສຶກສາທຸກຄົນຕ້ອງເສຍຄ່າທຳນຽມ ຜ່ານປະຕູທາງເຂົ້າຜູ້ລະ 5000 ກີບ. ລົດເມໄດ້ອອກເດີນທາງປະມານ 9 ໂມງເຊົ້າ ຫຼັງຈາກທີ່ອາຈານໄດ້ ກວດກາລາຍຊື່ຂອງນັກສຶກສາເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍ.

ໃນຕົວຢ່າງເທິງນີ້ ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າ ປະໂຫຍກ: ນັກສຶກສາທຸກຄົນຕ້ອງເສຍຄ່າທຳນຽມ ຜ່ານປະຕູທາງເຂົ້າຜູ້ລະ 5000 ກີບ ບໍ່ມີຄວາມໝາຍກ່ຽວຂ້ອງກັບປະໂຫຍກອື່ນໆໃນບົດຕົວຢ່າງນີ້ ຈຶ່ງ ເຫັນສົມຄວນຕ້ອງຖືກຕັດອອກ ຄື ພວກເຮົາໄປທັດສະນະສຶກສາດ້ວຍລົດເມຂອງໂຮງຮຽນ. ລົດເມໄດ້ອອກ ເດີນທາງປະມານ 9 ໂມງເຊົ້າ ຫຼັງຈາກທີ່ອາຈານໄດ້ກວດກາລາຍຊື່ຂອງນັກສຶກສາເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍ.

ແຕ່ຖ້າຜູ້ເວົ້າ ຫຼືຜູ້ຊຽນຢາກກ່າວເຖິງບັນຫາດັ່ງກ່າວ ກໍຄວນເອົາມັນໄວ້ກ່າວເຖິງຫຼັງຈາກເວລາທີ່ໄປ ຮອດ ເພາະວ່າຫຼັງຈາກໄປຮອດຈຶ່ງຕ້ອງເສຍຄ່າທຳນຽມຜ່ານປະຕູທາງເຂົ້າ ແລ້ວຈຶ່ງເຂົ້າໄປໃນສະຖານທີ່ ສຶກສາ ເຊັ່ນ ພວກເຮົາໄປທັດສະນະສຶກສາດ້ວຍລົດເມຂອງໂຮງຮຽນ. ລົດເມໄດ້ອອກເດີນທາງປະມານ 9 ໂມງເຊົ້າ ຫຼັງຈາກທີ່ອາຈານໄດ້ກວດກາລາຍຊື່ຂອງນັກສຶກສາເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍ. ເມື່ອໄປຮອດ ກ່ອນຈະເຂົ້າ ໄປໃນສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວ ນັກສຶກສາທຸກຄົນຕ້ອງເສຍຄ່າທຳນຽມຜ່ານປະຕູທາງເຂົ້າຜູ້ລະ 5000 ກີບ.

3. 5. 3. ບໍ່ໃຊ້ຄຳຕໍ່ໃນກໍລະນີທີ່ປະໂຫຍກມີຄວາມສຳພັນກັນໃນດ້ານຕ່າງໆໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານຮັບຮູ້ໄດ້ວ່າ ປະໂຫຍກຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນສຳພັນກັນແນວໃດ

ຕົວຢ່າງ: ຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ບອກໃຫ້ອາຈານ, ອາຈານຄົງຮູ້ເລື່ອງນີ້ຈາກຄົນອື່ນແລ້ວ.

ໃນຕົວຢ່າງນີ້ ເຮົາບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ຈະແຈ້ງວ່າ ຜູ້ໃຊ້ປະໂຫຍກຢາກບອກຫຍັງໃຫ້ແກ່ຜູ້ຟັງ ຫຼືຜູ້ອ່ານ. ຖ້າຜູ້ໃຊ້ປະໂຫຍກຢາກບອກເຫດຜົນທີ່ຕົນເອງບໍ່ໄດ້ບອກອາຈານ ກໍຄວນໃຊ້ຄຳຕໍ່ ເພາະວ່າ ຄື ຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ ບອກໃຫ້ອາຈານ ເພາະວ່າອາຈານຄົງຮູ້ເລື່ອງນີ້ຈາກຄົນອື່ນແລ້ວ. ແຕ່ຖ້າຢາກບອກຄວາມຈິງວ່າ ຕົນເອງບໍ່ ໄດ້ບອກອາຈານ ແຕ່ອາຈານອາດມີທາງຮູ້ຈາກຄົນອື່ນໄດ້ ກໍຄວນໃຊ້ຄຳຕໍ່ ເຖິງວ່າ...ແຕ່ ຄື ເຖິງວ່າຂ້ອຍບໍ່ ໄດ້ບອກໃຫ້ອາຈານ ແຕ່ອາຈານຄົງຮູ້ເລື່ອງນີ້ຈາກຄົນອື່ນແລ້ວ.

ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ການໃຊ້ຄຳຕໍ່ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເຫັນໄດ້ເຖິງຄວາມສຳພັນເຊິ່ງກັນ ແລະກັນຂອງບັນດາປະໂຫຍກໃນບົດພາສາຢ່າງຊັດເຈນ ແລະຈະແຈ້ງຂຶ້ນ.

3. 5. 4. ໃຊ້ຄຳຕໍ່ຜິດ

ຕົວຢ່າງ: ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນກໍຄວນຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາຈາກພໍ່ແມ່, ດັ່ງນັ້ນ ການສຶກສາຈຶ່ງມີຄວາມສຳ ຄັນຕໍ່ມະນຸດ ແລະສັງຄົມ.

ຄຳຕໍ່ທີ່ຄວນໃຊ້ໃນຕົວຢ່າງນີ້ແມ່ນ ເພາະວ່າ ຫຼື ຍ້ອນວ່າ; ເພາະວ່າການທີ່ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ຄວນໄດ້ຮັບການສຶກສາຈາກພໍ່ແມ່ເປັນເຫດຜົນທີ່ສະແດງວ່າ ການສຶກສາມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ມະນຸດ ແລະ ສັງຄົມ; ຫຼືການທີ່ການສຶກສາມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ມະນຸດ ແລະສັງຄົມເປັນເຫດຜົນທີ່ພໍ່ແມ່ຄວນໃຫ້ການສຶກສາ ແກ່ລູກຜູ້ທີ່ບໍ່ມີໂອກາດໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ ຄື ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນກໍຄວນຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາຈາກພໍ່ແມ່

ເພາະວ່າການສຶກສາມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ມະນຸດ ແລະສັງຄົມ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວນີ້ ພວກເຮົາສາມາດປຸງນ
ບ່ອນຂອງປະໂຫຍກໄດ້ໃນພາສາລາວ ໂດຍຈະຕ້ອງໃຊ້ ເພາະວ່າ/ຍ້ອນວ່າ...ດັ່ງນັ້ນ... ຄື ເພາະວ່າການ
ສຶກສາມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ມະນຸດ ແລະສັງຄົມ, ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນກໍຄວນຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາ
ຈາກພໍ່ແມ່.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ຂໍ້ບົກພ່ອງກ່ຽວກັບການໃຊ້ປະໂຫຍກທີ່ບໍ່ມີຄວາມສໍາພັນກັນ ເປັນຂໍ້ບົກພ່ອງກ່ຽວ
ກັບການຄິດ. ຜູ້ໃດມັກມີການຄິດແບບສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ ກໍມັກຈະສະແດງຄວາມຄິດອອກມາໂດຍຜ່ານການ
ໃຊ້ພາສາຢ່າງສະຫຼັບຊັບຊ້ອນເໝືອນກັນ. ເພາະສະນັ້ນ, ຖ້າຢາກແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ກໍຄວນເລີ່ມຕົ້ນແກ້
ໄຂຕັ້ງແຕ່ການຄິດ ຄື ພະຍາຍາມຄິດໃຫ້ເປັນລໍາດັບ ແລະພະຍາຍາມໃຊ້ຄໍາຕໍ່ຊ່ວຍເຊື່ອມຕໍ່ຄວາມຄິດ
ຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນເຂົ້າກັນ; ແລະແລ້ວປະໂຫຍກທີ່ໃຊ້ສະແດງຄວາມຄິດດັ່ງກ່າວກໍຈະມີຄວາມສໍາພັນກັນດີ.

ຄໍາຖາມ

1. ການໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາ, ສໍານວນ ແລະປະໂຫຍກໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?
2. ການຮູ້ຈັກຖ້ອຍຄໍາ ແລະເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຂອງຖ້ອຍຄໍາດີມີປະໂຫຍດແນວໃດ?
3. ຂໍ້ຄວນຄໍານຶ່ງເຖິງໃນການເລືອກໃຊ້ຖ້ອຍຄໍາໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນມີອັນໃດແດ່?
4. ຖ້ອຍຄໍາສາມາດມີຄວາມໝາຍແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?
5. ຄໍາວ່າ ສໍານວນ ທີ່ໃຊ້ໃນບົດຮຽນບົດນີ້ໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?
6. ການໃຊ້ສໍານວນໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນມີວິທີການແນວໃດ?
7. ການໃຊ້ປະໂຫຍກໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນມີຈັກວິທີ? ວິທີໃດແດ່?

ເອກະສານອ້າງອີງ

ພາສາລາວ

Handwritten signature and date: 2011.11.11

1. ກົມວິຊາການ ກະຊວງສຶກສາທິການ, 2531, ທັກສະພັດທະນາ, ກຸງເທບມະຫານະຄອນ, ໄທ.
2. ກຽງແກ້ວ ນວນນະວົງ ພ້ອມຄະນະ, 2002, ວັນນະຄະດີລາວ ວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
3. ຄຳຮຸ່ງ ແສນມະນີ ແລະສີພອນ ສຸນັນທາ, 2000 ພາສາລາວແບບເລັ່ງລັດ ສຳລັບ ຄົນຕ່າງປະເທດ, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
4. ທະນູໄຊ, 1969 , ຝົນສັ່ງພ້າ, ສຳນັກພິມຈຳໜ່າຍ ລາວຮັກຊາດ, ຂຳເຫຼືອ, ລາວ.
5. ໜ່ວຍວິຊາສັນທະສິບສາດ, 1991, ຕຳລາສອນວິຊາສັນທະສິບສາດ ເຫຼັ້ມ 1 ສຳລັບ ມະຫາວິທະຍາໄລສ້າງຄູວຽງຈັນ, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
6. ໜ່ວຍວິຊາສັນທະສິບສາດ, 1996, ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາສັນທະສິບສາດ ເຫຼັ້ມ 2 ສຳລັບ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
7. ບົວລີ ປະພາພັນ ພ້ອມຄະນະ, 2000, ໄວຍະກອນລາວບັດຈຸບັນ (ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ) ພາກທີ III ວາກະຍະສຳພັນ, ກະຊວງສຶກສາທິການ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
8. ບົວລີ ປະພາພັນ ພ້ອມຄະນະ, 2001, ພາສາລາວ ວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
9. ບົວລີ ປະພາພັນ ພ້ອມຄະນະ, 2011, ແບບຮຽນ ພາສາລາວ ຊັ້ນມັດທະຍົມ ປີທີ 7 , ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະກິລາ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ, ວຽງຈັນ. ລາວ.
10. ປຣະພາສີ ສີອຳໄພ, 2534, ວັດທະນະທຳທາງພາສາ, ຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ, ກຸງເທບມະຫານະຄອນ, ໄທ.
11. ບົງຄຳ ສີສຸວັນ ພ້ອມຄະນະ, 2000, ໄວຍາກອນລາວບັດຈຸບັນ (ສຳລັບໂຮງຮຽນສາມັນສຶກສາ) ພາກທີ II ວະຈິວິພາກ, ກະຊວງສຶກສາທິການ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
12. ຍິງ ຈັນທະລັງສີ, (ປິພິມ ບໍ່ມີ), ຄວາມຮູ້ເພື່ອຊີວິດ, ພິມຄັ້ງທີ 1, ອົງການແມ່ ແລະເດັກ, ອົງການອະນາໄມໂລກ, ອົງການວິທະຍາສາດ ແລະວັດທະນະທຳ, ອົງການແພດ ແລະເດັກໃນທົ່ວໂລກ, ວຽງຈັນ, ລາວ.

13. ຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ, 2008, *ເພງລາວຮ່ວມສະໄໝ*, ພິມຄັ້ງທີ 1, ດວງມາການພິມ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
14. ອາລຸນ ສີລັດຕະນະກຸນ ແລະຄຳໝັ້ນ ລາຊະວົງ, 2002, *ວັດທະນະທຳລາວ ວິທະຍາໄລ ວິທະຍາສາດພື້ນຖານ*, ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
15. ອາລິນ ພາວະນະວິຊຽນ, (ປິພິມ ບໍ່ມີ), *ເອກະສານປະກອບການບັນຍາຍ ວິຊາ ການໃຊ້ພາສາໄທ 1*, ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຣີປະທຸມ, ໄທ.
16. ອາລິນ ພາວະນະວິຊຽນ, 2534, *ເອກະສານປະກອບການບັນຍາຍ ວິຊາ ການໃຊ້ພາສາໄທ 2*, ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຣີປະທຸມ, ໄທ.
17. ອ່ອນແກ້ວ ນວນນະວົງ ພ້ອມຄະນະ, 2000, *ໄວຍາກອນລາວປັດຈຸບັນ (ສຳລັບໂຮງຮຽນ ສາມັນສຶກສາ)* ພາກທີ I ອັກຂະຫຼະວິທີ, ກະຊວງສຶກສາທິການ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ການສຶກສາແຫ່ງຊາດ, ວຽງຈັນ, ລາວ.
18. ໂຮ້ ວົງສະດີ ແລະສົມບັດ ສົມພອນ, 1990, *ບັນຫາເຂົ້າໃນນາ*, ພິມຄັ້ງທີ 1, ໂຄງການແຫນ ຫາງເທີນ ແລະລັດຖະບານອິດສະຕຣາລີ, ວຽງຈັນ, ລາວ.

English

19. Clark, Herbert H. 1992, *Arenas of language use*, Chicago: University of Chicago Press.
20. Josef Hubacek, 1987, *Ucebnice Stylistiky*, Prague, Czechoslovakia.
21. Johnson and Morrow, 1983, *Communication in the classroom*, Longman, Hong Kong.